

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTEN

ÅRS REDO VISNING 2019

Länsstyrelsen
Västerbotten

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Titel: Årsredovisning 2019

Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten

Diarienummer: 106-967-2020

Text: Länsstyrelsen Västerbotten

Bild framsida: Mostphotos bildbyrå

Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå

Telefon: 010-225 40 00

E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se

Internet: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

ISSN: 0348-0291

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet.....	1
Organisation 2019.....	2
Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag	3
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet.....	5
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Läns specifika uppgifter	43
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter	47
Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete	58
Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap.....	61
Övrig verksamhet	63
Finansdepartementet	76
Kulturdepartementet.....	79
Miljö- och energidepartementet.....	87
Näringsdepartementet.....	97
Utrikesdepartementet	127
Socialdepartementet	130
Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev	135
Annat beslut från regeringen	139
Året i siffror	140
Övriga återrappporteringskrav.....	151
Information av väsentlig betydelse	154
Resultaträkning	156
Balansräkning.....	157
Anslagsredovisning	159
Tilläggsupplysningar och noter.....	160
Sammanställning över väsentliga uppgifter	176
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019.....	178

Landshövdingen har ordet

Länsstyrelsens övergripande mål är att vara en myndighet som kombinerar arbete för tillväxt och utveckling med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv på ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. De tre dimensionerna stödjer varandra och är en förutsättning för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling.

Under 2019 har Länsstyrelsens alla enheter arbetat med Agenda 2030 i fokus. Samtidigt har Länsstyrelsen även på lång sikt uppdrag som främjar utveckling parallellt med uppdrag inriktade på tillsyn och uppföljning. För att kunna bibehålla och utveckla den viktiga regionala roll det innebär att väga samman olika intressen krävs att vi synliggör våra olika roller som både möjliggörare och tillsynsansvariga.

Intresset för Västerbotten är stort och det ökar som en följd av den fortsatta starka tillväxten inom flera näringsgrenar. Etableringen av Northvolt i Skellefteå innebär positiva effekter för hela länet. Antalet miljötillståndsprövningar är fortsatt stort och myndigheten har under året fortsatt arbeta med förberedelser inför nya etableringar inom områdena vindkraft och gruvnäring.

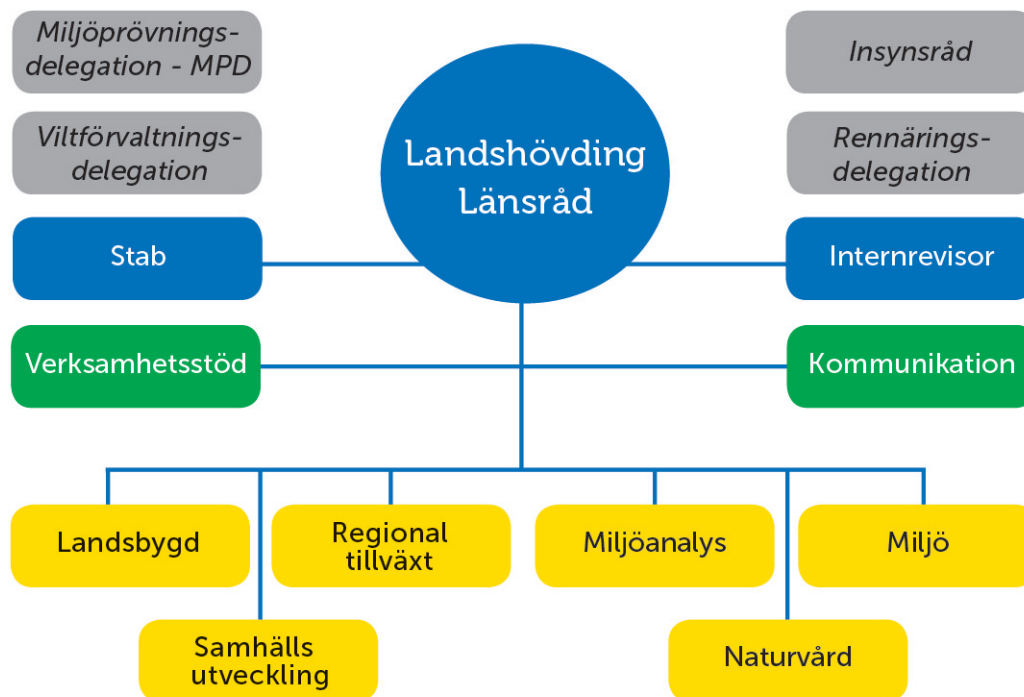
2019 har präglats av arbetet med att stärka Länsstyrelsens roll och mandat som högsta civila totalförsvarsmyndighet på regional nivå. Kunskapen om betydelsen av ett totalförsvaret har succesivt ökat, både internt i organisationen och hos allmänheten. Arbetet fortsätter med full kraft under 2020, bland annat inom ramen för TFÖ (Totalförsvarsövning 2020).

I oktober arrangerade Europeiska kommissionen, europeiska utrikestjänsten (EEAS) samt regeringen EU Arctic Forum i Umeå. Vid forumet behandlades de utmaningar som Arktis möter och samtal fördes om områdets potential för hållbar utveckling. Högnivåmötet innebar goda möjligheter att visa upp och kommunicera Umeås, Västerbottens och norra Sveriges styrkor och tillgångar.

Västerbotten har tagit över det regionala ordförandeskapet i Barentssamarbetet och kommer de kommande två åren att leda det gemensamma arbetet inom bland annat verksamhetsområdena miljö- och klimat, jämställdhet samt rovdjur.

Magdalena Andersson, landshövding

Organisation 2019

Länsstyrelsens organisationsplan.

Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag

Länsstyrelsen ska

1. Verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Länsstyrelsen Västerbotten är angelägen om att i olika sammanhang informera om, följa upp och föra dialog om hur de nationella målen ska få genomslag i länet inom samtliga sakområden.

Det sker med andra statliga myndigheter, kommuner, Region Västerbotten, företrädare för näringslivet, intresseorganisationer och enskilda företag.

Landshövdingen och länsrådet i Västerbotten samråder regelbundet med kommunerna, Region Västerbotten och statliga myndigheter i och utanför länet. De frågor som behandlas vid samråden är de som påverkar eller har betydelse för myndigheternas och kommunernas verksamhet samt länets utveckling.

Samråd och samarbete med andra länsstyrelser sker i enlighet med den generella överenskommelse som upprättats mellan landets landshövdingar och i övrigt enligt de särskilda direktiv som utfärdas. Länsrådet utser Länsstyrelsens representanter i de olika nätverksgrupperna.

Länsstyrelsens enhetschefer rapporterar till landshövding och länsråd om de samråd i verksamhets- och utvecklingsfrågor som de har genomfört under året inom sina sakområden.

Landshövding och länsråd har omfattande externa kontakter med kommuner, företag, universitet och föreningar. Här nedan följer ett axplock av dessa:

Landshövdingen har fortsatt varit engagerad i jämställdhetsfrågor. Både genom att leda länsdelegationen i jämställdhet men också genom att samla sitt eget nätverk Kvinnor i ledande ställning.

Länsrådet är vice ordförande i Umeå universitetsstyrelse och genom detta uppdrag upprätthålls en nära kontakt med en av regionens viktigaste utvecklingsaktörer.

Landshövdingen samlar regelbundet statlig verksamhet i länet för informations- och erfarenhetsutbyten.

Länsstyrelsen i Västerbotten och Länsstyrelsen i Norrbotten har ett återkommande utbyte med varandra. Detta är i grunden ett initiativ från landshövdingarna.

Länsstyrelsen i Västerbotten och Länsstyrelsen i Norrbotten genomförde för andra gången de så kallade myndighetsdagarna, denna gång i Luleå. Åtta myndigheter deltog, varav sju representerades av sin generaldirektör. Målgrupp var kommunledningarna i Norr- och Västerbotten.

Länsledningen är engagerad i bygget av Norrbotniabanan, bland annat genom deltagande i den så kallade huvudmannagruppen.

Landshövdingen har vid två tillfällen under året tagit initiativ till möten om betesskador på skog, tillsammans med företrädare för skogsbolagen.

Landshövdingen har fortsatt varit engagerad i både projektet Trästad och i arbetet med ett regionalt skogsprogram. Hon är ordförande i båda sammanhangen.

Länsrådet har varit engagerad i de gröna näringarna, genom att exempelvis leda en konferens på temat Årets grönaste näringslivsdag och ett möte om slakteribranschens utmaningar.

Länsrådet deltar aktivt i styrkommittén och övervakningskommittén för det interregionala samarbetsprogrammet Botnia-Atlantica.

Landshövdingen tog stort ansvar på många olika sätt såväl inför som under EU Arctic Forum. I anslutning till detta tog också Västerbotten över det regionala ordförandeskapet i Barents Regional Council, med landshövdingen som ny ordförande.

Både landshövding och länsråd har varit engagerade i arbetet med totalförsvarsfrågor och krisberedskap.

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet

Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. de allmänna valen,
2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,
3. regional tillväxt,
4. infrastrukturplanering,
5. hållbar samhällsplanering och boende,
6. energi och klimat,
7. kulturmiljö,
8. skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,
9. naturvård, samt miljö- och hälsoskydd,
10. lantbruk och landsbygd,
11. fiske,
12. folkhälsa,
13. jämställdhet, och
14. integration.

1. De allmänna valen

Under 2019 har val till Europaparlamentet genomförts. Länsstyrelsen har inför valet anordnat en utbildning för kommunernas valnämnder. Länsstyrelsens ledningsgrupp för valet har inför valet deltagit i samtliga utbildningar som Valmyndigheten anordnat samt samverkat med övriga länsstyrelser. Under perioden närmast före valet har Länsstyrelsen svarat på frågor från allmänheten, lämnat ut röstkort och beslutat om rättelser i röstlängd. Länsstyrelsen har löpande gett råd och stöd till kommunernas valnämnder i deras valarbete. Under valnatten har Länsstyrelsen Västerbotten deltagit i länsstyrelsernas gemensamma telefonmottagning av resultatet av den preliminära rösträkningen i vallokaler. Efter valet har Länsstyrelsen genomfört den slutliga sammanräkningen av rösterna.

Resultatmätt och resultatanalys – De allmänna valen

De allmänna valen (verksamhet 201*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,3	0,7	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,5	1,4	0,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 181	3 201	197
Antal ärenden, inkomna och upprättade	118	165	104
Antal beslutade ärenden	120	162	107
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Antalet årsarbetskrafter, verksamhetskostnader och ärenden har minskat från 2018 till 2019 på grund av att administrationen av Europaparlamentsvalet 2019 tog mindre resurser i anspråk än arbetet med valen till riksdag samt kommun- och landstingsfullmäktige 2018.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har med stöd av erfarenheterna från valen 2018 utvecklat valorganisationen vid myndigheten och har i stor utsträckning kunnat använda medarbetare med erfarenhet från valen 2018. Länsstyrelsens utvärdering av Europaparlamentsvalet visar att utbildningen för kommunernas valnämnder överlag uppfyllde nämndernas behov. Den slutliga rösträkningen genomfördes enligt plan och resultatet kunde presenteras inom utsatt tid. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att arbetet med Europaparlamentet genomfördes rättssäkert och effektivt.

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Verksamheten har under året fortsatt att bedrivas i ett så kallat sprintsystem med sexveckorsperioder, där medarbetarna har tilldelats olika typer av kontroller och andra arbetsinsatser att själva planera och ansvara för utförandet av. Detta har lett till att handläggarna bättre själva kan styra sitt arbete. Sprintarna bidrar också till förbättrad uppföljning av verksamheten genom klara beting, kortare planeringshorisonter och naturliga tidpunkter för avstämning. Arbetsuppgifter inom verkställighet av omhändertaganden av djur har varit omfattande.

Under året har arbetet med den regionala livsmedelsstrategin fortsatt på Länsstyrelsen, i samarbete med Region Västerbotten och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Nätverkande i olika konstellationer har bedrivits under året med lantbruksnäringarna, länsstyrelser, Region Västerbotten, myndigheter och andra organisationer för att sprida och inhämta information, utväxla idéer och synpunkter och för att förbättra samarbetet och även likrikta arbetssätt där så är lämpligt. Länsstyrelsen bedriver ett projekt, Matkompassen, i syfte att öka livsmedelsproduktionen i länet. Inom ramen för detta projekt har till exempel informationsfilmer producerats och träffar mellan myndigheter och företagare arrangerats.

Resultatmätt och resultatanalys – Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (verksamhet 28*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,2	3,7	3,5
Årsarbetskrafter kvinnor	8,8	7,8	6,8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	14 834	12 580	10 958
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 887	1 960	1 997
Antal beslutade ärenden	1 918	1 912	1 950
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	2	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Medarbetare nyttjas även inom område Lantbruk och landsbygd och ingår då som tid och kostnad under det verksamhetsområdet. En medarbetare handlägger ärenden inom artskydd och vilthägn, till exempel djurparker, och dessa områden samordnas med bland andra tillstånd för offentlig förevisning enligt djurskyddsförordningen (1988:539). Två ärenden om smittsam sjukdom i fiskodling hålls öppna tills smittförklaringen hävts av Jordbruksverket. Två ärenden avseende djurförflyttningsförbud hålls öppna tills förbuden hävts av Jordbruksverket. Dessa ärenden är äldre än två år. Resultatindikatorer redovisas under regleringsbrevets uppdrag 1.18.

Samlad bedömning av resultat

Genom att arbeta systematiskt med god planering och löpande uppföljning når Länsstyrelsen Västerbotten de mål som satts upp inom verksamhetsområdet. De effekter som eftersträvats i uppdragen har uppnåtts. I framtagandet av den regionala livsmedelsstrategin har synpunkter och erfarenheter kommit fram om vad som kan förbättras i kontrollarbetet, till exempel information, myndighetens bemötande, acceptans för kontroll i producentled samt kopplingen mellan kontroll och konsumentens säkerhet och dennes val av produkter. Löpande sker förändringar i arbetet för att anpassa verksamheten där så är möjligt. Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen i hög grad uppfyllt målen.

3. Regional tillväxt

Region Västerbotten har övertagit ansvaret för regionala projekt- och företagsstöd, samt det regionala serviceprogrammet. Verksamhetsövergången har fungerat tillfredsställande.

Länsstyrelsen Västerbotten har tagit ansvar för en bibehållen samordningsdialog mellan företagsstöden inom Landsbygdsprogrammet och de företagsstöd som övergått till Region Västerbotten. Samordning sker också mellan de regionala projektstöden och klimatinvesteringar, kulturmiljö, friluftsuppdraget och projektstöd i Landsbygdsprogrammet.

Regionalt projektstöd

I samband med verksamhetsövergången fördelades pågående projekt mellan Region Västerbotten och Länsstyrelsen. Utfallet blev att Länsstyrelsen behöll finansieringsansvaret för 20 av 33 pågående projekt. Vid ingången av 2019 var det samlade anspråket drygt 9,2 mnkr, samtidigt som årets anslag till Länsstyrelsen i och med regionbildningen minskade till 6 245 tkr, av vilka 500 tkr är öronmärkta till uppföljnings- och utvärderingsinsatser. Med tanke på obalansen mellan anspråk i befintliga projekt och kvarvarande anslag, har Länsstyrelsen varit mycket restriktiv till att bevilja nya projekt. Endast fyra nya projekt har beviljats stöd, se mer under åiterrapporteringen av regleringsbrevets uppdrag 1.14.

Förvaltande myndighet för territoriellt samarbete

Länsstyrelsen Västerbotten förvaltar två territoriella samarbetsprogram under programperioden 2014–2020, Botnia-Atlantica samt Norra Periferin och Arktis. Under 2019 har beslut tagits som intecknat huvuddelen av respektive programbudget. Aktivitetsindikatorer och utfallet på utbetalningsmålen visar på goda resultat för året. Mer detaljerad information redovisas under länsstyrelseinstruktionen 4 § punkt 4.

Ökat behov av samordning mellan stat, kommun och region

Samtidigt som ärendevolymer minskat har uppdrag med samordnande inslag ökat. Länsstyrelsen förväntas i allt större omfattning koordinera samordningen mellan kommuner, region och statliga myndigheter. Länsstyrelsen ska bland annat delta i insatser för Strukturfondsprogrammets partnerskap, bristande lokala servicefunktioner, länets bredbandskoordinering och uppdrag till regionen att öka inslaget av hållbarhet i det regionala tillväxtarbetet.

Resultatmått och resultatanalys – Regional tillväxt

Länsstyrelsernas samordnande grupp, nätverket för hållbar regional tillväxt, har enats om att använda möjligheten till tematisk klassificering som resultatindikator för regionalt projektstöd. Redovisning sker med procentuella andelar av utbetalda medel, fördelat på prioritering i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Med tematisk klassificering kan projektverksamhetens inriktning kommuniceras och följas upp. Den översta nivån av strategin, nationell prioritering, har följande fem teman; (1) Innovation och företagande, (2) Attraktiva miljöer och tillgänglighet, (3) Kompetensförsörjning, (4) Internationellt- och gränsöverskridande samarbete samt (5) Övriga insatser.

Regional tillväxt (verksamhet 30*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	6,9	9,0	9,5
Årsarbetskrafter kvinnor	4,9	7,7	8,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	23 649	26 844	25 618
Antal ärenden, inkomna och upprättade	146	581	570
Antal beslutade ärenden	172	618	702
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	25	15	9
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	171 460	232 822	197 536
Resultatindikator: prioritering i nationell strategi			
Utbetalat projektstöd, anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder (tkr)	5 240	7 200	7 213
<i>Projektstöd fördelat på prioritering i nationell strategi, procent</i>			
Innovation och företagande	60%	44%	39%
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	4%	15%	5%
Kompetensförsörjning	18%	4%	15%
Internationellt samarbete	11%	15%	18%
Övrigt	7%	22%	23%

Verksamhetsövergången av företagsstöd till regionen resulterar i en minskning med fem årsarbetskrafter. Programadministration och förvaltande myndighet i två Interreg-program står för huvudparten av redovisade årsarbetskrafter. En mycket liten andel avser beredning av kvarvarande regionalt projektstöd.

En ökande andel inom prioriteten innovation och företagande förklaras bland annat av att Länsstyrelsen behövt ta ett ökat ansvar för medfinansiering av forskningssamarbeten inom territoriellt samarbete (Interreg), övergången till koldioxidsnål ekonomi på regional nivå (regionalt strukturfondsprogram) samt utveckling av Vindelälvens biosfärsområde. Andelen övriga insatser har minskat från 23 procent till 7 procent. Kompetensförsörjningsinsatser riktar sig till lokal samverkan, till exempel Samverkan och kompetenshöjning i Umeåregionen samt Grön integrationsarena. Medfinansieringen av insatser inom internationellt- och gränsöverskridande samarbete räknar in projekt som gör insatser inom marin planering, hållbar produktion samt övrigt gränsöverskridande regionsamarbete.

Genomförd verksamhetsövergång till regionerna och variation på anslagets storlek medför vissa problem att göra jämförelser över tid och mellan län. Av rapporttekniska skäl baseras jämförelsen på projekt som Länsstyrelsen fortsättningsvis hanterar efter verksamhetsövergången 2019. Projekt överförda till regionen finns inte med i sammanställningen. Bakgrunden är att historiska data förlorats i samband med bytet av huvudman för finansieringen.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att utfallet, trots en lägre volym, bidrar till de nationella målen om en långsiktigt hållbar regional tillväxt och utvecklingskraft i hela länet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Insatserna är stödjande och kompletterande till andra insatser som genomförs. En omfattande samordning finns mellan insatser inom regionala tillväxtmedel och åtgärder i Landsbygdsprogrammet.

Utifrån de nya förutsättningarna med kraftigt minskat anslag är Länsstyrelsens bedömning att arbetet med Regional tillväxt varit tillfredsställande.

4. Infrastrukturplanering

Under året har Länsstyrelsen Västerbotten arbetat med såväl bredbandsutbyggnad genom Landsbygdsprogrammet som med väg- och järnvägsfrågor. Arbetet har tagit utgångspunkt i de uppdrag som anges i regleringsbrev och länsstyrelseinstruktion.

IT och bredband

Enligt Post- och telestyrelsen ligger Västerbotten jämte Stockholms län i Sverige-topp när det gäller IT-tillgång. Västerbotten har fortsatt på den inslagna vägen med att bygga bredband med fiberstruktur i glesbygd. I många fall är internetuppkoppling en avgörande faktor för byarnas framtid och detta har ökat intresset och efterfrågan av bredbandsstöd från kommunerna.

Länsstyrelsen Västerbotten bedriver arbetet i nära samverkan med Region Västerbottens bredbandskoordinator, Post- och telestyrelsen samt övriga statliga myndigheter genom gruppen Länssamverkan Bredband. Bredbandsutbyggnaden finansieras av Landsbygdsprogrammet genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), kommuner och Regionalfondsprogrammet Övre Norrland. Mer detaljerad information kring IT- och bredbandssatsningarna i Västerbotten återfinns under återrapporteringen av regleringsbrevets uppdrag 1.15.

Grundläggande betaltjänster

Inom ramen för uppdraget att bevaka grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov (Länsstyrelseinstruktionen §§ 64–65) har den årliga rapporten lämnats in till Länsstyrelsen Dalarna som samordnar uppdraget.

Länsstyrelsen bedömer att tillgången till grundläggande betaltjänster försämrats från föregående år. Under 2019 har sex serviceboxar och fyra bankkontor lagts ner i länets centralorter. Tre kommuner står helt utan deponimöjlighet och sex kommuner har bara ett bankkontor kvar. I dagsläget hanterar endast 6 av länets 36 bankkontor kontanter. Det är framförallt handeln som upprätthåller kontantcirkulationen i länet, även om Länsstyrelsen fått indikationer på att allt fler företag slutar att ta emot kontanter.

Länsstyrelsen har beviljat statligt stöd till sammanlagt åtta pågående ombudsinsatser, varav tre beviljats under året. Fyra av åtta pågående insatser är fullskaliga betaltjänstlösningar och finns i orterna Åmsele, Rusksele, Lövånger och Fredrika. Merparten av insatserna är belägna i dagligvarubutiker på landsbygden, vilka erbjuder generösare öppettider och bättre tillgänglighet jämfört med traditionella banker. Ombudslösningarna är viktiga komponenter för att förbättra tillgängligheten till grundläggande betaltjänster i Västerbotten.

Trafiklösningar

Ett väl fungerande transportsystem och ett utvecklat informationssamhälle är grundläggande förutsättningar för att uppnå hållbar tillväxt i alla delar av länet. En utbyggd järnväg bidrar till regionförstoring, ger förbättrade pendlingsmöjligheter samt ekonomiska och miljövänliga transporter för näringslivet.

Länsstyrelsen har genom yttranden över pågående väg- och järnvägsplaner i länet påverkat utformningen så att en större hänsyn tas till de miljöfrågor som myndigheten bevakar. I arbetet med Norrbotniabanan har Länsstyrelsen deltagit i samrådet för de pågående järnvägsplanerna samt godkänt miljökonsekvensbeskrivningen för järnvägsplanen mellan Ytterbyn och

Grandbodarna i Skellefteå kommun. Länsstyrelsen har även tillstyrkt fastställelse av den vägplan som ska möjliggöra NLC Storumanterminalen i Storumans kommun.

Planeringen av Norrbotniabanan har krävt en stor arbetsinsats under 2019. Den omfattande planeringen kommer också att innebära en stor arbetsinsats för Länsstyrelsen kommande år. Länsstyrelsen har under flera års tid begärt extra resurser för att kunna hantera handläggningen av dessa ärenden. I oktober gav regeringen, som en följd av detta, Trafikverket i uppdrag att analysera resursbehovet för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar. Länsstyrelserna fick parallellt ett uppdrag att föreslå gemensamma arbetsmetoder vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar. Länsstyrelsen Västerbotten deltar i båda utredningarna, vilka ska redovisas i maj 2020.

Resultatmått och resultatanalys – Infrastrukturplanering

Infrastrukturplanering (verksamhet 34*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,5	0,6	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	1,2	0,8	1,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 019	1 592	1 919
Antal ärenden, inkomna och upprättade	45	39	49
Antal beslutade ärenden	46	37	52
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	822	395	3 818

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar i tabellen ovan mellan åren 2018–2019. De bidragsutbetalningar som gjorts under året avser stöd till olika betaltjänstlösningar i Västerbottens inland. Storleken på dessa kan förklaras av årets tre ombudsinsatser som alla medfört stora stödutbetalningar.

Samlad bedömning av resultat

Årets arbete med infrastrukturfrågor bedöms som framgångsrikt. Detta motiveras av att Västerbotten har ett av landets bäst utbyggda bredbandsnät och att flertalet av Länsstyrelsens satsningar på utökad tillgång till grundläggande betaltjänster etablerats.

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Under 2019 har sakområdet Hållbar samhällsplanering och boende prioriterat lagstadgad ärendehandläggning samt arbete med interna och externa remisser. Ett särskilt resurskrävande område har även detta år varit arbetet med Norrbotniabanan.

Arbetsinsatsen för de lagbundna handläggningsuppgifterna har ökat de senaste åren som en följd av kommunernas resurssituation. Under de senaste åren har en generationsväxling inom byggnadsnämndernas område skett i de flesta av länets kommuner. Kommunernas nya medarbetare efterfrågar generellt omfattande rådgivning och vägledning från Länsstyrelsen. Insatser har genomförts i form av dialog, rådgivning och kunskapsutvecklande åtgärder riktade till länets kommuner via exempelvis kommunbesök.

Under 2019 har Länsstyrelsen endast delvis följt den treåriga tillsynsvägledningsplanen (8 kap 16 § PBF) som upprättades i januari 2017. Länsstyrelsen har haft svårighet att genomföra avsedd tillsynsvägledning enligt PBL.

Tidiga dialogmöten i syfte att säkerställa statliga och allmänna intressen

Det pågår i dagsläget en aktiv översiktsplanering i länet, vilket skapar bra förutsättningar för en utveckling av planernas innehåll och ställningstaganden för att åstadkomma en hållbar samhällsutveckling. För att kunna bidra med råd och inspel till planernas hantering av viktiga statliga intressen på ett effektivt sätt, har informella dialogmöten genomförts med ett antal kommuner.

Utmaningar kvarstår på bostadsmarknaden i Västerbotten

Länsstyrelsen har enligt förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och bestämmelser om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, analyserat bostadsmarknaden i Västerbotten och lämnat en skriftlig rapport till Boverket.

I årets bostadsmarknadsanalys framgår att läget på bostadsmarknaden är besvärande. I nio av femton kommuner i Västerbotten råder ett underskott av bostäder. Kommunerna är dock sammantaget förvissade om att bostadsmarknadsläget kommer att vara bättre om tre år. Den stora utmaningen som väntar är att möta invånarnas behov och efterfrågan i centralorterna, där underskottet av bostäder fortfarande är ett problem i många fall. Möjligheten för personer med lägre inkomst att hitta en bostad är en problematik som måste tas i beaktande i kommunernas planering för bostadsförsörjningen. Gruppen av personer som inte har råd eller möjlighet att köpa eller hyra en nyproducerad bostad växer samtidigt som underskottet av billiga bostäder sannolikt inte kan lösas genom nyproduktion. Länsstyrelsen underlättar produktion av hyresbostäder, studentbostäder och bostäder för äldre genom att besluta om investeringsstöd som täcker en del av byggkostnaden.

Planeringskatalogens förvaltning

Under 2019 har arbetet fortsatt med att tillgängliggöra de planeringsunderlag som Länsstyrelsen tagit fram och fört in i Planeringskatalogen. För att säkerställa att de underlag som redan finns och som kommer att finnas tillgängliga i Planeringskatalogen är aktuella, relevanta och användbara för kommunerna i den fysiska planeringen har en lokal redaktion bildats under året. Den lokala redaktionen bevakar tillsammans med kontaktpersoner från olika sakområden inom

Länsstyrelsen, vilken information som ska räknas som planeringsunderlag och som ska tillgängliggöras i Planeringskatalogen.

Granskningsmöte om förslag till statlig havsplan för Bottniska viken

Länsstyrelsen Västerbotten har tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten arrangerat ett dialogmöte om granskningsförslaget till statlig havsplan för Bottniska viken. Syftet har varit att förmedla och diskutera planförslagets innehåll utifrån länets behov. I mötet deltog berörda kustkommuner, myndigheter och föreningar.

Kompetenshöjande åtgärder för kommunerna

Länsstyrelsen deltar aktivt i stödgruppen för den kommunala samverkansgruppen Plan- och bygg som leds av Region Västerbotten. Länsstyrelsen bidrar med rådgivning och stöd till gruppen och vid aktuella fall även vid de kommungemensamma sammankomsterna. Syftet med samverkan är att bygga upp långsiktiga och effektiva samverkansmodeller där kommunerna hjälps åt att möta utmaningarna inom samhällsbyggnadssektorn. Det övergripande målet med projektet Stärkt regional attraktivitet genom kapacitetshöjning i samhällsbyggnadssektorn är att öka regionens dragningskraft på människor och företag genom att stärka kommunernas kapacitet inom samhällsbyggnadssektorn.

Som en del av detta arbetet har Länsstyrelsen under 2019 bland annat bidragit till genomförandet av Samhällsbyggnadsdagarna med aktuella teman inom fysisk planering och regional utveckling på agendan. Ett hundratal av länets samhällsplanerare och politiker deltog under dagarna.

God kännedom om aktiviteter i kommunerna

Länsstyrelsen har prioriterat rådgivning till kommunerna, vilket främst ges via telefon och mejl. Årligen genomförs kommunbesök i ett flertal av länets kommuner med fokus på kommunernas detaljplane- och översiktsplanearbete. De två största kommunerna, Umeå och Skellefteå, besöks normalt flera gånger under året. Syftet är att Länsstyrelsen ska få kunskap om vad som är på gång i kommunen, behov av stöd, samt förmedla information om ny lagstiftning, handledning med mera. Årets resurssituation har inneburit att antalet kommunbesök har dragits ned, där enbart kommuner med särskilt behov har prioriterats.

Kustkommuner förbereder slutredovisning av havsplaneringsprojekt med hjälp av KOMPIS-bidrag

Kustkommuner har tidigare år kunnat söka Havs- och vattenmyndighetens KOMPIS-bidrag (Kommunal planering i havet i statlig samverkan) som syftar till att stödja och förstärka förberedelser och genomförande av översiktsplanering i havet. Robertsfors och Skellefteå kommuner slutrapporterade sina KOMPIS-bidrag i januari 2019. Projekten har bland annat resulterat i ökad kunskap om planeringsförutsättningar i kommunernas kust- och havsområde.

Regionalt anpassade planeringsunderlag

Med utgångspunkt från länets specifika förhållanden och förutsättningar efterfrågas ofta regionalt anpassade planeringsunderlag. Länsstyrelsen har under 2019 tagit fram och publicerat ett planeringsunderlag med riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods. För närvarande pågår också arbete med att ta fram ett planeringsunderlag för hantering av länets brukningsvärda jordbruksmark.

Stöd till boende

Länsstyrelsen Västerbotten är representerad i den nationella expertgrupp som samordnar arbetet med bostads- och energistöden. Expertgruppens arbete syftar till en effektiv och rättssäker hantering av stöden. Gruppen arbetar bland annat för att förbättra samverkan mellan länsstyrelserna, Boverket och Energimyndigheten. Länsstyrelsen deltar också aktivt i det nätverk som länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Gävleborg och Dalarna bildat för att stötta varandra och utbyta erfarenheter och kunskap när det gäller hantering av bostads- och energistöden. Länsstyrelsen har under året prioriterat handläggning av stödärenden genom att under en period ha en extra resurs anställd för detta arbete. Genom att medverka vid informationsträffar har Länsstyrelsen spridit information om radonbidraget och solcellsstödet.

Resultatmått och resultatanalys – Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering och boende (verksamhet 40* och 41*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,1	3,3	2,3
Årsarbetskrafter kvinnor	4,7	4,8	5,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	9 165	8 813	8 258
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 431	1 360	1 194
Antal beslutade ärenden	1 314	1 296	1 132
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	0	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	2	0

Samlad bedömning av resultat

Årets arbete inom samhällsplanering och boende bedöms som framgångsrikt och intensivt. Vi har hanterat fler detaljplaner, översiktsplaner, väg- och järnvägsplaner samt havsplaner än normalt. Detta som en följd av rådande högkonjunktur samt arbetet med Norrbotniabanan. Dessa planer är dessutom mer komplicerade än normalt då merparten av planeringen sker i redan bebyggda områden.

6. Energi och klimat

Arbetet med genomförande av ny regional klimat- och energistrategi samt regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel har lett till fördjupade dialoger och träffar med länets aktörer. Därutöver har arbetet med Klimatklivet resulterat i flertalet större klimatinvesteringsansökningar. Länsstyrelsen har i huvudsak nått de mål och resultat myndigheten satt upp.

Utöver uppdrag i regleringsbrev och länsstyrelseinstruktion har Länsstyrelsen arbetat med tre projekt. Aktiviteterna i de pågående projekten syftar även dem till att bidra till de klimat- och energipolitiska riksdagsmålen inom verksamhetsområdets olika uppdrag.

Samordning av klimat- och energiarbetet

Länsstyrelsen har under året arbetat utifrån en grundstruktur för samordning genom ett internt klimatråd och en intern klimatarbetsgrupp. Genom dessa grupper genomförs intern förankring och samordning.

Länsstyrelsen driver och deltar aktivt i ett antal nätverk såsom det länsstyrelseinterna Klimatrådet, Hållbara Västerbotten, SEE Hållbarhetsveckan, energieffektiviseringsnätverk (EEnet) och projektet Incitament för energieffektivisering.

Verksamheten har under 2019 präglats av framtagandet av en ny klimat- och energistrategi för Västerbottens län. Strategin kommer att fastställas under 2020 och arbetet med implementering hos offentliga och privata aktörer i länet har inletts.

Länsstyrelsens arbete med Klimatklivet har inneburit information till aktörer via multisektoriella samt sektorsspecifika informationsträffar i länet. Länsstyrelsen har också under året stärkt den externa kommunikationen om Klimatklivet genom bred spridning av filmer om beviljade ansökningar samt information i lokala medier och sociala medier.

Länsstyrelsens projekt Fossilfria Transporter i Norr, som bland annat finansieras av regionala strukturfondsprogrammet och Energimyndigheten, har bidragit till bred kunskapshöjning om olika förnybara drivmedel i länet, stärkt samverkan mellan regionala aktörer samt initierat ett strukturerat arbete för fossilfria transporter i länets kommuner.

Klimat och energi har integrerats i flera verksamhetsområden

Inom regleringsbrevsuppdrag 3.10, som redovisas till Länsstyrelsen Dalarna, har ett flertal aktiviteter genomförts under året. Både internt och externt har klimat och energi integrerats i olika verksamhetsområden, främst genom workshops i samband med framtagandet av ny klimat- och energistrategi.

Resultatmått och resultatanalys – Energi och klimat

Energi och klimat (verksamhet 42*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,0	1,8	0,4
Årsarbetskrafter kvinnor	6,4	5,9	4,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	10 623	8 758	5 065
Antal ärenden, inkomna och upprättade	40	94	58
Antal beslutade ärenden	94	68	25
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	712	249	150

Minskningen av antalet ärenden beror på mindre tillgängliga resurser till Klimatklivet under 2019. De ökade bidragsutbetalningarna kan härledas till insatser utförda av externa samarbetspartners inom arbetet med att genomföra regleringsbrevsuppdrag 3.10 Energiomställning och minskad klimatpåverkan, samt inom uppdraget om regional klimatanpassning som genomförs under ramen för Förordning (2018:148) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Ökningen av antalet årsarbetskrafter kan härledas till projektet Fossilfria Transporter i Norr som startades upp under hösten 2018.

Samlad bedömning av resultat

Verksamhetsområdet har genomfört samtliga uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Årets genomförda insatser har bidragit till att frågorna om klimat och energi förankrats väl i länet och internt inom Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har under året fokuserat på arbete mot transportsektorn men behöver framöver arbeta mer gentemot industri- och byggsektorn. Oavsett sektor behöver Länsstyrelsens fortsatta arbete fokusera på att länka ihop behov med finansiering och att understödja genomförande av åtgärder för att de nationella klimatmålen ska nås.

Bedömningen grundar sig på den återrapportering av regleringsbrevsuppdrag 3.10 som sker till annan myndighet och våra projekt.

7. Kulturmiljö

Under 2019 har Länsstyrelsen fokuserat på handläggning av tillstånds- och bidragsärenden samt arbetet med externa och interna remisser om plan-, prövnings- och överklagandeärenden. Några av insatserna har gällt fleråriga arbeten med komplexa kulturmiljöer, involverat många sakägare, inneburit samfinansieringslösningar och/eller medfört kvalificerade intresseavvägningar vilket gjort dem mer tidskrävande. Exempel på sådana är ett tvärsektorielt arbete med fiskvägslösningar och restaurering av dammar i riksintresset Olofsfors samt restaurering av Lövångers kyrkstad. Under 2019 har, som föregående år, tillståndsärenden som rör fornlämningar resulterat i tids- och arbetskrävande uppdragsarkeologiska beslut. Ett antal av dessa har koppling till arbetet med Norrbotniabanan, men de flesta arkeologitärenden rör exploateringsplaner till följd av ökat bostads- och vägbyggande samt elledningsdragningar.

Under året har ingen egeninitierad tillsyn utförts på kulturmiljöområdet.

Anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård har under året fördelats till bland annat olika byggnadsvårdsinsatser, antikvariska uppdrag, kunskapsunderlag samt informations- och tillgänglighetsåtgärder. Medel från anslaget har bland annat finansierat ett fördjupat kunskapsunderlag om länets byggnadsminnen, ett arbete som avslutats under året. De enskilt största bidragsinsatserna under 2019 består i färdigställandet av restaureringar vid en flottningsanläggning i Vindeln och årligen återkommande restaureringsarbeten vid Skellefteå kyrkstad. I länets tre kulturresevat – Röträskis silängar, Atoklimpen och Fatmomakke kyrkstad – har det genomförts vårdarbeten samt guidade visningar och vandringar. Arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen av kulturresevatena sker löpande i samarbete med berörda aktörer och intressenter.

Insatser har också genomförts i form av dialoger och kunskapsutvecklande åtgärder riktade till främst kommuner men även andra organisationer, myndigheter, allmänhet och internt inom myndigheten. Dessa har handlat om översyn och revidering av riksintressena, kulturmiljön i samhällsplaneringen, lagstiftningen på kulturmiljöområdet samt förvaltningen och utvecklingen av kulturmiljöer vid vattendrag. Politiker och tjänstemän i Robertsfors har träffat Länsstyrelsen och diskuterat innebörden av kulturmiljön och riksintresseområdena i kommunen. Länsstyrelsen har även bidragit med stöd och medfinansiering (via 7:2-anslaget) vid framtagandet av ett fördjupat kulturmiljöunderlag för Robertsfors tätort. Vid två av länets kulturhistoriskt mest värdefulla miljöer, Olofsfors bruk i Nordmalings kommun och Torvsjö kvarnar i Åsele kommun, har löpande dialoger förts med berörda intressenter för att lösa miljöernas långsiktigt hållbara förvaltning.

Samverkan med andra län har varit prioriterat. Projektet Varsamt tillgängligt avslutades 2018, men ett uppföljande seminarium hölls under 2019 i samverkan mellan de fyra nordligaste länen. Ett annat exempel på samverkan mellan de norra länen är den treåriga bidragssatsning på samiska kulturmiljöer som inleddes 2018 med syfte att öka kunskaperna om samt vårda och restaurera fler samiska kulturmiljöer. Under 2019 har ett flertal olika projekt med samisk inriktning genomförts, främst genom restaurering av byggnader.

Ett mål med Länsstyrelsens samlade insatser på kulturmiljöområdet är att kulturmiljön i länet sköts, brukas och utvecklas på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt. Arbetet med tillståndsgivning, fördelning av bidrag till kulturmiljövård samt medverkan i plan- och prövningsärenden har haft konkreta positiva effekter för bevarande, vård och utveckling av kulturmiljön. Länsstyrelsen har under året fortsatt eftersträva att anslaget 7:2 Bidrag till

kulturmiljövård fördelas till en bredd av olika slags kulturmiljöer över hela länet. Av 40 miljöer med bidragsinsatser under året är 9 belägna i Umeå och Skellefteå städer, medan övriga är spridda över länet. Av det sammanlagda bidragsbeloppet fördelas 31 procent till städerna och resten till lands-/glesbygdsmiljöer i hela länet. Dock kvarstår behoven av att ytterligare förskjuta bidragsfördelningen från kust- och stadsmiljöer till inlands- och fjällmiljöer.

Under året har Länsstyrelsen på olika sätt och i olika sammanhang arbetat för att informera om och tillgängliggöra kulturmiljöer. Externa såväl som interna kommunikationsinsatser har genomförts med till synes goda resultat för förståelsen av kulturmiljön och kulturmiljöarbetet. Tillgängliggörande åtgärder i kulturmiljöer har genomförts i kulturresevatet Atoklimpen på vandringsstigar och anläggande av en tillgänglighetsanpassad rastplats. Även vid byggnadsminnet Drängsmarks ångsåg har tillgänglighetsåtgärder genomförts. I kulturresevatet har guidade turer arrangerats för allmänheten.

Det strategiska arbetet avseende urvalet av kulturmiljöer har inte prioriterats under året. Flera planerade angelägna insatser har inte genomförts, men kommer att prioriteras inom de närmaste åren för att kvaliteten inom kulturmiljöarbetet ska kunna upprätthållas. Urvalsarbetets bestående effekter är möjliga att utvärdera först på flera års sikt. Den treåriga bidragsinsatsningen på samiska kulturmiljöer har under året fått ett visst genomslag med ett antal renoverade miljöer, men den positiva effekten av satsningen är ännu begränsad. Möjligen kan detta till viss del bero på brist på hantverkare med kompetens inom samisk byggnadstradition.

2018 års arbete med fördjupad information om länets byggnadsminnen har tydliggjort behovet av en genomgripande översyn av byggnadsminnenas urval, status och skyddsbestämmelser. Någon sådan har inte påbörjats ännu. För resultatet av den länsövergripande riksintresseöversyn som tidigare genomförts har dialogen prioriterats med de kommuner som under året arbetat aktivt med aktualisering av översiktsplaner. I två kommuner har översynen av riksintressena färdigställts genom beslut av Riksantikvarieämbetet. Under året har även ett arbete initierats för att utreda tre områdets eventuella status som nya riksintressen. Initiativ har tagits till att under kommande år utreda kulturmiljöerna Torvsjö kvarnar och Olofsfors bruk för eventuellt inrättande av kulturresevat. En dialog har även inletts med Länsstyrelsen Norrbotten inför utredning om fornlämningsförklaring av flottningsslämnings i Laisälven.

Genom intern och extern samverkan, dialog och informationsinsatser kring riksintresseområden, lagstiftning och vattenanknutna kulturmiljöer har det under året skett en ömsesidig kompetenshöjning som kan bli varaktig om den underhålls. Länsstyrelsens modell för utarbetande av kommunala kulturmiljöunderlag har under 2019 använts av Robertsfors kommun i anslutning till arbetet med fördjupad beskrivning av riksintresset Robertsfors tätort.

Resultatmätt och resultatanalys – Kulturmiljö

Kulturmiljö (verksamhet 43*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,3	2,7	2,8
Årsarbetskrafter kvinnor	2,9	3,1	3,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	6 628	7 306	7 518
Antal ärenden, inkomna och upprättade	429	471	376
Antal beslutade ärenden	425	427	391
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	2	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 578	71	112
Antal beslut om lagskydd för kulturmiljöer	0	0	0

Årsarbetskrafter grundar sig på redovisad tid inom detta verksamhetsområde. Tvärsektoriellt arbete tidsredovisas på andra verksamhetsområden än Kulturmiljö och under 2019 har den tiden uppgått till ca 1 650 timmar, vilket motsvarar cirka en årsarbetskraft.

Från och med år 2019 ansvarar Länsstyrelsen för alla utbetalningar från anslaget Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer.

Samlad bedömning av resultat

Vårt arbete skapar hållbar samhällsutveckling i hela länet

Förvaltning och användning av kulturmiljöer

På grund av en situation med många och till stor del komplicerade arkeologiärenden, har arbetet med beslut och uppföljning av arkeologiska undersökningar, bland annat Norrbotniabanen, inte kunnat genomföras på ett fullt ut tillfredsställande sätt. Den samlade bedömningen är att målet för insatserna inom förvaltning och användning av kulturmiljöer till stora delar är uppfyllt men att utvecklingsbehov finns.

Kommunikation och tillgänglighet

Målet med insatserna för kommunikation och tillgänglighet är att länets kulturmiljöer och kulturhistoriska värden ska vara begripliga och åtkomliga. Måluppfyllelsen för kommunikation och tillgänglighet bedöms vara relativt god, men resultaten visar på kvarstående utvecklingsbehov.

Urval av kulturmiljöer

Det övergripande målet för urvalsarbetet är att länets mångfald av kulturmiljöer säkerställs och sammantaget återspeglar ett brett perspektiv på hela länets kulturhistoriska utveckling, verksamheter och befolkning – från äldsta tid fram till nutid. Målen för arbetet med urval av kulturmiljöer bedöms endast delvis vara uppfyllt och utvecklingsbehovet är stort.

Förutsättningar och metoder för kulturmiljöarbetet

Det behövs kunskaper, beredskap, förmåga och tillräckliga medel för att kulturmiljöarbetet ska kunna fungera och utvecklas. Målen för kulturmiljöarbetets förutsättningar och metoder bedöms i viss mån ha uppfyllts. Det kvarstående utvecklingsbehovet är stort.

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Under året har Länsstyrelsen genomfört övningar som stärkt både Länsstyrelsens egen förmåga och förmågan hos länets aktörer att hantera samhällsstörningar. Ett exempel är deltagandet i den internationella övningen Barents Rescue där Länsstyrelsen både deltog som övad organisation och ingick i projektledningen för övningen.

Myndigheten har också genomfört åtgärder och insatser för att utveckla samverkan och främja samordning i länet före, under och efter en samhällsstörning. Bland annat arrangerades ett särskilt samverkansmöte inför sommaren som rörde rutiner för samverkan vid behov av eldningsförbud. Dessutom har ett tillfälle anordnats där frivilligorganisationer och andra aktörer har getts möjlighet att lära sig mer om varandra. Som en del i arbetet har även åtgärder vidtagits för att stärka den tekniska sambandsförmågan mellan länets aktörer.

Länsstyrelsen har genomfört en rad aktiviteter riktat mot kommuner, regionen och andra aktörer för att öka kunskapen och stärka förmågan i arbetet med utveckling av totalförsvaret. Gemensamma överenskomna aktiviteter i Regional grundsyn för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen har genomförts enligt aktivitetsplanen. Planering på lokal nivå har nyligen påbörjats och väntas ställa stora krav på berörda kommuner.

Länsstyrelsen har påbörjat den del av Totalförvarsövning 2020 som innebär att stödja genomförandet av distribuerade seminarieövningar på plats hos länets kommuner och tagit fram en regional kommunikationsplan för Totalförvarsövning 2020.

Under 2019 genomfördes tillsynsbesök i sju kommuner och en temadag om handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor för länets räddningschefer. Resultatet visar att många kommuner har svårt att rekrytera deltidsbrandmän och att vissa kommuner inte har följt fristerna för brandskyddskontroller.

Myndigheten har stöttat kommunerna i deras utövande av det geografiska områdesansvaret samt i arbetet med att stärka kopplingen mellan planerade åtgärder och åtgärdsbehov i kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser. Ytterligare information har redovisats till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i regleringsbrevsuppdrag 3.4.

Under året har Länsstyrelsen Västerbotten fortsatt samverka inom Nordsam-samarbetet i såväl det löpande arbetet som inom ramen för länsstyrelsernas sammanhållna projekt för utvecklad lokal och regional krisberedskapsförmåga

Resultatmått och resultatanalys – Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap (verksamhet 45*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	5,0	3,5	2,7
Årsarbetskrafter kvinnor	7,5	7,2	5,8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	18 098	15 462	11 179
Antal ärenden, inkomna och upprättade	227	204	211
Antal beslutade ärenden	204	242	212
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	3	10
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Antal interna övningar för tjänsteman i beredskap (TiB-gruppen)	4	3	0
Antal övningar med andra aktörer där tjänsteman i beredskap (TiB) har deltagit	6	5	6

Samlad bedömning av resultat

Länets aktörer har blivit ännu mer stärkta i sin förmåga att samverka före, under och efter samhällsstörningar samt fått ökad förståelse för krisberedskapssystemet och olika aktörers roller och ansvar. De utbildningar och övningar som genomförts utifrån länets överenskomna rutiner har gett effekt i form av väl fungerande samverkan i samband med skarpa samhällsstörningar, exempelvis under stormen Jan i vecka 2 och stormen Julia i vecka 9. Under sommaren resulterade samverkan med länets räddningstjänster i en samordnad hantering av eldningsförbuden gentemot allmänheten.

Utbildningar för kriskommunikatörsnätverk har stärkt såväl aktörernas förmåga att kommunicera som att upptäcka och hantera propaganda och ryktesspridning.

Informationen och utbildningarna om kommunernas roll och uppgifter i krishantering och vid höjd beredskap har stärkt kommunernas förmåga att utveckla arbetet med det geografiska områdesansvaret på lokal nivå samt stärkt länets förmåga att samverka och leda på regional och lokal nivå under störda förhållanden och vid höjd beredskap.

Frivilligorganisationer har fått kännedom om hur arbetet bedrivs inom länet för att kunna samverka enligt gemensamma grunder för samverkan och ledning och länets överenskommelse om samverkan före, under och efter samhällsstörningar. Andra aktörer har fått kunskap om frivilligorganisationer och om hur frivilliga kan användas vid en samhällsstörning.

Tillsynsbesöken som genomförts utifrån lagen om skydd mot olyckor har bland annat resulterat i att de kommuner som haft brister i brandskyddskontrollerna kommer att följa upp dessa på ett bättre sätt.

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Verksamhetsområdena Naturvård samt Miljö- och hälsoskydd är en omfattande verksamhet inom Länsstyrelsen Västerbotten. Närmare halva personalstyrkan arbetar med uppgifter kopplade till dessa områden. En betydande del av arbetet genomförs med särskilda sakanslag och uppdrag från centrala myndigheter och redovisas därigenom i särskild ordning till dem. Sammantaget samordnas dock denna omfattande sakanslagsfinansierade verksamhet med allt övrigt myndighetsarbete som utförs med ramanslagsmedel, vilket ger en hög kostnadseffektivitet och samverkansfördelar.

Redovisningen följer ett upplägg med sju avsnitt:

- Prövning
- Miljötillsyn
- Tillsynsvägledning
- Regional miljöövervakning
- Kalkning
- Vattenvård och projektverksamhet
- Naturvård

Prövning

Länsstyrelsen arbetar med prövning inom flera olika områden. Med prövning avses tillståndsgivning inom Miljöprövningsdelegationen, övrig tillståndsgivning som Länsstyrelsen ansvarar för, samt Länsstyrelsens deltagande i prövningar och överklagningar hos Mark- och miljödomstolen. I Västerbottens län finns flera aktiva gruvor, omfattande täktverksamhet, en pågående utbyggnad av vindkraft och en stor del av landets vattenkraft, vilket på ett tydligt sätt återspeglas i Länsstyrelsens arbete med prövning. För att ge en inblick i verksamheten under 2019 redovisas följande väsentliga prestationer och resultat inom området prövning.

Antalet beslutade ärenden i Miljöprövningsdelegationen är i stort sett detsamma som 2018. Inkommande tillståndsansökningar (23 stycken) understeg antalet beslutade (38 stycken).

Beslut i Miljöprövningsdelegationen	2019	2018	2017	2016	2015
Tillstånd för täktverksamhet	28	20	20	22	37
Tillstånd för vindkraft	2	3	3	5	12
Tillstånd för övrig miljöfarlig verksamhet	8	11	10	3	10
Villkorsändring och prövotidsavgöranden	4	10	17	8	11
Övrigt	38	36	20	25	44
Totalt antal beslut	80	80	70	63	114

Tabellen visar en sammanställning av de beslut som fattats i Miljöprövningsdelegationen i Västerbotten

Det pågår fortsatt många prövningar av så kallade A-verksamheter i domstol i länet, något som är avgörande för flertalet investeringar. Bland annat kan nämnas att Northvolt under året dels har fått tillstånd att bygga etapp två av sin batterifabrik i Skellefteå med två linor, men också kommit in med ansökan om att bygga etapp tre med ytterligare tre linor. Samråd har också hållits för en fabrik för tillverkning av grafit, något som också är kopplat till etableringen av Northvolt SCA Obbola har fått tillstånd att öka sin produktion av massa och liner med upp mot 70 procent. Prövningen av två nya gruvor som inleddes under 2018 har fortsatt under 2019.

Prövningsärenden har även börjat komma in kopplat till Norrbotniabanan, något vi i nuläget har svårt att prioritera, vilket framgår under avsnittet Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § FÅB.

Miljötillsyn

Länsstyrelserna har ett omfattande tillsynsuppdrag inom flera olika ämnesområden. I Västerbottens län finns bland annat en stor del av landets vattenkraft, flera aktiva gruvor och ett stort antal täkter. Nedan redovisas viktigare händelser och andra prestationer inom området tillsyn under 2019.

Tillsynen kan omfatta hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. I tabellen nedan framgår antalet miljötillsynsobjekt inom aktuella tillsynsområden där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Med tillsynsinsatser menas besök på plats och möten med verksamhetsutövaren.

Tillsynsområde	Antal objekt	Tillsynsinsatser 2019
Miljöfarlig verksamhet (exklusive täkter och vindkraft)	41	39
Vindkraft	23	21
Seveso (7 på högre nivå och 39 på lägre nivå)	45	19
Tillståndspliktiga täkter	80	60
Förorenade områden (Riskklass 1 och 2)	25	22
Dammsäkerhet (Konsekvensklass A, B och C)	51	11
Vattenskyddsområden	113	46
Vattenverksamhet (exklusive markavvattningsföretag)	1 276	53
Torvtäkter	6	1

Tabell över tillsynsområden och antal tillsynsobjekt, 2019.

Under året har resurserna till Länsstyrelsen för miljötillsyn minskat vilket bland annat medfört att möjligheten att bedriva förebyggande arbete försämrats. Minskningen i resurser har också inneburit att den satsning som inleddes under fjolåret om gruvprospektering avbrutits. Mycket tillsynstid har under året lagts på tillsyn av vindkraftsparker under uppbyggnad. Under 2019 har byggnationen pågått i sex parker påbörjats vilket är fler än något tidigare år. Då det förekommit brister i efterlevnaden av tillstånden har mycket tid dessutom lagts på händelsestyrd tillsyn av vindkraft. Detta har även minskat tiden som kunnat läggas på prövning av vindkraft.

Inom tillsynen av vattenkraft har tillskottet av sakanslag medfört att den höjda ambitionsnivån kunnat ökas från tidigare år.

Vid Blaikengruvan i Sorsele kommun har efterbehandling påbörjats under året genom att anlägga avskärande diken kring och inom verksamhetsområdet för att särskålla rent från förorenat vatten. Saneringsåtgärderna har beviljats statliga medel efter beslut från Naturvårdsverket. En projektorganisation har bildats och åtgärder planeras att fortgå under totalet år framöver.

Ökade resurser inom vattenskyddet har inneburit ökad tillsyn under 2019. Tillsyn har bedrivits inom sex kommuner. Totalt har 46 vattenskyddsområden besökts. Det har även bedrivits en del tillsynsvägledning gentemot kommunerna.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har arrangerat en regional samverkan över Skype för kommunerna i norrlänen om vägledning att utreda ansvar för förorenade områden. Utöver det har Länsstyrelsen genomfört ett kommunbesök med fokus på att informera om det så kallade strategipaketet som är ett arbetssätt att identifiera eventuella förorenade områden i syfte att förbättra åtgärdstakten för miljömålet giftfri miljö. Länsstyrelsen har under 2019 besökt och granskat en kommun som övertagit tillsynsverksamhet från Länsstyrelsen. Skriftlig återkoppling har skett till kommunal nämnd.

Länsstyrelsen har under året påbörjat en översyn av den överlåtna tillsynen i länet. Syftet är att säkerställa att tillsynen sker så effektivt som möjligt. Detta innebär att Länsstyrelsen både ser över tillsynsområden där vi kan överlåta mer tillsyn till kommunerna och ser över objekt med stora risker för människors hälsa och miljön som Länsstyrelsen vill ta tillbaka från kommunerna.

Regional miljöövervakning

Det regionala miljöövervakningsprogrammet, som består av cirka 40 delprogram, har genomförts planenligt under året.

Havs- och vattenmyndigheten utlyste extra medel innan sommaren där Länsstyrelsen fick sin ansökan på 1 209 000 kronor beviljad. Den utökade övervakningen, vars främsta syfte var att stärka arbetet med vattenförvaltningen, innefattade screening av miljögifter i ytvatten (20 lokaler), vattenkemiprovtagning i cirka 120 sjöar, inventering av vägtrummor med avseende på vandringshinder samt sammanställning och leverans av data till datavärdar.

Resultat från miljöövervakningens trendövervakning förmedlas kontinuerligt till datavärdar. Resultaten, bland annat inom områdena smådäggdjursövervakning och depositionsprovtagning, presenteras också i sociala medier.

Det regionala miljöövervakningsprogrammet revideras och ett nytt program presenteras 2020 för perioden 2021–2026.

Kalkning

Försurningen har minskat men bedöms fortfarande utgöra ett problem i många sjöar och vattendrag, främst i länets östra del. Bedömningen är osäker eftersom det saknas modellverktyg som med tillfredsställande säkerhet kan skatta naturliga nivåer på pH. I vatten med pågående kalkning är osäkerheten särskilt stor. Kalkförbrukningen är fortfarande betydande, men till följd av ett målinriktat kvalitetsarbete och minskad försurning har den halverats sedan mitten av 1990-talet. Behovet varierar med nederbördsmängden och under 2019 förbrukades 8 287 ton, vilket var något mindre än 2018. Totalt betalades 16,17 mnkr i statsbidrag till kalkning.

I samverkan med berörda kommuner bedriver Länsstyrelsen en omfattande uppföljning av kalkningens vattenkemiska och biologiska effekter. Under våren 2019 uppnåddes det vattenkemiska målet i 80 procent av de kalkade vattendragen. Utfallet var det svagaste sedan 1998, vilket antyder att kalkmängderna i vissa fall reducerats för mycket. Fiskbestånden i

kalkade vattendrag följs via elfiske på drygt 200 lokaler. En viktig målsättning med kalkningen är att öringens föryngring ska fungera normalt, vilket definieras som förekomst av minst 5 årsungar på 100 m² bottenyta. Utvecklingen har varit stadigt positiv efter kalkning och 2016 nåddes målet på drygt 60 procent av lokalerna. De senaste åren har resultaten försämrats avsevärt och 2019 nåddes målet på knappt 38 procent av lokalerna. Låga vattenflöden under sommaren och hösten såväl 2018 som 2019 torde vara en bidragande orsak. Däremot bedöms inte det sämre vattenkemiska utfallet utgöra en avgörande faktor.

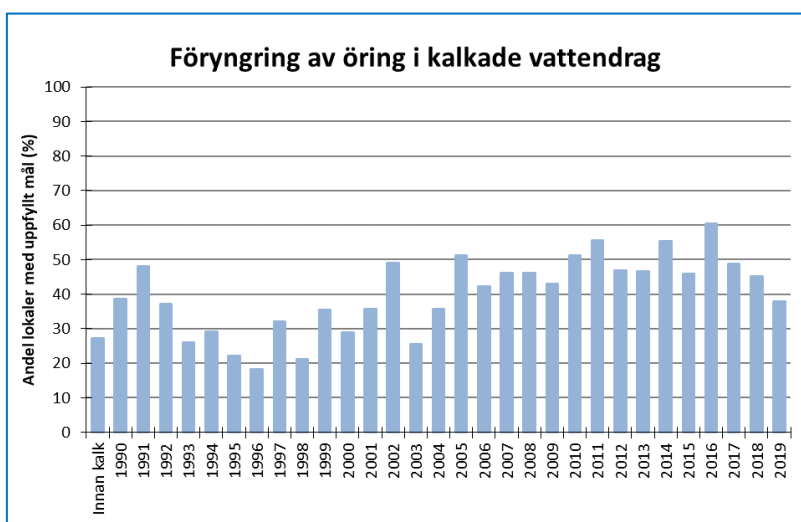

Diagram: Andel provfiskade lokaler i kalkade vattendrag med uppfyllt målsättning för öringföryngring från innan kalkning och åren 1990–2019.

Vattenvård och projektverksamhet

Länsstyrelsen bedriver en omfattande verksamhet i syfte att uppnå regionala, nationella och internationella målsättningar, som miljö kvalitetsmålen, art- och habitatdirektivet och ramdirektivet för vatten. Resultaten från verksamheten sammanfattas nedan.

ReBorN - LIFE

(Restoration of Boreal Nordic Rivers) räknas som Sveriges största sötvattensprojekt och finansieras till stor del genom Life-fonden och Havs- och vattenmyndigheten. Projektet går i stor utsträckning ut på att genomföra vattenvårdsåtgärder för att gynna såväl arter som habitat. Projektet genomförs både i Norr- och Västerbotten. När projektet avslutas 2021 ska mer än 200 kilometer vattendragssträcka ha restaurerats.

I Västerbottens län visar preliminära sammanställningar att 21,2 kilometer vattendragssträcka har restaurerats med maskin i Lögdeälvens huvudfåra och i biflödet Storbäcken. Ett hundratal lekbottnar som används vid rekrytering av lax och öring har också konstruerats.

I projektet Grip on Life arbetar myndigheter, skogsägarföreningar och intresseorganisationer tillsammans för att värna värdefulla vattendrag och våtmarker i skogslandskapet. Länsstyrelsen har inom ramen för samarbetet uppnått resultat inom flera områden under 2019.

Länsstyrelsen har tillsammans med konsult tagit fram en tillståndsansökan för att genomföra en våtmarksåterställning i Stormyran, i Krycklans avrinningsområde. Åtgärden kommer att

genomförs under 2020 och dess effekter på vattenflöden, vattenkemi, växthusgaser och vegetation studeras i samarbete med SLU.

Under året arrangerade myndigheten en fältworkshop om restaurering i vattendrag för restaureringsansvariga i norra Sverige, samt representanter för SLU, Umeå universitet och Havs- och vattenmyndigheten. Detta är ett led i arbetet med att ta fram handbok samt tekniska manualer och filmer om restaurering.

Grip on Life

Inom ramen för Grip on Life har Länsstyrelsen inventerat flodpärlmussla och dess reproduktionspotential i restaurerade sträckor i Vindelälven, samt tagit fram kunskap för att utveckla åtgärdsarbetet i skogslandskapets vattendrag och våtmarker. Drönare har använts i arbetet för att fotografera ett stort antal vattendragssträckor som har restaurerats eller kommer att restaureras. Fotografierna kommer att användas i en analys för att utveckla metoder för inventering, planering, tillståndsprövning och effektuppföljning kopplat till restaurering av vattendrag.

Kultsjödalen

Vattendrag i Kultsjödalen restaureras inom ramen för ett projekt med samma namn för att bevara flodpärlmusslan.

Under 2019 har 1 kilometer lång sträcka av Gäddbäcken restaureras manuellt, 70 lekbottnar iordningställdes. Inom ramen för projektet Kultsjödalen har glochidieåtgärd med efterföljande utsättning av glochidieinfekterad öring genomförts i Dainabäcken. Myndigheten har följt upp glochidieåtgärder och åtgärder i form av elfiske, samt genomfört dykinventering av flodpärlmussla i Marsån.

Friskare skogsvatten 2.0

Friskare skogsvatten är ett informationsprojekt som riktar sig mot privata markägare och verksamma inom skogsbruket med syfte att öka förståelsen och kunskapen om skoglig hänsyn vid våra sjöar och vattendrag. Det beräknas pågå till 2020. Projektets ledning har bedömt att deltagarna har fått ett ökat intresse och kunskap om hänsynstagande till sjöar och vattendrag, samt inspirerats att lära sig mer om naturhänsyn i skogsbruket.

Samverkansprojekt Rickleån

Samverkansprojekt Rickleån har som mål att uppnå god ekologisk status inom Rickleåns avrinningsområde och beräknas pågå till 2020. Projektet är medfinansiär till restaureringarna av både Risån och Sikån där Skellefteå kommun är utförare.

Under 2019 har Stenträskdammen har rivits ut för att skapa fri vandringsväg. Grupperna Miljöanpassad vattenkraft och Natur och kultur har varit aktiva med träffar under året.

En Storymap över Rickleån har tagits fram.

Vattenförvaltning

Länsstyrelsen arbetar med uppdrag från Vattenmyndigheterna i Bottenvikens respektive Bottenhavets vattendistrikt. Arbetet under 2019 har fokuserat på:

- Underlag till Vattenmyndighetens kommande förvaltningsplan och åtgärdsplan för perioden 2021–2027 har färdigställts. Påverkans- och riskbedömningar,

statusklassningar samt åtgärdsförslag för länets grundvatten, kustvatten, sjöar och vattendrag har sammanställts och redovisats i den publika databasen VISS.

- Länsstyrelsen har deltagit i möten och exkursioner anordnade av vattenråd och lokala samverkansgrupper i länet. Två informationsfilmer om vattenrådets verksamhet och betydelse för det regionala vattenvårdsarbetet har producerats och spridits externt.
- Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att genomföra de åtgärder som ingår i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för perioden 2017–2021. Den samlade planen för Länsstyrelsens åtgärdsarbete visualiseras med hjälp av en storymap. Denna färdigställs och tillgängliggörs internt och externt under 2019–2020.
- Det statliga stödet till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) bidrar till att uppnå miljömål och miljö kvalitetsnormer kopplade till vatten. Under 2019 ökade anslaget till LOVA. Medlen har använts till åtgärder, framtagande av underlag, uppföljning samt kommunikationsinsatser för att öka antalet ansökningar. 14 externa projekt med kommuner eller ideella föreningar som projektägare har beviljats medel under året. Den största delen av stödet har i år gått till konkreta åtgärder och projekt som återställer fysiskt påverkade vatten eller som minskar övergödning.

Naturvård

Grön Infrastruktur (GI)

Under 2019 har Länsstyrelsen fokuserat på att handlingsplanen ska implementeras i länsstyrelsernas egna arbetsområden. Det har inneburit arbete med att GI-perspektivet har beaktats i regionala skogsstrategier och regionala skogsprogram. Omfattande dialog och samverkan har också skett med en rad av länets aktörer, såsom kommuner, skogsnäringen, kraftnätsbolag med flera.

Ett annat område har varit att tillgängliggöra handlingsplanen och de tillhörande kunskapsunderlagen i form av kartmaterial och annat IT-stöd. Arbetet innefattar samverkansytta, webbinformation, metadatahantering, GIS-hantering, resultatpublicering/lagring, med mera.

Informationsinsatser samt dialog och samverkan med länets aktörer har varit och är en av de viktigaste åtgärderna i arbetet med de regionala handlingsplanerna.

Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen träffat skogsbrukets aktörer i fält en dag i juni 2019. Detta var en fortsättning på träffen som hölls i Uppsala hösten 2018.

En analys av var preliminära värdeetrakter för odlingslandskap/gräsmarker sammanfaller med betesdjursbesättningar och hästgårdar med tillståndspliktig verksamhet i Västerbotten har tagits fram. Materialet används för uppsökande verksamhet av Länsstyrelsens betesmarksrådgivare.

Under hösten genomfördes träffar med större fastighetsägare för att diskutera hur de kan anpassa grönyteskötseln för att gynna grön infrastruktur för människor och pollinerare. Initiativet kommer från Bostaden, Umeå kommuns kommunala bostadsbolag.

Länsstyrelsen anser att det är för tidigt att se några konkreta effekter i landskapet ännu. Däremot märker myndigheten att grön infrastruktur fått genomslag hos länets aktörer och att många efterfrågar kunskapsunderlagen som presenteras i handlingsplanerna. Detta signalerar den stora potential som GI-arbetet har för att bistå aktörerna i planering och hitta synergier för ett hållbart brukande i ett landskapsperspektiv.

Biosfärsområde Vindelälven/Juhtatdahka

I juni 2019 utsåg UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) Vindelälven - Juhtatdahka till biosfärsområde. Området är nu ett av sju svenska biosfärområden.

Arbetet med biosfärsområdet startade med en förstudie 2014 för att sedan under åren 2015 – 2018 fortsätta som en kandidatur till utnämning. Hela tiden har arbetet genomförts i samarbete mellan Världsnaturfonden, Länsstyrelsen Västerbotten och Vindelälvs kommunerna. Avsikten har varit att bli ett av Unesco:s biosfärområden, ett modellområde för hållbar utveckling.

I nuläget bildas en förening med motsvarande medlemmar som under kandidaturen och en styrelse (17 medlemmar), ett mindre kansli (koordinator och en medarbetare, kommunikatör och en arbetsgrupp bestående av kommunrepresentanter. Ett större antal möten och workshops har arrangerats med enskilda och representanter från näringarna, forskning och myndigheter för att arbeta efter den handlingsplan som tagits fram och konkretiserats i verksamhetsplaner för de enskilda åren. 80 olika organisationer deltar i arbetet på ett eller annat sätt.

Exempel på insatser som har startat och delvis genomförts under 2019 är:

Representanter för styrelsen medverkade i Paris den 18 juni när UNESCO utsåg området till biosfärområde.

Den 17 augusti invigdes biosfärområdet i Vindeln med många olika aktiviteter och inbjudna gäster och talare.

Flera idrottsarrangemang inom ramen för Arena Vindelälven genomfördes längs älven och biosfärområdet, till exempel Vindelälvsloppet och Vindelälvsdraget.

Representanter för Biosfärsområde Vindelälven/Juhtatdahka närvarade vid EuroMAB-mötet i Rumänien i maj.

Stor vikt har lagts vid informationsinsatser som exempelvis uppdaterad webbplats, dokument tillgängliga för allmänheten, digitala nyhetsbrev, informationsblad till drygt 500 prenumeranter och aktivt arbete med Facebook.

Under året slutfördes en förstudie tillsammans med SKR (Sveriges kommuner och regioner) om transporter på landsbygden längs Vindelälven (väg 363). Förstudien har inventerat behov och möjligheter när det gäller transporter för främst företag längs älven.

Styrelsen beviljade sex biosfärsprojekt under året: Vindelälvsdraget, Slöjdarnas hus, Kullar och Klang, Vormsele hemslöjdsfärd, Fiskepoesi, Vindelälvens dag och Skolan i ett biosfärområde.

Havsplanering

Projektet EConnect har fortsatt under året. Projektets fokus har varit att undersöka hur havsmiljön kommer att påverkas av klimatförändringarna. Tillsammans med finska myndigheter bedömer myndigheterna med hjälp av framtidsscenarier hur Kvarkenområdets undervattensmiljöer och dess invånare kommer att reagera på högre temperaturer, mer regn och mindre is. Underlagen kommer senare att vara gränsöverskridande underlag för havsplanering och havsmiljöförvaltning.

Hittills har arbetet bland annat resulterat i digitala skikt över skyddsvärda eller hotade arter och naturtyper, analyser av naturvärdenas nuvarande skyddsnivå och skyddsbehov, samt en webbaserad karttjänst som kan användas för både områdesskydd och havsplanering.

Naturvårdstillsyn i skyddad natur och av hotade arter

Det övergripande målet för tillsynen är att lagar, förordningar och föreskrifter samt de regler och riktlinjer som Länsstyrelsen Västerbotten har fastställt i egenskap av upplåtare på statens mark och i skyddade områden följs. Ett ytterligare mål för Länsstyrelsen har varit att öka den operativa samverkan och samordningen med Polismyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket med syfte att förbättra tillsynsarbetet av skyddad natur och hotade arter. Samarbetet fungerar bra och förutom årliga utvärderings- och planeringsmöten sker regelbunden operativ samverkan med framförallt Polismyndigheten. Med polisen genomförs även gemensamma tillsynsinsatser över terrängkörning, artskydd, jakt och fiske.

Länsstyrelsen har under året arbetat vidare med planerad tillsyn inom miljöbalksområdet och med olika former av samarbeten i kampanjformat.

Bland insatserna under 2019 återfinns en tillsyn av skoterkörning i förbudsområde i anslutning till skoterleder tillsammans med polisen. Insatsen utfördes två dagar under vårvintern i Saxnäs- och Klimpfjällsområdet. I samband med detta genomförde även polisen nykterhetskontroller. Vid insatsen kontrollerades fiskekort. Insatsen var till stor del förebyggande, och syftade till att visa upp sig och prata med allmänheten om vad som gäller vid skoterkörning.

Under året har tillsyn genomförts i samband med licensjakt på björn. Kampanjen genomfördes för första gången i hela Region Nord (Polismyndighetens nordligaste region). Insatsen planerades och genomfördes av Polismyndigheten och Länsstyrelsen gemensamt under de två första jaktdagarna. Tillsynen innefattade till exempel efterlevnaden av villkor i besluten, skottplatsundersökningar och kontroll av åtlar inom delar av länet. Detta är tredje året som Länsstyrelsen genomfört en större insats tillsammans med Polismyndigheten och den uppfattades som mycket lyckad och har sannolikt en förebyggande effekt.

Vid älgjakten efter brunstuppehållet genomfördes tillsyn av terrängkörning och vapentransport. Insatsen planerades och genomfördes av naturbevakare tillsammans med lokal polis och skedde delvis från helikopter. Utgångspunkten var Tärnaby och området kring Umeälvens dalgång. Insatsen hade ett liknande upplägg som 2018.

Inom området grön tillsyn/miljöbalkstillsyn har fem dispenser kontrollerats enligt planen för 2019. Därutöver har Länsstyrelsen fått in och hanterat anmälningar om större överträdelser i naturreservat i både kust- och fjällområdet. Inom några reservat har även kompensatoriska åtgärder genomförts till följd av nya järnvägslösningar som påverkar reservaten (Luspen och Luspberget – Storumans kommun).

Jakt- och fisketillsynen på statens mark ovan odlingsgränsen har genomförts i för verksamheten normal omfattning, med över 200 kontroller av fiskekort och ett 30-tal jaktkortskontroller. En insats med anledning av överträdelser av Länsstyrelsens regler vid fjälljakten ledde till att en handfull personer stängs av för jakt på statens mark de kommande åren.

Liksom tidigare år har viss tillsyn genomförts i Stekenjokkområdet med anledning av faunakriminalitet riktad mot fåglar. Ingen person avvisades eller polisanmälades på Västerbottenssidan. I samband med denna tillsyn fortsatte även tidigare års

informationskampanj, Öppet Öga, som innebär information (foldrar, affischer, möten med mera) och att skapa kunskap och engagemang om artskyddsproblem.

Resultatmätt och resultatanalys – Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd (verksamhet 5*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	60,8	63,2	61,6
Årsarbetskrafter kvinnor	48,7	49,0	43,8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	152 123	156 171	129 550
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 028	2 919	3 159
Antal beslutade ärenden	3 073	2 929	3 337
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	116	82	98
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	65 082	87 718	86 353
Antal beslutade 12:6-samråd (525)	140	185	192
Andel ärenden som når målet om 42 dagars handläggningstid för 12:6-samråd	77	67	74
Kostnader för utförd tillsyn 555 i förhållande till länsstyrelsens del av tillsynsintäkterna.	82%	86%	78%
Median för handläggningstid för anmälningsärenden vattenverksamhet	37	48	55
Antal beslutade anmälningsärenden för vattenverksamhet	82	104	73

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att sakområdet följer syftet med verksamheten och i stort uppnår de mål som styr verksamhetsområdet. För 2019 vill vi särskilt framhålla följande resultat.

- Västerbotten är ett län där det för närvarande pågår flera stora industrietableringar och utökningar av befintliga industrier. Detta har medfört ett ökat fokus på tillståndsprövning och Länsstyrelsen har varit aktiv i dessa prövningar och i stort klarat uppsatta mål för denna del av verksamheten.
- Inom miljötillsyn har resurserna understigit behovet vilket medför att vi inte kan arbeta förebyggande och egeninitierat i den utsträckning som skulle behövas. Denna verksamhet har också tydligt påverkats av ett stort intresse för att bygga vindkraft i länet.
- I länet pågår ett omfattande restaureringsarbete av vattendrag för att minska vandringshindren och öka förutsättningarna för att uppnå miljömålen. Under året har åtgärder genomförts i flera av länets värdefulla vattendrag.
- Vindelälven har sedan ett par år tillbaka varit en kandidat för att bli Biosfärsområde. Under 2019 utsågs Vindelälven/Juhtatdahka av UNESCO till biosfärsområde.
- Länsstyrelsen har de senaste åren prioriterat arbetet med områdesskydd och 2019 har Länsstyrelsen tagit beslut om 20 nya naturreservat och förberett för ett stort antal kommande beslut under 2020. Detta är ett viktigt steg i att uppnå dels uppdraget om att minska ärendebalanserna samt att nå måluppfyllelsen för miljömålet för biologisk mångfald.
- Länsstyrelserna har under 2019 fortsatt med uppdraget om grön infrastruktur. Uppdraget har stark koppling till miljömålsarbetet och särskilt då etappmål för biologisk mångfald. Arbetet under året har huvudsakligen handlat om implementering av handlingsplanen och vägledning till kommuner och andra aktörer.

10. Lantbruk och landsbygd

EU-stöden till länets jordbruk

Länsstyrelsens arbete med handläggning och kontroll av jordbrukarstöden är väsentligt för länets jordbrukare. Västerbotten med sina drygt 2000 stödsökande jordbrukare utgör Norrlands största jordbrukslän. Förutsättningarna för stödhanteringen har varit prövande under de år som det innevarande programmet nu löpt. Verksamheten har kontinuerligt påverkats av Jordbruksverkets arbete med att införa system för handläggning och kontroll av jordbrukarstöden. Länsstyrelsen Västerbotten hanterar trots detta uppdraget ifråga på bästa sätt, utifrån de förutsättningar som givits. Allt fler ärenden som ackumulerats under 2015–2018 har kunnat handläggas klart under 2019. Kvar från tidigare år finns främst arbetet med att göra återkrav av medel som felaktigt betalats ut och betesmarksärenden med komplex handläggning. Resultaten redovisas i anslutning till regleringsbrevsuppdrag 1.15 om genomförande av EU:s Landsbygdsprogram.

Synergier mellan Leader och Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen har under programperioden inte något formellt ansvar eller åtagande för genomförandet av Leader i Västerbotten. Leaderprogrammen är dock viktiga samarbetspartners vid genomförandet av Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet. Samverkan har gällt bland annat hur stöden kan komplettera varandra. Projektstödet i Landsbygdsprogrammen är i huvudsak ett investeringsstöd medan Leader i större utsträckning har möjlighet att finansiera utvecklingsaktiviteter. Detta gör det möjligt att skapa helhetslösningar i olika projekt och verksamheter.

Regional livsmedelsstrategi

Länsstyrelsen arbetar aktivt för en regional livsmedelsstrategi och ökad hållbar livsmedelsproduktion i länet. Arbetet bedrivs i samverkan med LRF och Region Västerbotten. Regionen har åtagit sig att vara huvudman för framtagandet av den regionala strategin. I början av 2019 levererade Länsstyrelsen ett antal tematiska underlag till den regionala strategin. Underlagen ska användas i Region Västerbottens arbete med att sammanställa strategin. Efter detta har Länsstyrelsen arbetat vidare inom ett antal olika områden för att stärka den västerbottniska livsmedelsproduktionen.

En stor del av Länsstyrelsens livsmedelsarbete bedrivs inom projektet Matkompassen – mer mat i Västerbotten, som tar sin utgångspunkt i den nationella livsmedelsstrategin och de mål som definierats som viktiga för utvecklingen inom olika områden. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 1.17 Bidra till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin.

Länsstyrelsen arbetar även aktivt för länets livsmedelsförsörjning inom ramarna för myndighetens övriga ordinarie verksamhet. Bland annat genom insatser för att bevara och stärka länets jordbruksmarker, ängar och betesmarker, insatser för att öka kommunernas livsmedelsberedskap vid händelse av eventuell kris och insatser för att skapa bättre kunskap om rådande regler och villkor för att skapa goda kontrollmöten.

Goda Västerbotten 2019 är en folder med karta över Västerbotten där förslag på matturistiska besöksmål presenteras. Här finns ett axplock av länets gårdsbutiker, caféer och restauranger. Kartan har distribuerats i en upplaga om cirka 4 500 exemplar till bland annat kommunernas turistinformationer, olika besöksmål och campingplatser. Foldern finns även på engelska.

Behörighetsutbildningar

Behörighetsutbildningar för bekämpningsmedel har genomförts enligt plan. Länsstyrelsen Västerbotten har under ett par års tid genomfört behörighetsutbildningar även för verksamhetsutövare i Norrbottens län, som ett led i att nyttja resurserna och kompetensen på ett så bra sätt som möjligt.

Ängs- och betesinventering

Länsstyrelsen deltar i ominventeringen av ängs- och betesmarker, en inventering som samordnas av Jordbruksverket. Resultaten från de områden som återinventerats är ännu inte analyserade av Jordbruksverket men Länsstyrelsen upplever att biologiska värden har gått förlorade under åren mellan de båda inventeringarna, främst som en konsekvens av att hävden upphört. Generellt kan dock sägas att de marker som får stöd befinner sig i god hävdstatus.

Rätt värdering av Västerbottens jordbruksmark

Ett ökande bostadsbyggande i anslutning till städer och centralorter och förekomsten av större infrastruktursatsningar har föranlett Länsstyrelsen att fokusera ytterligare på frågan om det allmänna intresset och höga värdet av jordbruksmark. Jordbrukskompetent personal deltar aktivt i arbetet med planer och remisser för att på ett initierat sätt lyfta frågan om jordbrukets förutsättningar och behov.

Resultatmått och resultatanalys – Lantbruk och landsbygd

Lantbruk och landsbygd (verksamhet 60*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	5,6	6,4	7,4
Årsarbetskrafter kvinnor	12,5	11,2	11,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	19 606	18 657	18 664
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	7 134	7 089	7 043
Antal beslutade ärenden ¹⁾	7 540	7 078	13 492
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	845	772	332
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Antal genomförda djur- och registerkontroller	75	62	59
Antal genomförda arealkontroller	151	116	128
Antal återinventerade ängs- och betesmarker	300	23	117
Antal personer behörighetsutbildade, grundkurs (växtskydd)	14	17	12
Antal personer behörighetsutbildade, fortbildningskurs (växtskydd) (AC+BD)	22+15	26+19	21+11
Direktstöd (gård, grön, unga, nöt) (tkr)	167 928		
Miljöersättningar och ekologiskt stöd (tkr)	12 811		
Kompensationsstöd (tkr)	137 581		
Landsbygdsstöd (företagsstöd, projekt, miljöinvest) (tkr)	80 879		

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd.

Länsstyrelsen Västerbottens tog 2019 emot 1978 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Inför 2019 kvarstod delar av handläggningen från 2015, 2016, 2017 och 2018 års jordbrukarstödsansökningar vilket inneburit ökade kostnader för genomförandet relativt ett normalår. Den höga utgående ärendebalansen för jordbrukarstöden beror till stor del på att Jordbruksverkets IT-system ännu inte är helt färdigbyggda.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen Västerbotten har trots utmanande förutsättningar förmått att genomföra arbetet med landsbygd och lantbruk på ett bra sätt. De ålagda uppgifterna har, utifrån vad som varit praktiskt möjligt med givna förutsättningar, genomförts inom utsatt tid och i angiven omfattning. Länsstyrelsens arbete har därmed bidragit till att nå de nationellt uppsatta utbetalningsmålen för stöden under året. Länsstyrelsens arbete med en regional livsmedelsstrategi ligger också väl i linje med målsättningarna i den nationella strategin.

11. Fiske

Den starkt negativa utvecklingen för Vindelälvens laxbestånd, som framförallt innebär en hög överdödlighet på laxar som ska vandra upp i älven för lek beroende på en försämrad fiskhälsa, innebär att extraordinära åtgärder vidtogs för bland annat fisket i kustområdet och i älven. Länsstyrelsen har som regional myndighet aktivt arbetat med att samordna en akut handlingsplan inför 2019 års fiskesäsong, i nära samverkan med Havs- och vattenmyndigheten (nationellt ansvarig myndighet för laxförvaltningen) och SLU (tar fram vetenskapliga underlag).

De fiskare som fiskar lax i mynningsområdet involverades också liksom de som äger, förvaltar och nyttjar laxfisket i Vindelälven. Situationen i Vindelälven har också väckt stort intresse i media på både regional och nationell nivå, vilket ökat intresset för Länsstyrelsen som informationsgivare. Resultatet av arbetet innebär kort sammanfattat att en separat laxkvot avsattes för Umeälvens fredningsområde, fiskestarten senarelades till den 1 juli i fredningsområdet och lax över 65 centimeter fick inte tillvaratas i Vindelälven.

Resultatmätt och resultatanalys – Fiske

Fiske (verksamhet 62*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,8	2,8	3,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,1	0,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	3 731	3 616	3 894
Antal ärenden, inkomna och upprättade	462	470	455
Antal beslutade ärenden	453	465	458
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	3
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 376	3 271	2 007

Tyngdpunkten i sakområdets ärendehantering handlar om återkommande ärenden som hanteras relativt snabbt som fiskutplanteringar, olika former av tillstånd och förordnanden. Antal ärenden och verksamhetskostnad är i stort sett på samma nivå som föregående år.

Tid och kostnad för fiskeförvaltning på statens mark ovan odlingsgräns ingår inte i ovanstående tabell, utan ingår i redovisningen under sakområde Rennäring och fjällförvaltning. Under 2019 uppgick cirka 0,5 årsarbetskrafter till den verksamheten. Sakområdets kompetens nyttjas även inom andra sakområden där arbetstiden då redovisas. Arbeta med havsplanering och tillståndsprövning i Mark- och miljödomstolen är sådana exempel. Denna typ av arbete kommer att öka, framförallt beroende på att den nationella planen för omprövning av vattenkraft ska verkställas.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen i Västerbotten är, tillsammans med Norrbotten, unika mot bakgrund av att länen hanterar frågor i ett område från kusten och upp till riksgränsen i fjällen. Denna stora spännvidd är en stor utmaning för sakområdet fiske, då de frågor som hanteras blir av en väldigt skiftande karaktär.

Länsstyrelsen har under 2019 handlagt cirka 150 ansökningar om fiskutplanteringstillstånd med en tidsåtgång på bara 107 timmar och en handläggningstid med medianvärdet 7 dagar. Målsättningen för dessa ansökningar är 30 dagar.

Länsstyrelsen förordnar fisketillsyningsmän och målsättningen är att 90 procent av ansökningarna ska vara beslutade inom måltiden på 40 dagar. Under 2019 fattades beslut för 97 procent av ansökningarna inom 40 dagar.

I länet finns ett flertal laxälvar vilka ges hög prioritet i Länsstyrelsens arbete utifrån ett flertal perspektiv. Laxen är en biologiskt viktig resurs som förutom det rent biologiska värdet har stora sociala och ekonomiska värden. Under året har Länsstyrelsen ordnat, och deltagit, i några aktiviteter kopplade till Laxens år. Detta är ett internationellt initiativ för att informera om och öka intresset för åtgärder och forskning för bevarande, restaurering och långsiktigt hållbart nyttjande av laxbestånden och laxens livsmiljöer. Nationell koordinator är Havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen har också inlett ett arbete med att inrätta ett regionalt råd för lax i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens rapport till regeringen för hur svensk laxförvaltning ska utvecklas.

En betydande del av arbetet består av att samla in, bearbeta och leverera data som beskriver tillståndet i olika vattenmiljöer, där dock laxvattendragen ges en hög prioritet. Länsstyrelsen fungerar även som den regionala utföraren av väsentliga delar inom det i EU-gemensamma datainsamlingsprogrammet (EU-MAP) som delfinansieras av EU. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är nationellt ansvarig för programmet. Länsstyrelsen har länge varit samarbetspartner med SLU som anser att Länsstyrelsens nätverk, personal, utrustning och tidigare erfarenheter att utföra de specifika arbetsuppgifterna är avgörande för ett fungerande datainsamlingsprogram.

Länsstyrelsen Västerbotten har stöttat ett flertal fiskevårdsprojekt med ekonomiska bidrag med en sammanlagd summa på drygt 1 mnkr. Tyngdpunkten har legat på biologisk återställning i mellanstora vattendrag. Stöd har beviljats för bland annat Hörnån och Svartån. Bidrag har också gått till återställning av lekområden. Dessutom har stöd beviljats för bedrivande av fisketillsyn i mynningsområden utanför ett antal laxförande vattendrag.

Under året har arbetet med Kustharr-projektet påbörjats. Projektet är treårigt och finansieras av Havs- och vattenmyndigheten med särskilda åtgärdsmedel. Totalt har projektet en budget på 4,5 mnkr. Syftet med projektet är öka kunskapen om den unika havslekande harren i Norra Kvarnen och Bottenviken, med målsättningen att inkludera harren i det marina skyddsarbetet så beståndet på bästa sätt kan bevaras och stärkas. Kunskapen kommer samtidigt att öka med avseende på de harrbestånd som leker i sötvatten, men har huvuddelen av sin livscykel i havet. Under 2019 har ett stort antal potentiella lekplatser inventerats i Norr- och Västerbotten. De inventerade sträckorna har beskrivits utförligt med avseende på faktorer som vattendjup, bottensubstrat, exponering med mera. Resultaten visade på god förekomst av harr i Norrbottens yttre skärgård, medan det i Västerbotten endast kunde konstateras en lekplats där rom hittades samt en lokal där man fann harrnygel. Utöver lekområdesinventeringen har harrar infångats, bedövats och återutsatts för vissa typer av undersökningar. Insamling av material för genetiska analyser har också gjorts. Syftet med dessa är i första hand att finna markörer som gör det möjligt att skilja på havslekande harrar från de harrar som vandrar upp i vattendrag för lek.

12. Folkhälsa

Länsstyrelsens arbete och resultat inom uppdragen förstärkt alkohol- och tobakstillsyn, tillsyn enligt Alkohollagen, Tobakslagen och Lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare, ANDTS-samordning (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel), brottsförebyggande samordning och samordning av regionalt folkhälsoarbete återredovisas på annat sätt.

Länsstyrelsens uppdrag om spelmissbruk redovisas genom Länsstyrelsen i Örebro län till Socialdepartementet. Uppdraget om samordning av det brottsförebyggande arbetet redovisas till Brottsförebyggande rådet. Uppdraget om samordnat folkhälsoarbete redovisas till Socialdepartementet. Uppdraget om samordning av alkohol, narkotika, doping och tobakspolitiken redovisas samordnat av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Övriga uppdrag inom folkhälsa redovisas samordnat av Länsstyrelsen i Örebro län till Folkhälsomyndigheten.

Se även återrapportering av länsstyrelseinstruktion § 5 punkt 6.

Resultatmätt och resultatanalys – Folkhälsa

Folkhälsa (verksamhet 70*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,4	0,7	1,7
Årsarbetskrafter kvinnor	4,0	2,9	1,3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	9 793	5 078	3 938
Antal ärenden, inkomna och upprättade	45	58	60
Antal beslutade ärenden	27	50	56
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	20	40	115

Samlad bedömning av resultat

Sakområdet Folkhälsa har under 2019 på ett tydligare sätt samverkat mellan de olika uppdragen, särskilt vad gäller det förebyggande arbetet. Samverkan har gett god respons i länet och lett till ett mer effektivt sätt att kunna stötta kommuner och samordna länets resurser i arbetet. Detta arbete kommer att fortsätta att utvecklas under 2020.

13. Jämställdhet

Länsstyrelsen bedriver sin verksamhet inom jämställdhet baserat på den nationella politiken och dess delmål samt de olika regeringsuppdragen inom området. Nedan redovisar Länsstyrelsen ett antal strategiska insatser, nätverk och aktiviteter inom ramen för sitt uppdrag. Arbetet med Länsstrategin redovisas under Länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 1 och 2 och i åiterrapportering av regleringsbrevets uppdrag 1.27.

Jämställdhetsuppdraget 25 år

Under året har Länsstyrelsen uppmärksammat att nuvarande uppdrag och införandet av en särskilt sakkunnig i jämställdhet firade 25 år.

25-årsjubileet har även lyfts inom det regionala jämställdhetsnätverket och för länsdelegationen i jämställdhet, för att synliggöra det långsiktiga arbete som görs och har gjorts i länet.

Länsdelegationen i jämställdhet

Länsdelegationen består av landshövding och 16 delegater som representerar idéburen, privat och offentlig sektor. Delegaterna är beskrivna i tidigare årsredovisningar och sitter på en mandatperiod mellan 2017–2020. Länsstyrelsen bedömer att denna strategiska gruppering är viktig för att regionalisera och implementera de jämställdhetspolitiska målen.

Avsiktsförklaringen som delegaterna har godkänt innebär att samtliga ska verka för jämställdhetspolitikens genomslag i länet och i den egna organisationen. Den årliga uppföljningen i delegationen visade på att delegaterna gör många viktiga insatser i egen regi som driver arbetet framåt i länet.

Jämställdhetsnätverket

Nätverket inkluderar primärt personer som arbetar strategiskt med jämställdhet i den egna organisationen. Det är främst myndigheter, region, lärosäten och kommuner som deltar men det finns även representation från den civila sektorn och från och med 2019 så ingår det även representanter från näringslivet.

Länsstyrelsen bedömer att nätverket stärker arbetet hos de som ingår och har kunnat ge mer kvalificerat stöd och handledning till aktörerna.

Nyhetsbrev Aktuellt om jämställdhet

Nyhetsbrevet Aktuellt om jämställdhet har funnits i fyra år. Nyhetsbrevet når drygt 700 mottagare och myndigheten bedömer att nyhetsbrevet ger god spridning om Länsstyrelsens arbete, aktuella regionala och nationella nyheter och insatser för ökad jämställdhet. Allmänheten har möjlighet att ta del av nyhetsbrevet på Länsstyrelsens externa webbsida där samtliga utskick publiceras. Under året har fokus varit att genomföra en porträttserie för att synliggöra den breda kunskap och erfarenhet inom jämställdhet som finns i, eller kommer ifrån, länet. Under hösten har en fördjupning i ny könsuppdelad regional statistik påbörjats.

Barents

Länsstyrelsen har tagit över ordförandeskapet i Barents Regional Council. Inom det regionala ordförandeskapet kommer myndigheten att lyfta jämställdhetsfrågor som ett temaområde.

Under det sista kvartalet 2019 stod Länsstyrelsen värd för ett besök av representanter för civilsamhället och myndigheter från Petrozavodsk. Bakgrunden till utbytet är en förfrågan från rysk sida om att få ta del av erfarenheter av det svenska och västerbottniska jämställdhetsarbetet

och lära sig mer om arbetssätt och argument som bidrar till ett hållbart arbete. Utbytet syftar även till att skapa kontaktytor för regionala aktörer från Västerbotten och Petrozavodsk för fortsatt framtida samarbeten.

Jämställd skogssektor

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som bedrivits strategiskt under flera år i skogssektorn ger märkbara resultat. Detta exempelvis genom att fler skriver under avsiktsförklaringen, gör konkreta insatser inom de egna organisationerna och förmedlar dem regionalt, nationellt och internationellt. Under året har en uppdaterad jämställdhetsanalys av skogssektorn i Västerbotten tagits fram.

Stöd till jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsen har fortsatt att utveckla samverkan med statliga myndigheter som varit en del av JiM/JiHu (jämställdhetsintegrering i myndigheter och universitet), bland annat Polismyndigheten, Kriminalvården och Umeå universitet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet kan vidareutvecklas och att fler myndigheter som har regionala eller nationella kontor i länet har kontinuerlig kontakt med Länsstyrelsen i dessa frågor.

I länet har sex kommuner av femton ingått i Sveriges kommuner och regioners satsning Modellkommuner. Region Västerbotten ingår även i modellregionkonceptet. Länsstyrelsen har deltagit vid kommunträffarna och har utöver dessa erbjudit och anordnat utbildningsinsatser för kommunledningar och nyckelpersoner kring jämställdhetspolitiken och jämställdhetsintegrering. Under året har det även gjorts uppföljning kring insatsen makt och kön som genomförts för nyckelpersoner i Vännäs kommun. Länsstyrelsen och Region Västerbotten har regelbundna träffar för att gemensamt göra insatser kopplat till jämställdhetsintegrering.

Mäns våld mot kvinnor

Under året har Länsstyrelsen genomfört en mängd aktiviteter och insatser i syfte att samordna och stötta arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen har till exempel fortsatt att regelbundet sammankalla representanter från Region Västerbotten och länets två största kommuner för koordinering av insatser i länet. Länsstyrelsen samordnar ett antal nätverk inom området och har en bra uppslutning från länets kommuner, myndigheter och civilsamhälle. Länsstyrelsen delfinansierar en regionkoordinator mot prostitution och människohandel i Polisregion Nord och har regelbundet avstämning med koordinator och de övriga länsstyrelserna i polisregionen. Länsstyrelsen har fortsatt utveckla det våldsförebyggande arbetet inom ramen för Våldsprevention Västerbotten. Länsstyrelsen har även beviljat medel till ett antal aktörer för att bekämpa och motverka mäns våld mot kvinnor. Myndighetens uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor redovisas i sin helhet separat till regeringen i särskild ordning enligt anvisning.

Våldsprevention Västerbotten

Insatsen En kommun fri från våld har utökats till att omfatta fler områden kopplat till våldsprevention och de olika preventionsnivåerna. Målsättningen med Våldsprevention Västerbotten är att skapa ett systematiskt och kunskapsbaserat arbete mot mäns våld mot kvinnor och barn, mäns våld mot varandra och mäns våld mot sig själva såsom suicid utifrån en genusförändrande ansats. Arbetet baseras primärt på ett universellt perspektiv på prevention som därefter, beroende på hur kommunerna väljer att utveckla sitt långsiktiga arbete, kan utvecklas vidare mot såväl selektiv som indikerad nivå. Arbetssättet har presenterats i flertalet nationella såväl som internationella sammanhang. Länsstyrelsen bedömer att närvaro och kontinuerlig

handledning till kommunerna är en framgångsfaktor i arbetet såsom att kommunledningarna i respektive kommun ingår och har fattat politiska beslut kring våldsprevention. Arbetet genomförs i samverkan med Polismyndigheten och med organisationen MÄN.

Resultatmått och resultatanalys – Jämställdhet

Jämställdhet (verksamhet 80*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	3,2	2,6	2,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 962	4 604	3 674
Antal ärenden, inkomna och upprättade	33	24	10
Antal beslutade ärenden	24	20	12
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	4	4
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 075	850	6

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen gör årligen analyser kring föregående år för att bedöma vilka strategiska och operativa insatser som behöver ske i länet. Länsstyrelsen bedömer att det finns ett behov av stöd till externa aktörer i form av handledning och fördjupad kunskap när det gäller jämställdhetsintegrering, skydd och stöd för våldsutsatta, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt våldsprevention.

Arbetet med våldsprevention utifrån en genusförändrande ansats har utökats. Länsstyrelsen bedömer att genom prevention har även övrigt jämställdhetsarbete förbättrats hos samverkande och deltagande parter.

14. Integration

Samverkan i länet

I början av 2019 färdigställdes arbetet med den Regionala utvecklingsstrategin för integration 2019–2022. Den är länets gemensamma strategi för ensamkommande barn, asylsökande och nyanlända barn och vuxna oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Strategin antogs den 29 mars av Migrationsrådet som leds av landshövdingen och samlar länets kommunchefer, kommunstyrelsernas ordförande, beslutande representanter för några organisationer i civila samhället, Polismyndigheten, Region Västerbotten, Företagarna Västerbotten, Västerbottens Handelskammare och länets riksdagsledamöter.

Statliga medel

Under 2019 har det varit fortsatt högt söktryck på de statliga utvecklingsmedel som utlyses i februari. Vid utlysningen informerades om vikten av kontinuerlig uppföljning av projektbudget och det tillsammans med våra fysiska uppföljningsbesök, har haft god effekt då det är få projekt som fått återkrav på beviljade medel. Under våren erbjöds alla pågående projekt en inspirationsdag om hur man arbetar med implementering då tanken med projekten är att de ska implementeras i ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen kan redan nu i slutet av året se att några av de avslutade projekten kommer att leva vidare i någon form inom den ordinarie verksamheten.

Mottagande av nyanlända

De senaste åren har länstalen sänkts kraftigt, så även detta år. 2018 hade Västerbotten ett länstal om 522 som 2019 sänktes till 320. Många av länets kommuner har därför inte kunnat få ett kommuntal i paritet med sina önskemål. Flyktningmottagandet (exklusive ensamkommande barn) i länet har, med undantag för åren 2015–2017, bestått av mottagande på anvisning och av anhöriga. Antalet mottagna anhöriga minskar också på grund av att mottagandet av ensamkommande barn näst intill upphört, minskat mottagande på anvisning och att det blivit svårare att återförenas med sin familj i och med den nya lagstiftningen. Den 1 december 2019 hade, enligt Migrationsverkets statistik, endast 44 personer valt att bosätta sig i länet på egen hand. I och med att länet inte har någon egenbosättning att tala om är kommunernas beredskap och kapacitet för mottagande helt avhängigt ett mottagande på anvisning.

Majoriteten av de nyanlända som tas emot i länets kommuner är kvotflyktingar eller anhöriga till tidigare nyanlända. Gemensamt för dessa två grupper är att de är direktinresta. De har beviljats sina uppehållstillstånd innan inresa till Sverige och bosätts direkt i en kommun utan att passera Migrationsverkets mottagningsystem. Detta ställer särskilda krav på mottagandet i kommunen då behovet av praktisk hjälp vid bosättningen generellt är större än vid mottagande av nyanlända som redan bott i Sverige en tid. Länsstyrelsen har, mot bakgrund av ovanstående, under året valt att ha mottagandet av direktinresta (kvotflyktingar och anhöriga) som fokusområde i vårt stöd till kommunerna.

Mottagande av ensamkommande barn

Under 2019 färdigställdes en länsövergripande handbok kring ensamkommande barn som försvinner. Handboken är en sammanställning av kommunernas enskilt framtagna rutiner.

Beredskapen och kapaciteten för mottagande av ensamkommande barn har under åren varierat kraftigt i länet och skillnaderna mellan kommunerna har varit stora. På grund av den låga inströmningen av ensamkommande barn och att många av länets kommuner sedan tidigare haft svårt att bedriva verksamhet omfördelades länets andelar under 2019 till två kommuner. Den

låga inströmningen av ensamkommande barn har lett till att många kommuners andelar i praktiken inte har genererat några anvisningar och de två kommuner som tagit övriga länets andelar har tagit emot färre ensamkommande barn än beräknat. Inför 2020 är det endast tre kommuner som har kvar någon verksamhet då de flesta boenden lagt ner och personal omplacerats till annan verksamhet eller sagts upp. De kommuner som fortfarande har kvar delar av sin verksamhet uttrycker en önskan om att kunna återgå till att få skriva överenskommelser kring mottagandet av ensamkommande barn då de anser att andelssystemet är anpassat för att hantera höga volymer och inte nu rådande läge.

Tidiga insatser för asylsökande (TIA)

Idag finns 736 asylsökande vuxna i länet, att jämföra med 866 personer vid årets början. 72 procent av de asylsökande bor i Skellefteå, 20 procent i Umeå och resterande 8 procent är utspridda på 12 kommuner. En kommun saknar helt asylsökande vuxna. Söktrycket på TIA-medel har varit fortsatt högt från civilsamhället. Majoriteten av de medel som beviljats har av naturliga skäl tillfallit Skellefteå och i viss mån Umeå medan de mindre kommunerna har löst sysselsättningen för de asylsökande genom att låta dem ta del av insatser avsedda främst för nyanlända. De projekt som beviljats TIA-medel i länet har erbjudit de asylsökande en blandning av insatser inom svenska språket, arbetsmarknads- och samhällsinformation samt hälsofrämjande aktiviteter.

Resultatmätt och resultatanalys – Integration

Integration (verksamhet 85*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,1	0,9	1,8
Årsarbetskrafter kvinnor	3,8	5,2	5,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	5 526	6 684	7 631
Antal ärenden, inkomna och upprättade	72	95	89
Antal beslutade ärenden	64	88	77
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	996	-1 345	-12
Antal ansökningar om medel	47	65	73

Under året har det kommit in totalt 47 ansökningar om medel till en summa av 27 719 156 kronor. Länsstyrelsen har haft sammanlagt 10 813 061 kronor att fördela vid utlysningarna. Söktrycket har varit fortsatt högt även om antalet ansökningar minskat. 2017 var det första året TIA-medel utlystes och då fanns asylsökande i samtliga kommuner. Nu två år senare finns den målgruppen framförallt i Skellefteå, Umeå och Norsjö vilket till stor del förklarar det minskade antalet ansökningar.

Samlad bedömning av resultat

Mottagandet av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn har minskat drastiskt de senaste åren vilket inneburit utmaningar för kommunerna. För små kommuner med knappa resurser blir det svårt att upprätthålla beredskap, kapacitet och kvalitet i mottagandet med så små volymer som idag. Länsstyrelsens arbete har av den anledningen till stor del kommit att handla om samverkan mellan myndigheter, kommuner och civilsamhälle såväl på strategisk

nivå som på operativ nivå. De tidigare nätverken som Länsstyrelsen drivit, asylnätverket, ekb-nätverket och etableringsnätverket, slogs under året ihop till ett gemensamt integrationsnätverk. Detta för att ge möjlighet till nya vägar och parter att samverka och utbyta erfarenheter med. Ytterligare ett skäl till sammanslagningen av nätverken är att det är mer tids- och kostnads-effektivt för kommuner och civilsamhällets aktörer. Det finns fortsatt behov, och stort intresse för, de insatser, uppföljningar och nätverk som Länsstyrelsen bedriver och genomför. Den regionala utvecklingsstrategin har spridits vid samtliga uppföljningsbesök i kommunerna, nätverksträffar, utbildnings- och informationsdagar. Några kommuner har aktivt börjat använda strategin och redan nu visat på goda exempel på hur den kan användas lokalt.

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Läns specifika uppgifter

Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken,
2. Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län,
3. i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län att göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken,
4. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006,
5. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, vid kontroller och inspektioner avseende de program som anges i 4, och
6. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete

Länsstyrelsen i Västerbottens län omfattas av punkterna:

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas,
2. Barentssamarbetet,
4. Förvaltande och attesterande myndighet för vissa program,
5. Behörig myndighet enligt lagen (2017:244),
6. Ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4.

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas

Tillsynen omfattar bevakning av uppkomna dödsbon med innehav av lantbruksenheter. Ett sådant innehav måste avvecklas inom fyra år efter att ägaren avlidit. Länsstyrelsen skickar ut påminnelser, förelägganden och vitesförelägganden enligt fastställda tidsgränser. Under bevakningscykelns gång utsorteras de fall där avveckling sker. Det visar sig ofta att inblandade parter har svårt att hantera de formella kraven vid dödsboupplösning. I sådana fall lämnas viss allmän rådgivning för att underlätta processen. Berörda parter hänvisas också till aktörer som kan hjälpa till med det praktiska genomförandet.

Under året har 269 bouppteckningar för dödsbon som innehar lantbruksenheter inkommit från Skatteverket. Dessa fastighetsinnehav ska vara avvecklade senast den 1 januari 2024. Under 2019 förelades nio dödsbon att avveckla fastighetsinnehav som skulle ha varit avvecklade senast den 1 januari 2019.

Samlad bedömning av resultat

Resultatet visar att de flesta dödsboägda lantbruksenheter avvecklas under bevakningscykeln. I normalfallet sker det på dödsboets egna initiativ. I ett antal fall måste Länsstyrelsen förelägga om avveckling. Det förekommer i enstaka fall att dödsbon trots förelägganden inte genomför avvecklingen. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att resultatet är gott.

2. Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län

Efterfrågan på samarbeten och utbyten inom Barentsområdet ökar och Länsstyrelsens anslag täcker en del av denna efterfrågan. Västerbotten tog hösten 2019 över ordförandeskapet i Barents Regionråd och landshövdingen blev ordförande i det regionala Barentssamarbetet. Det innebär att samarbetet kommer att utvecklas ytterligare och synliggöras i Västerbotten.

Se ytterligare redovisning under åiterrapporteringen av regleringsbrevets 1.26.

4. Förvaltande och attesterande myndighet för vissa program

Länsstyrelsen Västerbotten förvaltar två territoriella samarbetsprogram under programperioden 2014–2020, Botnia-Atlantica samt Norra Periferin och Arktis. Under 2019 färdigställdes en resultatutvärdering för Norra Periferin och Arktis. Resultatutvärderingen för Botnia-Atlantica ska färdigställas under 2020 och den första delrapporten kom under 2019. De projekt som beviljats stöd inom programmen har arbetat för programmens respektive mål och slutsatsen för Norra Periferin och Arktis är att programmet kommer att uppnå sina mål genom de beviljade projekten. Den första delrapporten för Botnia-Atlantica innehöll för få projekt för att utgöra grund för en slutsats om hela programmets resultatuppfyllelse, men de projekt som har studerats har legat inom programmets inriktning vilket tyder på att målen för programmet kommer att uppfyllas.

Beviljade stöd och utbetalade medel

Programmen har under 2019 beviljat så gott som hela programmens budgetar och de sista treåriga projekten har startats upp. Kvarvarande medel kommer att användas till ett fåtal kortare projekt samt mindre förstudieprojekt vars syfte är att förbereda inför kommande programperiod.

Programmen rapporterar mot ett antal aktivitetsindikatorer som till exempel antal företag som får stöd (båda programmen), antal företag som får stöd för att introducera för marknaden nya produkter (båda programmen), antal forskningsinstitutioner som deltar i transnationella projekt (NPA), antal organisationer/företag som deltar i gränsöverskridande samarbeten för att bevara/utveckla natur- och kulturarv (BA). Båda programmen har nått de flesta målvärdena för aktivitetsindikatorerna. Programmen har dessutom nått de uppsatta utbetalningsmålen för året.

Under året har kommunikationsinsatser genomförts i enlighet med fastställda kommunikationsplaner.

Arktiskt samarbete

Norra Periferin och Arktis har inom ramen för EU-kommissionens arktiska kommunikation fått i uppdrag att samordna förvaltande myndigheter och andra intressenter i frågor som rör det arktiska området. Deltagande program i detta samarbete är Norra Periferin och Arktis, Botnia-Atlantica, Nord, Karelia och Kolarctic. Det största arrangemanget under året var en arktisk konferens i Köpenhamn dit beslutsfattare från EU-nivå, nationell nivå och regional nivå samt andra intressenter bjudits in. Syftet med konferensen var att visa på vad programmen åstadkommit samt visa upp samarbetet programmen emellan. I anslutning till konferensen delades det årliga Arctic Award ut till bästa samarbetsprojekt inom kategorierna Sustainable use of Resources och Arctic Entrepreneurial Spirit. Inom första kategorin vann Norra Periferin och Arktis-projektet BuSK (Building Shared Knowledge capital to support natural resource governance in the Northern periphery) och inom andra kategorin vann Nordprojektet Our Stories. Priset instiftades med syfte att lyfta fram projekt med en tydlig arktisk dimension och främja gränsöverskridande samarbete i det arktiska området.

Samlad bedömning av resultat

Baserat på att hittills beviljade medel gått till projekt som uppfyller programmets mål, att utbetalningstakten varit hög och att ett välutvecklat samarbete mellan flera program bedrivs, är bedömningen att verksamheten uppnår sitt syfte och programmets uppsatta mål.

5. Behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats

Länsstyrelsen Västerbotten är behörig myndighet vid kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning när det gäller kontroller och inspektioner inom de två Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra Periferin och Arktis. Ingen verksamhet har ägt rum inom ramen för uppdraget som behörig myndighet.

Det faktum att Länsstyrelsen inte blivit kontaktad av den Europeiska byrån för bedrägeribekämpning måste tolkas som att kontrollerna inte funnit några alarmerande fel.

Samlad bedömning av resultat

Då inga ärenden kommit in till behörig myndighet finns inga resultat att rapportera.

6. Ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning

Verksamheten nationell kontroll avser kontroller av inkomna redovisningar från projekt inom Botnia-Atlantica, Norra Periferin och Arktis samt kontroller i form av platsbesök enligt EG 1303/2013, artikel 125. Tillgänglig resurs har motsvarat cirka två årsarbetskrafter. Förutom kontrollverksamheten har de nationella kontrollanterna medverkat eller deltagit i olika projektledarutbildningar och deltagit i erfarenhetsutbyte och utbildningar (ERFA) tillsammans med andra nationella kontrollanter (FLC). Granskningsarbetet under året och hittills under programperioden kan sammanfattas enligt följande:

Granskningar per Interreg program	Botnia-Atlantica	Norra Periferin och Arktis	Totalt
Verksamhetsår 2019			
Antal utfärdade intyg	135	54	189
Godkända kostnader (1000 EUR)	4 611	3 030	7 641
Antal kontrollbesök på plats	2	4	6
Ackumulerat 2014–2020			
Antal utfärdade intyg	443	186	629
Godkända kostnader (1000 EUR)	16 527	9 577	26 104
Antal kontrollbesök på plats	4	13	17

Tabell: Nationell kontroll av Interregprojekt

Samlad bedömning av resultat

Genomförda kontroller har gjorts för att godkänna utgifter som återbetalas av EU. Korrigeringar har utförts för att följa gällande förordningar och regler. Korrigeringar totalt uppgår till cirka 5 procent.

Sammantaget bedömdes alla årets kontroller som godkända.

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter

Länsstyrelsen ska vidare

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta,
3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa,
4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,
6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,
7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag,
8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat, och
9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet

Jämställdhetsintegrering internt

Länsstyrelsen har fortsatt arbeta utifrån den interna strategin för jämställdhetsintegrering med utgångspunkt i arbetsgivar- och verksamhetsperspektivet. Arbetsgivarperspektivet kopplar an till de sex utvecklingsområdena som beskrivs i strategin Ett jämställt Västerbotten och fokuserar på ett förebyggande och främjande arbete. Flertalet enheter har gjort en uppdaterad 4 R utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Verksamhetsperspektivet fokuserar på att jämställdhetsintegrera arbets sätt tvärssektoriellt i de sakområden som Länsstyrelsen ansvarar för. Ytterligare information om arbetet med länsstrategin för jämställdhetsintegrering redovisas under regleringsbrevets uppdrag 1.27.

Sakområdet jämställdhet verkar kontinuerligt som ett konsultativt stöd i arbetet med att jämställdhetsintegrera myndigheten. Nedan följer några exempel på hur verksamheterna har arbetat under året.

Länsstyrelsen har i flera år arbetat med att utveckla jämställdhetsperspektivet inom risk- och sårbarhetsanalysen, bland annat genom att analysera hur kvinnor och män påverkas vid olika händelser. Det finns även ett jämställdhetsperspektiv i frågemallen som skickas ut till länets aktörer i samband med en samhällsstörning. I samband med totalförsvvarsarbetet arbetar myndigheten med att utvärdera och följa upp hur jämställdhetsperspektivet har beaktats och analysera utfallet ur ett antal områden. Utvärderingen kommer att ligga till grund för ett fördjupat arbete under 2020.

Länsstyrelsen Västerbotten har under åren 2019–2020 i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt som handlar om att utveckla metoder och arbetssätt för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik hälsa utifrån folkhälsopolitikens åtta målområden. En av utgångspunkterna i detta arbete är att den struktur som ska stödja det lokala och regionala folkhälsoarbetet kan stärkas och förtydligas med ett genomarbetat jämställdhetsperspektiv. Pilotprojektet arbetar utifrån att både jämställdhet och jämlikhet ska beaktas inom olika aktörers beslutsfattande, planering och utförande av verksamheter, vilket kan ge goda resultat för befolkningens hälsa.

I det brottsförebyggande arbetet är ett fokusområde att motverka mäns våld mot kvinnor och att arbeta med en genusförändrande ansats i det preventiva arbetet. I arbetet med lokala och regionala lägesbilder finns det ett påbörjat arbete kring hur jämställdhetsperspektivet kan förstärkas. Utbildningarna som brottsförebyggande håller gentemot externa samverkansparter har ett tydligt genusperspektiv.

Under verksamhetsåret har en handbok för jämställd och inkluderande text och bild tagits fram. Syftet med handboken är att den ska fungera som ett arbetsstöd för medarbetarna. I samarbete med fotograf har bilder producerats till handboken, baserat på diskrimineringsgrunderna och med ett normkritiskt perspektiv. Med handboken som grund har ett utbildningstillfälle för webbredaktörer och andra berörda genomförts under hösten.

Under en dag genomfördes en jämställdhetsanalys av mässan Skogsnolia. Syftet var att följa upp erfarenheterna efter 2015 års upplaga av mässan och undersöka hur kvinnor och män, personer med funktionsnedsättning och personer med utomnordisk bakgrund framställs, representeras och tilltalas. Många förbättringar kunde konstateras vara genomförda för en ökad representation, men fortfarande finns ett stort behov av att arbeta vidare med frågan.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att arbetet fortgår löpande och de årliga uppföljningarna per enhet och på myndighetsnivå ger en kontinuitet och möjlighet till lärande och förbättringar inom myndigheten. De utvecklingsarbeten som får bäst resultat är de verksamhetsnära och de kan då följas upp inom ordinarie uppföljning.

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik baserat på kön

Sedan 1996 har Länsstyrelsen tagit fram regional könsuppdelad statistik då myndigheten ser det som ett viktigt verktyg för att belysa kvinnors och mäns livsvillkor i länet utifrån ett antal områden. 2019 togs den senaste upplagan fram av Kvinnor och män i belysning i Västerbotten. Utgåvan för år 2019 har för första gången inkluderat en utökad del om hälsostatistik baserad på den nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor. Genom att inkludera data från enkätundersökningen Hälsa på lika villkor i Kvinnor och män i belysning har lokala och regionala villkor för en god och jämlik hälsa i länet synliggjorts. Statistikboken har distribuerats till bland annat länets kommuner och region men även andra regionala och lokala aktörer. Statistikboken har även delats ut vid arrangemang och konferenser och alla årgångar går dessutom ladda ner på myndighetens webbplats. Länsstyrelsen bedömer att statistikboken används både i länet och internt i organisationen som underlag inför beslut och strategier.

Enheterna arbetar med att årligen kartlägga sex områden, i enlighet med den interna strategin. Detta genomförs för att följa och analysera vilka villkor kvinnor och män har internt. Länsstyrelsen ser sitt interna arbete som viktigt och nödvändigt för att visa upp en trovärdighet externt. Vid aktiviteter såsom utbildningar, temadagar och konferenser görs könsuppdelad statistik på deltagare och presentatörer.

I arbetet med representation i våra sociala medier kartläggs och statistikförs allt publicerat bild- och filmmaterial. Uppföljning sker vid minst två tillfällen per år. Ett tydligt resultat av arbetet med representation är att förekomsten av personer med utomnordisk bakgrund ökat, i två av tre kanaler, med 800 procent från årets första till andra kvartal. Därmed passerades också föregående årsresultat redan under detta verksamhetsårs första sex månader.

Samlad bedömning av resultat

Under året har den regionala statistikboken Kvinnor och män i belysning tagits fram och utökats med mer data kring folkhälsa. Statistiken har distribuerats till aktörer i länet och används som underlag i flera sammanhang. Länsstyrelsen bedömer att den regionala statistiken är viktig för såväl myndigheten i stort som för regionala och lokala aktörer.

3. Analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen Västerbotten har under året fortsatt sitt arbete med att öka kunskapen hos medarbetarna kring barnperspektivet och hur konsekvenserna vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn ska analyseras och ta hänsyn till barns bästa. Detta har bland annat skett genom utbildningsinsatser, kartläggning av verksamhet och i dialogform.

Det finns även fortsättningsvis ett utvecklingsbehov på området, bland annat kring ökad kompetens och medvetenhet om hur barns bästa kan beaktas och analyseras inom Länsstyrelsens verksamheter. Detta särskilt mot bakgrund av att Barnkonventionen blir lag den 1 januari 2020.

Under året har länsstyrelserna gemensamt kartlagt verksamheter och utvecklingsområden kring tillämpning av barnets bästa. En medarbetare från Länsstyrelsen Västerbotten sitter med i denna arbetsgrupp. Arbetet förväntas fortgå även under kommande år.

För vidare information om Länsstyrelsens breda arbete internt och externt med barnperspektivet se återsrapporteringen av regleringsbrevets uppdrag 1.7. och i avsnittet Mänskliga rättigheter under Övrig verksamhet.

Samlad bedömning av resultat

Sammantaget bedöms att barnkonsekvensanalys och hänsyn till barns bästa tillämpas i många verksamheter, men det finns potential att utveckla och stärka arbetet för att mer systematiskt och konsekvent tillämpa barnperspektivet i all verksamhet när det är relevant.

4. Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Samverkan har under året ägt rum internt inom Länsstyrelsen Västerbotten för att nyttja synergieffekter och för att förbättra integreringen av funktionshinderspolitiken, framförallt med verksamhetsområden inom området Social hållbarhet (mänskliga rättigheter, folkhälsa, föräldraskapsstöd, ANDT, jämställdhet och mäns våld mot kvinnor), men även med verksamhetsområden som samhällsbyggnad och kulturmiljö.

Länsstyrelsen Västerbotten har nyligen skapat en övergripande arbetsgrupp (där funktionshindersstrategen ingår) för att tydligare koppla våra uppdrag och mål till arbetet med Agenda 2030. I det arbetet sker utbyte av idéer för att integrera funktionshinderperspektivet inom alla Länsstyrelsens enheter.

Samlad bedömning av resultat

Sammantaget bedöms att funktionshinderperspektivet är integrerat i vissa av Länsstyrelsens verksamheter, men det finns potential att utveckla och stärka arbetet för att mer systematiskt och konsekvent tillämpa funktionshinderperspektivet i all verksamhet när det är relevant.

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Under året har Länsstyrelsen fortsatt diskussionerna hur arbetet med mänskliga rättigheter ska struktureras på bästa sätt så att myndigheten kan säkerställa att området beaktas och främjas i den egna organisationen samt i det externa uppdraget. Arbetstiden i uppdrag kring mänskliga rättigheter har utökats under året.

Delar av medarbetarna vid länsstyrelserna har fått utbildning i mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt. Utbildningen har formats efter det metodstöd som tagits fram inom utvecklingsuppdraget i mänskliga rättigheter. Utbildningen ger medarbetarna bra verktyg för att även i sin tur stödja andra i att utveckla arbetet med rättigheter, diskrimineringsgrunderna, och nationella minoriteter. Detta arbete fortgår under kommande år.

Två medarbetare har under året deltagit i Uppsala universitets grundläggande utbildning i mänskliga rättigheter, i syfte att ytterligare förstärka kompetensen inom området mänskliga rättigheter på myndigheten.

För vidare information kring Länsstyrelsens breda arbete internt och externt med mänskliga rättigheter se åiterrapporteringen av regleringsbrevets uppdrag 1.7. och i avsnittet Mänskliga rättigheter under Övrig verksamhet.

Samlad bedömning av resultat

Sammantaget bedöms att Länsstyrelsen belyser, analyserar och beaktar mänskliga rättigheter i många delar av sin verksamhet, men att det finns utrymme för att utveckla arbetet, inte minst genom att höja kompetensen kring mänskliga rättigheter, dess betydelse för de olika arbetsområdena, samt tillämpning av konkreta verktyg och arbetssätt inom området.

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås

Länsstyrelsen arbetar på många olika sätt för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länets befolkning. Länsstyrelsens arbete och arbetssätt har både direkt och indirekt betydelse för människors hälsa och utjämning av skillnader i hälsa mellan olika grupper. Inte minst bidrar Länsstyrelsens sektorsövergripande arbete med jämställdhet, barnrätt, tillgänglighet och mänskliga rättigheter till att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länets befolkning. Länsstyrelsens verksamhet har över lag stor bäring på de bestämningsfaktorer som utgör förutsättningar för människors möjligheter att utveckla en god hälsa, framförallt vad det gäller goda livsvillkor och levnadsvanor.

Länsstyrelsen arbetar integrerat med folkhälsa inom flertalet verksamhetsområden så som regional tillväxt, samhällsplanering, samhällsskydd och beredskap, kulturmiljö, miljö, naturvård och social hållbarhet. De folkhälsopolitiska målområdena 1 till 7 kan kopplas till Länsstyrelsens verksamhet och resultat. Nedan följer några exempel på hur verksamheterna har arbetat under året.

Målområde 1 – Det tidliga livets villkor

Länsstyrelsens arbete med föräldraskapsstöd har bidragit till att öka kunskapen om jämställt föräldraskap, barnrätt och förebyggande av våld i tidigt skede bland de tjänstepersoner som arbetar med universellt föräldraskapsstöd i länet.

Målområde 2 – Kompetenser, kunskaper och utbildning

Länsstyrelsens arbete med utbildningar och konferenser har bidragit till intern och extern kunskapshöjning inom bland annat områdena växtskyddshantering, olika områden inom jordbrukssektorn, jämställdhet, barnrätt och mänskliga rättigheter.

Målområde 3 – Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

Länsstyrelsens programadministrationer för Botnia-Atlantica samt Norra Periferin och Arktis har bidragit till att indirekt skapa möjligheter för god hälsa genom att erbjuda finansieringsmöjligheter inom områden som till exempel näringslivsutveckling, utveckling av högre utbildning, servicelösningar i glesbygd och miljöåtgärder. Länsstyrelsens arbete med Landsbygdsprogrammet har indirekt bidragit till att skapa förutsättningar för en god hälsa för länets befolkning bland annat genom stöd för att skapa nya företag genom investeringar och utbildning, satsningar inom rekreation, turism, natur och kulturarvet.

Länsstyrelsens arbete med integration har direkt bäring på folkhälsan genom utdelning av medel till projekt som rör fysisk hälsa, och indirekt via förstärkande insatser av utbildning och jobb. Exempelvis har det varit möjligt för lokala aktörer att söka medel från Länsstyrelsen för att kunna erbjuda aktiviteter som ger kunskaper i svenska, om svenska samhället eller svensk arbetsmarknad och hälsa.

Målområde 4 – Inkomster och försörjningsmöjligheter

Länsstyrelsen har bidragit med stöd till jordbruket, vilket är en förutsättning för ekonomin i dagens jordbruk. Under 2019 gjordes en fortsättning av ”Naturnära jobb” med syfte att få nyanlända och människor som annars har svårare att hitta arbete att engageras i riktiga arbeten i naturen (exempelvis röjning och spångning).

Målområde 5 – Boende och närmiljö

Länsstyrelsens insatser för bevarande och tillgängliggörande av kulturmiljöer har bidragit till att skapa och upprätthålla en långsiktigt hållbar god livsmiljö, vilket stärker förutsättningarna för en god hälsa. Länsstyrelsen har också bidragit till att ge en jämlik och på andra sätt relevant och fullständig belysning av historien genom att lyfta fram en bredd av olika förekommande perspektiv, men också om att förmedla kunskaper om och tillgängliggöra kulturmiljön för alla på lika villkor.

Länsstyrelsen har bidragit med att stödja kommunerna i genomförande av samhällsplanering där miljö- och livsmiljöaspekter finns med som utgångspunkter för de avvägningar och ställningstaganden som görs i olika skeden av planeringsprocessen. Genom bevakning av att miljö- samt även jämlikhetsaspekter finns med som utgångspunkter bidrar Länsstyrelsen till att stärka arbetet med en god och jämlik hälsa i det lokala arbetet med samhällsplanering. Genom Länsstyrelsens arbete med miljömålen och miljöövervakning belyses och uppmärksammas fysiska förutsättningar för en god folkhälsa. Provtagning, analyser och uppföljning av bland annat luft och utsläpp är av betydelse för boende och närmiljö.

Länsstyrelsen har bidragit till en god och jämlik hälsa i länet genom att stärka förutsättningar för att bedriva friluftsliv. Detta har bland annat gjorts genom bildande av naturreservat, tillgängliggörande (funktionshinder) av naturreservat genom fysiska anläggningar, tillgängliggörande genom information (tryckt, digitalt, press), tillgängliggörande av fjällmiljön genom arbete med statliga ledsystemet, förvaltande av reservat och anläggningar, jakt och fiske, arrangemang av aktiviteter samt projektstöd till utveckling av friluftsliv.

Målområde – 6 Levnadsvanor

Länsstyrelsens arbete med den nya tobakslagstiftningen har ökat förutsättningarna för hälsofrämjande miljöer genom ett utökat rökförbud i länet. Länsstyrelsens ANDTS-arbete (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel) har som helhet inneburit en begränsning av hälsoskadliga varor i länet. Genom gemensamma kunskapshöjande insatser har tillsynshandläggare, polis, ANDT-samordnare, brottsförebyggande samordnare och folkhälsosamordnare stärkt sin samverkan och kompetens inom respektive område.

Länsstyrelsens arbete med smittskydd avseende sjukdomar som kan smitta mellan djur och människa ryms också inom ramen för målområde 6. En del av detta är arbetet med att minska antibiotikaresistens som sker bland annat via informationsarbete och kontroll av hur djurhälso-personal hanterar antibiotika samt hur användning och hantering av mediciner sker i djurbesättningar. Länsstyrelsen har en viktig funktion inom folkhälsoarbetet med inriktning på smittskydd, djurskydd och livsmedelskontroll. Länsstyrelsens kontrollarbete i hela livsmedelskedjan har varit viktig för att förbättra förutsättningarna för att alla konsumenterna ska få tillgång till säkra livsmedel.

Målområde 7 – Kontroll, inflytande och delaktighet

Länsstyrelsens arbete med jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt, integration och föräldraskapsstöd har bidragit till att stärka förutsättningarna för att länets alla invånare ska ha så goda förutsättningar som möjligt att nå sin fulla hälsopotential. Bland annat bidrar projektet Våldsprevention Västerbotten till ny kunskap om våld och tidigt upptäck av våld, samt till att stärka det lokala våldsförbyggande arbetet genom en genusförändrande ansats. Vidare bidrar Länsstyrelsens kontroller inom bland annat primärproduktion av foder och livsmedel, hygien i besöksverksamheter (t ex djurparker och ridskolor) till att främja en god och jämlik hälsa i befolkningen genom att upptäcka människor i social utsatthet. Om det vid kontroll finns

misstanke om att barn far illa eller att det finns försörjningsproblem kontaktas socialtjänsten. Inom Länsstyrelsens arbete med samhällsplanering ingår att beakta risk- och krishantering för att minska riskerna och konsekvenserna för människors liv och hälsa vid olika typer av olyckor/händelser, såsom översvämning, ras och skred och olycka med farligt gods med mera.

Länsstyrelsens arbetssätt inom målområdena 1–7 innefattar allt från provning, tillsyn, observationer och kontroll till processledning, tematiska kommunträffar, kompetensstärkande utbildningsinsatser, genomförande av konferenser, samordning och samverkan, samt löpande råd och stöd samt beviljande av projekt där folkhälsan varit betydande skäl till beslut.

Länsstyrelsen fick i februari 2019 ett särskilt uppdrag av regeringen att ta fram metoder och arbetssätt för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik hälsa i befolkningen. Arbetet har innefattat inventering av pågående och framtida folkhälsoarbete, kommunernas behov i det lokala folkhälsoarbetet, upprättande av dialog med samtliga kommuner i länet liksom med Region Västerbotten vad det gäller folkhälsoarbete med utgångspunkt i hälsans bestämningsfaktorer och det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet om god och jämlik hälsa. Uppdraget rapporteras separat till Socialdepartementet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med det folkhälsopolitiska målet, att nå en god och jämlik hälsa i befolkningen, fortgår löpande inom myndigheten. För att nå goda hälsoresultat krävs ett tvärsektorielt arbete inom myndigheten såväl som ett tvärsektorielt samarbete med externa parter. Pilotprojektet för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik hälsa har ökat kunskapen om den svenska folkhälsopolitiken och hälsans bestämningsfaktorer inom Länsstyrelsen. Pilotprojektet har även bidragit till att öka kunskapen om den svenska folkhälsopolitiken, hälsans bestämningsfaktorer och fördelningen av befolkningens hälsa bland samtliga kommuner i länet. Med anledning av detta har en struktur för regionalt folkhälsoarbete i Västerbotten påbörjats.

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Arbetet med förenklingsinsatser fortgår på bred front inom myndigheten. Ett flertal enheter bidrar med insatser som underlättar kontakten mellan länsstyrelse och företagare. Insatserna görs på många olika sätt, vissa genom åtgärder direkt riktade mot näringsliv och företag och andra mer indirekt genom exempelvis interna effektiviseringar med hjälp av ny teknik.

Mätsystem och kvalitetsarbete för ökad kundnytta

Som en fortsättning på tidigare års satsningar på förbättringar och förenklingar av ärendehantering har Länsstyrelsen under 2019 deltagit i ett nationellt temanätverk kring utveckling av mätsystem. Syftet har varit ökad kundnytta genom nya sätt att mäta ärendehantering och leverans.

Lättillgänglig information på omarbetad webbplats

Under året har Länsstyrelsen vidareutvecklat den kundorienterade webbplats som lanserades 2018.

Denna är utformad utifrån den webbstrategi som tagits fram gemensamt för alla länsstyrelser. I strategin utpekade företagen som en prioriterad målgrupp, där fokus ligger på att skapa enkla och logiska sökvägar till information och e-tjänster. Under hösten har länsstyrelserna gemensamt utvärderat webbplatsen och därefter beslutat om ett antal strukturella förändringar. Detta innebär bland annat att målgruppsinångarna tas bort och att en ny effektivare sökfunktion ersätter den gamla. Företagare är fortsatt en prioriterad målgrupp.

Digitala lösningar förenklar för företag

Inom verksamhetsområdena samhällsplanering och kulturmiljö är nyttjandet av den befintliga e-ansökan, kopplad till Boverkets ärendehanteringssystem Bofinc, låg bland de stödsökande företagen. En av huvudorsakerna till detta är den omfattande byråkrati som de sökande måste hantera i samband med ansökan. Länsstyrelsen har under året fört en löpande dialog med Boverket om problematiken för att gemensamt försöka hitta vägar mot en förenklad ansökningsprocedur. Genom att minska de kringliggande kraven skulle handläggningstiderna för beslut och utbetalningar avsevärt förkortas, något som företagen efterlyser.

Länsstyrelsen arbetar med att digitalisera alla markavvattningshandlingar för att därigenom kunna tillgängliggöra dessa via myndighetens webb eller via annan elektronisk tjänst. Detta kommer att underlätta för företagarna i samband med exempelvis infrastrukturprojekt och ansökan om miljötillstånd.

Utökad dialog ger företagsnytta

Länsstyrelsen samlar länets Migrationsråd till återkommande dialogmöten. Vid dessa möten närvarar länsledningen, tjänstemän från Länsstyrelsen, kommuner och näringslivet för att bland annat försöka sammanföra arbetsgivarnas kompetensbehov med det arbetskraftsutbud som de senaste årens immigration medfört. Dialogmötena underlättar företagets arbete med kompetensförsörjning. I styrgruppen för projektet En god och jämlik folkhälsa finns företagsrepresentation för att säkerställa att hänsyn tas till företagets förutsättningar.

Länsstyrelsen initierar dialogmöten mellan myndigheten, större bolag och entreprenörer för att överbrygga kompetensglapp och skapa förståelse för vilka regler och krav som gäller för drift inom gruvnäringen, energiområdet och andra branscher med stor miljöpåverkan i länet. En effekt av detta är att de stora bolagen i många fall nu tar fram egna rutiner som utgår från lagen och de statliga kraven, vilket leder till färre anmärkningar och driftstopp.

Jämställdhetsarbete för bättre kompetensförsörjning

Länsstyrelsen bedriver ett jämställdhetsarbete som riktar sig mot den tunga basindustrin. Ett av syftena med arbetet är att öka företagets förståelse för de positiva effekterna av en bättre balans mellan könen i bemanningen. En jämn fördelning mellan kvinnor och män har bland annat visat sig ge en lönsammare verksamhet. Även kompetensförsörjningen, en kritisk faktor för många företag i länet, underlättas av ett större fokus på balans. Rekryteringsunderlaget utökas markant om företagen inom basindustrin i större omfattning börjar vända sig till både kvinnor och män.

Förbättrade förutsättningar för naturturismföretagen

Turismen i Västerbottensfjällen har ökat kraftigt under 2019 med följd att även nyttjandet av leder och fjällstugor ökat. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att underlätta och möjliggöra för naturturistföretagare att bedriva en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar verksamhet. Ett exempel på detta är det så kallade Handslaget för Hemavanområdet, vilket undertecknats av besöksnäringen, kommunen, Ubmeje tjeälddie sameby och Länsstyrelsen. Överenskommelsens

syfte är att skapa goda och ostörda förutsättningar för rennäringen på Artfjället samtidigt som besöksnäringen fortsatt kan utvecklas på Norra Storfjället.

Vidare har Länsstyrelsen under året gjort stora insatser för ett bättre ledssystem i länets fjällområden. En lång rad underhållsinsatser av både leder och byggnader har gjorts, samtidigt som arbetet med en sammanhängande fjälled genom länet inletts. Sammantaget kommer dessa insatser få stor betydelse för såväl allmänhet som turistföretagare.

Hjälp till att nå miljökvalitetsmål och energieffektivare verksamhet

Under året har Länsstyrelsen färdigställt det reviderade åtgärdsprogrammet för hållbar utveckling. Detta förenklar och möjliggör för företag att hitta åtgärder att arbeta med för att länet ska nå de regionala och nationella miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen driver ett företagsnätverk inom Energimyndighetens projekt Energieffektiviseringsnätverk fas 2. Genom kunskapshöjande insatser och information kring möjliga stöd att söka förenklar myndigheten företagens arbete med energieffektivisering.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen arbetar sedan flera år aktivt och brett med löpande förenklingsåtgärder. Det är tydligt att den snabba utvecklingen av ny teknologi och medföljande digital transformation skapar möjligheter för myndigheten att på ett bättre sätt möta medborgarnas och företagens önskemål.

Bedömningen är att förenklingsinsatserna är tillfredsställande och att begreppen kund och kundnytta fått ett större utrymme i berednings- och beslutprocesserna inom myndighetens alla verksamhetsgrenar.

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Klimatanpassning har under de senaste åren fått en tydligare roll i samhälls- och myndighetsprocesser. Länsstyrelsen har under 2019 i den regionala samordningen för klimatanpassning samverkat brett med ett flertal aktörer och myndigheter utifrån uppdraget att underlätta för kommuner och andra aktörer i deras klimatanpassningsarbete. Bland annat har Länsstyrelsen deltagit i flera projekt eller samarbeten i syfte att ta fram regionalt anpassat underlag. Exempelvis i Snö-projektet som undersöker hur snöförhållandena kommer att förändras i de nordliga länen i framtiden men även i framtagandet av en hemställan till Näringsdepartementet om att ta fram heltäckande jordartskartering med god upplösning för de nordliga länen, vilket idag saknas. För att tillgängliggöra och hjälpa kommunerna att använda befintliga underlag har Länsstyrelsen, tillsammans med flera andra myndigheter, tagit fram ett koncept för, och genomfört, praktiska utbildningar för kommunerna (GeoData för klimatanpassning).

Länsstyrelsen Västerbotten har även arbetat med myndighetsinternt klimatanpassningsarbete och därigenom identifierat klimatrelaterade risker i ett förändrat klimat, myndighetsmål och sammanställt en handlingsplan för att klimatsäkra Länsstyrelsens verksamhet. Risk- och

sårbarhetsanalys, myndighetsmål och handlingsplan kommer att beslutas på ledningsnivå under början av 2020.

Arbete med tillgängliggjorda klimatanpassningsunderlag i verksamhetsprocesser

Inom flera av Länsstyrelsen Västerbottens verksamhetsområden är klimatanpassning en naturlig och integrerad del av arbetsprocessen. Klimatanpassningsunderlag, som till exempel den skyfallskartering som Länsstyrelsen tog fram 2018, används som ett effektivt verktyg i det löpande arbetet kring exempelvis granskning av översikts- och detaljplaner samt i kulturmiljöfrågor. Hänsyn tas till klimatanpassningsfrågor i arbetet med miljötillsyn och prövning av nya tillstånd.

Fysiska klimatanpassningsåtgärder

Några verksamhetsområden har aktivt arbetat kring projekt eller åtgärder där hänsynstagande till klimatanpassning i hög grad aktualiserats under 2019. Verksamhetsområden inom Miljö och landsbygd har under 2019 varit involverade i ett projekt där handlingar från markavvattningsföretagen digitaliserats. Detta förenklar att synliggöra vikten av klimatanpassning i planeringsfrågor som rör exempelvis anläggning av fysiska strukturer såsom vägar och järnvägar. Inom verksamhetsområdet Samhällsskydd och beredskap har klimatanpassning inkorporerats i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser kring torra och översvänningsrisker i länets älvar. Miljöanalysenheten arbetar kontinuerligt med åtgärder där hänsyn till klimatanpassning är angeläget, exempelvis vid kalkning av sjöar och vattenprovtagning.

Länsstyrelsens arbete med samordningen av det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet kommer under januari 2020 att redovisas till SMHI i enlighet med förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassning.

Samlad bedömning av resultat

Bedömningen är att insatserna riktat till regionala och kommunala aktörer är tillfredsställande, då verksamhetsområdet deltagit i projekt som bidragit både till ökad kunskap och praktisk träning för tjänstepersoner från huvuddelen av länets kommuner. Verksamhetsområdet har även deltagit i projekt som direkt riktat sig mot samebyar i de norra länen.

De länsstyrelseinterna insatserna inom klimatanpassning bedöms som tillfredsställande, då verksamhetsområdet i bred samverkan med övriga enheter tagit fram klimat- och sårbarhetsanalys, myndighetsmål samt handlingsplan för Länsstyrelsens arbete samt arbetat för att klimatanpassning fått ett större utrymme i berednings- och beslutsprocesser inom myndighetens alla verksamhetsgrenar.

9. I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

För att verka för att behovet av bostäder tillgodoses har Länsstyrelsen fortsatt arbeta för en mer effektiv handläggning av kommunala planärenden. Bland annat har länsstyrelsen påbörjat en intern process med revidering och utveckling av den sammanfattande redogörelsen i syfte att åstadkomma en mer effektiv planprocess. Länsstyrelsen har också verkat för att tillgodose behovet av bostäder genom rådgivning och vägledning till länets kommuner via telefon och e-post samt genom kommunbesök och återkommande möten där aktuella planärenden diskuterats.

Länsstyrelsen har även deltagit i nätverksträffar och erfarenhetsutbyte om bostadsförsörjningsfrågor och bostadsmarknadsanalyser inom ramen för det länsstyrelsegemensamma Samhällsbyggnadsnätverket.

Under året har Länsstyrelsen även fortsatt arbetet med dialog om och förankring av reviderade beskrivningar och avgränsningar för kulturmiljövårdens riksintresseområden. Aktuella och tydliga riksintressebeskrivningar skapar förutsättningar för kommunerna att redan i tidiga skeden ta hänsyn till kulturvärden i bygg- och planärenden.

Länsstyrelsen har också beviljat stöd till nyproduktion och ombyggnad av bostäder i länet i enlighet med förordningarna om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande och om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer.

Mot bakgrund av inriktningsmålet i regleringsbrevsuppdrag 3.39 har Länsstyrelsen prioriterat överklagade beslut om lov och förhandsbesked framför andra överklagningsärenden. Ärenden som rör bygglov för tillskapande av nya bostäder har särskilt prioriterats. Länsstyrelsen har klarat inriktningsmålet för samtliga ärenden. Mer information om handläggningstider redovisas i Tabell G under avsnitt Året i siffror.

Samlad bedömning av resultat

Att verka för att behovet av bostäder tillgodoses är ett långsiktigt och komplext arbete som är beroende av flera aktörer för att det ska bli framgångsrikt. Länsstyrelsens effektiva ärendehandläggning samt den rådgivning och vägledning i tidiga skeden som genomförts under året är insatser som tillsammans med andra bidragit till att skapa förutsättningar för kommunerna att tillgodose medborgarnas behov av bostäder.

Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Länsstyrelsens arbete genomsyras av ett strategiskt långsiktigt perspektiv på social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling i Västerbotten. Miljö kvalitetsmålen och Agenda 2030 är tillsammans med myndighetens vision - Tillsammans gör vi det hållbara möjligt - viktiga byggstenar i detta arbete. Inom samordningsuppdraget verkar Länsstyrelsen Västerbotten för att få genomslag för miljö kvalitetsmålen i ett antal processer och aktiviteter. Här är några insatser som vi fokuserat på under året.

Samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet

De löpande uppdragen med samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet har genomförts och avrapporterats. Länsstyrelsen samordnar det regionala arbetet med att årligen bedöma tillståndet för miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelsen har särskilt miljömålsansvariga som bedömer tillståndet för alla miljömålen, förutom målet Levande skogar som Skogsstyrelsen har det regionala ansvaret för. Miljömålsansvariga och ett antal sakkunniga har även ansvar för att uppdatera miljömålsindikatorerna med regionala analyser. Inga förändringar av trender eller måluppfyllelse är gjorda 2019.

Företrädare för Länsstyrelsens miljömålsarbete deltar i det interna och externa Klimatrådet för att bland annat förankra och få genomslag för miljömålsarbetet i länet.

Länsstyrelsen deltar med två personer i den nationella arbetsgruppen Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet (RUS).

Arbete för att få genomslag för miljö kvalitetsmålen och hållbar utveckling i länet sker även inom ramen för arbetsgruppen Hållbara Västerbotten. Hållbara Västerbotten är en samverkansgrupp på tjänstemannanivå mellan Länsstyrelsen (samman kallande), Region Västerbotten, Umeå universitet och Umeå kommun. Samverkan är ett viktigt led i att få genomslag för miljöarbetet i det regionala tillväxtarbetet, det regionala hälsoarbetet och hållbart lärande. Under 2019 anordnade arbetsgruppen en konferens om Agenda 2030 tillsammans med svenska FN-förbundets och SKRs (Sveriges kommuner och regioner) projekt Glokala Sverige.

Under konferensdagen deltog personer från olika verksamheter i länet där fokus låg på ökad kunskap och inspiration i arbetet med de globala hållbarhetsmålen.

Under 2019 genomfördes en informationskampanj om Sveriges 16 miljömål i myndighetens sociala medier.

Samtliga mål presenterades med ett inlägg vardera med fokus på ett regionalt perspektiv. Några miljömålsinlägg har innehållit olika tips på vad man som individ kan göra för att främja det specifika miljömålet, andra har presenterat och beskrivit positiva exempel på åtgärder eller insatser som sker i länet. Hittills har nio mål presenterats och i sociala media har de nått ut till en genomsnittlig mängd på cirka 3000 personer. Störst engagemang fick Storslagen fjällmiljö om fåglar och Ett rikt växt- och djurliv som innehöll enkla tips på hur vi kan hjälpa pollinerare.

Utveckling, samordning och genomförande av det regionala åtgärdsprogrammet

Länsstyrelsen Västerbotten har under 2019 färdigställt och lanserat det reviderade åtgärdsprogrammet Hållbara Västerbotten – åtgärdsprogram med miljömålen i sikte. Programmet är framtaget i samverkan med ett flertal aktörer i länet och innehåller förslag på 122 lämpliga åtgärder i arbetet för att nå miljömålen. Åtgärdsförslagen är sorterade inom olika fokusområden och dessutom indelade för olika grupper av aktörer. Programmet har bland annat presenterats vid den regionala träffen Samhällsbyggnadsdagarna som arrangeras av Region Västerbotten. Länsstyrelsen har även arrangerat ett frukostseminarium om programmet där även lokala aktörer presenterade goda exempel.

Som en ytterligare produkt från åtgärdsprogrammet har Länsstyrelsen startat nyhetsbrevet Hållbara Västerbotten under året. Syftet är att visa på goda insatser för miljömålen som sker i länet och informera om till exempel medel att söka. Under 2019 har tre nyhetsbrev gått ut med goda exempel från kommuner, företag och organisationer.

Stödja kommunerna i arbetet med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt att de får genomslag i den regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet

I Miljömålsarbetet ingår att delta i interna nätverket för planeringsunderlag för att på ett bra sätt tillgängliggöra planeringsunderlag på Länsstyrelsens externa webbplats.

Länsstyrelsen stödjer kommunerna i arbetet med lokala miljömål genom samverkan och möten.

SEE hållbarhetsvecka är en mötesplats där aktiviteter för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet anordnas i hela länet. Arrangemanget genomfördes 2019 för tionde året i rad. Länsstyrelsen ingår i styrgruppen tillsammans med Region Västerbotten, Umeå universitet, Umeå kommun, Skellefteå kommun samt Nolia AB. Programmet skapas av alla de deltagande aktörerna som kan vara allt från en privatperson till ett företag eller en myndighet. Engagemanget växer och under 2019 anordnades 161 unika programpunkter fördelat på 27 orter i Västerbotten.

Länsstyrelsen har under året producerat en film tillsammans med länets kustkommuner. Filmen tar upp konkreta tips på vad fastighetsägare med hus nära vatten kan göra i sin vardag, för att bidra till bättre vattenmiljöer och har distribuerats och fått stort genomslag på sociala medier.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen Västerbotten har utfört uppdraget och årets genomförda insatser har bidragit till en ökad samverkan, informationsspridning och konkret stöd till miljömålsarbetet, externt i länet och internt. Trots allt genomfört arbete för miljön i Västerbotten bedöms de flesta miljömål inte möjliga att uppnå till år 2020. Åtgärdstakten behöver öka för att vända de negativa trenderna i vår miljö. Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål att uppnås till 2020 i Västerbotten, Skyddande ozonskikt. Fyra av målen bedöms som nära att nå, Säker strålmiljö, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning och Storslagen fjällmiljö. De övriga tolv målen bedöms inte möjliga att nå. För att förutsättningarna eller målen ska ha en möjlighet att uppnås kommer det att behövas många fler genomförda åtgärder, vägledande beslut och insatser.

Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Åtgärder som vidtagits för att minska sårbarheten i samhället samt bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen

Länsstyrelsen och länets aktörer har under året arbetat utifrån den regionala riskhanteringsprocessen. En viktig del i detta arbete är att identifiera och värdera risker. En annan del är att minska sannolikheten för, och konsekvenserna av, dessa risker för att därmed minska sårbarheten i samhället. Länsstyrelsen har under året besvarat flertalet internremisser med målet att bevaka risk- och beredskapsperspektivet i samhällsplaneringen. Internremisserna har framförallt behandlat översikts- och detaljplanering men även vindkraftsplaner, gruvverksamhet eller annan farlig verksamhet samt väg- och järnvägsplaner.

Stärkt förmåga att hantera myndighetens uppgifter under fredstida kriser och höjd beredskap

Länsstyrelsen har under året beslutat om en ny krisledningsplan med utgångspunkt i länets överenskommelse om samverkan före, under och efter samhällsstörningar, vilken togs fram 2016. Planen omfattar hela hotskalan från olyckor och kriser till krig. Interna mallar och rutiner för krisorganisationens arbete har justerats och förbättrats.

Länsstyrelsens krisorganisation har utbildats utifrån nya rutiner och nyckelpersoner inom organisationen har även utbildats inom stabs- och stabschefsmetodik. Nyckelpersoner har också utbildats i hur kommunikation kan integreras i samverkan och ledning för att ge ökad effekt vid hantering av samhällsstörningar.

Länsstyrelsen har under året genomfört flera interna övningar för myndighetens krisorganisation och tjänsteman i beredskap. Personal från Länsstyrelsen har deltagit i kärnkraftsövningen Havsörn 2019, som systemutvärderare för Polisregion Mitt utifrån myndighetens roll som stödlän inom kärnenergiberedskapen.

Tillsammans med länets aktörer har myndigheten övat på länets rutiner och samverkansformer vid samhällsstörningar i samband med vårt årliga träningstillfälle Holger och en samverkansövning kopplad till provlarm för dammhaveri. Myndigheten har deltagit både i övningsplanering och som övad aktör i den internationella övningen Barents Rescue 2019. Erfarenheter av detta har främst stärkt Länsstyrelsens förmåga att överta kommunal räddningstjänst, hantera förstärkningsresurser och utöva värdlandsstöd.

Investeringar har gjorts för att stärka myndighetens tekniska lednings- och sambandsförmåga.

Länsstyrelsen Västerbotten samverkade under sommarens semesterperiod med länsstyrelserna i Norrbotten, Jämtland, Västernorrland och Gävleborg kring en gemensam resurs för

kommunikatör i beredskap för att stärka förmågan till kriskommunikationssamordning vid samhällsstörningar. Sommarens samarbete utvärderades och resulterade i att myndigheten över jul- och nyårshelgerna delade kommunikatör i beredskap med Länsstyrelsen Norrbotten. Myndigheten har även fortsatt att utveckla samarbetet med Norge och Finland genom samverkan med regionala motsvarigheter i dessa länder.

Vad gäller myndighetens förmåga att hantera sina uppgifter under höjd beredskap har myndigheten tillsammans med Försvarsmakten och övriga länsstyrelser inom Militärregion Nord arbetat kring gemensamma rutiner för samverkan och framtagande av lägesbild vid höjd beredskap som är planerade att övas under Totalförsvarsövning 2020.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att fler kommuner, vid framtagandet av diverse planer såsom översiktsplaner och detaljplaner, har beaktat Länsstyrelsens rekommendationer om till exempel översvämningsrisker. Fler kommuner har även, på ett tydligare sätt, redovisat vilka konsekvenser planerna får utifrån ett beredskapsperspektiv.

Länsstyrelsen bedömer att årets arbete med utbildning, övning och tekniska lednings- och sambandssystem har stärkt myndighetens förmåga att hantera sina uppgifter vid samhällsstörningar i hela hotskalan. De förberedelser som gjorts för planering, mallar, rutiner och samordnade budskap bedöms effektivisera arbetet vid inträffade händelser. Samarbete kring resursen kommunikatör i beredskap har stärkt myndighetens förmåga under semesterperioder. Samarbetet med Norge och Finland bedöms underlätta vid eventuella samverkansbehov inför och vid samhällsstörningar över landsgränserna.

Övrig verksamhet

Enligt 1 kap. 4 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska årsredovisningen avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för varför resterande verksamhetsområden, som inte anges i länsstyrelseinstruktionen, redovisas här.

Övrig förvaltning

Länsstyrelsens arbete med jakt och viltvård

Länsstyrelsen Västerbottens arbete med viltförvaltning omfattar rovdjur, klövvilt och fåglar. I förvaltningen ingår bland annat arbete med inventeringar av olika slag, jakt för att reglera viltstammar och hantera problem, information och samverkan samt lindring av viltskador genom bidrag och ersättningar.

Sedan 2010 finns Viltförvaltningsdelegationen (VFD) placerad hos Länsstyrelsen. Delegationen beslutar och ger råd i viltfrågor.

Större insatser i delegationsarbetet under de fem möten som genomförts 2019 har varit:

- Diskussion och beslut om miniminivåer för björn och järv
- Beslut om riktlinjer för skydds jakt på stora rovdjur
- Beslut om jakttider för älg för jaktåren 2019/2020 – 2021/2022.

Älgförvaltningen – större insatser 2019

Under 2019 har arbetet med registrering av licensområden som önskar ombilda eller ingå i ett älgskötselområde fortsatt. Länet består nu till stor del av älgskötselområden.

Älgförvaltningen har fastställt nya treåriga älgförvaltningsplaner för länets fem älgförvaltningsområden och beslutat om nya treåriga älgskötselplaner, alternativt reviderade avskjutningsmål i gällande planer, för i stort sett samtliga älgskötselområden. Detta som en följd av nya älgförvaltningsplaner.

Älgförvaltningen fattade under 2019 beslut om älgjakt på 8 773 vuxna älgar och 6 461 kalvar i länets jaktområden. Förvaltningen fattade också beslut om utökad jakttid för älgjakt som upplåts till orsbor på statens mark ovan odlingsgränsen och i samband med beslut genomfördes informationsmöten med berörda jaktområden.

Arbetet med att förbättra verktyget JaktAdm har skett genom ett aktivt deltagande i utvecklingsarbetet och förvaltningen av systemet. I det arbetet har även ingått att i JaktAdm förbereda för att samtliga älgjaktområden ska få en beslutad geometri i karta. En uppdatering och revidering mot Lantmäteriets kartdatabas har genomförts. Tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) planeras utbildning i ny beräkningsmodell för älgstammen. En utbildning som erbjudits landets samtliga länsstyrelser, där Västerbotten koordinerar.

Större insatser under 2019 i förvaltningen av övrig vilt har varit:

- Arbete med två pilotområden där omfattande resurser har lagts på åtgärder för att förebygga skador orsakade av stora fåglar (tranor och gäss) hos drabbade lantbrukare.
- Uppstart av två lokala arbetsgrupper inom projektet som arbetar för att förebygga skador orsakade av stora fåglar på gröda och planering av att starta upp ytterligare pilotområde där stora skador av stora fåglar på gröda identifierats.

- Yttrande till Naturvårdsverket om skydds jakt på grå- och vikaresäl för att möjliggöra ett kustfiske och lindra problemen för yrkesfiskarna.
- Beslut om skydds jakt på skarv för att möjliggöra ett kustfiske och lindra problemen för yrkesfiskarna.

Bygdeavgiftsmedel

Bygdemedel är en ersättning till bygder som berörs av utbyggd vattenkraft. 13 av länets 15 kommuner har bygd som är berörd och får därmed ta del av bygdemedlen. Inbetalda medel från vattenregleringsföretagen fördelas på tre ändamål. Fastighetsägare som har drabbats av skada till följd av vattenregleringen kan få kompensation. Samebyar som berörs av utbyggnad kan ansöka om bygdemedel för investeringar som främjar rennäringsen. Resterande medel används till allmänna ändamål som främjar näringsliv eller service eller annat som är till allmännytta för bygden.

Länsstyrelsen Västerbotten har fortsatt med det förändrings- och förbättringsarbete som inleddes 2017. Under 2018 och 2019 har arbetet fokuserat på att stödformen på ett smidigt sätt ska övergå till att hanteras i Tillväxtverkets nya ärendehanteringssystem Nyps 2020. Det nya systemet förväntas ytterligare effektivisera hanteringen av stödet, med kortare handläggningstider som följd.

Tillgängliga medel om 28,7 mnkr till stöd för utvecklingsinsatser i berörd bygd har fördelats till kommunerna. Av tillgängligt beslutsutrymme för 2019, vilket inkluderar resterande belopp från tidigare år, har Länsstyrelsen beslutat om bifall i 171 ärenden med totalt stödbelopp om 27,7 mnkr. Under året har Länsstyrelsen utbetalat 25,3 mnkr av totalt beslutade stödbelopp.

Resultatmått och resultatanalys – Övrig förvaltning

Övrig förvaltning (verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,0	3,0	3,1
Årsarbetskrafter kvinnor	3,8	2,6	2,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	8 436	7 674	6 915
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 061	915	1 115
Antal beslutade ärenden	1 032	973	1 165
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	0	3
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	29 526	33 588	31 581

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21). Detta gör att uppgifterna för år 2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för år 2017.

Resultatindikatorer för älgförvaltningen

	2019/2020 ¹⁾	2018/2019	2017/2018
Fyllnadsgrad – älgavskjutning mot avskjutningsmål - Totalt	84%	86%	85%
Fyllnadsgrad – älgavskjutning mot avskjutningsmål - Vuxna	89%	94%	91%
Fyllnadsgrad – älgavskjutning mot avskjutningsmål - Kalv	76%	76%	78%

¹⁾ Preliminära siffror eftersom jakttiden för säsongen 2019/2020 pågår till och med den 31 januari 2020 och det råder en viss eftersläpning innan alla avskjutningsrapporter är inkomna.

Resultatindikatorer för Bygdemedel

Länsstyrelsen Västerbotten använder Tillväxtverkets ärendehanteringssystem för att bereda och besluta om utbetalningar av bygdemedel, vilket ger möjlighet att använda tematisk klassificering som resultatindikator enligt samma indelning som regionala projektmedel. Tematisk uppföljning kan göras på beslut tagna från 2018 och framåt. Utbetalningar på beslut tagna före 2018 redovisas som "Ej tematiskt klassificerade medel".

Resultatindikatorer för tematisk klassificering	2019	2018	2017
Utbetalt belopp (tkr)	25 259 460	28 323 785	24 441 735
<i>Stöd fördelat på prioritering i nationell strategi, andel i procent</i>			
1. Innovation och företagande	27%	8%	-
2. Attraktiva miljöer och tillgänglighet	66%	61%	-
3. Kompetensförsörjning	0%	0%	-
4. Internationellt samarbete	0%	0%	-
5. Övriga insatser	2%	3%	-
Ej tematiskt klassificerade medel	5%	28%	100%

Två tredjedelar av medlen klassificeras inom prioriteten attraktiva miljöer och tillgänglighet. Av dessa medel gäller huvuddelen utvecklingsinsatser inom området kultur och fritid. Därefter följer insatser kopplat till Tillgänglighet genom informationsteknik, vilka huvudsakligen består av olika bredbandsansatser. Prioriteringen innovation och företagande innehåller främst insatser som främjar företagande och entreprenörskap samt miljödriven näringslivsutveckling. I mindre omfattning går medel till fysisk planering och boende, transportinfrastruktur (gångvägar och leder) samt offentlig service.

Samlad bedömning av resultat

Älgförvaltningen

Älgavskjutningen är ett verktyg inom älgförvaltningen för att nå andra uppsatta kvalitativa mål, i strävan efter att ha en älgstam av god kvalitet som är i balans med betesresursen. Därav är målet att 100 procent av avskjutningsmålet ska nås.

Inom länets älgförvaltnings- och älgskötselområden anses en fyllnadsgrad om minst 90 procent vara ett bra resultat. Därav får också anses att minst 90 procent på länsnivå är ett bra resultat. De senaste åren har en fyllnadsgrad på minst 90 procent uppnåtts vad gäller vuxna älgar. En lägre fyllnadsgrad vad gäller kalv är det som håller totalnivån på ett lägre resultat än önskat. Det finns flera olika orsaker till att fyllnadsgraden på kalv generellt sett är låg.

Bygdemedel

Årets insatser avseende bygdemedelsavgifterna bedöms följa de förordningar, lagar och riktlinjer som finns. Insatserna anses därmed vara tillfredsställande. Det senaste årens utvecklingsarbete och det nya ärendehanteringssystemet har gjort beredningsprocessen mer rättssäker och effektiv.

Trafikföreskrifter

Sakområdet trafikföreskrifter omfattar bland annat ärenden om lokala trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter, tävling på väg, överklagande av kommuns beslut om parkeringstillstånd för funktionshindrade med mera. Ärenden om lokala trafikföreskrifter utgör merparten av ärendemängden. Länsstyrelsen samarbetar i stor utsträckning med Trafikverket i frågor som rör behovet av lokala trafikföreskrifter på det statliga vägnätet.

Länsstyrelserna har i samverkan med anledning av införandet av den nya förvaltningslagen enats om en ny rättslig hantering av trafikföreskrifter. Länsstyrelserna har tillsammans kommit fram till att vare sig enskilda eller myndigheter kan ansöka om att få frågan om behov av trafikföreskrifter prövad. Det är myndigheten som självständigt har att besluta om det finns anledning att inleda ett ärende. Detta kommer leda till en mer effektiv och rättssäker hantering av ärendegruppen. Länsstyrelserna har samverkat med andra myndigheter i frågan och kan konstatera att det finns anledning att uppmärksamma regeringen på behov av förtydligande om det är möjligt att överklaga sådana normbeslut som utgörs av trafikföreskrifter.

Resultatmått och resultatanalys – Trafikföreskrifter

Trafikföreskrifter (verksamhet 25*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,3	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,2	0,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	404	416	432
Antal ärenden, inkomna och upprättade	161	135	123
Antal beslutade ärenden	154	137	129
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Vid en jämförelse av sakområdets prestationer (volym och kostnader) i tabellen ovan kan det noteras att trots att fler ärenden kommit in och beslutats under 2019, har verksamhetskostnaderna sjunkit. Det beror sannolikt på länsstyrelsernas ändrade hantering av trafikföreskrifter och att arbetet inom området koncentrerats till ett mindre antal handläggare.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har hanterat ett ökat antal ärenden under året. Större delen av de inkomna ärendena har beslutats under året. Samarbetet med Trafikverket har fungerat på ett fullgott sätt. Arbetet får med hänsyn till det anses ha utförts effektivt med ett gott resultat.

Rennäring och fjällförvaltning

Fjällförvaltning

Inom området fjällförvaltning av statens mark ovan odlingsgränsen finns sedan länge ett väl utvecklat och omfattande samarbete mellan de nordliga fjällänen. Ett exempel är samverkan kring en gemensam fjällkonferens vartannat år. Övriga väsentliga insatser kring fjällförvaltning 2019 redovisas under regleringsbrevets uppdrag 1.19.

Rennäring

Länsstyrelsen har flera uppgifter inom rennäring, till exempel att fastställa högsta renantal, utöva tillsyn av förekomst av strövrenar, genomföra renräkning, upprätta renlängd, göra provning/beslutsförslag och utbetalning av rennäringens bygdemedel, fördela Samefondens medel för anläggningsunderhåll och hantera renskötsel frågor som berör Västernorrlands län.

Högsta renantal

Länsstyrelsens beslut från 2017 om nya högsta renantal för länets sju samebyar vann laga kraft den 25 februari, genom dom i HFD. Detta högsta renantal tar utgångspunkt i de betesresurser som finns för renskötseln i Västerbotten och ska bidra till att säkra en långsiktigt hållbar rennäring. Beslutet innebar bland annat att en av länets sju samebyar fick ett lägre högsta renantal och måste minska sitt nuvarande renantal.

Länsstyrelsen har under 2019:

- Utfört tillsyn i form av renräkning i den sameby som måste minska antalet renar.
- Deltagit i en process med syfte att reducera renantalet i samma sameby. Processen kommer att löpa under ett par år och målet är en ordnad minskning av antalet renar samtidigt som samebyn kan landa i en ny och långsiktigt hållbar rennäring.

Ärenden

Länsstyrelsens arbete i rennäringens frågor ska utgå från de mål som regering och riksdag satt upp och de föreskrifter och riktlinjer som Sametinget meddelar i egenskap av central myndighet för rennäringen. Rennäringslagen ska utgöra grund för detta arbete.

Under 2019 har Länsstyrelsen bland annat:

- Samlat in renlängder från länets samebyar.
- Hanterat remisser och ett flertal ärenden om strövrenar samt beaktat rennäringens riksintressen (miljöbalken 3:5) i ärenden och ansökningar som till exempel vindkraft, täkter och gruvor.
- Genomfört samebyordförändringsmöte den 12 juni som är det årliga större samverkansmötet mellan samebyar och Länsstyrelsen där en mångfald av frågor diskuteras.

Rennäringsdelegationen

I länsstyrelseinstruktionen framgår att det ska finnas en rennäringens delegation inom länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Rennäringsdelegationen avgör frågor inom ansvarsområden som Länsstyrelsen fastställt. Syftet med rennäringens delegationen är att stimulera ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte för att nå en långsiktigt hållbar rennäring i länet. Rennäringsdelegationen deltar i behandlingen av de viktigare frågorna som rör rennäringen.

Under 2019 har rennäringsdelegationen haft ett möte där bland annat följande frågor diskuterats:

- riktlinjer för upplåtelse av mark, jakt och fiske
- hantering av bygdemedel, fjällägenheter, terrängkörningsfrågor med mera
- rovdjursfrågor
- CWD.

Samebyarnas bygdemedel

Länsstyrelsen administrerar löpande samebyarnas bygdemedel. Administrationen innebär att yttra sig över samebyarnas ansökningar till Sametinget som är beslutande. Länsstyrelsen kontrollerar därefter rekvisitioner och redovisningar samt administrerar utbetalningar till samebyarna.

Länsstyrelsen har genomfört följande större insatser under 2019:

- Lämnat 19 yttranden till Sametinget över nya ansökningar som inneburit att knappt 4 mnkr av möjliga cirka 7,9 mnkr har kunnat fördelas till olika projekt.
- Administrerat dessa projekt och ett antal pågående eller under året avslutade projekt.

Samefonden

Länsstyrelsen administrerar samefondsmedel för de anläggningar som fonden tidigare åtagit sig att underhålla. Anläggningar som kan få medel är byskiljande stängsel, stugor, slakterier och vägar.

Behovet av underhåll av anläggningar är stort och samefondsmedlen är begränsade. Därför har Länsstyrelsen under senare år endast kunnat ge medel till byskiljande stängsel. För stängslen räcker medlen endast till löpande underhåll. Samebyarnas behov att föra upp nya stängsel på vissa delsträckor kan inte täckas av Samefonden eftersom kostnaderna i dessa fall är avsevärt högre per längdenhet.

Länsstyrelsen har genomfört följande större insatser under 2019:

- Äskat 1,4 mnkr från Samefonden till byskiljande stängsel utifrån beslut om maximalt belopp, det vill säga 2 procent av anläggningarnas återanskaffningsvärde.
- Fördelat årets beviljade medel om 0,71 mnkr till länets samebyar, administrerat utbetalningar efter rekvisition och återrapporterat till Samefonden hur medlen förbrukats. Länsstyrelsen kan fortfarande konstatera att de medel som Samefonden beviljar inte räcker till erforderligt underhåll på de anläggningar som medlen är avsedda för.

Resultatmätt och resultatanalys – Rennäring och fjällförvaltning

Rennäring och fjällförvaltning (verksamhet 61*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,2	1,8	1,7
Årsarbetskrafter kvinnor	0,9	0,7	0,9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 552	3 581	3 284
Antal ärenden, inkomna och upprättade	911	1 126	1 171
Antal beslutade ärenden	837	700	1 162
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 114	10 070	5 218

Länsstyrelsen Västerbotten redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer i tabellen ovan mellan åren 2017 - 2019. Antal ärenden ökade 2017 och huvudanledningen var en översyn av administrativa rutiner vid avtalsskrivning (ett ärende för uppsägning av avtal och ett för det nya avtalet) för upplåtelser, det vill säga en mängd avtal har skrivits om. Detta arbete har fortsatt under 2019 och inneburit fortsatt rätt många ärenden.

Ökningen av bidragsutbetalningarna mellan 2017 och 2018 beror främst på en ackumulerad summa på bygdemedel där samebyarna under 2017 inte sökte i samma utsträckning som tidigare år samtidigt som Länsstyrelsen under 2018 uppmanade dem att även söka för medel som inte förbrukats ännu tidigare år (2015 - 2016). Under 2019 har bidragen fortsatt haft en viss eftersläpning med större ansökningar.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att högsta renantal för länets samebyar efterlevs och reducering av renantal i en sameby kan härledas till det nya beslutet om högsta renantal för länets samebyar. Detta beslut innebar ett minskat högsta antal renar för den aktuella samebyn.

Utbetalning från bygdemedelsavgifterna till projekt för rennäringens främjande har potential att öka. Diskussioner förs löpande med samebyarna för att stimulera nya ansökningar om investeringar.

Länsstyrelsen kan fortfarande konstatera att de medel som Samefonden beviljar inte räcker till nödvändigt underhåll på de anläggningar som medlen är avsedda för.

Nationella minoriteter

Redovisning sker under rubrikerna nedan som baseras på målen för minoritetspolitiken.

Diskriminering och utsatthet

För att motverka diskriminering och utsatthet har fokus under året legat på utbildning och kunskapshöjande insatser både internt och externt. I samverkan med områdena utsatta EU-medborgare och mänskliga rättigheter har två aktiviteter arrangerats som belyst dessa frågor.

I november anordnades ett internt lunchseminarium om romsk inkludering. Deltagarna fick en genomgång om romsk utsatthet och praktiska tips på hur man som länsstyrelseanställd kan arbeta med detta.

Under december ordnades en konferens med temat vardagsrasism. Målgruppen var kommuner, region och civilsamhället i länet. Ett flertal representanter för de nationella minoriteterna fanns på plats. Bland annat diskuterades vardagsrasism mot samer och romer och hur man som kommun eller övrigt civilsamhälle kan motverka detta.

Inflytande och delaktighet

Inflytande och delaktighet handlar mycket om representation i olika typer av partnerskap eller samarbeten och nedan följer ett antal exempel där framför allt samiska representanter finns representerande.

Sametingets företrädare finns representerade i Fondsamverkan för Övre Norrland. Svenska samers riksförbund finns representerade i det regionala partnerskapet för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet.

Möten med rennäringsdelegationen genomfördes två gånger, därtill tillkommer ett ordförandemöte med samebyarna i länet. Medlemmar är förtroendevalda från samebyarna och kommuner. Landshövdingen är ordförande. Delegationen avhandlar olika frågor som berör rennäringsen och där samebyarna delvis har möjlighet till inflytande.

Länsstyrelsen har initierat kontakt och haft möte med samiska samordnare och samordnare för nationella minoriteter i ett urval av kommuner. Detta resulterade i ett erfarenhetsutbyte och en ambition att fortsätta samarbetet, framför allt i anslutning till deras samråd där Länsstyrelsen kommer att delta och då få information om kommunala frågor som berör samerna.

Västerbotten är ordförande i Barentssamarbetet 2019–2021 och har i sitt ordförandeskapsprogram listat urfolk (däribland samer) som en prioritering och ett horisontellt mål som ska genomsyra hela samarbetet.

Språk och kulturell identitet

I bevarandet av språk och kulturell identitet sker ett antal informationsinsatser och kultursatsningar i form av projekt där Länsstyrelsen är med.

En informationsbroschyr om de fyra största riskerna och hoten och hur man som invånare kan förbereda sig på bästa sätt har översatts till finska, meänkieli, nord- och sydsamiska, jiddish, romani lovari, romani arli och romani kalderash. Medborgarna hittar broschyren via Länsstyrelsens webbplats eller reception.

Fjälledsskyltar har bytts ut och i samband med detta har skyltarna fått samiska namn.

Samer, romer och tornedalingar har uppmärksammats i sociala medier under året, antingen i samband med en högtidsdag, till exempel samernas nationaldag, eller annan viktig händelse såsom nytt förvaltningsområde i länet. I samband med uppmärksammandet ges information om de nationella minoriteternas rättigheter i förhållande till myndigheten. Vid minoriteternas högtidsdagar flaggar myndigheten med respektive minoritetsflagga.

Länsstyrelsen Västerbotten driver tillsammans med länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län en treårig bidragssatsning på samiska kulturmiljöer (2018–2020). Syftet är att öka kunskaperna och sprida information om samt vårda och restaurera fler samiska kulturmiljöer. Under 2019 har bidrag fördelats främst till restaurering av byggnader. Information om satsningen förmedlas på svenska, nordsamiska och sydsamiska.

Länsstyrelsen har samarbetat med Lycksele kommun, Lycksele sameförening, Sametinget, Skogsmuseet i Lycksele, Svenska kyrkan och Västerbottens museum i syfte att skapa förutsättningar för en återbegravning av mänskliga kvarlevor som grävts upp i Lycksele på 1950-talet. Återbegravningen skedde i augusti 2019.

Länsstyrelsen är projektägare för ett utvecklingsprojekt i det samiska kulturreseptatet Atoklimpen/Aatoeklibpie. Ett av målen med projektet är att skapa förutsättningar för bättre samarbete kring kulturreseptatet mellan ursprungsbefolkningen och myndigheten.

Samråd

Samråd sker med samiska representanter i frågor som exempelvis upplåtelse av mark, jakt och fiske, rörligt friluftsliv, skydd av natur med syfte att förena rörligt friluftsliv, besöksnäring och rennäring. Detta sker genom telefonsamtal, e-post och utskick till samebyarna i frågor som berör dem.

Länsstyrelsen har sent på året blivit inbjuden till regionens samrådsmöten och avser därigenom kunna utöka nationella minoriteters inflytande i frågor som rör Länsstyrelsens arbete under 2020.

Resultatmätt och resultatanalys – Nationella minoriteter

Nationella minoriteter (verksamhet 81*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,01	0,00	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor	0,04	0,08	0,16
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	52	91	162
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2	2	4
Antal beslutade ärenden	3	1	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Externa aktiviteter avseende målet för diskriminering och utsatthet	1	-	-
Uppmärksammande av nationella minoriteter i sociala medier	3	4	-

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÅS 81*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

I arbetet att nå målen för den nationella minoritetspolitiken införs två indikatorer, en avseende målet om diskriminering och utsatthet och en för målet om språk och identitet.

Gällande målet för diskriminering och utsatthet finns behov av ökad kunskapsspridning externt och internt samt handfasta praktiska tips för att undvika diskriminering. Här finns möjligheter till samverkan inom myndigheten och därmed större spridning av inbjudningar och liknande samt effektiv användning av medel. Målet är en till två aktiviteter med temat diskriminering och/eller utsatthet per år med minst tio deltagare.

Avseende det minoritetspolitiska målet för språk och kulturell identitet är vårt mål att vid minst fem tillfällen per år uppmärksamma en minoritet via sociala medier. Detta arbete är redan påbörjat då en särskild strategi togs fram 2018.

Samlad bedömning av resultat

En förändring från tidigare år har varit ett ökat fokus på aktiviteter kring diskriminering och utsatthet vilket tidigare inte prioriterats. Samverkan med ansvariga för uppdragen utsatta EU-medborgare och mänskliga rättigheter har varit mycket gynnsamt och fortsätter under 2020. Resultatet anses tillfredställande. Minoriteterna uppmärksammas i sociala medier, dock saknas fortfarande ett par tillfällen för att uppfylla målet. Samråden är fortsatt få och ingår ofta i övrig verksamhet.

Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter återfinns och beaktas i många av Länsstyrelsens verksamheter, exempelvis genom Länsstyrelsens arbete med nationella minoriteter, tillgänglighet i naturreservat, djurskyddsarbete för att beakta barnperspektivet i omhändertagande av djur och i arbetet med översiktsplanering.

För vidare information se återrapporteringen av regleringsbrevets uppdrag 1.7. och rapportering kring länsstyrelseinstruktionen § 5 punkt 3 och 5.

Resultatmått och resultatanalys – Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter (verksamhet 82*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	1,48	1,17	0,45
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 099	1 617	598
Antal ärenden, inkomna och upprättade	27	11	22
Antal beslutade ärenden	25	22	23
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 677	3 402	3 402
Antalet medarbetare som genomfört webbaserad utbildning i mänskliga rättigheter (vid Uppsala Universitet)	39	-	-
Antalet utbildningar i rättighetsbaserat arbetssätt	3	-	-

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*) tillsammans med volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast mänskliga rättigheter (VÅS 82*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

När det gäller resultatindikatorn antal medarbetare som genomfört webbaserad utbildning i mänskliga rättigheter (vid Uppsala universitet) finns ingen jämförbar siffra från föregående år. Detta beror på att vi tidigare inte mätt antalet som genomfört utbildningen, utan det möjliggjorts i år då ett krav inför utbildningen i rättighetsbaserat arbetssätt (resultatindikator 2) har varit att medarbetarna ska ha genomfört ovanstående webbutbildning.

Samlad bedömning av resultat

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att konkretisera och integrera mänskliga rättigheter inom myndighetens verksamheter har utvecklats. Bedömningen är också att arbete kvarstår. Utvecklingsbehov har identifierats.

Intern styrning och kontroll

Länsstyrelsen Västerbottens ledning har bedömt att den interna styrningen och kontrollen för myndigheten har varit god under 2019. Vid Länsstyrelsens helårsuppföljning ska samtliga enhetschefer kortfattat till länsrådet rapportera statusen på enhetens interna styrning och kontroll för det gångna verksamhetsåret. Enhetschefernas bedömning är en del av underlaget för landshövdingens bedömning av hela myndighetens interna styrning och kontroll. För verksamhetsåret 2019 har samtliga enhetschefer bedömt att den interna styrningen och kontrollen är tillfredställande inom sin verksamhet. Synpunkter från intern och extern revision har beaktats.

Arbetet med risker inom Länsstyrelsen Västerbotten

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla den interna styrningen och kontrollen för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de krav som ställs genom 3§ myndighetsförordningen (2007:515). Länsstyrelsen har, med anledning av kravet i förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603), gjort förändringar i arbetet med riskanalysen för att lägga större fokus på de myndighetsövergripande riskerna. De nya riktlinjerna som beskriver metoden för riskanalys fastställdes 2018. I riktlinjerna ingår bland annat en enhetlig riskmall, beskrivning av processen under året samt roller och ansvar i processen. Till de myndighetsövergripande riskerna finns en åtgärdsplan som beskriver hur riskerna hanteras. Länsstyrelsens riskarbete är en integrerad del i den årliga processen för verksamhetsplanering och uppföljning. Uppföljning och vid behov revidering av riskanalyserna genomförs vid samtliga tertiärsuppföljningar under året.

De riskområden som bedöms som myndighetsövergripande 2019 är:

- risker inom IT-verksamheten
- risker inom området ekonomiska resurser
- risker för mutor och korruption
- risker inom upphandlingsområdet
- risker inom krisorganisationen.

Risker inom IT-verksamheten

Riskerna inom IT-verksamheten hanteras genom uppföljning av IT-verksamheten, samverkan och dialog inom IT-området inom de olika länsstyrelsegemensamma förvaltningarna för de olika verksamhetsområdena och genom dialoger i landshövdingegruppen och länsrådsgruppen.

Risker inom området ekonomiska resurser

Riskerna inom området ekonomiska resurser hanteras genom månatlig uppföljning på myndighets- och enhetsnivå. Under året har chefer, projektledare och övriga medarbetare utbildats i budget- och uppföljningsfrågor och i uppföljningsverktyget LISA som en åtgärd för att minimera riskerna inom detta område.

Risker för mutor och korruption

Riskerna för mutor och korruption hanteras genom utbildning av chefer och medarbetare i förvaltningslagen och de statliga värdegrundsprinciperna. Vid sex tillfällen under 2019 har dilemmadiskussioner med ett gemensamt tema utifrån de statliga värdegrundsprinciperna genomförts på samtliga enheters arbetsplatsträffar för att hålla dessa värdegrundsfrågor i fokus och minska riskerna för mutor och korruption.

Risker inom upphandlingsområdet

Riskerna inom upphandlingsområdet hanteras genom utbildning av chefer och medarbetare inom inköp och upphandlingsfrågor och genom att aktuell information finns tillgänglig på intranätet samt genom uppföljning och kontroller.

Risker inom krisorganisationen

Risker inom krisorganisationen hanteras genom rekrytering av medarbetare med kompetens och erfarenhet inom krishantering samt utveckling och utökning av Länsstyrelsens krisorganisation.

Insatser för att stärka intern styrning och kontroll

För att utveckla organisationsstyrningen har det under året arbetats fram en modell för gemensam beredning av ärenden. Syftet med modellen är att det finns en tydlig struktur för arbetet med ärenden av mer komplex karaktär där det är viktigt att flera enheter och funktioner är delaktiga i handläggningen innan beslut fattas av myndigheten.

Finansdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från finansdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.1 Arbetsmiljön i staten

1.1 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Länsstyrelsen Västerbotten tillämpar ett integrerat ledningssystem för arbetsmiljöarbetet med bland annat aktuella styrdokument och kontinuerlig uppföljning av målsatta nyckeltal för exempelvis sjukfrånvaro, genomförda skyddsronder, medarbetarsamtal samt incidentrapportering. Nyckeltalen följs upp och analyseras varje månad med arbetstagarparterna i central samverkan.

Återkommande kunddialoger sker också mellan stöd- och kärnverksamhet för att säkerställa att arbetsmiljörisker undanröjs i tidigt skede samt att sjukfrånvaron är låg och att olyckor eller arbetssjukdomar inte uppstår.

Myndigheten säkerställer kompetensen i arbetsmiljöfrågor för organisationen genom årlig arbetsmiljöutbildning för nya chefer, skyddsombud och arbetsledande roller. Utbildningen har en särskild fördjupning inom organisatorisk och social arbetsmiljö. Deltagarna i arbetsmiljöutbildningarna ska ha genomgått godkänd examination av extern part för att kunna tilldelas arbetsmiljöuppgifter.

Under hösten har Partsrådet genomfört en workshop för skyddsombud, fackliga parter och samtliga chefer inom området tidiga tecken för stress och ohälsa. Aktiviteten gav verksamhetens företrädare verktyg för att tidigt kunna se tecken på överbelastning och stress hos medarbetarna.

Resultatbedömning

Revision av arbetsmiljöarbetet utförs årligen av extern tredje part som vidimerar att ledningssystemet uppfyller ställda krav enligt AFS 2001. Certifikat som intygar detta har även utfärdats för 2019.

Återrapporteringskrav 1.2 Agenda 2030

1.2 För att regeringen ska kunna redovisa hur Sverige genomför Agenda 2030 behöver information inhämtas från berörda myndigheter. Länsstyrelserna ska därför redovisa i vilken utsträckning som deras verksamhet har bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030. Redovisningen ska lämnas i årsredovisningen. Därutöver ska en särskild redovisning lämnas till Statskontoret senast den 14 januari 2020.

Länsstyrelsen ska i samverkan, med andra aktörer i länen, verka för att uppnå målen i Agenda 2030 samt sprida information om Agenda 2030 på regional och lokal nivå. Myndighetens vision är Tillsammans gör vi det hållbara möjligt. Det övergripande målet är att Länsstyrelsen ska vara en myndighet som kombinerar arbete för tillväxt och utveckling med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv på ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Detta stämmer väl överens med målsättningen för att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

En stor del av den verksamhet Länsstyrelsen bedriver utifrån instruktion, regleringsbrev, eller i form av uppdrag från andra myndigheter verkar för att nå målen inom Agenda 2030.

Länsstyrelsen Västerbotten har under 2019 förstärkt kopplingen mellan mål, aktiviteter och uppföljning i myndighetens styrdokument.

På nationell nivå har länsstyrelserna samarbetat och bildat en grupp för arbetet med Agenda 2030 med en representant från varje län. En konferens tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har också genomförts samt ett antal Skype-möten.

För att få genomslagskraft på regional nivå har Länsstyrelsen Västerbotten genomfört en konferens som anordnades i samarbete med Region Västerbotten, Umeå universitet och Umeå kommun. Syftet med konferensen var att sprida information, lyfta fram goda exempel på styrning och ledning för Agenda 2030 samt höja kunskapsnivån hos företag, kommuner, organisationer och andra aktörer i länet. Konferensen, som genomfördes i samverkan med Glokala Sverige, lockade cirka 120 deltagare från hela länet. Intresset för konferensen, som anordnades för andra gången, har ökat.

Under SEE hållbarhetsveckan genomfördes flera aktiviteter som berör de globala målen. Dessa marknadsfördes i konferensens programtidning som också innehöll artiklar som beskriver målen i Agenda 2030.

Förutom det externa arbetet med Agenda 2030 har Länsstyrelsen arbetat internt med att höja kunskapen hos medarbetarna genom information på intranätet och föreläsningar. Detta har inneburit att en majoritet av medarbetarna fått kunskap om kopplingen mellan den egna verksamheten och målen i Agenda 2030. Temat på den årliga medarbetardagen var Agenda 2030. En majoritet av myndighetens anställda medverkade.

Kopplingen mellan myndighetens åtgärdsprogram för att nå miljömålen och målen för Agenda 2030 har förstärkts. På detta sätt synliggörs på vilket sätt miljöarbetet bidrar till uppfyllelsen av de globala målen.

Länsstyrelsen har också sökt och fått medel från SIDA:s kommunikationsinsats för att göra filmer som belyser Agenda 2030 i Västerbotten 2019–2020.

Återrapporteringskrav 1.3 Digitaliseringsarbetet

1.3 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering av den offentliga förvaltningen: en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten, och i den för länsstyrelserna gemensamma digitala strategin.

Länsstyrelserna har tillsammans arbetat vidare med digitalisering i ett antal olika utvecklingsinitiativ. Samverkan tar avstamp i den gemensamma digitala strategin. Under hösten har ett länsövergripande program för nationell digital samordning startats. Syftet är att få till en samlad styrning av nationella utvecklingsprojekt för att skapa en nödvändig förflyttning i enlighet med strategin.

Under året har följande projekt avslutats där alla bidrar till ökad kvalitet och enhetlig hantering hos länsstyrelserna:

- Nikita (nytt handläggarstöd för tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet)
- Lönegaranti (nytt handläggarstöd inklusive e-tjänster)
- Svenska Fiskekartan (bland annat underlätta för länsstyrelsernas myndighetsutövning, ärendehantering och möjlighet att hålla ett uppdaterat register över fiskevårdsområdesföreningar inom länet)

Programmet för nationell digital samordning omfattar en rad pågående projekt där följande kan nämnas:

Pilotprojekt Robotiserad processautomation

Projektet ska införa en plattform för robotisering med två pilottester från verksamheten.

Kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen

Projektet ska genomföra utbildningsinsatser för kommuner och länsstyrelsernas ledningsgrupper för att höja kompetensen kring digitaliseringens möjligheter. Genomförs i samverkan och på uppdrag av Lantmäteriet.

Projekt Vattenarkiv

Projektet digitaliserar länsstyrelsernas vattenarkiv.

Pilotprojekt Öppen data

Projektet har ökat länsstyrelsernas förmåga att tillgängliggöra data.

Pilotprojekt digitaliserad samverkan med kommunerna

Projektet syftar till en effektivare planprocess och är ett av tre projekt inom samhällsområdet. Tillsammans med kommunerna ska en digital tjänst utvecklas för samspelet mellan kommuner och Länsstyrelsen.

Under året har IT-avdelningen genomfört en kartläggning och inlett ett samarbete med Göteborgs universitet. Arbetet ledde till en rad insikter och förslag på förändringar för att skapa bättre förutsättningar för innovation på länsstyrelserna. Dessa erfarenheter tas med i det fortsatta arbetet i programmet som kommer att fortgå under hela 2020 och fler projekt kommer att startas upp inom programmets ram.

Kulturdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från kulturdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen

1.5 Länsstyrelserna ska redovisa hur kulturmiljöarbetet och arbetet för att uppnå de nationella kulturmiljömålen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) har genomförts och utvecklats.

Intern samverkan

För 2019 utgår verksamhetsplanen för kulturmiljöområdet i hög grad från aktiviteter och mål som tydligt anknyter till de nationella kulturmiljömålen. Kulturmiljömålen finns också sedan tidigare med i Länsstyrelsens strategiska dokument, processbeskrivningar och beslutsmallar för ärendehandläggningen.

Vid Länsstyrelsen Västerbotten fungerar den interna samverkan mellan kulturmiljöområdet och övriga verksamhetsområden genomgående väl, även om former och förutsättningar varierar mellan olika arbetsfält och sakfrågor. Inom samverkan med verksamhetsområdet Naturvård har de nationella kulturmiljömålen, liksom tidigare, tydligast genomslag inom arbetet med de skyddade naturmiljöer som betonar olika delar av det biologiska kulturarvet och friluftslivet. Samverkan med naturvård fungerar bra, men har förutsättningar att utvecklas ytterligare, bland annat kring samordningen av förvaltningsinsatser, ett arbete som påbörjats under året.

Regional samverkan

Länets kulturmiljöaktörer är väl införstådda och verkar i enlighet med de nationella kulturmiljömålen. De främsta regionala kulturmiljöaktörerna – Region Västerbotten, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, Västerbottens museum och Västerbottens läns hembygdsförbund – har alla tidigare betonat betydelsen av en fördjupad kommunikation och samverkan med Länsstyrelsen som en viktig förutsättning för att nå målen. Återkommande institutionsöverskridande strategiska dialoger kring kulturmiljöfrågor och tydliggörande av värden, roller och ansvar har efterfrågats. Länsstyrelsen har tillsammans med dessa aktörer, med undantag av Region Västerbotten, enats kring en gemensam målbild för kulturmiljön och en strategisk inriktning för kulturmiljöarbetet i regionen under kommande fyraårsperiod. Överenskommelsen har fastställts i Kulturplan Region Västerbotten 2020–2023 och innebär samverkan kring ett flertal insatser och aktiviteter. Målsättningen är att regionens kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser samt att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i regionen.

Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014–2020 är ett viktigt gemensamt styrdokument. För kulturmiljöarbetet är särskilt de strategiska vägvalen Miljödriven utveckling och Platsbaserad näringslivsutveckling viktiga då de innehåller kriterier för prioritering som främjar insatser som bidrar till att skydda bevara, utveckla och återställa natur, kultur- och vattenmiljöer samt att stärka det samiska entreprenörskapet och företagandet utifrån den samiska kulturen. Strategidokumentet stämmer väl överens med Länsstyrelsens fördelning av kulturmiljövårdsanslaget.

Förutom samverkan med museerna, Hembygdsförbundet och Region Västerbotten är en central del i Länsstyrelsens arbete att samverka med lokala aktörer, exempelvis byaföreningar som förvaltar och vårdar stora delar av länets kulturmiljöer. Delaktigheten från föreningslivet är en förutsättning för att länets kulturmiljöer ska fortsätta att vårdas och tillgängliggöras för allmänheten. Även samverkan med länets museer och konsulter inom kulturmiljösektorn är viktig för genomförandet av kulturmiljövården i länet.

Motverka skador på fornlämningar i skogsbruket

Sedan 2014 har Länsstyrelsen Västerbotten tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten, Skogsstyrelsen och skogsnäringen verkat för en nollvision i skogsbruket: Inga forn- eller kulturlämningar ska komma till skada genom skogliga åtgärder. Under 2019 har ett möte hållits på Länsstyrelsen Västerbotten om förslag till förenklade handläggningsrutiner som kan minska risken för att skada uppstår vid olika delar av skogsbruksprocessen. En annan konstellation utgörs av länsstyrelserna, läns museerna och Skogsstyrelsen i de fyra nordligaste länen samt Riksantikvarieämbetet. Syftet är att tillsammans hitta ett gemensamt arbetssätt och ensad lagtillämpning. Under året har ett möte hållits där informationsutbyte (bland annat Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning) och fältkursion genomförts. Ytterligare en insats under 2019 för att få genomslag för kulturmiljöerna inom skogsbruket har varit Länsstyrelsens medverkan i regionalisering av det Nationella skogsprogrammet.

Information och tillgängliggörande

Länsstyrelsen Västerbotten samverkar med länets museer i finansieringen av och arbetet med de tre informationsportalerna Sevärt i Västerbotten, Spår från 10 000 år och Hålla hus. Informationsportalerna har stor betydelse för att uppnå de nationella kulturmiljömålen genom att tillgängliggöra länets kulturmiljöer och sprida information om kulturturism, kulturlandskap, förhistoria, byggnadstradition och byggnadsvård till yrkesutövare och allmänhet. Under 2019 har bland annat en ny hemsida för Spår från 10 000 år publicerats och inom Hålla hus har ett manus till en småskrift om 1930–60-talens små flerbostadshus tagits fram. Det riktar sig bland annat till kommunens bygglovhandläggare, bostadsrättsföreningar och allmänheten. Under året har den planerade kultur- och naturturistiska satsningen med Sevärt i Västerbottens län avstannat då arbetet till stora delar byggde på att åtgärder kunde genomföras inom Skogsstyrelsens uteblivna satsning Naturnära jobb.

I samverkan med Storumans kommun bedriver Länsstyrelsen Västerbotten ett pågående utvecklingsarbete i kulturreseptatet Atoklimpen, där framför allt arbeten som förbättrar den fysiska tillgängligheten och information genomförts under året. Även organiserade vandringar i reservatet har skett i samverkan mellan Länsstyrelsens guide och turistbyrå i Tärnaby. I kulturreseptatet Fatmomakke kyrkstad har Länsstyrelsens guide arrangerat visningar för besökande grupper i samarbete med kyrkstads styrelse och Vilhelmina turistbyrå. Där har även bidrag från 7:2-anslaget lämnats till restaurering av ett antal kåtor.

Strategisk bidragsfördelning

Bidrag från 7:2-anslaget har till största delen utbetalats till olika byggnadsvårdsprojekt i länet, men även till forn- och landskapsvård, informationsprojekt, kunskapsunderlag inför vård och skydd samt till kommunala kunskapsunderlag. Bidragen fördelas utifrån en strategi att få en geografisk och tematisk spridning av stödet och även till kulturmiljöer från olika tidsepoker. Under 2019 har Länsstyrelsen även implementerat en ny strategi där bidragen i första hand styrs till landsbygden utanför Umeå och Skellefteå städer. I stället stöds fastighetsägare till byggnadsminnen i städerna främst genom antikvarisk rådgivning och lagstiftning.

Sedan 2016 har restaureringsarbeten utförts i en av Vindelälvens och länets bäst bevarade flottningsmiljöer. Arbeten har färdigställts under 2019, totalt har cirka 150 meter av en ledarm, bestående av en timrad stenkista, restaurerats. Flottningsmiljön är ett viktigt besöksmål i ett värdefullt rekreativt område. Restaureringsarbetena har finansierats av Länsstyrelsen genom anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.

Kulturmiljön i samhällsplaneringen

Västerbottens museum, Umeå kommun och Länsstyrelsen Västerbotten har under 2019 fortsatt en fördjupad dialog på temat kulturmiljön i samhällsplaneringen. Förutom löpande dialog kring förestående, pågående och genomförda planer och projekt, har hållits ett möte med tjänstemän och politiker där roller, ansvar, kompetens, synsätt och aktuella ärenden diskuterats. Denna samverkan syftar till att etablera en samsyn på kulturmiljön och de kulturhistoriska värdenas betydelse. Planerade fältstudier har inte skett under året men kommer att genomföras under våren 2020. Ett mål med dialogen är att identifiera goda och vägledande exempel på lösningar som bevarar och förstärker de kulturhistoriska värdena i stadsmiljön.

Den länsövergripande riksintresseöversynen har resulterat i att revideringarna i två av länets kommuner har skickats till och beslutats av Riksantikvarieämbetet. Vid dialog med kommunerna om resultaten av översynen har Länsstyrelsen även presenterat den tidigare framtagna modellen för utarbetande av kommunala kulturmiljöunderlag. Robertsfors kommun har under 2019 låtit ta fram ett fördjupat kulturmiljöunderlag för det utvecklade riksintresseområdet inom tätorten Robertsfors, till vilket Länsstyrelsen har bidragit med stöd, rådgivning och medfinansiering (via 7:2-anslaget). Underlaget syftar till att politiker, tjänstemän och allmänhet ska få en ökad förståelse för riksintressets värden, att implementera det reviderade riksintresset i den kommunala planeringen och att tydliggöra hur kulturmiljön kan vara en resurs för Robertsfors utveckling.

Vid riksintresset Olofsfors bruk har fortsatta dialoger förts med företrädare för Nordmalings kommun, Stiftelsen Olofsfors bruk och berörda funktioner från Länsstyrelsen. Diskussionerna har gällt dammrestaurering, industriverksamhet, byggnadsvårdsbehov och fiskvägslösningar. Syftet har varit att klargöra aktörernas ansvar och roller samt att upprätta en handlingsplan för nödvändiga åtgärder i miljön.

Metod- och kunskapsutveckling

Under början av 1950-talet genomfördes arkeologiska undersökningar inom den gamla begravningsplatsen på Gammplatsen i Lycksele. Kvarlevor från 25 personer grävdes upp och fördes till Historiska museet i Stockholm. Begravningsplatsen nyttjades under 1600- och 1700-talen för gravsättningar av samer och nybyggare. Syftet med den arkeologiska undersökningen inom begravningsplatsen var att ta tillvara textilfragment och mänskliga kvarlevor för analys. 2013 återfördes kvarlevorna till Västerbottens museum och därefter har bland andra Västerbottens museum, Svenska kyrkan, Lycksele sameförening, Sametinget och Länsstyrelsen samarbetat för att utröna möjligheterna och formerna för en återbegravning av kvarlevorna, vilken kunde genomföras den 9 augusti på Urfolkens dag.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att förbättra kunskapen om det maritima kulturarvet i länet. Insatser för att förbättra kunskapsunderlag om fartygslämningar genomfördes sommaren 2019 i samarbete med Nordic Maritime Group, Skelleftebottens dykklubb, och Marinarkeologiska sällskapet där vrakförekomster dykbesiktigades som en följd av den sonarkartering som genomfördes 2018 i Bjuröklubb. Länsstyrelsens marinarkeolog höll under året en föreläsning om det maritima kulturarvet för PRO Holmsund.

Länsstyrelsen Västerbotten arbetar fortsatt för att motverka de konsekvenser för kulturmiljöarbetet som följer av de stora skillnaderna i demografiska, ekonomiska och sociala förutsättningar inom länet. De skilda förutsättningarna försvårar möjligheterna att lyfta fram, förvalta och utveckla en mångfald av kulturmiljöer som belyser hela länets kulturhistoriska utveckling och som samtidigt återspeglar bredden av perspektiv och synsätt. Detta är en svår utmaning men samtidigt nödvändigt för att uppnå målet om människors delaktighet i arbetet med samt förståelse och ansvar för kulturmiljön. Ett inkluderande samhälle där kulturmiljön kan förstås och upplevas på lika villkor kräver också att ojämlika förhållanden balanseras. Arbetet med kulturmiljövårdens juridiska och informativa styrmedel kan utvecklas så att de bättre svarar mot behoven. Länsstyrelsen Västerbotten avser därför att under kommande år utveckla det strategiska arbetet med styrmedlen.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen Västerbotten arbetar fortsatt för att motverka de konsekvenser för kulturmiljöarbetet som följer av de stora skillnaderna i demografiska, ekonomiska och sociala förutsättningar inom länet. De skilda förutsättningarna försvårar möjligheterna att lyfta fram, förvalta och utveckla en mångfald av kulturmiljöer som belyser hela länets kulturhistoriska utveckling och som samtidigt återspeglar bredden av perspektiv och synsätt. Detta är en svår utmaning men samtidigt nödvändigt för att uppnå målet om människors delaktighet i arbetet med samt förståelse och ansvar för kulturmiljön. Ett inkluderande samhälle där kulturmiljön kan förstås och upplevas på lika villkor kräver också att ojämlika förhållanden balanseras. Arbetet med kulturmiljövårdens juridiska och informativa styrmedel kan utvecklas så att de bättre svarar mot behoven. Länsstyrelsen Västerbotten avser därför att under kommande år utveckla det strategiska arbetet med styrmedlen

Återrapporteringskrav 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter

1.7 Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62) och icke-diskriminering belysts, analyserats och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Under året har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom mänskliga rättigheter utgjorts av följande uppdrag:

- Uppdrag enligt regleringsbrevsuppdrag 1.7., avsnittet "Mänskliga rättigheter", som redovisas separat i årsredovisningen.
- Uppdrag enligt länsstyrelseinstruktionen 5 §, punkt 3 om barns bästa, punkt 4 om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, och punkt 5 att integrera mänskliga rättigheter.

- Regleringsbrevsuppdrag 3.8. om nationella minoriteter som rapporteras i särskild ordning till Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget.
- Regleringsbrevsuppdrag 3.52. om föräldraskapsstödssamordning som rapporteras i särskild ordning till Socialdepartementet.
- Regleringsbrevsuppdrag 3.53. om funktionshinderspolitiken som redovisas i särskild ordning till Socialdepartementet.
- Regleringsbrevsuppdrag 3.56. om utsatta EU-medborgare som redovisas i särskild ordning till Socialdepartementet av Länsstyrelsen i Stockholms län.
- Uppdrag enligt förordning 2013:522 om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud, vilket rapporteras i särskild ordning till Socialstyrelsen.
- Uppdraget att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting, som Länsstyrelsen Dalarna fick samordningsansvar för den 1 juli 2019.

Rättighetsbaserat arbetssätt

Det rättighetsbaserade arbetssättet syftar till att påverka verksamheternas utfall och invånarnas ställning. Under året har delar av medarbetarna fått utbildning i rättighetsbaserat arbetssätt. Arbetet fortsätter under kommande år.

Kontinuerlig kompetensutveckling i mänskliga rättigheter

Ett antal kompetenshöjande insatser i rättighetsbaserat arbetssätt, med länsstyrelsernas metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt som vägledning, har genomförts. Det nationella målet för mänskliga rättigheter är utgångspunkt för alla insatser.

När Länsstyrelsen identifierar samband mellan verksamhet och mänskliga rättigheter är det främst konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter, om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, om barnets rättigheter och om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som aktualiseras.

Kompetenshöjande insatser har resulterat i att enheterna har fått en ökad kännedom om det rättighetsbaserade arbetssättet och hur det kan tillämpas i verksamheten. Enheterna har identifierat vilka möjligheter verksamheten har att stärka mänskliga rättigheter. Det kan exempelvis handla om att se över beslut och beslutsmallar så att de blir mer tillgängliga, eller att utforma mer målgruppsanpassad information och rutiner för att säkra barnets bästa i beslut och andra åtgärder.

Verksamheternas inkludering av mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen arbetar med att inkludera mänskliga rättigheter i sina verksamheter på olika sätt. En central uppgift är att samverka med andra aktörer och stötta kommunernas arbete.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) finns perspektivet med hur olika grupper påverkas vid en eventuell samhällsstörning.

Barnperspektivet finns med i Länsstyrelsens arbete med livsmedelsstrategi. Projektet Matkompassen samordnar flera aktiviteter som främjar ökad livsmedelsproduktion. Projektet marknadsför besöksgårdar i Västerbotten där möjlighet ges till förskole- eller skolklasser att träffa djur och bönder för att få veta mer om hur ett jord- och skogsbruk fungerar.

Myndighetens kommunikationsenhet har tagit fram och förankrat Handbok för tillgänglig kommunikation samt genomfört utbildningar och seminarier i ämnet tillgänglig kommunikation utifrån diskrimineringsgrunderna. Kommunikatörerna vid myndigheten har utbildats i tillgänglighetsdirektivet.

Under 2019 genomfördes en fortsättning av projektet Naturnära jobb i Dorotea kommun. Projektet syftade till att få människor som står långt från arbetsmarknaden att via arbete i skog och mark komma in på arbetsmarknaden eller starta egna företag.

Alla annonserade upphandlingar, som överstiger tröskelvärdet, som Länsstyrelsen genomför innehåller en klausul med sociala och etiska krav, där bland andra ILO:s åtta kärnkonventioner och FN:s barnkonvention (artikel 32) ingår.

Fokus på barns rättigheter

Även kunskap om barns rättigheter och barns bästa samt hur Länsstyrelsen kan arbeta med detta ingår i den länsstyrelseinterna utbildningsprocessen i rättighetsbaserat arbetssätt. Eftersom barn är rättighetsinnehavare som direkt berörs av flera av Länsstyrelsens verksamheter, bland annat mottagandet av ensamkommande barn, våld i nära relationer, arbetet med djurskydd, miljö- och vattenfrågor och Klimatklivet, har en viktig insats under året varit att lyfta in barnrätt i satsningen på rättighetsbaserat arbetssätt.

Agenda 2030

De 17 globala målen för hållbar utveckling är ytterligare en del som ingår i utbildningen i rättighetsbaserat arbetssätt. Detta eftersom Agenda 2030 så tydligt vilar på mänskliga rättigheter och för att synliggöra sambandet mellan verksamheten, mänskliga rättigheter och Agenda 2030.

Regional barnrättskonferens

Tillsammans med Region Västerbotten och Rättighetscentrum Västerbotten arrangerade Länsstyrelsen en utbildningsdag kring Barnkonventionen under hösten. Deltagare från hela länet medverkade och fick ökad kunskap om barnkonventionens juridiska ställning och Barnombudsmannens uppdrag. Konferensdeltagarna fick också ta del av ett regionalt exempel från Skellefteå kommun som berättade om hur man praktiskt arbetat som pilotkommun i UNICEF:s satsning kring barnrättskommuner. Chefer, medarbetare och politiker från kommuner, Region Västerbotten och ideell sektor medverkade. Syftet med dagen var kompetenshöjning, erfarenhetsutbyte och praktiskt arbete.

Konferens om vardagsrasism

Länsstyrelsen arrangerade i slutet av året en konferens på temat vardagsrasism i syfte att lyfta olika perspektiv, samtala och samverka kring hur vardagsrasism kan motverkas och förebyggas. Konferensens målgrupper var organisationer, föreningar, myndigheter, kommuner och Region Västerbotten. Under dagen hölls viktiga diskussioner och samtal kring hur det gemensamma arbetet för att stoppa vardagsrasismen som sker på flera plan i samhället kan utvecklas.

Barnrätt

Eftersom barnkonventionen blev lag den 1 januari 2020 har barnperspektivet funnits med i stora delar av verksamheten under året. Barnperspektivet har varit inslag i konferenser. Länsstyrelsen märker av en ökad efterfrågan på kompetens och kunskap inom området, bland annat med anledning av att ett flertal kommuner, myndigheter, organisationer och företag efterfrågar vilken den praktiska skillnaden blir när Barnkonventionen blir lag.

Barnrätten – några praktiska exempel

Länsstyrelsens yttrande kring vissa frågor i detaljplaner beaktar barnrätten, till exempel när det gäller kraven på friytor.

Inom området bidrag till kulturmiljövård finns tillgänglighets- och barnperspektiv inskrivet i beslutsmallar. Det innebär i praktiken att Länsstyrelsen skriver villkor om att informationsskyltar ska lyfta fram både pojkars och flickors berättelser, eller att skylten ska vara lågt placerad så att både barn och personer med funktionsvariationer kan nå att läsa text och bild.

Inom verksamhetsområdet förorenad mark har Länsstyrelsen under 2019 gått ut med informationsmaterial om ett förorenat område i Skellefteå där myndigheten särskilt påpekat att man bör ha uppsyn över barn som leker i området så att de inte kommer i kontakt med förorenad jord.

I åtgärdsprogrammet Hållbara Västerbotten, ett åtgärdsprogram för att nå miljömålen, finns det åtgärder som främjar barns delaktighet till exempel genom att arrangera aktiviteter för barn, unga och vuxna med liten vana av att vara i naturen.

I allt arbete som genomförs inom uppdraget mäns våld mot kvinnor finns perspektivet barn som bevittnar våld. Även i satsningen kring Våldsprevention Västerbotten finns barnperspektivet med.

Samarbeten

Länsstyrelsens integrationsarbete är ett exempel på hur intern samverkan mellan verksamhetsområdena integration, jämställdhet och mänskliga rättigheter har fört med sig konkreta resultat. Efterfrågan på ökad kompetens inom jämställdhet och mänskliga rättigheter föranledde en workshop i rättighetsbaserat arbetssätt för Länsstyrelsens integrationsnätverk (LIN-nord) som består av medarbetare från länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Gävleborg. Det gemensamma arbetet ska utmynna i ett stöd för att tydliggöra och förenkla hanteringen av hur mänskliga rättigheter och jämställdhet kan integreras i det arbete som görs inom integrationsuppdraget, exempelvis när det gäller hantering av statsbidrag.

Föräldraskapsstöd

Länsstyrelserna ska stödja kommuner, regioner och andra aktörer i arbetet med att utveckla i huvudsak universellt föräldraskapsstöd under barnets hela uppväxt. Viktiga utgångspunkter i länsstyrelsernas arbete är det jämställda föräldraskapet, jämlikhet och barnets rättigheter. Likaså beaktas funktionshinderperspektivet och förebyggande av våld.

Under 2019 har Länsstyrelsen Västerbotten arrangerat kompetenshöjande insatser för olika målgrupper kring universellt föräldraskapsstöd. Dessa har varit mycket uppskattade, bland annat som en konsekvens av ett målmedvetet arbete med målgruppssanpassning vilket inneburit att insatserna nått fram till ett stort antal som i sitt yrkes- eller ideella uppdrag arbetar med föräldraskapsstöd. Insatserna har haft teman både kring barnrätten, förebyggande våld och hur arbetsgivare kan arbeta för att främja en jämställd arbetsplats för föräldrar. Under hösten 2019 har en kartläggning över länets insatser kring föräldraskapsstöd gjorts. Kartläggningen är ett verktyg för aktörerna att använda i samband med information till föräldrar om vilka insatser som finns på orten. Den gör det också möjligt att se vilka föräldrar som inte erbjuds insatser.

Utsatta EU/EES-medborgare

Under 2019 har Länsstyrelsen Västerbotten sammanställt en lägesbild baserad på en enkät som besvarats av länets kommuner, idéburen sektor, Region Västerbotten, Polismyndigheten Region Nord och Regionkoordinator för prostitution och människohandel. Lägesbilden visar att det i Västerbotten finns vissa utmaningar när det gäller bland annat ordningsstörningar, trafikbrott och orosanmälningar mot barn men att frågan om utsatta EU/EES-medborgare i sig inte kan sägas utgöra någon stor del av samhällsproblematiken i länet.

Länsstyrelsen har under året deltagit i olika nätverksträffar i Umeå, arrangerat lunchmöte för erfarenhetsutbyte samt i samverkan med myndighetens uppdrag om mänskliga rättigheter och uppdrag om nationella minoriteter arrangerat en konferens om vardagsrasism och en intern föreläsning om romsk inkludering innehållande bland annat praktiska tips för arbetet på Länsstyrelsen.

Funktionshindersuppdraget

Länsstyrelserna fick i regleringsbrev för 2018 uppdraget att ge stöd till kommuner och regioner att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer. I detta samarbetar länsstyrelserna med Myndigheten för delaktighet. Ett arbetsutskott samordnar och planerar arbetet, där en av fem deltagare är med från Länsstyrelsen Västerbotten.

Samverkan med övriga länsstyrelser har varit genomgående i allt arbete, bland i vårt nationella nätverk. Samverkan har också etablerats mellan länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen; Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland.

Länsstyrelsen Västerbotten har också en väletablerad och kontinuerlig samverkan med Funktionsrätt Västerbotten, liksom med De Synskadades Riksförbund, Dövföreningen i Skellefteå, Hjärnkraft Umeå, intressegruppen Anhöriga för personer med funktionsnedsättning, samt Rättighetscentrum Västerbotten.

Prioriterade stödinsatser under 2019 har varit följande:

- att skapa nätverk med kommunerna, regionen och civilsamhället
- att informera om Sveriges nya funktionshinderspolitiska strategier utifrån konventionen om rättigheter för människor med funktionshinder
- att nå kommunerna i länet med efterfrågade och stödjande insatser för att nå målen i de funktionshinderspolitiska strategierna.

Uppdraget delrapporterades till Socialdepartementet december 2019.

Personligt ombud

Under 2019 fanns i Västerbottens län 12,25 helårstjänster som personliga ombud, med verksamhet i alla femton kommuner men organisatoriskt fördelade på tre geografiska verksamhetsområden (Umeåregionen, Södra Lappland och Skellefteå/Norsjö). Ombuden delfinansierades genom 2019 års statsbidrag på 3 677 205 kronor, vilket blev 300 180 kronor per heltidsanställning. Denna summa fördelades sedan genom handläggning av ansökningarna om statsbidrag från kommunerna, rekvirerande av medel från Socialstyrelsen samt utbetalning av dessa medel.

Uppföljning av verksamheten har skett genom att samla in kommunernas årsredovisningar och därefter sammanställa en rapport till Socialstyrelsen. Länsstyrelsen har också haft kontinuerliga kontakter med kommuner, chefer, ombud och berörda aktörer/myndigheter.

Länsstyrelsen har också deltagit vid samtliga ledningsgruppträffar för ombudsverksamheterna i länet. Under dessa möten har Länsstyrelsen alltid en stående punkt där ledningsgrupperna får information om nationella, regionala och lokala händelser. Länsstyrelsen har i gengäld fått information om behov och önskemål från verksamheterna, och har vidarebefordrat systemfel och annan relevant information till Socialstyrelsen.

Mer information

För vidare information kring arbetet med mänskliga rättigheter se rapportering kring länsstyrelseinstruktionen §5 (punkt 3 och 5) och i avsnittet Mänskliga rättigheter under Övrig verksamhet.

Resultatbedömning

Sammantaget bedöms att Länsstyrelsen belyser, analyserar och beaktar mänskliga rättigheter i många delar av sin verksamhet, men att det finns utrymme för att utveckla arbetet. Inte minst genom att höja kompetensen kring mänskliga rättigheter och dess betydelse för de olika arbetsområdena samt att tillämpa konkreta verktyg och arbetssätt inom området.

Miljö- och energidepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen. Miljö- och energidepartementet har under 2019 bytt namn till Miljödepartementet men Länsstyrelsen har valt att följa den namnsättning som framgår av länsstyrelsernas regleringsbrev för 2019.

Återrapporteringskrav 1.8 Efterbehandling av förorenade områden

1.8. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har arbetat med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder i enlighet med förordningen (2004:100) om avhjälpande av förorenings-skador och statligt stöd för sådant avhjälpande. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna har informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag, hur de har gett stöd till kommunerna samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Vid träffar med kommunernas byggnadsnämnder har Länsstyrelsen Västerbotten informerat om bidraget för sanering av förorenade områden för bostadsbyggande. Information om möjligheten till bidrag finns även tillgänglig på webben. Ingen bidragsansökan har kommit in till Länsstyrelsen Västerbotten och ingen kommun har påbörjat arbetet med att ta fram ansökningar.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen Västerbotten bedömer att inget område i länet är aktuellt för bidrag de närmaste åren.

Återrapporteringskrav 1.10 Samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv m.m.

1.10. Länsstyrelserna ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Områdesskydd

Länsstyrelsen har genomfört följande större insatser för att slutföra ärenden, i syfte att minska ärendebalanserna:

- Fattat beslut om 20 nya naturreservat och förberett för kommande beslut under 2020. Flera av besluten utgör utökningar av befintliga reservat.
- Fortsatt att arbeta enligt tidigare utvecklat arbetssätt kring nya reservatsbeslut genom att några handläggare huvudsakligen arbetar med beslut medan andra hanterar övriga arbetsuppgifter kring skyddsarbetet. Detta har resulterat i hög effektivitet och ett stort antal beslut. Denna modell har möjliggjorts genom fortsatt anställning av den personal som rekryterades under 2016 med hjälp av de extramedel som beslutats av regeringen för budgetåret 2018/2019.
- Fortsatt att arbeta utifrån tidigare framtagen vägledning för att effektivisera reservatsbildningsprocessen. Syftet är att minska handläggningstiderna, bland annat tiden för förhandling och att markägare inte ska behöva vänta onödigt länge för att få ersättning.

Länsstyrelsen har i övrigt genomfört ett antal större insatser under året. Myndigheten har träffat samtliga större skogsbolag där parterna diskuterat och planerat ansvarsfördelningen för bevarandet av värdefulla skogar och samordningen mellan formellt och frivilligt skydd.

Länsstyrelsen har initierat en regelbunden samverkan med länets allmänningsskogar i syfte att bevara skogliga naturvärden i länets västliga delar. Länsstyrelsen har även slutfört översynen av den regionala strategin för skydd av skog, i samarbete med Skogsstyrelsen, och fastställt den.

Länsstyrelsen har tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och övriga länsstyrelser i Bottniska viken arbetat med att ta fram en marin regional handlingsplan för vad som ska skyddas, hur mycket och var.

Under året har arbetet med Grön infrastruktur (GI) fortsatt och utvecklats. Värde-trakter, ett länstäckande nätverk och kluster för skogar med höga naturvärden, har fastställts. Länsstyrelsen har även arbetat vidare med GIS-analyser för att ta fram förbättrade underlag för prioritering

och skydd av skogliga naturvärden. Som en del i detta arbete har myndigheten börjat analysera nätverket av skyddade områden i länets västra delar med målet att få en tydligare bild över var områdesskyddet behöver kompletteras för att djur- och växtarter ska kunna sprida sig längs fjällkedjan. Under året har också ett samverkansprojekt med Statens Fastighetsverk kring GI i länets västliga skogslandskap startats med syfte att bättre optimera gemensamma insatser för bevarande av biologiska mångfald.

Länsstyrelsen har inventerat skogar i strategiska lägen för att hitta potentiella områden för skydd som kan stärka befintliga värdestrakter och nätverk. Totalt inventerades 41 områden med en areal på cirka 14 500 hektar, varav omkring 9 000 hektar var produktiv skog. 20 av de 41 inventerade områdena bedömdes hysa höga naturvärden.

Ett arbete med att inventera marina områden med potentiellt höga naturvärden har genomförts. Totalt inventerades fem områden, där bottenfauna inventerades i fyra områden och vegetation inventerades i tre av områdena. Flera av områdena bedöms hysa höga naturvärden. Inom arbetet med områdesskydd för nationellt värdefulla vatten har beslut fattats om reservatsskydd för två vattendrag som båda hyser stora populationer av den starkt hotade flodpärlmusslan, sammantaget över cirka 600 000 musslor.

Naturvärdesinventeringar har genomförts för att identifiera nya skyddsvärda vattendrag och arbetet har också fortsatt med att utforma formellt skydd för ett flertal områden. Under året har Länsstyrelsen startat ett projekt som syftar till att sammanställa befintligt underlagsmaterial för stora vattensystem i länet som är nationellt eller regionalt värdefulla, och utifrån strategier för skydd och planer för grön infrastruktur ta fram de delar som har potentiellt högst skyddsvärde.

Länsstyrelsen samarbetar med Skogsstyrelsen när det gäller genomförande av det formella skyddet i länet. Länsstyrelsen arbetar löpande med att ta emot och handlägga intresseanmälningar för markägarinitiativ till formellt skydd i samarbete med Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen bistår länets kommuner i deras arbete med att bilda kommunala naturreservat. På nationell nivå har myndigheten varit med och utvecklat ett GIS-verktyg för att fånga upp och hantera registrerade avverkningsanmälningar som berör skyddsvärda skogar.

Länsstyrelsen har hanterat cirka 165 avverkningsanmälningar som berört skogar med höga naturvärden. Vissa högt prioriterade områden går in i ett skyddsarbete, men de flesta avverkningsanmälningar av skyddsvärda skogar har inte kunnat lyftas in i områdesskyddet på grund av tids- och resursbrist, vilket fått till följd att skyddsvärda skogar har avverkats.

Artbevarande och biologisk mångfald

Länsstyrelsen har under 2019 genomfört ett antal följande större insatser i arbetet med artbevarande och åtgärdsprogram.

Arbetet med bevarandeåtgärder för den starkt hotade fjällräven inom Interreg-projektet Felles Fjellrev II har fortsatt. Det har skett ett intensivt arbete med bland annat utfodring och rödrävsjakt. Antalet kullar har ökat från 20 till 27 mellan åren 2018 till 2019. Projektet Felles Fjellrev II har också tagit fram skolmaterial till mellanstadieelever om fjällrävens och fjällets ekologi, en ny informationsfolder till allmänheten och en ny barnbok, Lämmelpuls, med fokus på lämmelns nyckelroll i fjällekologin. Felles Fjellrev II avslutas 31 december 2019.

I maj genomfördes årets nationella möte för ortolansparv. Länsstyrelsen har inventerat ortolansparv på SCA's hyggen kring Nordmaling som en synkroniserad inventeringsinsats med

Länsstyrelsen Västernorrland. 24 hyggen inventerades varav ortolansparvar påträffades på tre hyggen. Ortolansparv har också inventerats i jordbrukslandskapet längsmed kustlandskapet från Umeåslätten till Kågedalen i Skellefteå kommun. 21 ortolansparvar påträffades i Robertsfors och Skellefteå.

Under året har Länsstyrelsen samarbetat med Projekt Fjällgås kring avläsning av ringar på ringmärkta fjällgäss i Ammarnäsdeltat. Populationen verkar ha återhämtat sig sedan kraschen 2012–2015 och uppskattas till drygt 100 individer 2019. Ökningen beror främst på att utsatta fåglar rekryterats till populationen. Myndigheten var medarrangör i ett internationellt seminarium i Ammarnäs, den 27 – 29 maj, kring bevarandet av den svenska fjällgåspopulationen. Arrangörerna var Projekt Fjällgås med stöttning av Länsstyrelsen Västerbotten och Norrbotten. Deltagare var myndighetspersoner från Sverige, Tyskland och Holland, nationella experter och representanter för länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten.

Länsstyrelsen har medfinansierat restaureringsarbeten i Gäddbäcken, Marsån och Lögdeälven för att återställa vattendraget till ett mer naturligt tillstånd och gynna förekomsten av bland annat flodpärlmussla. Medfinansieringen täckte även snorkelinventeringen av Marsån och Lögdeälvens djupare partier, vilket resulterade i nya fynd av flodpärlmussla. Dessutom genomfördes en endagsutbildning i snorkelinventering efter flodpärlmussla i Lögdeälven.

Länsstyrelsen Västerbotten medfinansierar också åldersanalys och provtagning med e-DNA för flodpärlmussla i Skellefteälven. Skellefteå kommun och den lokala sportdykarklubben Skelleftebotten DK genomförde undersökningarna. Resultaten från de insamlade exemplaren och e-DNA-proverna förväntas komma under våren 2020. Myndigheten har också skött låsbräkenlokalen Norrland på cirka 0,1 hektar. Skötseln i form av vårfagning och sensommarslåtter har återigen gjorts med ÅGP-medel då Naturnära jobb inte längre finns.

Projektet Vitryggig hackspett består bland annat av stödutfodring och inventering. Under 2019 hittades endast 1 revirhävande par och 8 ensamma fåglar jämfört med 17 revirhävande par 2018. I hela Sverige återfanns dock endast 5 revirhävande par och det fanns totalt 18 ensamma fåglar. Västerbotten står därmed ändå för nästan hälften av Sveriges vitryggspopulation. Inom ramen för projektet har Länsstyrelsen fortsatt att samverka med kommuner och skogsbolag kring skötsel av lövträdsmiljöer med potential att hysa vitryggig hackspett. I år utökades gruppen så att även representanter från SCA och Sveaskog ingår i gruppen.

Lokala naturvårdssatsningen (LONA)

Under 2019 har Länsstyrelsen beviljat stöd till 11 nya LONA-projekt, förutom de 32 sedan tidigare pågående projekten. Av de pågående projekten har 19 avslutats under året. Totalt har cirka två miljoner kronor delats ut till lokala naturvårdssatsningar. Under de nationella LONA-dagarna i augusti genomförde fem projekt arrangemang i flera delar av Västerbotten med god uppmärksamhet i media.

Exempel på projekt som varit aktiva 2019:

- 12 projekt har direkt handlat om friluftsliv genom att de gäller anordningar för eller information om friluftsliv
- 10 projekt har rört planering för friluftsliv
- 8 projekt har gällt naturvårdsåtgärder
- 1 projekt har gällt planering/inventering för naturvårdsåtgärder
- 10 projekt har gällt information/utbildning/aktiviteter om naturvård och friluftsliv

- 1 projekt har berört kommunala reservat
- 1 projekt har berört invasiva arter.

Rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen har under många år arbetat intensivt med att bygga upp en rovdjursförvaltning som ska klara såväl fluktuerande rovdjursstammar som allt större krav och förväntningar i samhället kring dessa frågor.

Rovdjursarbetet omfattar idag cirka åtta årsarbetskrafter. Det externa kommunikations- och samverkansarbetet mot bland andra samebyar, intresseorganisationer (jakt, naturvård, friluftsliv med flera), kommuner, polis, utbildnings- och forskningsinstitutioner, centrala myndigheter, media och allmänheten är mycket omfattande. Kommunikation och information om rovdjur och förvaltningen har varit grundläggande för att få en ökad acceptans för rovdjur såväl som förtroende för förvaltningen.

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört ett antal större insatser inom rovdjursarbetet. Samarbetet med Polismyndigheten har utökats med avseende på illegal jakt på stora rovdjur.

En björnsjällningsinventering, där 1231 prover samlades in, genomfördes under året. Dessa analyseras nu av Naturhistoriska riksmuseet och SLU Umeå. Resultatet beräknas vara klart under våren 2020.

Under året genomfördes inventeringar av lo, järv, kungsörn och varg. Inventeringsresultaten är de viktigaste underlagen för beslut om förvaltningen av rovdjursstammarna och rovdjursersättningar till samebyarna. Länsstyrelsen har också genomfört ett försöksprojekt om en ny metod för DNA-inventering av järv tillsammans med Länsstyrelsen Jämtland och Naturhistoriska Riksmuseet samt genomfört en utökad DNA-inventering av järv i Vilhelmina och Storumans kommun.

Jaktbeslut

Viltförvaltningsdelegationen har beslutat om uppdaterade riktlinjer för skyddsjakt i norra rovdjursförvaltningsområdet. Myndigheten fattade ett antal jaktbeslut under året, däribland:

- Beslut om licensjakt på 21 björnar. Förvaltningen syftar till att minska stammen till 350 björnar och därefter hålla den på ungefär samma nivå.
- Beslut om licensjakt på 16 lodjur. Förvaltningen syftar till att hålla stammen på cirka 23 föryngringar av lodjur per år i länet, men stammen får fluktuera mellan 14 och 32 föryngringar.
- Beslut om skyddsjakt på 14 björnar (11 fällda) och 12 lodjur (2 fällda) efter delegering av beslutsrätten från Naturvårdsverket. Skyddsjakterna syftar till att minska skador på rennäringen orsakade av rovdjur för att på sikt nå toleransnivån på maximalt 10 procents förluster av ren till rovdjuren.
- Viltförvaltningsdelegationen har beslutat om förslag till miniminivåer för björn och järv.

Länsstyrelsen Västerbotten har arrangerat och deltagit i flera möten inom det norra rovdjursförvaltningsområdet för att stärka samarbetet mellan länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen och fortsatt översynen av de regionala förvaltningsplanerna för stora rovdjur i Västerbotten.

Myndigheten har informerat om rovdjur och deras förvaltning på olika kurser på Umeå universitet och SLU Umeå samt informerat om rovdjur och deras biologi och förvaltning på en rad möten med medborgare ute i bygden. En internationell konferens om stora rovdjur arrangerades inom ramen för Barents-samarbetet.

En tyskspråkig uppsats om vargen och vargförvaltningen i Sverige har publicerats som underlag för förfrågningar från Tyskland. Myndigheten har också lämnat tyskspråkig information om vargförvaltningen i Sverige, efter förfrågan från jägarorganisationen (Jagdverband) i delstaten Niedersachsen och från riksdagen (Bundestag) i Berlin. Länsstyrelsen har också deltagit aktivt i undersökningar som har genomförts inom IUCN Bear Specialist Group.

Friluftsliv

Länsstyrelsens uppdrag i friluftslivsfrågor är att leda det regionala arbetet med de nationella friluftslivsmålen. Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört flera insatser under några olika insatsområden:

- Färdigställt och spridit landskapsanalys av områden potentiellt värdefulla för friluftsliv i länet.
- Genomfört en kommunträff med fokus på regionala utvecklingsprojekt som berör friluftsliv och hälsa, information om allemansrätten samt erfarenhetsutbyte om kartering och planering för friluftsliv där nio kommuner var representerade.
- Gjort tolv kommunbesök spridda i hela länet med fokus på processtöd för kommuners arbete med kartering av friluftslivsområden och utvecklingsplaner för friluftslivet.
- Informerat om natur och hälsa till allmänhet och kommuner genom artiklar, material i sociala medier och föredrag.

Länsstyrelsen har också deltagit i en arbetsgrupp för regional samverkan om låglandsleder (med Region Västerbotten turism och två destinationer) och arrangerat en workshop för regional samverkan om låglandsleder tillsammans med Region Västerbotten turism med gott deltagande från kommuner, föreningar, destinationer med flera.

Myndigheten har också deltagit i styrgruppen för projekt MOBEVI (pilotstudie om hållbara transporter längs väg 363), där projektägaren är Region Västerbotten samt deltagit i referensgrupp där Naturvårdsverket för dialog om uppdatering av allmänna råd för arrangörer orienteringstävlingar och andra friluftsansamlingar (AR 96:4).

Länsstyrelsen Västerbotten har också varit delaktiga i arbetet med att starta ett nätverk för erfarenhetsutbyte och samverkan för friluftslivssamordnare i norra Sverige och norra Norge.

Återrapporteringskrav 1.11 Åtgärder mot övergödning

1.11. De länsstyrelser som får bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för arbete med åtgärdssamordning ska underlätta och aktivt stödja kommuner och lokala aktörer vid vidtagande av åtgärder i relevanta avrinningsområden så att förutsättningarna för det lokala åtgärdsarbetet förbättras. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska uppdatera geografiska dataunderlag, inklusive erosionskartor, och öka tillgängligheten till dessa underlag för kommuner och lokala aktörer. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur detta arbete har bedrivits. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen Västerbotten har fått bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för åtgärdssamordning inom ramen för projektet Tavelån och Tavlefjärden - åtgärdsplanering och samverkan för god status. En åtgärdssamordnare, som är placerad vid Umeå kommun, anställdes under 2019.

Åtgärdssamordnaren genomförde ett uppstartsmöte i Tavelnsjö i maj. Åtgärdssamordnaren har sökt och fått bidrag för att ta fram bättre underlag för åtgärdsplanering inom avrinningsområdet. Underlaget kommer att bestå av ytterligare vattenprovtagningar för att hitta gödande områden, resultat av enkätstudier och jordprover för näring. Närboende vid källsjön Avan har sökt och fått stöd från LOVA-bidrag för provfisken inför eventuellt utfiske av vitfisk i sjön.

Länsstyrelsen bidrar till projektet med stöd till åtgärdssamordnaren, kring jordbruksåtgärder, information om underlag i VISS och tillgängligt GIS-underlag.

Återrapporteringskrav 1.12 Miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet

1.12. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på luftföroreningshalterna och om miljö kvalitetsnormerna följs. I de fall Europaparlamentets och Rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa samt Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/107/EG om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften överträds ska berörda länsstyrelser bedöma hur länge överträdelserna kan antas bestå. Arbetet med miljö kvalitetsnormerna är reglerat genom bestämmelser i 2 och 5 kap. miljöbalken och normerna för utomhusluft baseras huvudsakligen på krav i de ovan nämnda direktiven.

Uppföljning av åtgärdsprogram Umeå kommun

Umeå kommuns åtgärdsprogram fastställdes den 7 oktober 2015 av Länsstyrelsen. Programmet gäller till år 2021 om inte behov av revidering uppstår. Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid har överskridits årligen längs Västra Esplanaden (väg 503) i Umeå sedan 2006 då normen tillkom. Även under 2019 överskreds dygns- och timmedelhalter. Den aktuella sträckan trafikerades av cirka 21 600 fordon per dygn under 2019, vilket är cirka 500 fordon mer än 2018. Andelen tung trafik har dock minskat jämfört med 2018 och låg under året på 6,8 procent.

Genomförande av åtgärder

I Umeå kommuns uppföljningsrapport för 2019 redovisas graden av genomförande av de åtgärder som finns i åtgärdsprogrammet Renare luft i Umeå. Åtgärdsprogrammet innehåller 13 åtgärder som är bindande och 6 åtgärder som inte är bindande. Störst effekt förväntas av de åtgärder som innebär avlastning av trafik på väg 503. Dessa åtgärder, som bland annat inkluderar nya vägsträckningar utanför staden, ligger tidsmässigt i den senare delen av programperioden. Hittills, när knappt två år återstår av programperioden, har 10 av de 13 bindande åtgärderna genomförts eller påbörjats (se tabell nedan).

Åtgärdsprogrammet <i>Renare luft i Umeå</i> 2015–2021	Länsstyrelsens bedömning
Fysisk planering	
Färdigställa ringleden (Trafikverket)	Åtgärden är inte genomförd. Arbete pågår. Byggstart 2018 och förväntat färdigställande 2021.
Omvandla trafikleder innanför ringen (Umeå kommun)	Åtgärden är inte genomförd. Ett stadsutvecklingsprogram har tagits fram i augusti 2018. Projektstart 2021.
Översyn av trafiksignaler på Västra Esplanaden (Trafikverket, Umeå kommun)	Åtgärden är genomförd.
Gång- och cykeltrafikprogram (Umeå kommun)	Åtgärden är genomförd.
Cykelbro mellan Lundåkern och Bölesholmarna (Umeå kommun)	Åtgärden är genomförd.
Beteendepåverkan	
Mobility management (Umeå kommun)	Åtgärden genomförs och pågår fortsatt.
Kollektivtrafikprogram (Umeå kommun, Umeå kommunföretag)	En strategi har tagits fram. Program återstår. Åtgärder pågår kontinuerligt.
Öka andelen hållbara resor inom kommunkoncernen	Åtgärden pågår kontinuerligt.
Översyn av snöhanteringen (Umeå kommun)	Åtgärden planeras men är inte genomförd.
Genomförande av parkeringsprogram (Umeå kommun, Upab)	Åtgärden genomförs kontinuerligt.
Renare resor	
Elbussar (Umeå kommunföretag)	Åtgärden är genomförd.
Information om tomgångskörning (Umeå kommun)	Åtgärden är genomförd och pågår kontinuerligt.
Utredning och utbyggnad av laddinfrastruktur	Åtgärden genomförs och pågår kontinuerligt.
Önskvärda åtgärder (icke bindande)	
Gemensam pendlingsstrategi för Umeåregionen	En strategi håller på att tas fram men förväntas inte var klart förrän 2021.
Forskning om luftkvalitet och hälsa	Pågår.
Utbyggd järnvägsinfrastruktur	Åtgärden är inte genomförd, men påbörjad.
Påverkansarbete	Kommunen har uttryckt synpunkter i olika remisser. Åtgärden pågår.
Teknikutveckling	Åtgärden pågår.
ITS Umeå	Åtgärden är genomförd, men har fungerat dåligt.

Tabell över Länsstyrelsens bedömning av Umeå kommuns innevarande åtgärdsprogram

Effekter av åtgärder

De åtgärder som genomförts i Umeå kommun i samband med åtgärdsprogram eller i andra sammanhang har på lång sikt resulterat i lägre halter av kvävedioxid längs Västra Esplanaden (väg 503). Bedömningen är att miljözon, genomfartsförbud för tung trafik, omledning av trafik via Kolbäcksvägen (nya E4:an) och ökad användning av kollektivtrafik har varit viktiga åtgärder för att minska utsläppen i centrala Umeå.

De viktigaste åtgärderna i innevarande åtgärdsprogram bedöms vara färdigställande av ringleden och omvandling av trafikleder i centrala staden. På grund av överklagningar fördröjdes byggstarten av västra delen av ringleden. Byggandet är nu igång och förväntas vara klart 2021. Dessa åtgärder återstår vilket innebär att det finns ytterligare potential till förbättring

av luftmiljön i Umeå. Framstegen inom kollektivtrafikens omfattning beror till viss del på att populationen ökar men är också en följd av marknadsföring som bidragit till att göra denna mer attraktiv. Ambitionen att byta ut en stor del av den lokala bussflottan till el-bussar kommer på sikt få en effekt på luftkvaliteten åtminstone längs busstråken.

Halterna av kvävedioxid i förhållande till miljökvalitetsnorm

Under 2019 har dygnsmedelhalten för kvävedioxid från årsskiftet fram till och med den 3 november överskridit 60 µg/m³ vid 19 tillfällen och timmedelhalten har överskridit 90 µg/m³ vid 198 tillfällen. Miljökvalitetsnormerna har därmed överskridits både för dygnsmedelhalt och för timmedelhalt under 2019, trots att knappt två månader kvarstod av året vid tillfället för rapportering. Det är därför realistiskt att anta att ytterligare dygn och timmar då överskridanden skett kan komma att läggas till. Det går ännu inte att bedöma hur årsmedelhalten blev baserat på inkomna data, men den förväntas ligga ungefär som de två föregående åren, det vill säga omkring 30 µg/m³, vilket är under miljökvalitetsnormen. Länsstyrelsen bedömer att alla EU-gränsvärden kommer klaras under 2019 baserat på data fram till den 3 november. Risken för att dessa överskrids kommer fortsatt att finnas kvar under de närmaste åren eftersom ingen tydlig minskning av trafiken kan ske vid Västra Esplanaden förrän Västra länken är i bruk.

Umeå kommun har inte rapporterat till Länsstyrelsen om överskridanden enligt Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/107/EG om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAHer.

Tillståndet när det gäller åtgärdsprogram i Skellefteå kommun

I Skellefteå har miljökvalitetsnormen för kvävedioxid överskridits under fyra år (2011, 2012, 2014 och 2018) längs Viktoriagatan (E4:an), som går genom centrala staden. 25 000 - 30 000 fordon passerar platsen varje vardagsdygn och statistik över trafikmängdens utveckling visar att den ökar med i snitt över 1 procent per år. Under 2018 minskade emellertid trafiken jämfört med året innan vilket var ett trendbrott, som sannolikt är tillfälligt. Den tunga trafiken står för cirka åtta procent av fordonstrafiken på den aktuella sträckan.

Skellefteås tidigare åtgärdsprogram upphörde att gälla i slutet av 2016 och Länsstyrelsen beslutade då i samråd med Skellefteå kommun att ett nytt åtgärdsprogram skulle tas fram. Kommunstyrelsen i Skellefteå kommun begärde i slutet av år 2018 att Länsstyrelsen återkallar uppdraget till Skellefteå kommun att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för luft, då man ändrat uppfattning om behovet av ett sådant. Ärendet har handlagts under år 2019 och slutligen kunnat avgöras genom att Skellefteå kommun drog tillbaka sin begäran. Detta innebär att Skellefteå kommun ska ta fram ett åtgärdsprogram.

Genomförande av åtgärder

De flesta av åtgärderna i det förra åtgärdsprogrammet som har årligt återkommande karaktär har fortsatt under de senaste tre åren. Detta innebär att det pågår ett förbättringsarbete trots att det för närvarande formellt saknas ett åtgärdsprogram för luft. Skellefteå har i en avsiktsförklaring uttryckt önskemål om att flytta E4:an, som idag går genom centrumkärnan, till ett läge öster om staden. Detta skulle sannolikt få stor effekt på luftkvaliteten i centrala Skellefteå då mycket av den tunga trafiken idag går genom Viktoriagatan.

Effekter av åtgärder

Pågående åtgärder har sannolikt en minskande effekt på kvävedioxidhalterna men det uppvägs av långsiktigt ökande trafik. Detta innebär att effekten av åtgärderna endast blir en dämpning av utvecklingen och inte en tydlig minskning av halterna. På sikt kan detta leda till att halterna åter börjar komma upp i nivåer över miljökvalitetsnormen. Skellefteå står inför en omfattande expansion vad gäller byggande vilket talar för en utveckling mot ökat vägtrafikarbete.

Halter i förhållande till miljökvalitetsnormerna

Länsstyrelsen har inte kunnat ta del av luftkvalitetsdata för 2019 från Skellefteå kommun. Data för 2018 visar att dygnsmedelvärdet inte överskred 60 µg/m³ under året, vilket dock inte är helt klarlagt då ett visst mätbortfall uppstod under delar av året. Timmedelvärdet överskred 90 µg/m³ minst 182 gånger jämfört med det tillåtna 175 gånger, vilket innebär ett överskridande. Högsta uppmätta timmedelvärde under 2018 var 213 µg/m³, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Dessa data visar att timmedelhalterna ökat något jämfört med föregående år medan dygnsmedelhalterna minskat något. På årsbasis är halterna ungefär desamma för 2016, 2017 och 2018, det vill säga 25-27µg/m³, vilket är under miljökvalitetsnormen.

Skellefteå kommun har inte rapporterat till Länsstyrelsen om överskridanden enligt Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/107/EG gällande arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAHer.

Resultatbedömning

Den sammantagna bedömningen av utvecklingen när det gäller halter av kvävedioxid är att det inte skett några betydande förändringar på kort sikt, varken i Umeå eller Skellefteå. I Umeå kommun kan en viss minskning av halterna ses under de senaste åren medan det i Skellefteå stått stilla i utvecklingen. I Umeå kan ytterligare minskningar av halterna förväntas de närmaste åren genom att ringleden färdigställs. I Skellefteå råder motsatta förhållanden eftersom en stark samhällsutveckling inletts, som innebär en ökad trafik i centrala Skellefteå och ökade utsläpp av kvävedioxid som följd.

Näringsdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från näringsdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.13 Samverkan och finansiering inom regionalt tillväxtarbete

1.13. Länsstyrelserna ska, inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete, i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med landstingen respektive Gotlands kommun. Redovisningen ska innehålla vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Verksamhetsåret 2019 är det första året med nybildad region, vilket inneburit en verksamhetsövergång för tre verksamhetsområden: regionala företagsstöd, projektstöd, samt serviceplanering. Stödjande insatser, fördelning av uppgifter, överlämning av ärenden samt arkivering av avslutade ärenden har hanterats av Länsstyrelsen. Övriga genomförda insatser har skett med utgångspunkt i de uppdrag som framgår i regleringsbrev och länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelsen har samverkat med Region Västerbotten vid framtagandet av livsmedelsstrategi och skogsprogram, samt regional klimat- och energistrategi. Region Västerbotten ansvarar för livsmedelsstrategin och Länsstyrelsen för skogsprogrammet, men arbetet inom båda dessa områden bedrivs i nära samverkan.

Bredbandsutbyggnaden sker i samverkan med regionens bredbandskoordinator, Post- och telestyrelsen och Tillväxtverket. Länsstyrelsen har en viktig koordinerande roll i den fortsatta utbyggnaden.

Samordningsgruppen, Fondsamordning Övre Norrland (FÖN), har anordnat en utbildning i statsstöd för Interreg-programmens handläggare och handläggare på Region Västerbotten.

Region Västerbotten har fortsatt ansvar som regional kontaktpunkt för Interreg-programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin och Arktis.

Samarbetet i Barentsområdet fördjupas. Västerbotten har tagit över ordförandeskapet i Barents Regional Council. Under året har Europeiska kommissionen för första gången arrangerat EU Arctic Forum. Arrangemanget hölls i Umeå, där Länsstyrelsen Västerbotten agerade regional samordnare med uppgifter kring bland annat kommunikation, media och stöd till regionala aktörer. Länsstyrelsen har genomfört regelbundna möten med Region Västerbotten för att koordinera arbetet med Barents och Arktis.

Resultatbedömning

Region Västerbotten har från januari 2019 ansvaret för regionala projekt- och företagsstöd, och det regionala serviceprogrammet. Verksamhetsövergången har fungerat tillfredsställande. Samarbetet med regionen har fördjupats inom områdena Barents, hållbar tillväxt och förändrat klimat. Förbättringspotential finns för samarbetet kopplat till framtagandet av den regionala

livsmedelsstrategin. Länsstyrelsens samlade bedömning är att måluppfyllelsen i hög grad är uppfylld.

Återrapporteringskrav 1.14 Beslut om tilldelning av medel för regionala tillväxtåtgärder

1.14. Länsstyrelserna ska redovisa hur beslut om tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, som länsstyrelsen har fattat, har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Av redovisningen ska det framgå hur hänsyn tagits till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Vid årsskiftet 2018/2019 bildades Region Västerbotten. I samband med detta övergick såväl hanteringen av de regionala företagsstöden som huvuddelen av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt till regionen. Årets anslag till Länsstyrelsen minskade i och med detta till 6 245 tkr, av vilka 500 tkr är öronmärkta till uppföljnings- och utvärderingsinsatser. Kvarvarande medel har disponerats för finansiering av regionala projekt.

Under året har Länsstyrelsen fattat fyra beslut som tillsammans summerar till 2 247 475 kronor. Projektmedlen har i samtliga fall beviljats till områden inom den regionala utvecklingsstrategin. De antagna projekten är i tre fall länsövergripande projekt som väntas ge effekter såväl vid kust som inland, och i ett fall en riktad satsning mot restaurangbranschen i inlandet. Ett projekt, Fossilfria transporter i norr-AC, ingår i det regionala strukturfondsprogrammet. Inget av de beviljade projekten ingår i något av de territoriella samarbetsprogrammen.

Av de beviljade tillväxtmedlen har knappt tre fjärdedelar, 74 procent, fördelats mot det strategiska området Miljödriven utveckling. Övriga medel, 26 procent, fördelas mot det strategiska området Platsbaserad näringslivsutveckling.

Beviljade projekt 2019, anslag 1:1	Belopp	RUS	RUS, prioriterat område
Miljödriven utveckling			
Soliga lantbruk i norr	150 000	3.2	Energieffektiv teknik och energieffektivisering i bostäder, lokaler och fritidshus
Fossilfria transporter i norr -AC	1 536 765	3.3	Hållbar produktion och konsumtion
Platsbaserad näringslivsutveckling			
Regionalt skogsprogram	50 000	5.5	Vidareförädlade naturresurser och resurseffektiva tekniker
Culinary Region of Lapland - metodkök	537 710	5.4	Ökad sysselsättning och företagande inom besöksnäringen
Summa regionala tillväxtmedel	2 274 475		

Tabell över beviljade medel och fördelningen mellan prioriterade områden i Västerbottens regionala utvecklingsstrategi (RUS).

Resultatbedömning

Den minskade anslagstilldelningen har inneburit ändrade förutsättningar för Länsstyrelsens arbete med regionala projekt. Det faktum att den nybildade regionen övertagit huvuddelen av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, innebär i detta fall att antalet ansökningar till Länsstyrelsen drastiskt minskat, ansökningarna går till Region Västerbotten i stället. Detta har medfört att endast ett fåtal projekt beviljats medel under året.

Utifrån de nya förutsättningarna är Länsstyrelsens bedömning att arbetet med medlen från anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder varit tillfredsställande. Länsstyrelsen har stöttat projekt som ger effekter i hela länet samtidigt som de beviljade projekten bidrar till att uppfylla den regionala utvecklingsstrategin.

Återrapporteringskrav 1.15 Genomförande av Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet

1.15. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Vid genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 (prop. 2014/15:1, utg.omr 23, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88) ska länsstyrelserna:

- redovisa genomförandet av programmen, samt
- handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB för projekt- och företagsstöd respektive system SUSS-JBR för jordbrukarstöd.

Effektivisering och förenkling för företag och myndigheter

För att effektivisera administrationen och förenkla för företagen har Länsstyrelsen gjort en fortsatt satsning på digitala ansökningar. Även 2019 nådde Länsstyrelsen målen för internetanvändning då samtliga ansökningar kom in digitalt. Identifiering genom e-legitimation underlättar användningen av webbansökan. Av 1978 ansökningar var det endast 11 lantbrukare, 0,5 procent, som inte använde e-legitimation

Ansökan via internet ger fördelar både för den sökande och för Länsstyrelsen genom färre fel i ansökningarna eftersom programmet har spärrar mot vissa felaktiga registreringar. I syfte att underlätta för lantbrukarna att använda internetansökan ger Länsstyrelsen råd och stöd vid

hantering av webbansökan och användning av e-legitimation. Länsstyrelsen erbjöd hjälp med SAM-internetansökan på tre orter i länet.

Information genom tidningen Norrbruk

Tidningen Norrbruk ges ut gemensamt med Länsstyrelsen Norrbotten och kommer ut med fem nummer per år. Tidningen har använts för information om stöden både inför inlämning av SAM-ansökan och löpande under året. Ur det mycket omfattande informationsmaterialet kring de olika stöden i Landsbygdsprogrammet har de delar som är av särskilt intresse för länets jordbrukare sällats ut och beskrivits så begripligt som möjligt. Publikationen har distribuerats per post till alla som söker jordbruks- och landsbygdsstöd och finns även på Länsstyrelsens webbplats.

Utbildningar för kontrollanter av jordbruksstöd

Länsstyrelsen utbildade stödkontrollanterna väl inför årets kontrollsäsong. För ökad effektivitet och likabehandling har kontrollanterna deltagit i en nationell kontrollövning. Det sker även ett fortlöpande samarbete mellan de fyra nordligaste länen med utbildningar för kontrollanter av jordbruksstöd. 2019 arrangerade Länsstyrelsen Västerbotten en tvådagars kalibreringskurs för norrlandslänens arealkontrollanter. Vidare har regelbundna telefonmöten hållits mellan länens kontrollsamordnare för erfarenhetsutbyte, problemlösning och ökad lika hantering.

Effektivare kontroller genom samordning

Länsstyrelsen samordnar i hög utsträckning de olika typer av kontroller där besök krävs av mer än en kontrollant. De gårdar som inte kontrolleras samordnat är överlag så stora och med så bred verksamhet att samordnad kontroll inte hade hunnits med vid ett och samma besökstillfälle, eller hade blivit för belastande för jordbrukaren. Med detta arbetssätt har den administrativa bördan för jordbrukarna minskats och Länsstyrelsens arbete blir effektivare.

Föranmälan av kontroller förenklar för jordbrukare

Länsstyrelsen tillämpar även möjligheterna att i möjligaste mån föranmäla kontroller vilket ger jordbrukarna bättre möjligheter att planera in tid för att medverka vid en kontroll. Erfarenheten är att detta uppfattats mycket positivt bland jordbrukarna och har lett till en förbättrad kommunikation mellan jordbrukare och kontrollanter.

Gemensam telefonsupport skapar bättre tillgänglighet

Länsstyrelsen Västerbotten är sedan 2019 ansluten till den gemensamma telefonlösningen En väg in (EVI) med ett gemensamt telefonnummer för telefonsupport där Jordbruksverket och alla länsstyrelser bidrar. En gemensam kundservice med fyra anställda telefonister har medfört att trycket på Länsstyrelsens telefonservice minskat. 2019 tog myndigheten emot 851 samtal via EVI vilket ska jämföras med 1 417 samtal 2018.

Insatser för att minska de administrativa utgifterna

Länsstyrelsen Västerbotten samverkar om resurser och kompetenser med andra myndigheter för ett effektivt genomförande av Landsbygdsprogrammet. Samarbetet mellan de fyra nordligaste länen är väl utvecklat. Länsstyrelsernas samverkan och samordning genom nätverket LD 21 ökar myndigheternas gemensamma kapacitet. Länsstyrelsen bidrar med kompetens till Jordbruksverkets arbete genom deltagande i olika arbetsgrupperingar och omfattande remisshantering.

Konstant planerings- och utvecklingsarbete för att effektivisera handläggning och kontroll har lett till att Länsstyrelsen Västerbotten har bland landets lägsta kostnader för genomförandet av Landsbygdsprogrammet. Undantaget är myndighetens högre kostnader för djur- och registerkontroller. Förklaringen till de höga kostnaderna ligger till en del i de långa avstånd som kontrollanterna har att färdas till jordbruken i ett stort län som Västerbotten. Det finns även potential för effektivisering av verksamheten bland annat genom bland annat bättre ruttplaneringar och genom att minska antal djurkontroller som genomförs med två deltagande kontrollanter.

Insatser för att få ut stöden så tidigt som regelverken tillåter

Länsstyrelsen har under året fokuserat på att direktstöd till jordbruket, miljöersättningar och kompensationsstöd inom Landsbygdsprogrammet ska betalas ut så tidigt som myndigheten förmår och som regelverket och IT-systemen tillåter. Länsstyrelsen Västerbotten har planerat och gjort prioriteringar i sitt arbete för att kunna nå uppställda utbetalningsmål och rekommendationer. De prioriteringar som tagits fram gemensamt av länsstyrelserna och Jordbruksverket har legat till grund för myndighetens prioriteringar.

Insatser för att minimera felaktigheter i handläggningen

Länsstyrelsen har under året följt Jordbruksverkets rutiner för intern styrning och kontroll. Det har inneburit arbete med handläggningskontroller och kvalitetssäkring av stödhantering och fältkontroller för att säkerställa att all hantering är korrekt utförd. Därmed ska risken för finansiella korrigeringar minimeras. Länsstyrelsen har utöver ställda krav kontrollerat alla myndighetens manuella registreringar i IT-systemet.

Länsstyrelsen har även medverkat i Jordbruksverkets arbete att ta fram nya rutiner i det nya handläggningssystemet. Handläggarsstödet ligger integrerat i Jordbruksverkets handläggningssystem och ger gemensamma riktlinjer för alla länsstyrelser om hur hanteringen ska ske. Rutinerna har diskuterats i detalj vid veckovisa verksamhetsmöten för att säkerställa att rutiner och regler implementeras korrekt så att alla medarbetare arbetar på samma sätt och enligt rutiner och regler. Det finns även ett gott samarbete mellan de fyra nordligaste länen för att kvalitetssäkra handläggningen. Samverkan mellan länen genomförs via Skype-möten och genom en årlig fysisk träff, vilken Länsstyrelsen Västerbotten arrangerade 2019. Länsstyrelsen har vidare deltagit i Jordbruksverkets möten för stödsamordnare och superanvändare samt vid en nationell erfarenhetsträff för samordnare av åtagandeplaner.

Genomförande av Landsbygdsprogram samt Havs- och fiskeriprogram

Resultat och måluppfyllelse för handläggning och kontroll av direktstöden och miljöersättningar

Stöd till jordbruket

I SUSS-planen, som vägleder Länsstyrelsens arbete med handläggning och kontroll av jordbrukarstöden, framgår att 95 procent av direktstöden ska vara klara för utbetalning i december 2019 (gård, grön nöt och unga). Länsstyrelsen hade i december 2019 betalat ut 99,9 procent av Gård, 99,7 procent av Grön, 97,0 procent av Nöt och 99,3 procent Ung 2019, vilket innebär att målet nåtts med marginal.

Nedan redovisas utbetalningsstatistik utdraget från Jordbruksverkets BLIS 2020-01-08. Den information om utbetalningsläget som går att ta fram ur Jordbruksverkets system omfattar

missvisande ett antal stödsökande som inte är berättigade till de stöd de sökt, då Länsstyrelsen ännu inte kunnat avvisa, avslå och avskryva ansökningar som inkommit under perioden 2015–2019 i Jordbruksverkets handläggarssystem.

Det finns även ärenden som Länsstyrelsen inte kunnat handlägga klart för utbetalning på grund av problem i IT-miljön där handläggningen genomförs. Det gäller till exempel stöden för ekologisk produktion och biologisk mångfald i betesmarkerna som är ärendegrupper för vilka Länsstyrelsen kunnat påbörja handläggningen av vissa åtgärder först under våren 2019.

Stödtyp	Antal Ansökningar 2019	Antal brukare som fått utbetalning 2019	Andel brukare som fått utbetalning 2019	Utbetalning stödår 2019 (tkr)
Gård	1 907	1 905	99,9%	90 107
Grön	1 909	1 904	99,7%	49 821
Unga	149	148	99,3%	2 680
Nöt	440	427	97%	25 073
Komp	1 349	1 345	99,9%	136 523
Eko	84	83	98,8%	8 460
Omst Eko	40	20	99%	241
Nation.	68	67	98,5%	1 804
BETE	184	135	73,4%	2 140
Totalt				316 849

Källa: Jordbruksverkets IT-system BLIS

Tvårvillkor

Enligt SUSS-planen 2019 ska Länsstyrelsen ha hanterat 40 procent av tvårvillkorsärendena vecka 48. Länsstyrelsen hade vid detta tillfälle hanterat 72 procent av ärendena ifråga. Under 2019 har Länsstyrelsen också för första gången hanterat ”bedömd avsiktlighet” för de identifierade tvårvillkorsavvikelseerna.

Kontroll av jordbrukarstöden

Länsstyrelsen hade genomfört alla fältkontroller i god tid före sista datum 31 oktober. Kravet att kontrollen av förgröningsstöd ska göras inom förgröningsperioden från och med juni till och med juli har Länsstyrelsen uppfyllt till 100 procent.

Kravet att 50 procent av alla får- och getkontroller ska göras inom hållandeperioden uppfyllde Länsstyrelsen med råge då 80 procent av kontrollerna utfördes inom hållandeperioden.

Miljöersättningar

Under 2019 upprättades 8 åtagandeplaner efter besök i fält och 1 plan har upprättats vid datorn utan fältbesök. Genomsnittlig tidsåtgång för upprättande av åtagandeplanerna var 24 timmar. I samband med arbetet med åtagandeplanerna besöktes 17 block i fält. Den åtagandeplan som upprättades vid datorn innehöll 3 block. Genomsnittlig tidsåtgång per block var 11 timmar.

Under 2019 inkom fem ansökningar om miljöersättningen för restaurering av betesmarker och slätterängar. Av dessa beviljades en och fyra avslogs. Länsstyrelsen besökte tre block under 2019 och upprättade en restaureringsplan. Myndigheten genomförde även en slutbesiktning i fält av ett tidigare beviljat åtagande.

Under 2019 inkom en (1) ansökan om förnyat åtagande för miljöersättningen för våtmarker vilken nu är under handläggning.

Ingen ny ansökan om miljöersättning för fåbod kom in 2019.

Handläggning av landsbygdsutvecklings- och fiskerifondsstöd

Tabellen nedan anger hur många procent av stödmottagarna som fått beslut om stöd och utbetalning inom 180 respektive 120 dagar från ansökningsdatum. 90 procent av stödmottagarna ska ha fått beslut om stöd och utbetalning inom målvärdet. Målet är gemensamt för Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och samtliga 21 länsstyrelser.

Utdrag: G – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %			Medel Antal dagar		
VÄS	Beskrivning	2017–2019	2019	2018	2017	2019	2018	2017
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^(6, 7, 9, 10)							
	Företagsstöd	180	77	68	75	131	155	135
	Projektstöd	180	56	71	60	198	145	201
	Miljöinvesteringar	180	-	-	-	-	-	-
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^(6, 7, 9)							
	Företagsstöd	180	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	180	-	-	-	-	-	-
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^(7, 8, 9, 10)							
	Företagsstöd	120	89	74	95	83	102	73
	Projektstöd	120	72	73	87	100	89	70
	Miljöinvesteringar	120	-	-	-	-	-	-
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^(7, 8, 9)							
	Företagsstöd	120	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	120	-	-	-	-	-	-

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiske-stöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

⁹⁾ I tabellen redovisas inte utfall där antalet understiger 10 beslutade ärenden.

¹⁰⁾ Siffrorna för år 2017 är korrigerade jämfört med tidigare årsredovisningar p.g.a. tidigare felaktiga uttag.

Källa: Ärendehanteringssystemet Jordbruksverket

Kommentar till tabell

Ansökan om stöd

Landsbygdsprogrammet öppnade för ansökningar om företagsstöd för djurstallar och projektstöd för bredband i september 2014 och från 2015 för övriga stödformer. Fiskerifonden öppnade för ansökningar 2015. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om ansökan om stöd i

Landsbygdsprogrammet öppnades inte förrän vintern 2015/2016 och för Fiskerifonden kunde länsstyrelserna börja fatta beslut först efter Jordbruksverkets avropsbeslut i september 2016. Länsstyrelserna har haft en ackumulerad ärendebalans från programmets start vilken nu minskat och rutiner har reviderats av Jordbruksverket för att snabba upp hanteringen. Ju fler äldre ärenden som hanteras desto längre blir handläggningstiden. Detta förklarar den låga måluppfyllelsen.

Ansökan om utbetalning

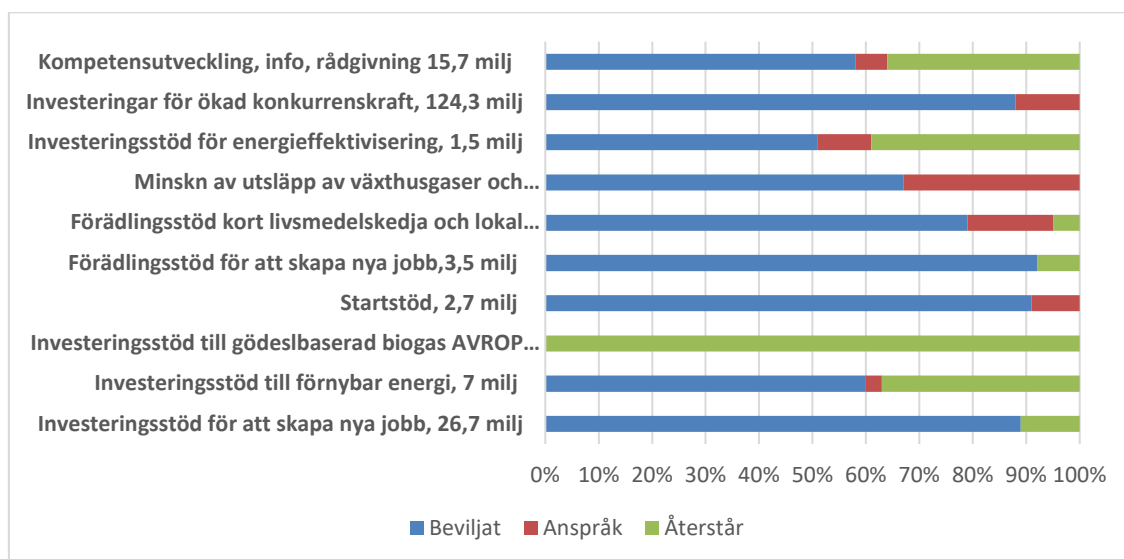
Möjligheten för kund att söka delutbetalning och förskott av landsbygdsstöd öppnades i april 2016 och slututbetalning i maj 2016. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om förskott/delutbetalningar öppnades sommaren 2016 och först i december 2016 kunde beslut om slututbetalning ske i alla stödformer. Inom Fiskerifonden fattar länsstyrelserna beslut om stöd efter urval och medelsfördelning av Jordbruksverket. Jordbruksverket fattar beslut om utbetalning på Länsstyrelsens handlagda ansökningar.

Informationsinsatser

Informationsinsatserna har under det näst sista året av programgenomförandet begränsats till att gälla framförallt de åtgärder där intresset varit svagt och medel finns kvar i budgeten. Här kan nämnas delåtgärder som rör förnybar energi och energieffektivisering. De informationskanaler som nyttjats är tidningen Norrbruk, med information om Landsbygdsprogrammets projekt- och företagsstöd, det regionala partnerskapet för Landsbygdsprogrammet, och deltagande i allmänna informationstillfällen som rör stödmöjligheter. Informationen via telefon och mejl har varit omfattande.

Företagsstöd samt kompetensutveckling och rådgivning

Diagrammet visar hur stor andel av budgeten totalt för programperioden för respektive åtgärd/delåtgärd i Landsbygdsprogrammet som har beviljats stöd och hur stora anspråken är procentuellt.

Kommentarer till diagram

Kompetensutveckling och rådgivning

Inom åtgärden Kompetensutveckling och rådgivning finns 14 insatsområden (5 delåtgärder) och verksamhet bedrivs i 13 av dessa.

Länsstyrelsen har upphandlat rådgivning inom Greppa näringen och ekologisk produktion. I Länsstyrelsens egen regi har fyra fältvandringar inom Greppa näringen genomförts, varav en i samarbete med Jordbruksverkets växtskyddscentral i Uppsala. Vidare arrangerades en informationsdag med inriktning på dränering och markavvattning. I samarbete med Vallföreningen i Västerbotten ordnades en informationsdag kring frågor om uthållig grovfoderodling i ett förändrat klimat och hur foderstaterna kan anpassas när klimatförändringarna gör att skördarna inte blir som planerat.

Inom åtgärderna ett rikt odlingslandskap och samordning av ängs- och betesmarker har en medarbetare anställts på 50 procent för att arbeta med rådgivning och samverkan. En betesförmedling har startat för att matcha djurägare och markägare. Länsstyrelsen har genomfört en temadag om betesparasiter, medverkat i en temadag om fjälljordbruket och hållit en kursdag i lieslätter. Därutöver har en fältvandring om hästar på naturbete genomförts och enskild rådgivning med inriktning mot naturbete.

Intresset är svagt för den rådgivning som Länsstyrelsen upphandlat inom kommersiell service och nya jobb och som bedrivs inom aktuella delåtgärder. Tilldelad budget kommer inte att upparbetas i någon större utsträckning. Länsstyrelsen har därför tillämpat möjligheten till budgetflexibilitet och flyttat medel till delåtgärder för investeringar inom respektive områden för att inte riskera att fördelade medel i budgeten inte upparbetas.

Investeringar för ökad konkurrenskraft inom jordbruk och trädgård

Under året har tre beslutsomgångar genomförts med budget på 9 mnkr/omgång. Investeringsviljan bland jordbrukarna är god och budgeten in-tecknades helt för året. Under programperioden har 73 ansökningar om stöd för investeringar beviljats och 11 ansökningar har avslagits. Målsättningen är 188 investeringar för Västerbotten vilket inte kommer att uppnås då budgeten är nära in-tecknad när sista året av programperioden återstår.

Investeringsstöd för energieffektivisering

Intresset för att investera i energieffektiva lösningar och teknik är svagt och två ansökningar har beviljats stöd under 2019.

Jordbrukets utsläpp av växthusgaser

Behovet av gödselvårdsanläggningar tillgodoses vanligen i samband med byggandet av stall. Stödet har därför inte efterfrågats i någon större utsträckning då det enbart avser en utökning av gödselkapaciteten. Dock har fem ansökningar beviljats stöd hittills under programperioden och därmed har målsättningen nära uppfyllts för delåtgärden som uppgår till sex investeringar.

Förädlingsstöd

Intresset för de båda delåtgärderna för livsmedelsförädling har varit relativt jämnt under programperioden. Målvärde och indikator är 11 investeringar totalt för de båda delåtgärderna och här är målet uppfyllt med hittills 14 beviljade investeringar.

Startstöd

Länsstyrelsen tillämpade fram till och med 2018 två beslutsomgångar per år eftersom budgeten är begränsad. Därefter tillämpas ett löpande ansökningsförfarande och under 2019 har två startstöd beviljats. Det som begränsar möjligheten att beviljas stöd är de strikta utbildningskraven där lägsta utbildningsnivå är lantbruksgymnasium eller likvärdigt.

Energieffektivisering

Intresset för rena energieffektiviseringar i företaget görs i samband med om- och tillbyggnad vilket kan förklara det låga intresset för åtgärden.

Förnybar energi

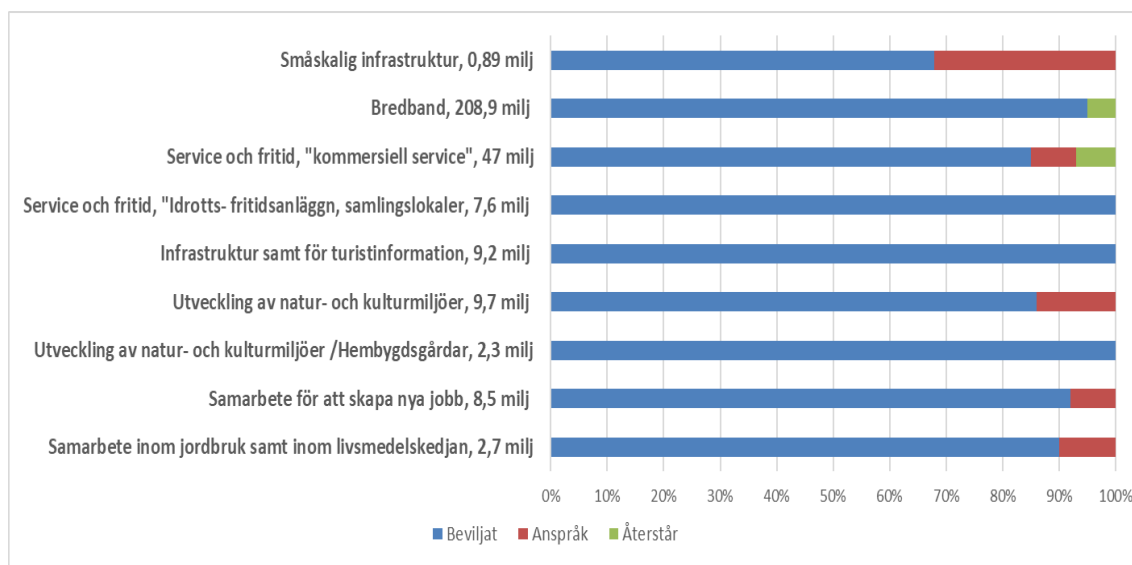
Intresset för investeringsstöd till produktion av förnybar energi har ökat under 2019 och framförallt har det handlat om stöd till solceller. Av totalt 19 beslutade ärenden under programperioden beslutades 9 av dessa under 2019. Målvärdet 18 investeringar är uppnått.

Investeringsstöd för att skapa nya jobb

En samordning har under programperioden krävts med handläggningen av företagsstödet inom regionala tillväxtåtgärder, anslaget 1:1, som har samma målgrupp som Landsbygdsprogrammet. Genom samverkan har de båda stödformerna tillämpats optimalt för kunden i varje enskilt ärende.

Projektstöd och samarbete

Diagrammet visar hur stor andel av budgeten totalt för programperioden för respektive delåtgärd i Landsbygdsprogrammet som har beviljats stöd och hur stora anspråken är procentuellt.

Kommentarer till diagram

Småskalig infrastruktur

Intresset är svalt för samverkanslösningar och investeringar i mindre vägar, broar, pendelparkering med mera för att stärka jord- och skogsbrukets samt landsbygdsföretagens konkurrenskraft. Länsstyrelsen har därför valt att flytta medel till delåtgärden Utveckling av natur- och kulturmiljöer.

Bredband

59 projekt har beviljats stöd ur Länsstyrelsens totalt tilldelade budget på drygt 199 mnkr. Med beviljade medel får 15 009 invånare tillgång till nästa generations accessnät (NGA-nät) om projekten fullföljs som planerats. I samtliga av länets kommuner sker nu en utbyggnad av bredbandet. Ett välutvecklat samarbete med regionala partnerskapets fokusgrupp för bredbandet har bidragit till ett effektivt genomförande. Programperiodens målvärde för hur många som får fördel av nya eller förbättrade IT-infrastrukturer har sänkts. För länet är målet 16 940 invånare och 31 projekt varför Västerbotten i stort sett nått satta mål. Västerbotten har under hösten tilldelats ytterligare 9,5 mnkr och en utlysning öppnade den 3 december för nya ansökningar.

Service och fritid – kommersiell service

En annan delåtgärd där intresset är stort är stödet till investeringar i service och fritid på landsbygden. De investeringar som framförallt har beviljats medel är stöd till butiker och drivmedelsanläggningar för nystart, inredning, kyl- och frysanläggningar, pantmaskiner med mera.

Service och fritid – idrotts- och fritidsanläggningar

Intresset för investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar och samlingslokaler har varit stort och budgeten är helt in-tecknad. Länsstyrelsen avropar nu medel för ytterligare ansökningar från central pott på Jordbruksverket.

Infrastruktur och turistinformation

Efterfrågan på stödet har som i en del övriga delåtgärder varit svag under inledningen av programperioden, därefter har intresset ökat. Dels beror det på kravet på den privata finansieringen men också på att det finns andra program/stöd som kan finansiera leder av olika slag. Att offentliga aktörer nu kan stå som stödmottagare och att ingen privat finansiering då krävs har ökat intresset för delåtgärden. Budgeten in-tecknas helt under 2019 och Länsstyrelsen avropar nu medel från central pott på Jordbruksverket för nya ansökningar. Under programperioden har 11 projekt beviljats stöd. Målvärdet 18 investeringar kommer inte att nås då det i åtgärden beviljats 3 projekt över 1 mnkr vilket motsvarar mer än 60 procent av budgeten.

Natur och kultur samt hembygdsgårdar

Intresset var svagt under uppstarten av programmet, något som bland annat kan förklaras av svårigheter med att få fram den privata finansieringen på tio procent som krävs och som ska kunna kombineras med en offentlig finansiering. Särskilt har det gällt investeringar i hembygdsgårdar där budgeten också var öronmärkt till dessa. Budgeten är nu in-tecknad med beslut och anspråk. Målvärdet på 38 investeringar kommer inte att nås. Fram till och med 2019 har 17 projekt beviljats stöd.

Samarbete

Länsstyrelsen bedriver ett eget projekt i samarbetsåtgärden Matkompassen – mer mat i Västerbotten, se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 1.17 Bidra till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin.

Under 2019 har hållits två utlysningar. Intresset har varit begränsat och få ansökningar har kommit in. Dock kommer resterande medel i åtgärden att beviljas under 2020 till de i sista utlysningen in- neliggande ansökningarna. Budgeten är därefter in-tecknad i Västerbotten.

Åtgärd Miljöinvesteringar

Intresset har varit svagt för stödet och under 2019 fattades ett beslut om stöd till våtmarksrestaurering av Gärdefjärden, 4,25 mnkr. Endast två beslut har fattats under programperioden och 78 procent av budgeten är in-tecknad.

Regionala partnerskapet är ett viktigt forum för diskussioner och förankring

Den regionala handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet i Västerbotten har förankrats i ett regionalt partnerskap, ett viktigt forum för information om Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammens möjligheter till stöd i länet. Det regionala partnerskapet är också ett viktigt forum för att diskutera och förankra förändringar och regionala prioriteringar. Två regionala partnerskapsträffar har genomförts.

Samarbete med fokusgruppen för utbyggnad av bredband

Länsstyrelsen har haft ett nära samarbete med fokusgruppen för bredband i samband med att ytterligare medel fördelades till länet för utbyggnaden av bredband. I fokusgruppen ingår personal från Länsstyrelsen, Region Västerbotten med bredbandskoordinator, AC-Net och en person med lång erfarenhet av tidigare bredbandsutbyggnad i Västerbotten. Länsstyrelsens samarbete med bredbandskoordinatoren och AC-Net har gjort det möjligt att få till stånd en regional prioritering och nå de gleasa områdena trots att det i åtgärden enbart är möjligt att tillämpa nationella urvalskriterier i bedömningen. Här finns både stora projekt geografiskt tätortsnära i kustlandet och små projekt med få anslutningar i inlandet i gles- befolkade områden. Genom samarbetet sker nu en utbyggnad av bredband och områdesnät i samtliga kommuner i Västerbotten.

Återrapporteringskrav 1.16 Bistå Jordbruksverket och näringsdepartementet

1.16. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP), framför allt vad gäller framtagandet och arbetet med en nationell strategisk plan för GJP 2021–2027.

Under 2019 har länsstyrelserna arbetat utifrån regleringsbrevsuppdraget 1.15 men också det specifika uppdrag som länsstyrelsernas länsråd gav landsbygdschefsnätverket under 2018 om att bidra med erfarenheter och synpunkter i förberedelsearbetet för nya GJP, med målet att göra jordbrukarstöd och landsbygdsutvecklingsstöd mer effektiva och ge bättre måluppfyllelse. Länsstyrelsernas arbetsgrupp för GJP 2021–2027 har representation från chefsnätverken inom lantbruk och landsbygd, näringslivsutveckling och hållbar tillväxt, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, miljö och vattendelegationerna. Dessutom har avstämningar skett med chefsnätverket för kulturmiljö. Länsstyrelserna har utifrån länsstyrelsernas alla relevanta uppdrag, samt kunskap och erfarenhet inom området, sammanfattat ett gemensamt PM och i olika forum lyft viktiga synpunkter. Övergripande frågor gäller vikten av minskad komplexitet och ökad flexibilitet samt förenklad administration i kommande program. Utifrån målen för Sveriges genomförande av GJP har länsstyrelserna även lyft rollen att bidra med samordning av nationella medel inom exempelvis miljö, klimat och

bredband liksom med övrig EU-finansiering inom sammanhållningspolitiken. Detta är inte minst viktigt för en ökad ambition inom miljö- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har även ställt samman kompetens från hela landet och kunnat erbjuda denna till framförallt Jordbruksverkets olika grupper i förberedelsearbetet. Länsstyrelsen Västerbotten bidrar med sju personer till sex av de kompetensgrupper som tillsatts. Arbetsgrupperna har deltagit i Näringsdepartementets sakråd och givit skriftliga synpunkter, deltagit i veckovisa avstämningar med Jordbruksverkets och Näringsdepartementet. Arbetsgrupperna har även tagit fram informationsmaterial om förberedelsearbetet och Länsstyrelsens gemensamma synpunkter att användas i dialog med olika externa intressenter på regional nivå.

Resultatbedömning

Det EU-gemensamma arbetet inför kommande Landsbygdsprogram har av olika anledningar fördröjts. Mycket av jobbet som behöver göras, exempelvis med avseende på den nationella strategiska planen, kvarstår under 2020. Vår bedömning är dock att Länsstyrelsen Västerbotten och övriga 20 länsstyrelser är beredda på att bidra i det arbete som kommer att behöva göras när det är tid för dessa insatser.

Återrapporteringskrav 1.17 Bidra till att uppfylla målen för den nationella livsmedelsstrategin

1.17. Länsstyrelserna ska redogöra för och bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin – det övergripande målet samt tillhörande mål för strategins strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde. Rapporteringen ska baseras på av länsstyrelserna valda indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Länsstyrelsen Västerbotten har arbetat brett för att bidra till uppfyllelsen av övergripande mål samt delmål i den nationella livsmedelsstrategin.

Insatser för framtagande av en regional strategi och handlingsplan som understöder den nationella strategin

Länsstyrelsen arbetar i samverkan med Region Västerbotten och LRF Västerbotten med att ta fram en regional livsmedelsstrategi. Den regionala strategin har som övergripande målsättning, en ökad hållbar livsmedelsproduktion i Västerbotten. Den regionala strategin kommer att vara väl grundad i den nationella livsmedelsstrategin för att bidra till dess genomförande.

Länsstyrelsen har bidragit med tematiska underlag för områden såsom; livsmedelsberedskap vid eventuell kris, regler och villkor inom livsmedelskedjan, småskalig förädling, försäljningsvägar, fysisk planering för ökad livsmedelsproduktion, energi och klimat, biologisk mångfald i ett rikt odlingslandskap samt underlag om forskning och innovation. Länsstyrelsen har inom ramarna för länets arbete med en skoglig strategi även tagit fram ett underlag om mat från skogen. Underlagen har översänts till Region Västerbotten i slutet av januari 2019 för deras vidare arbete med att skriva ett strategiutkast.

Länsstyrelsen påbörjade i slutet av 2019 arbetet med att ta fram en handlingsplan över de insatser som myndigheten ser att den behöver genomföra för att nå målen i den nationella såväl

som regionala livsmedelsstrategin. Myndigheten har påbörjat arbetet med handlingsplanen och även genomfört en stor mängd insatser vilka vi identifierat behovet av i det förarbete som genomförts.

Insatser som understöder den nationella strategin som bedrivs i det dagliga myndighetsarbetet vid Länsstyrelsen

Genomförande av Landsbygdsprogrammet

Inom ramarna för genomförandet av Landsbygdsprogrammet på regional nivå möjliggörs många åtgärder som bidrar till att målen i den nationella livsmedelsstrategin uppfylls. Under 2019 har stöd beviljats till följande projekt inom samarbetsåtgärden med fokus på nya jobb samt lokala marknader och kort livsmedelskedja:

- Matkompassen – mer mat i Västerbotten, Länsstyrelsen Västerbotten
- Marknadssamverkan kött, Hushållningssällskapet i Norrbotten och Västerbotten
- Slakt & styck – Samverkan med utgångspunkt i Burträskbygden, Burträsk slakteri AB
- Mat från Bonden, Hushållningssällskapet i Norrbotten och Västerbotten
- Kommunen som kund i norra Västerbotten, Glommers miljöenergi.

Kompetensutveckling, utbildning och information

Länsstyrelsen bidrar även i arbetet med kompetensutveckling inom livsmedelskedjan på olika sätt. Inom ramen för projekten för Greppa näringen respektive ekologisk produktion ordnas kursdagar, fältvandringar och informationsdagar, där aktuella ämnen kring produktion och miljö tas upp. De finns redovisade under Kompetensutveckling och rådgivning för RB-uppdrag 1.15. Där redovisas också den rådgivning som Länsstyrelsen upphandlar och till vissa delar genomför i egen regi. Det sistnämnda gäller framför allt utnyttjandet av naturbeten.

Tidningen Norrbruk, har förutom artiklar kring Landsbygdsprogrammet gårdsreportage, och artiklar om aktuella ämnen som till exempel klimatförändringarnas effekter på lantbruket med mera där nyheter och innovationer presenteras.

En medarbetare är engagerad i forskningsfinansiering inom SLF (Stiftelsen Lantbruksforskning) och RJN (Regional jordbruksforskning för norra Sverige) och sitter också i styrgruppen för SLU Grogrund. Det gör att myndigheten har god kunskap om innovationer och ny forskning inom jordbruket. Länsstyrelsen bidrar i dessa forum med kunskap kring förutsättningarna för jordbruket i norra Sverige. Det ökar förutsättningarna för att forskningen utformas så att den också gynnar utveckling och innovationer i den norra delen av landet.

Länsstyrelsen påverkar länets livsmedelsföretagare i sin roll som besluts-, kontroll- och tillsynsmyndighet. Under 2019 genomfördes en dialogdag med lantbruket för att informera och diskutera aktuella frågor och för att beskriva förutsättningarna för lantbrukets verksamhet såväl som för Länsstyrelsens myndighetsutövning för en ökad förståelse och kunskap. Denna dag blev väldigt uppskattad och kommer att genomföras på flera orter i länet under 2020.

Livsmedelsförsörjning och sårbarhetsanalyser

Länsstyrelsen har tillsammans med Livsmedelsverket satt länets kommuner i arbete med att genomföra sårbarhetsanalyser där samhällsviktiga verksamheter redovisas.

Livsmedelsförsörjningen är en av dessa samhällsviktiga verksamheter. Under 2019 har kommunerna i länet genomfört dessa sårbarhetsanalyser och levererat dem till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har nu påbörjat en genomgång av rapporterna vilken kommer att färdigställas under våren 2020.

Belysa mervärden hos svenska livsmedel

Att ha en god kontroll av livsmedelskedjan är en garant för högkvalitativa livsmedel. Länsstyrelsen Västerbotten ligger väl till när det gäller genomförandet av kontroller inom livsmedelskedjan. För att sprida information om de mervärden den svenska livsmedelsproduktionen för med sig har Länsstyrelsen gjort ett antal korta informationsfilmer och varit aktiv i sociala medier. Filmerna har behandlat biologisk mångfald i det betade landskapet, livsmedelssäkerhet och märkning av livsmedel samt gott djurskydd och medföljande låg antibiotikaanvändning.

Digitalisering och samhällsplanering

Ökad användning av digitala hjälpmedel är ett sätt att underlätta när det gäller tillämpningen av regler och villkor. Länsstyrelsen informerar om och uppmanar aktörerna i livsmedelskedjan till användning av befintliga e-tjänster. I samband med kontroller får brukarna frågan om de accepterar att få rapporter och övrigt material skickat via e-post. I de fall det är möjligt kan aktörerna vid en administrativ uppföljning skicka in bilder för att visa att aktuella brister åtgärdats.

Länsstyrelsen arbetar för att jordbruksmarken i länet bevaras och brukas. En insats är ett pågående projekt med fokus på länets ängs- och betesmarker. En annan insats är att öka förståelsen för jordbruksmarkernas värde i samhällsplaneringen vid samråd inför exploateringar och fastighetsregleringar. Under 2019 har ett ökande antal samråd genomförts med Lantmäteriet med anledning av fastighetsregleringar som påverkar brukbarhet av jordbruksmark. Vid kommunernas gemensamma samhällsplaneringsdagar i Lycksele höll Länsstyrelsen en föreläsning om värdet av jordbruksmark sett ur ett långsiktigt perspektiv.

Genomförda insatser inom det landsbygdsprogramfinansierade projektet Matkompassen

Länsstyrelsen driver ett tvåårigt samarbetsprojekt, Matkompassen - mer mat från Västerbotten, som går i linje med den nationella livsmedelsstrategins intentioner och de målsättningar som formulerats i den regionala handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet i Västerbotten. Tillgången på livsmedel är en viktig samhällsfunktion och måste fungera vid en krissituation. Genom olika insatser kan den regionala produktionen av livsmedel öka och bidra till en ökad matförsörjning i länet.

Projektet verkar för ett internt och ett externt nätverk, vilket visat sig vara framgångsrikt för att ta fram ny kunskap och samnyttja resurser. Länsstyrelsen har en bred kompetens inom livsmedelsområdet - lantbruk, djurhälsa, djurskydd, säkra livsmedel, fiske, rennärning, miljö och samhällsplanering med bland annat krisberedskap och regional tillväxt. Det tillsammans gör att projektet har flera bollplank internt och därutöver samverkar projektet med samarbetspartners som LRF, Region Västerbottens turism, Hushållningssällskapet Västerbotten, Forslundagymnasiet och Restauranghögskolan vid Umeå universitet i en så kallad grön grupp som träffas regelbundet.

En viktig del i projektet är att alla i länet ska ges möjlighet att göra medvetna val av livsmedelsprodukter. Därför sprider projektet kunskap om de mervärden som närproducerad mat kan ge. Centralt i projektet är att öka medvetenheten om att jordbrukslandskapet är

beroende av en levande landsbygd för ett fortsatt brukande av jorden och att lantbruket därutöver bidrar till ett flertal kollektiva nyttigheter såsom biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt upprätthåller odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Därutöver är det viktigt att öka medvetenheten om att en produktionsökning av livsmedel innebär möjlighet till en ökad riskmedvetenhet när det gäller matförsörjning av livsmedel. Småskaliga livsmedelsproducenter ges därutöver möjlighet att visa sina produkter via en karttjänst som byggts upp via projektet och som erbjuder geolokalisering.

Genom projektets verksamhet skapas mötesplatser och forum för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte mellan intressenter, företag och aktörer inom livsmedelskedjan. Ökad kompetens hos målgruppen och goda samarbeten skapar förutsättningar för utveckling av lönsamma och konkurrenskraftiga företag. Ett exempel är Länsstyrelsens initiativ till att kartlägga branschens behov efter en konkurs i slakteriet i Burträsk. Slakterifrågan utreddes och resulterade i ett samarbete i projektform, Slakt & styck – Samverkan med utgångspunkt i Burträskbygden.

Projektet har också visat sig vara en ögonöppnare för nya intressenter. Inom projektet har det under året arrangerats ett antal träffar:

- Slakteriträff - viktig infrastruktur för hållbar livsmedelsproduktion, dialogmöte med Livsmedelsverket och Arbetsförmedlingen.
- Vårens grönaste näringslivsdag - en dialogdag med länets kommuner och en expertpanel med fokus på företagandet och tillväxt för länets livsmedelsproduktion.
- Hållbart samarbete - en träff med matproducenter, restaurangnäring och småskaliga livsmedelsproducenter från länet med fokus på den hållbara matupplevelsen.
- Mat i fokus - erfarenhetsutbyte och samverkan med andra projektledare som driver projekt i länet med mat i fokus.
- Självförsörjning av bröd i Västerbotten - ett antal träffar med länets spannmålsodlare och bagare/förädlare med fokus att identifiera länets utmaningar för att bli självförsörjande på bröd.
- Handlardagen - en dag med fokus på hur handeln kan bidra till en levande landsbygd och hur de kan synliggöra och marknadsföra närproducerat för konsument.
- Det goda kontrollmötet - att det goda kontrollmötet handlar om förtroende för båda målgrupper inom respektive ansvarsområde.
- Odlardagen - en träff med fokus på processen från odling till försäljning.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen arbetar brett för att uppnå det övergripande målet samt delmålen i den nationella livsmedelsstrategin. Avsaknaden av en regional strategi är delvis hämmande för regional samordning av arbetet, men Länsstyrelsen fokuserar på att få till stånd genomförandet av sådana insatser som identifierats som nödvändiga i de förarbeten som gjorts och som ligger väl i linje med huvudmål och delmål i den nationella strategin. Utifrån de förutsättningar som varit, bedömer Länsstyrelsen att genomförandet är gott. Länsstyrelserna kommer under 2020 att jobba vidare för att utveckla lämpliga resultatindikatorer för det fortsatta livsmedelsarbetet.

En intressant notering är den sammanställning av produktionsvärdets tillväxt (primärproduktion livsmedel) för perioden 2017–2018 som tagits fram av LRF. Deras siffror visar Västerbottens län haft en positiv utveckling då majoriteten av alla regioner i Sverige tvärtom visar negativa siffror. Siffror för 2019 finns dock ännu inte att tillgå.

Återrapporteringskrav 1.18 Bedöma måluppfyllelse för de operativa målen i kontrollplanen för livsmedelskedjan

1.18. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedels- och foderkontrollen, kontrollen av djurskydd, djurhälsa och smittskydd, animaliska biprodukter samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Primärproduktion livsmedel

Länsstyrelsen har upprättat en femårsplan för kontroll som utifrån risk täcker in de i länet befintliga branscherna, inklusive kontrollmetod. Uttaget baserar sig på Livsmedelsverkets riskklassificeringsmodell. Vid kontrollerna rör avvikelser från lagstiftningens krav (vid 17 procent av kontrollerna) till exempel dokumentation, rengöring, spårbarhet/märkning. Bristerna har åtgärdats, och kontrollerna har alltså haft effekt. Analys av prover avseende tungmetaller i potatis visar inte på olämpliga nivåer.

Under året ökade antalet registrerade verksamheter från 715 till 756. Länsstyrelsen uppskattar att registret vid en helt korrekt registrering borde innehålla om kring 715 poster, då det förekommer att verksamheterna inte avregistrerar sig när verksamheter upphör, men även att nya verksamheter kanske inte registrerats. Arbete med registervård sker löpande.

Målen och måluppfyllelsen för primärproduktionen av livsmedel ser ut som följer. Länsstyrelsen har i hög grad uppfyllt målen.

Mål för kontroll	26 riskbaserade kontroller Cirka 20 fullständiga tvärvillkorskontroller Provtagning potatis tungmetaller
Utförda riskbaserade kontroller	21
Utförda fullständiga tvärvillkorskontroller	19
Uttaga, verksamhet upphörd	5
Utförd kontroll efter anmälan	0
Utförda uppföljningar	7
Provtagning	Utförd
Totalt antal utförda kontroller	47
Andel kontrollerade anläggningar	$(47-7) / 715 = 5,6 \%$

Revision av lokal livsmedelskontroll

Antal planerade och genomförda revisioner av kommunernas livsmedelskontroll

År 2019 genomförde Länsstyrelsen Västerbotten fyra av kommunernas livsmedelskontroll genom revisionsbesök och uppföljning av en tidigare revision administrativt.

Granskningen har skett i syfte att kontrollera om livsmedelskontrollen i den aktuella kommunen är effektiv och ändamålsenlig. Granskningsåtgärderna har exempelvis inriktats på de lokala myndigheternas uppfyllelse av de myndighetsmål och operativa mål som anges i den nationella kontrollplanen. Skuggkontroller sker vid revisioner på plats, företrädesvis med tekniska experter medverkande.

Åtgärdsplanerna som kommunerna sammanställt efter revisionerna bedöms omfatta de åtgärder som krävs utifrån de rekommendationer som Länsstyrelsen lämnat vid revisionerna.

Länsstyrelsen konstaterar att lämpliga åtgärder vidtagits av myndigheter som reviderats, men att alla åtgärder har ännu inte fått fullt genomslag. Sammanfattningsvis leder revisionerna till förbättringar i kommunernas livsmedelsverksamhet. Länsstyrelsen har uppnått målet för revisioner.

Samordning och samverkan mellan kontrollmyndigheter i länet

Under 2019 har Länsstyrelsen Västerbotten anordnat och deltagit i träffar för kontrollpersonal i och utom länet. Detta har skett i form av länsträffar för kontrollpersonal inom länet (livsmedel), träff för handläggare inom primärproduktionen i de fyra nordligaste länen (djurskydd, livsmedel, foder och samverkansträff för länsveterinärer i de fyra nordliga länen (livsmedel, animaliska biprodukter, läkemedel, djurhälsopersonal, hästpass, smittskydd).

Kontroller har utförts i andra län på uppdrag av annan länsstyrelse (djurskydd).

Djurskydd

Fortsatt arbete i sprintar – många kontroller utförs

Planering av arbete i sprintar har även 2019 lett till ett högt antal genomförda kontroller, även om mer tid än tidigare år lagts på informationsinsatser och internt förbättringsarbete. Arbetet med verkställighet och tillsynslagen har i viss mån påverkat kontrollarbetet då flera större omhändertaganden av djur har skett under året.

Resultat och måluppfyllnad

Djurskyddskontroller 2019	Antal
Normalkontroller	
<i>Normal kontroll risk</i>	174
<i>Normalkontroll slump</i>	33
<i>Normalkontroll, riktad</i>	0
<i>Normalkontroll, information från offentlig veterinär vid slakteri</i>	1
<i>Fullständig tv-kontroll</i>	15
<i>Utökad fullständig tvärvillkor</i>	1
Kontroller efter anmälan	
<i>Extra offentlig kontroll, befogad anmälan</i>	77
<i>Normal kontroll, obefogad anmälan</i>	36
Övriga kontroller	
<i>Extra offentlig kontroll, uppföljning befogad anmälan</i>	48
<i>Extra offentlig kontroll, uppföljning normal kontroll</i>	64
<i>Ansökan § 16 DL/kap 6 § 4 Nya DL</i>	28
<i>Ansökan offentlig förevisning</i>	3
Summa	480

- Kvoten mellan antalet normalkontroller och antalet kontroller efter anmälan för 2019 är 1,97 (målet på >1 är uppfyllt).
- Andelen obefogade kontroller utgör 31 procent, det vill säga betydligt lägre än tidigare år. Den nationella rutinen för handläggning av anmälningsärenden används.
- Kontroll hade i oktober gjorts av 14,1 procent av kontrollobjekten med animalieproduktion vilket betyder att målet på minst 10 procent uppnåts.
- Riskuttag av kontrollobjekt har skett genom riskuttagsmodellen SToRK.
- 94 procent av kontrollrapporterna skickades ut inom 21 dagar (målet uppfyllt).
- 99 procent av anmälningsärenden handläggs inom 90 dagar (målet uppfyllt).
- 92 procent av ansökningar om verksamhet med sällskapsdjur beslutas inom 90 dagar från komplett ärende och besiktning (målet i huvudsak uppfyllt).

Uppföljning och verifiering av kontroll

Under året har Länsstyrelsen Västerbotten genomfört verifiering av djurskyddskontroll med hjälp av parallellkontroll och dokumentationskontroll av djurskyddshandläggare. Utifrån bland annat iakttagelser vid verifiering har diskussioner förts i arbetsgruppen vilket ökat samsynen och administrationen justerats. Arbetet med att förbättra och utveckla informationsmaterial, rutiner och kontrollrapporter pågår löpande.

Korta handläggningstider för förprovning

Handläggningstiden för samtliga ansökningar om förprovning av stallar är väsentligt under lagstiftningens krav. 100 procent av ärendena har beslutats innan de lagstadgade 56 dagarna efter komplett ärende. Medelvärdet för handläggningstiden är 11 dagar och medianen 7 dagar. Detta gynnar verksamhetsutövarna genom att de kan komma igång med sina byggnationer. Förprovningens besiktning samordnas med investeringsstödsbesiktningar, vilket effektiviserar arbetet och motiverar djurhållare att begära besiktning efter utförd byggnadsåtgärd. Länsstyrelsen har helt uppfyllt ställda krav inom förprovningensområdet.

Nationellt arbete stärker samsynen mellan myndigheterna

Under året har Länsstyrelsen Västerbotten deltagit i flera nationella grupperingar inom djurskyddsområdet. Arbetet i nationella grupperingar är mycket tidskrävande, men är viktigt för att likrikta arbetssätt och effektivisera kontrollarbetet i landet. Under året har Länsstyrelsen Västerbotten deltagit i flera nationella grupperingar inom djurskyddsområdet: Rådet för djurskyddskontroll, Dialoggrupp djurskydd, Referensgrupp för djurskyddsfrågor och Arbetsgrupp för framtagande av gemensam information.

Samverkan med externa aktörer

Samarbete med näringen och andra aktörer är mycket viktig. Under året har Länsstyrelsen medverkat vid och anordnat träffar med Norrmejerier, slaktföretag och Lantbrukarnas Riksförbund för att diskutera regel- och bedömningsfrågor samt samarbetsformer.

Undervisning vid Miljö- och hälsoskyddsutbildningen vid Umeå universitet har genomförts och studenter från samma utbildning har gjort praktik på Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har också genomfört informationsinsatser för olika grupper, till exempel kennelkonsulenter, djurhållare, representanter från lantbruksnäringen. Information har även förmedlats vid tävlingar med djur och vid vildmarksmässa.

Smittskyddsläget i länet är gott

Inom smittskyddsområdet har kontroller gjorts av:

- semin (administrativa och fysiska kontroller)
- hygien vid besöksverksamhet (kontroll på plats)
- salmonellaprovtagning värphöns (administrativa kontroller)
- tuberkuloskontroller och kontrollprogram hjort (administrativa och fysiska kontroller).

Bristerna är få, men hygienrutiner och information om smittskydd vid besöksanläggningar, samt journalföring vid seminverksamhet och hjorthållning behöver förbättras.

Smittskyddsarbete i länet

Västerbotten har även under 2019 haft få misstankar om eller utbrott av smittsamma sjukdomar. Länet ingår i spärrområdet för Chronic Wasting disease (CWD), men inga fall har hittats i länet. Länsstyrelsen har deltagit vid träffar med Jordbruksverket och SVA om CWD och följer utvecklingen.

Antibiotikaresistens - ett allvarligt hot

Länsstyrelsen deltar i den regionala samverkansgruppen mot antibiotikaresistens (STRAMA) där frågor om antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens diskuteras. Gruppen leds av smittskyddsläkaren. Länsstyrelsen har även deltagit i den nationella, myndighetsgemensamma kampanjen Skydda antibiotikan med bland annat information på webben samt deltagit i utbildningsprogrammet BTSF (Better training safer food) på ämnet antibiotikaresistens.

Villkorad läkemedelsanvändning och läkemedel på gård

Anmälan om villkorad läkemedelsanvändning granskas administrativt, och innehåller oftast de efterfrågade uppgifterna. Om inte ställs krav på komplettering. Kontroller av läkemedel på gård samordnas vanligtvis med andra kontroller. Brister har konstaterats inom områdena läkemedelsjournalföring och korrekt ifyllande av hästpass. Länsstyrelsen har uppfyllt målen för kontroll av läkemedel på gård.

Kontroll av hästpass

Kontroll av hästpass sker vanligen i samband med andra kontroller, till exempel djurskydd, seminkontroll och kontroll av djurhälsopersonal. 2019 kontrollerades hästars pass vid 20 djurskyddskontroller och i 6 andra separata ärenden. Bristerna är få men exempelvis förekommer ofullständigt ifyllda hästpass (läkemedelsbehandlingar). Målen för kontroll av hästpass har nåtts.

Primärproduktion foder

Kontroll av primärproduktion av foder har genomförts både som riskbaserad normalkontroll och som fullständig tvärvillkorskontroll. Vid de riskbaserade kontrollerna har samtliga relevanta krav kontrollerats.

Kontroller foder 2019	Planerade	Utförda
Riskbaserade kontroller foder	14	14
Fullständiga tvärvillkors-kontroller	20	20
Summa planerade foder	34	34
Uppföljningar foder		4
Summa kontroller totalt	34	38
Andel kontrollerade av antal registrerade foderföretagare	2,1 %	2,2 %

Kontrolluttaget har skett i enlighet med Jordbruksverkets vägledning. Förutsättningarna för uttag av tvärvillkorskontroller fastställs av Jordbruksverket. Bristerna har varit få, till exempel ofullständig registrering och hygien. Målen för kontroll av primärproduktion av foder är helt uppfyllda.

Animaliska biprodukter

Fysisk och administrativ kontroll av en transport av animaliska biprodukter har planerats, utförts och funnen brist har konstaterats ha åtgärdats. Målen för kontrollen av animaliska biprodukter är helt uppfyllda.

Djurhälsopersonal

Länsstyrelsen följer Jordbruksverkets vägledning om tillsynsintervall för djurhälsopersonalen. Kontrollerna har utförts administrativt (7) eller fysiskt (20), av totalt 23 personer. Brister som noterats är till exempel ofullständig djursjukdatarapportering och hästpasshantering. Uppföljningar visar på åtgärdade brister. De fyra nordliga länen tar gemensamt fram ett nyhetsbrev som skickas till djurhälsopersonal två gånger per år. Målen för tillsyn av djurhälsopersonal är uppfyllda.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att målen inom livsmedel, djurskydd, smittskydd, veterinärmedicinska produkter och djurhälsopersonal, hästpass, foder och animaliska biprodukter har nåtts

Återrapporteringskrav 1.19 Uppgifter om fjällförvaltningen

1.19. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen. I myndigheternas redovisning av dessa uppgifter ska hanteringen av markärenden ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen ingå. Handläggningen av upplåtelse- respektive friköpsärenden, inklusive antalet ärenden, ska redovisas separat.

Markupplåtelser och förvaltning av statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelsen prövar upplåtelser på statens mark enligt rennäringslagen. Upplåtelseerna rör jakt och fiske samt andra markupplåtelser som vindkraft, stugor, friköp av mark med mera.

För markupplåtelser har följande större insatser genomförts 2019:

- En större översyn av alla markupplåtelser och uppräknig av samtliga arrendeavgifter utifrån KPI 2019.
- En större översyn av samtliga kronotorp och möte med SFV angående dessa byggnader.
- En större översyn av uppdraget angående avveckling av fjällägenheter och utbetalning av medel för fjällägensinnehavare.
- Rättsutredningar i friköpsärenden på remiss från Statens fastighetsverk.
- Handläggning av ärenden om ledningsrätt/servitut på statens mark ovan odlingsgränsen.
- Uppsägning av avtal för omförhandling i alla jordbruksarrendeavtal (fjällägenheter).

För jaktupplåtelseerna har ett antal större insatser genomförts under 2019. Älg-, björn-, lo- och småviltsjakt har upplåtits. Webbplatsen för småviltsjakt (Natureit) har vidareutvecklats under året, till exempel har köpflödet förbättrats efter förändringar i struktur och funktion. Applikationen har utvecklats i samverkan med Norrbottens och Jämtlands län.

Ett möte med förvaltarna av småvilt i fjällänen har genomförts tillsammans med förvaltare från Finnmarken i Norge. Under året genomfördes ett rådslag inför jaktbeslut på björn och småvilt. På rådslaget bjöds olika aktörer in som exempelvis samebyar, Jägarförbundet, Polismyndigheten och jaktentreprenörer för att diskutera fjälljaksfrågor.

Under hösten har cirka 8 900 jaktdagar (totalt under året cirka 11 400 jaktdagar) upplåtits för småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen. Utländska jägare stod under hösten för cirka 40 procent av jaktdagarna. Under de första tre veckorna av småviltsjakten har jägare som bor i Sverige företrädde. Ett begränsat antal utländska jägare med närmare anknytning till Sverige stod under den perioden för cirka 10 procent av jaktdagarna.

För fiskeupplåtelseerna har följande större insatser genomförts under 2019:

- En fiskekatalog över samtliga tillgängliga sportfiskevatten i fjällen har producerats, både i en tryckt och en digital version. Fjällfiskekatalogen trycktes i 5 000 exemplar.
- Cirka 40 000 fiskedagar för sportfiskare har upplåtits.
- Nät- och krokfisketillstånd för cirka 475 familjer som bor ovan odlingsgränsen har upplåtits.
- Fisketillstånd har förmedlats till fisketuristentreprenörer för cirka 2 000 fiskedygn i ett 50-tal sjöar.

Tillsyn av jakt- och fiskeupplåtelser

Det övergripande målet för tillsynen är att lagar, förordningar och föreskrifter samt de regler och riktlinjer som Länsstyrelsen Västerbotten har fastställt i egenskap av upplåtare på statens

mark och i skyddade områden följs. Ett ytterligare mål för Länsstyrelsen har varit att öka den operativa samverkan och samordningen med Polismyndigheten, Kustbevakningen och Tullverket med syfte att förbättra tillsynsarbetet av skyddad natur och hotade arter. Samarbetet fungerar bra och förutom årliga utvärderings- och planeringsmöten sker regelbunden operativ samverkan med framförallt Polismyndigheten. Med polisen genomförs även gemensamma tillsynsinsatser över terrängkörning, artskydd, jakt och fiske.

Länsstyrelsen har under året arbetat vidare med planerad tillsyn inom miljöbalksområdet och med olika former av samarbeten i kampanjformat.

Viktiga tillsynsinsatser - exempel

Under vårvintern genomfördes, under två dagar, en tillsynsinsats över skoterkörning i förbudsområde i anslutning till skoterleder tillsammans med polisen. Insatsen genomfördes i Saxnäs – Klimpfjällsområdet. I samband med detta genomförde även polisen nykterhetskontroller. Vid insatsen kontrollerades fiskekort. Insatsen var till stor del förebyggande.

Tillsyn vid årets licensjakt på björn genomfördes första gången i hela Polisregion Nord. Insatsen planerades och genomfördes av polisen och Länsstyrelsen gemensamt under de två första jaktdagarna. Tillsynen innefattade efterlevnaden av villkor i besluten, skottplatsundersökningar och kontroll av åtlar inom delar av länet. Detta är tredje året som Länsstyrelsen haft en större insats tillsammans med polisen och den uppfattades som mycket lyckad och har sannolikt en förebyggande effekt.

Tillsyn av terrängkörning och vapentransport genomfördes vid älgjakten efter brunstuppehållet. Insatsen planerades och genomfördes av naturbevakare tillsammans med lokal polis och skedde delvis från helikopter. Utgångspunkten var Tärnaby och området kring Umeälvens dalgång.

Inom området grön tillsyn/miljöbalkstillsyn har fem dispenser kontrollerats enligt planen för 2019. Därutöver har Länsstyrelsen fått in och hanterat anmälningar om större överträdelser i naturreservat i både kust- som fjällområdet. Inom några reservat har även kompensatoriska åtgärder genomförts till följd av nya järnvägslösningar som påverkar reservaten (Luspen och Luspberget, Storumans kommun).

Jakt- och fisketillsynen på statens mark ovan odlingsgränsen har genomförts i för verksamheten normal omfattning, med över 200 kontroller av fiskekort och ett 30-tal jaktkortskontroller. En insats med anledning av överträdelser av Länsstyrelsens regler vid fjälljakten ledde till att en handfull personer stängs av för jakt på statens mark de kommande åren.

Liksom tidigare år har viss tillsyn genomförts i Stekenjokkområdet med anledning av faunakriminalitet riktad mot fåglar. Ingen person avvisades eller polisanmälades på Västerbottenssidan. I samband med denna tillsyn fortsatte även tidigare års informationskampanj, Öppet Öga, som består av information (foldrar, affischer, möten med mera) och att skapa kunskap och engagemang om artskyddsproblem.

Övrig fjällförvaltning

Nedan listas några större verksamheter som är relaterade till fjällförvaltning.

Det statliga ledsystemet

Länsstyrelsen förvaltar på uppdrag av Naturvårdsverket cirka 120 mil sommar-, vinter- och skoterleder i fjällen. Länsstyrelsen Västerbotten har egen personal för tillsyn och underhåll av det statliga ledsystemet men köper även tjänster vid behov, som vid exempelvis större byggnationer. De leder som Länsstyrelsen förvaltar framgår av Naturvårdsverkets rapport Det statliga ledsystemet i fjällen från 1986. Längs lederna finns broar, spänger, parkeringar, vindskydd och övernattningsstugor med mera. Länsstyrelsen har nyligen avslutat en kartläggning om vilka anläggningar som myndigheten förvaltar i fjällområdet och har därigenom en mycket bra översikt över samtliga anläggningar.

Viktigare insatser under 2019 har varit:

- Säkerställande av vinterledernas farbarhet genomfördes vecka 7 (inför kommande vintersäsong).
- Säkerställande av sommarledernas farbarhet genomfördes under maj/juni (inför sommarvandringssäsongen).
- Ett påbörjat arbete med att anlägga en 19 mil lång sammanhållen fjälled mellan Hemavan och Borgafjäll, samt en långled i den fjällnära urskogen.
- Fortsatt upprustning och underhåll av anläggningar som hör till ledsystemet (broar, spänger, stugor och skyltar med mera).

Fjällägenheter

Länsstyrelsen förvaltar 14 fjällägenheter varav alla utom en är belägna i fjällområdet. Några av dem är dessutom utan vägförbindelse vilket medför särskilda problem när åtgärder ska utföras. På elva lägenheter finns permanent bosättning och oftast också verksamhet med fjälljordbruk och/eller turism.

För fjällägenheterna har följande arbete genomförts under 2019:

- Samråd och möte med Jordbruksverket om hanteringen av avvecklingsärenden.
- Genomgång och förnyelse av samtliga fjällägenhetsärenden.

Regeringen har angett att så många som möjligt av fjällägenheterna ska avvecklas med hänsyn till de särskilda förutsättningar som ges av arrendevillkoren och av de höga natur- och kulturmiljövärden som finns på en del av dessa gårdar. Länsstyrelsens nuvarande prioritering innebär att 7–8 lägenheter ska avvecklas och resterande ska behållas i Länsstyrelsens förvaltning enligt de motiv som angetts ovan. Flera objekt är belägna inom Vindelfjällens naturreservat och kommer att nyttjas i reservatsförvaltningen om det finns möjlighet.

Fjälldelegationsarbetet

Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samverkar i fjällfrågor inom ramen för den så kallade Fjälldelegationen. Delegationen består av de fyra landshövdingarna med var sin beredande tjänsteman på chefsnivå. Under 2019 var landshövdingen i Jämtlands län ordförande och ansvarade därmed för planeringen och genomförandet av delegationens möten. Under året har delegationen sammanträtt två gånger.

Nedan följer några exempel på frågor som behandlats:

- miljömålet Storslagna fjäll
- turism och hållbar utveckling i fjällen
- förvaltning av statens mark och naturskyddade områden
- småviltjakten på statens mark

- terrängkörningsfrågor
- faunafrågor.

Under 2019 har planering för fjällkonferens 2020 i Kiruna påbörjats.

Resultatbedömning

Arbetet med upplåtelser på statens mark enligt rennäringslagen löper enligt de direktiv som länsstyrelserna har fått och som regelbundet stäms av med sektorsmyndigheter och andra fjälllänsstyrelser. Länsstyrelsen bedömer att de ärenden som inkommer kring friköp eller andra upplåtelser kan hanteras inom rimlig tid och på ett sätt som regelverket avser.

De tillsynsinsatser som genomförs årligen kopplat till upplåtelseverksamheten planeras med utgångspunkt från kända problembilder (områden) och efter de resurser som kan läggas på detta. I planeringen ingår även andra tillsynsmyndigheter som exempelvis Polismyndigheten. Som regel visar resultaten att regelverken huvudsakligen följs och eventuella brister följer vi upp med huvudsakligen informationsinsatser.

Återrapporteringskrav 1.20 Förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötseområdet

1.20. Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län, arbeta med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötseområdet, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur arbetet med förvaltningsverktyget fortskrider och redovisa skadenivån för respektive sameby. Arbetet finansieras delvis med medel från anlaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Till grund för arbetet ligger den beslutade rovdjurspolitiken (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7, rskr. 2013/14:99).

Förvaltningsverktyget består av tre komponenter; toleransnivån, produktionsmodellen och samråd. För att veta om toleransnivån är nådd behöver aktuell skadenivå vara känd. Effekten av åtgärder kan också utvärderas när skadenivå är känd. Under året har viktiga åtgärder genomförts för att detta ska bli möjligt.

Produktionsmodellen

Under 2019 har arbetet med lanseringen av Sametingets och Naturvårdsverkets webbverktyg för produktionsmodellen slutförts och samebyarna har nu möjlighet att redovisa sina skadenivåer. När skadenivåer redovisas kan effekter av genomförda åtgärder redovisas.

Skadenivåer hos samebyar i Västerbottens län

Vilhelmina södra och Vilhelmina norra samebyar har redovisat skadenivåer med hjälp av produktionsmodellen.

Vilhelmina norra samebys förlust för hela samebys renhjord:

- 2017/2018: 29 procent
- 2016/2017: 25 procent
- 2015/2016: 16 procent

Vilhelmina södra samebys förlust för hela samebys renhjord:

- 2017/2018: 47 procent
- 2016/2017: 30 procent
- 2015/2016: 7 procent

Samråd

Under 2019 har Länsstyrelsen haft många samtal med samtliga samebyar i länet angående rovdjurssituationen, problemområden och skadebilder. Ett större samrådsmöte genomfördes med Vilhelmina södra sameby där bland annat nödvändiga åtgärder för att nå toleransnivån diskuterades.

Sammanfattning genomförda åtgärder

Åtgärder som Länsstyrelsen genomfört är bland annat följande:

- Beslutat om skyddsjakter på björn, lo och varg. Skyddsjakt på björn har framför allt skett under kalvningsperioden och på lodjur och varg under vinterperioden.
- Genomfört möten med Vilhelmina södra sameby för att uppdatera toleransplanen, diskutera rovdjurssituationen inom samebyn och planera möjliga åtgärder för att minska förlusterna.
- Deltagit i en referensgrupp för testverksamhet av produktionsmodellen.
- Deltagit i Sametingets utbildning om produktionsmodellens webbverktyg. Fem samebyar närvarade.
- Genomfört flera interna möten med handläggare i renskötselområdet för att diskutera arbetet med förvaltningsverktyget.
- Tagit fram intensitetskartor för samebyar och länet.

Resultatbedömning

I Västerbottens län har Vilhelmina södra och Vilhelmina norra samebyar redovisat siffror i produktionsmodellen och de ligger högt över toleransnivån, trots genomförda skyddsjakter och licensjakter. Bedömningen är att andra åtgärder utöver skyddsjakter behöver prioriteras framöver.

Genomförda samråd har resulterat i identifiering av för renskötseln problematiska områden, hantering av situationer då rovdjur orsakat problem och/eller skador för renskötseln, ökad kunskap om respektive arbetsområden (rovdjursförvaltning kontra rennäring) och långsiktig planering av nödvändiga åtgärder för att nå toleransnivån. En stor del av årets arbete har varit att bistå Sametinget vid lansering av webbverktyget av produktionsmodellen.

Återrapporteringskrav 1.22 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap

1.22. Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap av respektive länsstyrelse till Havs- och vattenmyndigheten, enligt 11 d § viltskadeförordningen (2001:724), lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

I Havs- och vattenmyndighetens beslut som inkom augusti 2019 fick Länsstyrelsen i Västerbotten ett bidrag om 1 200 000 kronor för att ersätta fiskare för de skador som orsakats av säl på fisket under 2018.

Ansökan om ersättning inkom från 20 fiskare varav 19 beviljades ersättning. Den fiskare som inte beviljades ersättning hade inte rapporterat några sälskador i månadsjournal eller i loggbok. Tre fiskare har fått reducerad ersättning för att utbetalningen inte ska överskrida beloppsgränsen som fastslagits enligt 2§ förordningen (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse.

Handläggningen av sälskademedlen är komplicerad och tidsödande för ett relativt fåtal ärenden. Statsstödsreglerna komplicerar bland annat hanteringen och innebär även att fiskare med stora sälskador går miste om ersättning då de når upp till den fastslagna beloppsgränsen för utbetalning. För att underlätta handläggningen finns ett stort utvecklingsbehov för de regelverk som styr hanteringen. Utifrån givna förutsättningar gör Länsstyrelsen bedömningen att resultatet är utmärkt.

Resultatbedömning

Beslut om utbetalning fattades av Länsstyrelsen i september 2019 och hela beloppet som länet beviljades utbetalades i ersättning till fiskare.

Återrapporteringskrav 1.23 Stöd för att förebygga skada av vilt och ersättning för skada på vilt

1.23. Länsstyrelserna ska redovisa uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Länsstyrelsen har som arbetsuppgift att hantera frågor kring skador orsakade av vilt på annans egendom. Medel finns att tillgå från Naturvårdsverkets Viltskadeanslag. Länsstyrelserna kan årsvis ansöka om medel från detta anslag för olika typer av verksamhet kopplat till viltskador. Naturvårdsverket har under 2019 beviljat Länsstyrelsen 775 501 kronor för att täcka bidrag och ersättningar för viltskador på annat än fisk, fiskeredskap och ren.

Länsstyrelsen har under 2019 även ansökt om och beviljats 652 981 kronor i extramedel för att kunna utveckla arbetet med att förebygga och minska skadorna på gröda från storfågel inom hårt skadedrabbade områden.

Återrapporteringskrav 1.24 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1.24. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses, vad det strategiska arbetet bidragit till och vilka utmaningar som finns. Länsstyrelserna ska även fortsatt verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Ett resultat av rådgivning och vägledning i tidiga skeden är att målkonflikter som skulle kunna utgöra hinder för en effektiv planprocess har kunnat identifieras och hanteras tidigt i processen, vilket har medfört en ökad tydlighet och förutsägbarhet i planarbetet. Även den länsstyrelseinterna samverkan har förbättrat möjligheterna att lämna mer utförliga yttranden över översikts-, detalj- och infrastrukturplaner.

Länets kommuner har olika förutsättningar och möjligheter att arbeta kontinuerligt och strukturerat med bostadsförsörjning. Det gäller särskilt mindre landsbygdskommuner med lågt exploateringsstryck som har behov av rådgivning och vägledning. För Länsstyrelsens del har det inte varit möjligt att erbjuda rådgivning och stöd till länets kommuner i frågor kopplade till bostadsförsörjningen i den utsträckning som varit önskvärd.

För mer information om Länsstyrelsens arbete för att tillgodose behovet av bostäder se redovisning under länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 9.

Resultatbedömning

Se samlad bedömning av resultat under länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 9.

Uppdrag 3.30 Medverka i att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

3.30. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

I enlighet med Tillväxtverkets instruktioner har Länsstyrelsen under hösten kvalitetssäkrat registreringen av befintliga projektärenden finansierade av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Kvalitetssäkringen avser ärenden registrerade i Tillväxtverkets ärendehanteringssystem Nyps/Nyps 2020. Länsstyrelsen har säkerställt att projektärendenas medfinansiering och nationella prioritering registrerats på ett korrekt sätt. Dessutom har registreringen avseende uppföljning och utvärdering säkerställts.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att uppdraget utförts på ett tillfredsställande sätt. Bedömningen motiveras av att myndigheten inte fått några kompletterande frågor från Tillväxtverket.

Uppdrag 3.34 Fortsätta förenklingsarbetet för företag

3.34. Länsstyrelserna ska fortsätta sitt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Länsstyrelserna ska fokusera på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Landsbygdsprogram och Livsmedelsstrategi

Med hjälp av Landsbygdsprogrammet tillhandahåller Länsstyrelsen information om landsbygdsutveckling till företag i länet. Genom programmet beviljar Länsstyrelsen också direkta stöd till företag. Stöd lämnas till investeringar som leder till ökad sysselsättning i landsbygden, men också till unga företagare som startar eller övertar jordbruksföretag. Mer om Landsbygdsprogrammets arbete med effektiviseringar och förenklningar för företag, se återrapportering av regleringsbrevets uppdrag 1.15.

Vid sidan av Landsbygdsprogrammet arbetar Länsstyrelsen, i samarbete med Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och Region Västerbotten, med att ta fram en regional livsmedelsstrategi. Strategins mål är en ökad produktion av livsmedel i länet.

Projekt och nätverksträffar

Länsstyrelsen driver Matkompassen, ett tvåårigt projekt för nya jobb, konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och tillväxt i Västerbottens län. Projektet vänder sig till länets nuvarande och blivande livsmedelsproducenter och alla med intresse för lokalt producerad mat i handel, restaurang, storkök och även konsumenter. Fokus är erfarenhetsbyte, kunskapspridning, samarbete och en hjälp till konsumenter att göra medvetna val om livsmedel.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till att utreda och utveckla infrastrukturen för hållbar livsmedelsproduktion, vilket inbegriper de utmaningar som uppstår vid start av slakterier.

Den 26 april arrangerade Länsstyrelsen en nätverksträff för näringen kring slakterifrågan i länet

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har inget direkt uppdrag att främja nyföretagande eller att lämna stöd till nystartade företag. De regionala företagsstöden är från januari 2019 överförda till Region Västerbotten. Länsstyrelsens hantering av företagsstöd sker nu uteslutande genom Landsbygdsprogrammet, och ges till företag som vill och kan investera för att skapa hållbar landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsens initiativ till att utreda och utveckla infrastrukturen för hållbar livsmedelsproduktion har resulterat i etablering av ett slakteri och ny livsmedelsproduktion i länet. Detta resultat, ställt mot ovan beskrivna förutsättningar, bedöms vara godtagbart och tillfredsställande. Se även återrapportering av länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 7.

Uppdrag 3.35 Bistå Sveriges kommuner och landsting i genomförandet av en ökad digital förvaltning för företag

3.35. Länsstyrelserna ska, utifrån sitt tillsynsansvar avseende kommunal kontroll och handläggningen av vissa ärendetyper och myndighetsområden kopplade till bl.a. alkohollagstiftningen och livsmedelskontrollen, bistå vid genomförandet av regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF). Överenskommelsen omfattar tillstånd som krävs för restaurang- och besöksnäringens verksamhet, och syftar till att underlätta för företagande genom en ökad digital förvaltning.

Länsstyrelserna har bistått i framtagandet av lösningar till den digitala plattformen verksamt.se, bland annat i Jordbruksverkets uppdrag om Digitala tjänster i livsmedelskedjan som bedrivs i samverkan med Tillväxtverket och Livsmedelsverket. En tjänst för vattenbruk har tagits fram där länsstyrelserna har bidragit med kunskap vad gäller miljöprövning av framförallt fiskodlingar. Genom kunskapsutbyte och workshops har digitala tjänster och en checklista till en samtidigtjänst för vattenbruk utarbetats. Tjänsten erbjuder, efter ifylld information av brukaren, svar på vilka olika tillstånd och uppgifter som krävs för den tilltänkta verksamheten. I detta arbete har länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation fungerat som en kanal in till länsstyrelserna och den digitala förvaltningen. En fullt ut digital ärendehantering gör det lättare för företag att göra rätt från början, att få en snabbare ärendehantering och att lättare få besked om ärendestatus.

Utvecklingsarbetet under 2019 har främst riktat sig till landsbygdsföretag och livsmedelsproducenter. Länsstyrelsen har bland annat tagit fram en karttjänst, Hitta mat från Västerbotten, där livsmedelsföretagare med primärproduktion på gårdsnivå kan registrera sin anläggning. Karttjänsten ger konsumenter, krögare och handel möjlighet att på ett enkelt sätt hitta lokalproducerade livsmedel. Kartan innehåller ett 30-tal producenter och kommer marknadsföras mot restauranger, butiker och konsumenter.

Landsbygdsprogrammets projektstöd för investeringar i rekreation och turism finns till för att allmänheten ska kunna erbjudas rekreation, och för att förbättra möjligheterna för besöksnäringen på landsbygden. Stödet söks via Jordbruksverkets e-tjänst för företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. Information finns på Länsstyrelsens webbsida.

Länsstyrelsen arbetar med att digitalisera alla markavvattningshandlingar för att därigenom kunna tillgängliggöra dessa via myndighetens webb eller via annan elektronisk tjänst. Detta kommer att underlätta för företagarna i samband med exempelvis infrastrukturprojekt och ansökan om miljötillstånd. Se även åiterrapportering av länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 7.

Resultatbedömning

Avgränsningen av uppdraget till att hantera överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner ligger vid sidan om Länsstyrelsens normala tillsynsuppdrag. Syftet med överenskommelsen är att göra det enklare att starta och driva företag genom att erbjuda digital information, guidning och tjänster som utgår från företagets förutsättningar och behov. Redovisade insatser är exempel på underlättande lösningar i linje med detta syfte. Med detta som grund bedöms årets insatser vara tillfredsställande. Insatserna som beskrivs återfinns delvis inom andra områden än de som är utpekade i uppdraget.

Utrikesdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från utrikesdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.26 Stärka Barentssamarbetet och genomförandet av ordförandeskapet i Barentsrådet

1.26. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län ska redovisa dels egna insatser för att stärka Barentssamarbetet och genomförandet av ordförandeskapet i Barentsrådet (BEAC) 2017–2019 och dess arbetsgrupper, dels länsstyrelsernas insatser för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Utgifter och finansiering för verksamheten ska särredovisas med en uppdelning på insatsernas huvudsakliga inriktning, större projekt och seminarier. Länsstyrelserna disponerar för detta arbete medel från anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Länsstyrelsens insatser inom Barentssamarbetet

Länsstyrelsen Västerbotten representerar länet i Barents regionråd och Barents regionkommitté. Mycket av det dagliga arbetet inom Barentssamarbetet bedrivs i arbetsgrupper och projekt. Barentssamarbetet för Västerbottens del innebär även ett aktivt utbyte med Västerbottens vänlän Karelén i Ryssland.

Länsstyrelsens och andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet

Regionrådet och regionkommittén har arbetsgrupper till sitt förfogande. Länsstyrelsen Västerbotten ansvarar för att länet har medlemmar i de olika arbetsgrupperna. I dessa grupper ingår personer som är specialister inom respektive sakområde och kommer ofta från andra myndigheter, organisationer och kommuner i länet. På detta sätt breddas intresset för och kunskaperna om Barentssamarbetet i länet. Länsstyrelsen har regelbundna kontakter med representanter i arbetsgrupperna för att diskutera det arbete som sker och vid behov kunna prioritera frågor till behandling i regionrådet och regionkommittén. Under 2018 initierade Länsstyrelsen möten mellan personer från de olika arbetsgrupperna för erfarenhetsutbyte och detta har fortsatt även 2019. Arbetsgruppsmedlemmarna sitter ofta isolerade från varandra men trots att man arbetar med helt olika frågor har man Barentsperspektivet gemensamt.

Stöd till bilaterala och multilaterala projekt inom Barentsregionen har stor betydelse för samarbetet. Stödet är i många fall helt avgörande för västerbottniska insatser i Barentssamarbetet. Kultur-, näringslivs- och ungdomsfrågor är särskilt prioriterade områden. Under året har även satsningar på medieaktiviteter gjorts. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att de som bor i norra Sverige informeras om Barentsområdet och att de nära band som finns mellan våra länder uppmärksammas i regionala medier.

Länsstyrelsen ser att de projekt som beviljas stöd ofta leder till ett fortsatt utbyte och att det finns ett stort intresse både i Sverige och i våra grannländer av att fördjupa samarbetet med närområdet i Barentsregionen. Merparten av det arbete som sker utförs av eldsjälar med begränsade resurser och det är viktigt att ta till vara dessa initiativ för att utveckla ett långsiktigt och levande samarbete.

Länsstyrelsen Västerbotten prioriterar särskilt utbyte med Ryssland då parter från rysk sida ofta har små ekonomiska resurser och svårt att hitta andra finansieringsmöjligheter för internationellt utbyte. Myndighetens bidrag sker nästan uteslutande som medfinansiering då de flesta projekt har ett flertal finansiärer. Ett antal projekt sker även i samverkan med Länsstyrelsen Norrbotten. Efterfrågan av stöd är större än vad som kan tillgodoses med nuvarande budgetramar. Länsstyrelsen konstaterar att det ökade söktrycket till stor del beror på det utökade samarbetet med Karelen. Länsstyrelsen har 2019 fått en viss förstärkning av anslaget via Svenska Institutet.

Sverige tog hösten 2017 över ordförandeskapet i Barentssamarbetet. Det har inneburit ökade aktiviteter. Ett antal Barentsmöten har förlagts till Västerbotten som Länsstyrelsen har varit med och arrangerat. Utrikesdepartementet (UD) beslutade under sommaren 2018 att bidra med medel till en tjänst i Västerbotten för att arbeta med det svenska ordförandeskapet och Ungdomsarbetsgruppen.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet hjälpte Länsstyrelsen till att arrangera Barents Indigenous Peoples Congress och Summit i Lycksele, transportministermötet i Umeå och konferensen Barents Forest Forum i Umeå. Västerbotten arrangerade även Barents Predators Seminar i Svanssele som var lyckat och kommer att fungera som modell för det kommande västerbottniska ordförandeskapet och hur vi lyfter vissa områden. Dessutom arrangerade vi ett antal möten med olika arbetsgrupper i länet under året och deltog aktivt i Barents samarbete på olika aktiviteter runt om i Barentsområdet.

Västerbotten var värd för EU Arctic Forum och Barents Euro Arctic Cooperation (BEAC) 2–4 oktober. På mötena deltog ett antal utrikesministrar, statssekreterare och kronprinsessan Viktoria. Ett stort antal delegationer från många länder besökte Västerbotten och ett antal mindre möten hölls i anslutning till dessa. I samband med BEAC-mötet tog Västerbotten över ordförandeskapet i Barents Regional Council och Norge i BEAC. Västerbotten och Norge kommer tillsammans att leda Barentssamarbete de närmaste två åren.

Länsstyrelsen Västerbotten var väl förberedd på ordförandeskapet i Barents eftersom Sverige varit ordförande de senaste två åren och då involverades i det dagliga arbetet. Med anledning av ordförandeskapet deltog Västerbotten på Hälsominstermötet i Oslo. Landshövdingen deltog på ett norskt seminarium på den norska ambassaden i Stockholm tillsammans med den norska statssekreteraren på UD.

Stödmottagare	Arrangemang	Belopp
Barents Press	Genomförande av tre samsamarbetsprojekt med journalister från Barentsområdet	198 tkr
Norska Barentssekretariatet	Urfolkskonferens och summit i Lycksele	137 tkr
Midsummer Publishing	Genomförande av bokvandring med barentsförfattare, Jäckvik	38 tkr
Lycksele kommun	Vänortsbesök från deras ryska vänort Olonets	32 tkr
Malå-Medvezhegorsk vänortsförening	Vänortsbesök från Medvezhegorsk till Malå	86 tkr
Månstjärnan teater	Deltagande i dockteaterfestival i Murmansk	31 tkr
Sveriges lantbruksuniversitet	Workshop och konferens med unga om skogen och bioekonomi	114 tkr
IFK Umeå	Träningsläger och turnering med ryska boxare	57 tkr

Tabell: Exempel på projekt finansierade av Barentsanslaget.

Rysslandsutbytet

Västerbottens län och den ryska republiken Karelen har sedan 1994 ett aktivt vänlänssamarbete. Samarbetet omfattar bland annat näringslivsutveckling, sociala frågor och kultur. Båda regionerna är även medlemmar i Barentssamarbetet. Sedan 1998 är Swedish Karelian Business and Information Centre (SKBIC) etablerat i Petrozavodsk. Kontorets uppgift är bland annat att samordna aktiviteter mellan Västerbottens län och Karelska republiken. SKBIC utgör en viktig kontaktpunkt i Ryssland för aktörer och företag från länet. Kontoret finansieras av Länsstyrelsen Västerbotten, Region Västerbotten och Umeå kommun.

I mars besökte en grupp lärare och pedagoger från Karelen tre olika vetenskapscenter i Västerbotten och Norrbotten. Syftet med besöket var att utveckla sin idé om ett vetenskapscenter i Petrozavodsk.

2018 förnyades Lycksele och Olonets vänortsavtal med hjälp av Länsstyrelsen. Under 2019 har detta bland annat inneburit ett officiellt besök från Olonets kommunledning och engagemang i ett rysk-svenskt projekt om rehabilitering som sträcker sig in i 2020. Därutöver har Länsstyrelsen varit behjälpliga i uppstarten av ett skolutbyte mellan två gymnasieskolor i Lycksele och Olonets.

Länsstyrelsen har under året varit behjälplig vid visumansökningar för olika organisationer då detta varit ett hinder för samarbeten med Ryssland.

I samarbete med generalkonsulatet i St. Petersburg har Länsstyrelsen börjat planera ett jämställdhetsprojekt tillsammans med aktörer från Karelen och St. Petersburg. Under hösten genomfördes ett inledande besök i Västerbotten.

Under 2019 planerades en karelsk kulturvecka i Västerbotten. Mot bakgrund av bortfall av en central aktör fattades beslut om att skjuta upp kulturveckan till 2020.

Kostnader och finansiering för Barentssamarbetet

Länsstyrelsen har delat in Barentsarbetet i sex områden enligt tabellen nedan.

Redovisning av anslag 1:11	Belopp (tkr)
Barents regionråd/regionkommitté och BRYC	48
Barents arbetsgrupper	150
Övrigt Barents samarbete	108
Stöd till projekt i Barentsregionen	547
SKBIC och övrigt Rysslandsutbyte	547
Totalt	1 400

Tabell: Fördelade medel inom Barentssamarbetet

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att man väl uppfyllt målen med Barentsuppdraget. Vi har kunnat stödja en lång rad aktiviteter genomförda av Länsstyrelsen och andra aktörer för att främja ett ökat Barentssamarbete. Arbetet har hela tiden skett i nära samarbete med Utrikesdepartementet.

Socialdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Socialdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.27 Arbetet med länsstrategier för jämställdhetsintegrering

1.27. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i uppdraget om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (S2016/07873/JÅM), redovisa hur de arbetar med genomförandet av dessa. Redovisningen ska innefatta beskrivningar av förankringsarbetet såväl internt som regionalt och en analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelserna ska också göra en bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå.

Länsstrategin och de specifika regeringsuppdragen att bekämpa och motverka mäns våld mot kvinnor är grunden för myndighetens arbete med jämställdhetspolitiken. De sex identifierade områdena i strategin påverkar de insatser och aktiviteter som planeras och genomförs årligen. De områden som beskrivs i strategin har regionaliserats och baseras på de behovs- och nulägesanalyser som gjordes i framtagandet av strategin.

Återrapporteringen redovisas i två delar, den interna strategin för jämställdhetsintegrering och för den externa delen Ett jämställt Västerbotten. Arbetet för att bekämpa och motverka mäns våld mot kvinnor beskrivs utförligare i den särskilda rapporteringen.

Exempel på arbete som har bedrivits under året, både internt och externt, redovisas under länsstyrelseinstruktion 3§ punkt 13 samt 5§ punkt 1 och 2.

Intern strategi för jämställdhetsintegrering

Den interna strategin är uppbyggd utifrån två perspektiv: arbetsgivarperspektivet och verksamhetsperspektivet. Det första fokuserar på att arbeta förebyggande och främjande, vilket kopplar an till de sex prioriterade områdena i Ett jämställt Västerbotten, diskrimineringslagstiftningen och mänskliga rättigheter. Samtliga chefer arbetar aktivt med ett genusperspektiv i arbetsmiljö och arbetsgivarfrågor inom följande områden: representation, löner, arbetsuppgifter och kompetensförsörjning, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, ohälsotal samt hot, våld och trakasserier.

Verksamhetsperspektivet fokuserar på att myndigheten ska systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor. Var och en av enheterna arbetar med att förankra, integrera och följa upp jämställdhetsperspektivet i sin verksamhet. I detta arbete analyserar enheterna genomgående och presenterar individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund där det är möjligt.

Förankringen med den interna strategin sker via länsledningen och chefsrådet (ledningsgrupp) Länsledningen är ytterst ansvarig för det arbete som ska bedrivas internt och i strategin beskrivs

vilka roller och ansvar respektive nivå, länsledning, chefer och medarbetare har i arbetet med att jämställdhetsintegrera bland annat arbetssätt och handläggning. Sakområdet har årliga avstämningar med ledningen och träffar med respektive enhetschef. Uppföljningen av arbetet görs systematiskt kopplat till både tertial- och årsredovisning. Strategin tydliggör att samtliga sakområden ansvarar för jämställdhetsintegrering och resultatet blir att myndigheten i förlängningen kan ge mer likvärdigt stöd utifrån de konsekvensanalyser som görs utifrån kön.

Jämställdhetsintegrering – resultat från verksamheterna

Vid beredning av ansökningar inom Interregprogrammen Botnia Atlantica och Norra Periferin och Arktis bedöms projekten på basis av bland annat horisontella kriterier som verktyg för tillväxt. Horisontella kriterier såsom jämställdhet är urvalsgrundande i beredningen. I Botnia-Atlanticaprogrammet görs en extra satsning i jämställdhet under programperioden 2014–2020. Stödet i jämställdhetsarbetet inkluderar grundutbildning och stöd i aktivitetsplaneringen.

I Landsbygdsprogrammet är prioriteringen av ansökningar starkt knutet till fastställda poängkriterier. Vid lika poäng går det att prioritera ansökningar med syfte att öka jämställdheten och motverka diskriminering. Den ansökan som kommer från en stödsökande som tillhör en underrepresenterad grupp kan prioriteras om två ansökningar hamnar på samma poäng efter att nationella och regionala urvalskriterier summerats.

I projektet Fossilfria transporter i norr finns en medvetenhet om att transportsystemet nyttjas olika av olika grupper i samhället, exempelvis reser kvinnor mer kollektivt än män och ungdomar reser mer kollektivt än vuxna. En sådan medvetenhet kommer att bidra till ökad jämställdhet i Länsstyrelsens stöd till kommunernas planeringsarbete med fossilfria transporter. Jämställdhet i samhällsplaneringen är en viktig aspekt för att skapa trygga och attraktiva livsmiljöer för att åstadkomma en hållbar regionförstoring och regionintegrering. I projektet har det genomförts utbildningar för nyckelpersoner och även utarbetats förslag på hur jämställdhetsanalyser på transporter kan göras där projektet använder den regionala könsuppdelade statistiken som underlag i arbetet.

Inom sakområdet naturvård har arbetet fortsatt att jämställdhetsintegrera friluftsanläggningar och den information som ges ut via sakområdet. I arbetet efter utvidgningen av Björnlandets nationalpark bearbetas och granskas samtliga texter ur ett jämställdhetsperspektiv. Informationen i nationalparkens entréer anpassas också för synskadade genom ljud och taktill information. Det planeras att arbeta med en genusanalys av processen från initiering till förvaltande av reservat. Det finns rutiner för att få fler kvinnor att delta inom de områden naturvård verkar. Inom områden som reservatsbildning ställer myndigheten krav på att alla markägare ska vara med på markägarmöten och vid avtalskrivningar. Länsstyrelsens förhoppning är att det medför att samtliga markägare blir involverade vid reservatsbildningar. Sakområdet arbetar med att jämställdhetsintegrera arbetet med tillgänglighet i skyddade områden.

När det gäller integrationsfrågor har ett jämställdhetsperspektiv arbetats in i den regionala strategin för att kunna belysa tydligare vem som får vad och på vilka villkor, vem som får ta del av resurser i samhället och hur det kan få konsekvenser för integration och etablering. Det arbetet kommer fortsätta under 2020. Myndigheten ställer krav att sökanden för de utvecklingsmedel som beviljas ska ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv, där sökanden ska beskriva hur de ska arbeta med jämställdhet. Detta följs upp vid projektbesök och i både del- och slutrapporter. Bedömningen är att det finns ett fortsatt behov av stöd internt och externt för att jämställdhet ska få genomslag i genomförandet av projekten.

Under året har områdena föräldraskapsstöd och jämställdhet arbetat utifrån det jämställda föräldraskapet inriktat mot arbetsgivare från offentlig och privat sektor. Länsstyrelsen bedömer att det finns utvecklingspotential att vidare arbeta med ett jämställdhetsperspektiv inom området som kopplar an till jämställdhetspolitiken.

I åtgärdsprogrammet för miljömålen har myndigheten arbetat med att märka åtgärder som bör utföras med ett jämställdhetsperspektiv med en symbol. I de 5 olika fokusområdena finns 43 åtgärder som myndigheten bedömer som viktiga att göra jämställdhetsanalyser på. Detta är ett resultat av ett pågående arbete att integrera miljö- och jämställdhetsfrågor. I projekt som bedrivs inom sakområdet har jämställdhetsarbetet visat konkreta förbättringar i form av att fler i kvinnor och män är aktiva och deltar i aktiviteter som genomförs.

Länsstyrelsen har, i enlighet med förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar, analyserat länets bostadsmarknad. Jämställdhetsperspektivet har integrerats och innefattar de utmaningar som har identifierats i länsstrategin. Ett av utvecklingsområdena är att tydligare koppla analysen till mäns våld mot kvinnor och hur det påverkar tillgången till bostad för våldsutsatta. Myndigheten har i samråd om riktlinjer för bostadsförsörjning påpekat att kommunerna bör ha ett jämställdhetsperspektiv i sina riktlinjer. Länsstyrelsen har fortsatt utveckla det webbaserade planeringsunderlaget och har påbörjat ytterligare arbete kring hur jämställdhetsperspektivet kan förstärkas exempelvis inom samrådsprocesser och hur det kan integreras i planarbetet. Ytterligare exempel från verksamheten redovisas under länsstyrelseinstruktion 5§ punkt 1 och 2.

Sakområdet jämställdhet är ett konsultativt stöd och erbjuder utbildningar och handledning för chefer, enheter men även till enskilda handläggare som vill ha stöd i sitt arbete med jämställdhetsintegrering. Sakområdet anordnar även olika aktiviteter under året. Den regionala könsuppdelade statistiken erbjuds varje enhet att ta del av via en övergripande föreläsning kring utvecklingen i länet. Myndigheten har arbetat vidare med internt lärande och att sprida exempel över sakområden. Till exempel har området social hållbarhet hittat utvecklingsmöjligheter kring arbetssätt och lägesbilder då dess sakområden har närliggande uppdrag och kan förstärka arbetet riktat till målgrupperna.

Samlad bedömning – intern strategi

Arbetet som pågår har medfört att myndigheten har blivit bättre på att nå underrepresenterade grupper. Att göra könskonsekvensanalyser och titta på hur resursfördelningen ser ut har medfört nya arbetssätt och kommunikationsmetoder.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet fortgår och att framgången beror på en tydlig ansvarsfördelning, tillgång till internt kunskapsstöd, processledning i arbetet och uppföljning. Arbetet har förbättrats i verksamheterna och för att fortsätta det påbörjade arbetet är det av vikt med ett i kontinuerligt stöd och utveckling av arbetssätt.

Ett jämställt Västerbotten – extern strategi

De regionala utvecklingsområdena som beskrivs i strategin har sin utgångspunkt i utvecklingen i länet och kopplar an till de jämställdhetspolitiska målen. Detta möjliggör ett konkret och aktivt arbete runtom i hela länet, bland många aktörer inom privat, offentlig och idéburen sektor. Arbetet för ett jämställt Västerbotten behöver vara problemorienterat, genom att synliggöra och tydliggöra var problemen finns.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet har nått framgång men det finns fortfarande ett stort behov av stöd, samordning och kompetensutveckling i relation till samtliga utvecklingsområden. Under året har det skett ett stort antal insatser såsom strukturerad samverkan, nätverksmöten, utbildningsinsatser, utvecklingsarbeten, framtagande av kunskapsunderlag och handledning av myndigheter. Ytterligare information redovisas under länsstyrelseinstruktion 3§ punkt 13.

Länsstyrelsen har förankrat strategin genom länsledning, chefsrådet, länsdelegationen i jämställdhet och i alla nätverk som sakområdet samordnar. Strategin har även presenterats till regionala och lokala aktörer som inte ingår i något ordinarie nätverk. För att få ett fortsatt genomslag i länet är det viktigt att fler aktörer, på olika nivåer, bidrar i arbetet och bryter ner utvecklingsområdena inom sin egen organisation. Länsstyrelsen anser att det viktigt att ett lärande sker mellan de olika sektorerna som ingår i nätverken och har därmed fortsatt arbetet med att olika deltagare står för programpunkter eller värdskap för att sprida lärande exempel på hur jämställdhetspolitiken omsätts i praktiken. Länsstyrelsen tar årligen fram en handlingsplan för sitt arbete inom jämställdhetsområdet och majoriteten av de insatser som görs sker i samverkan. Uppföljning görs bland annat inom ramen respektive nätverk.

Länsstyrelsen ser att samverkan är av yttersta vikt för att arbetet ska fortsätta kraftfullt. Ambitionen är att strategin ska användas som ett underlag för lokala och regionala satsningar. Ett tydligt exempel på satsning i relation till strategin är arbetet inom Våldsprevention Västerbotten som redovisas utförligare under länsstyrelseinstruktion 3§ punkt 13.

Jämställdhetspolitiken, instruktionen och strategin har kopplingar till samtliga sakområden som Länsstyrelsen ansvarar för. Under året har strategin varit underlag för åtgärdsprogrammet för miljömålen och den regionala utvecklingsstrategin om integrationsfrågor. Länsstyrelsen har inom sitt regionala ordförandeskap inom Barents lyft jämställdhet som horisontellt perspektiv som ska genomsyra arbetet kommande år. Länsstrategin har även varit ett underlag i framtagandet av det regionala skogsprogrammet.

Länet består av en åttondel av Sveriges yta och det finns stora demografiska och geografiska utmaningar i länet. Exempelvis påverkar det geografiska avståndet hur mycket en kommun eller organisation kan delta på nätverksmöten och likväl hur fysiskt närvarande myndigheten kan vara i det praktiska arbetet. Länets förutsättningar vad gäller stora geografiska avstånd och små kommuner påverkar även det arbete som genomförs inom området mäns våld mot kvinnor. Många kommuner har ansträngda kommunala budgetar vilket påverkar vilket stöd och skydd kommunerna erbjuder våldsutsatta och våldsutövare men även arbetet med våldsprevention. En utmaning som Länsstyrelsen tidigare har lyft är att genomslaget för politiken, och i förlängningen länsstrategin, är beroende av mottagare på lokal och regional nivå för det stöd och samordning som Länsstyrelsen ska tillhandahålla inom sitt jämställdhetsuppdrag. Detsamma gäller även representation från andra statliga myndigheter, näringsliv och civilsamhälle.

Länsstyrelsen verkar för att påvisa hur de olika delmålen inom jämställdhetspolitiken hör ihop och inverkar på varandra. Som tidigare år har ett flertal aktiviteter genomförts tillsammans med länsdelegationen i jämställdhet, kommuner, region eller organisationer som ingår i nätverken inom sakområdet jämställdhet. Länsstyrelsen ser även en utvecklingspotential kring att mer koncentrerat arbete utifrån ett gemensamt identifierat ojämställdhetsproblem tillsammans med aktörer i offentlig, privat och idéburen sektor. Länsstyrelsen bedömer att behovet av kunskap och information efterfrågas i hög grad samt att det behövs en aktör som har en samlad regional kunskap om kvinnors och mäns livsvillkor.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att behovet av kunskap och information efterfrågas i hög grad samt att det behövs en aktör som har en samlad regional bedömning och kunskap om kvinnors och mäns livsvillkor i länet. Länsstyrelsen bedömer att det fortfarande finns ett stort behov av stöd till externa aktörer och att de aktiviteter som ger bäst effekt är de processinriktade och där Länsstyrelsen aktivt deltar i arbetet och ger handledning. En viktig slutsats är att det fortsatta arbetet behöver fokusera på de utmaningar som finns i länet och därefter arbeta med aktörer och kunskapsunderlag som bidrar till en förändring. Länsstyrelsen anser det vara väsentligt att göra problemformuleringar som tydligt påvisar maktfördelningen och hur resurserna kan fördelas på ett annat sätt.

Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med bilaga 2 i länsstyrelsens regleringsbrev för år 2019: Mallar för redovisning av statistik.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	23	15	28
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	7,8	7,6	6,6
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	1,0	1,0	0,7
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,37	0,34	0,29
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,09	0,10	0,10
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	2	2	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Nya arbetsuppgifter tillkom 2018 inom området djurskydd (verkställighet av beslut om omhändertagande) och tillsyn av hund och katt. Arbetet med djurskydd överlappar, i en del fall, arbetet med ärenden enligt tillsynslagen.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal fiskevårdsområden	174	174	176
Antal fiskelicenser	34	39	42
Antal personliga fiskelicenser	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	2	2	2

Källa: Länsstyrelsens egna databaser, Register från Havs- och Vattenmyndigheten och Jordbruksverkets LB-system.

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske

Personlig fiskelicens krävs endast för den som ska fiska yrkesmässigt i de fem stora sjöarna i landet. Därför finns ingen fiskare med personlig licens i Västerbotten.

Antalet licenser speglar hur många båtar det finns i yrkesfisket i länet och inte direkt antalet fiskare, eftersom en fiskare kan ha licens för flera båtar. De senaste åren har antalet fiskare som har båt med licens minskat enligt följande: 2017 (27), 2018 (25) och 2019 (23). Länsstyrelsen bedömer att minskningen av antalet fiskare kommer att fortsätta då medelåldern är knappt 63 år och nyrekryteringen är mycket svag, bland annat beroende på svagt intresse och svårigheter att få licens.

Tabell 2.1: Rennäring

Länsfakta om rennäring	2019	2018	2017
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	- ¹⁾	106	105
Antal samebyar	7	7	7

¹⁾ Siffror för antalet renar lämnas av Sametinget i samband med att de registrerar renlängderna. Länsstyrelsen har vid tillfället för upprättande av årsredovisning 2019 inte fått siffror på aktuella antal renar.

Källa: Sametinget

Kommentar till tabellen Tabell 2.1: Rennäring

I januari 2017 beslutade Länsstyrelsen om nya högsta renantal för länets samtliga sju samebyar. Det nya högsta renantalet tar utgångspunkt i de betesresurser som finns för renskötseln i Västerbotten och ska bidra till att säkra en långsiktigt hållbar rennäring.

Länsstyrelsen har under 2019:

- påbörjat tillsyn enligt beslutet om högsta renantal från 2017
- fortsatt arbetet med syfte att reducera renantal i en sameby.

Länsstyrelsens bedömning är att antalet renar för 2019 kommer att vara lägre än året innan. Anledningen är främst minskning i den sameby som fick sitt högsta renantal sänkt i samband med 2017 års beslut.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturfondsadministration	3 337	14 099	8,1
varav förvaltande myndighet	2 144	13 355	6,0
varav attesterande myndighet	42	246	0,3
varav kontroller i territoriella program	1 151	498	1,8

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Antalet årsarbetskrafter är, totalt sett, något lägre än föregående år. Båda programmen har i stort sett beviljat hela programbudgeten för perioden 2014–2020. Utvecklade rutiner för genomförandet av programperioden har förenklat arbetet och detta, tillsammans med de IT-system som är på plats, har inneburit att antalet årsanställda på förvaltande myndighet kunnat minskas. Arbetet med kommande programperiod har ännu inte startats upp.

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2019	2018	2017
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	10 572	10 434	10 049
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	79	79	79
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	64	64	69
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	49	50	50
Kulturresevat, <i>antal</i>	3	3	3
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	53	53	53

Källa:

Fornlämningar – Riksantikvarieämbetets årliga statistik

Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

Riksintresseområden

I samband med Länsstyrelsens översyn och revidering av länets riksintressen för kulturmiljövården har ett område, AC 3, Centrala Nordmaling, utgått.

Andel kommuner som har kulturmiljöprogram

Definitionen av begreppet kulturmiljöprogram är oklar. Nya typer av kulturmiljöunderlag är på väg att utarbetas och blir svårare att redovisa enligt gängse modell. De uppgifter om kulturmiljöunderlag Boverket årligen inhämtar från kommunerna utgör sannolikt en bättre och tydligare redovisning än ovanstående procentangivelse. Siffran ovan utgör en enkel division av att 8 av länets 15 kommuner har någon form av kulturmiljöprogram.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2019	2018	2017
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	8 578	71	112
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	0	8 952	8 692

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Från och med år 2019 ansvarar Länsstyrelsen för alla utbetalningar från anslaget Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. I förra årets årsredovisning redovisades av misstag inte 71 tkr för år 2018 i kolumnen Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter
Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	7 827	5,5

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2019	2018	2017
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	4 962	4 604	3 674
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 306	609	678
varav övrig finansiering (tkr)	3 657	3 827	2 983
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,66	1,57	1,47
Verksamhetsintäkter	3 045	3 242	1 895

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18

Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Myndigheterna ska bilda ett nätverk där experter från myndigheterna ingår samt där även en expert som representant för länsstyrelsen och en expert som representant för kommuner som utses av Sveriges Kommuner och landsting (SKL) ska kunna ingå. Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar.

Respektive myndighet ska senast 1 februari varje år ta fram en åtgärdslista med konsekvensbeskrivna åtgärder som publiceras på respektive myndighets webbplats. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet har genomfört och avser att genomföra. Åtgärderna ska vara uppföljningsbara och rymmas inom myndigheternas verksamhetsområden. Åtgärderna ska genomföras integrerat i de berörda myndigheternas ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Regeringen inrättade i december 2017 ett Råd för hållbara städer som ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer. Länsstyrelserna ingår som en av 13 medlemmar i Rådet.

Länsstyrelserna har bidragit med att synkronisera rådets arbete med det arbete som bedrivs i Miljömålsrådet. Vidare har länsstyrelserna i rådets arbete poängterat vikten med att få en samlad och tydlig stat gentemot kommunerna och att det är viktigt att Agenda 2030 och då särskilt mål 11 står i fokus för rådets arbete.

Året i siffror

Avsnittet är framtaget i enlighet med regleringsbrevsuppdrag 2.2 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019. Uppdraget ersätter tidigare regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	6 424	5 936	5 208
201	Allmänna val	826	2 235	141
25	Trafikföreskrifter m.m.	289	297	310
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	11 099	9 085	7 779
30	Regional tillväxt	19 547	21 703	20 371
34	Infrastrukturplanering	1 422	1 144	1 344
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 440	5 460	5 201
41	Stöd till boende	1 052	754	586
42	Energi och klimat	7 780	6 522	3822
43	Kulturmiljö	4 995	5 509	5 633
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13 821	12 106	8 635
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	15 628	13 261	12 239
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	43 765	53 156	42 351
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 042	3 097	2585
53	Vattenverksamhet	12 465	10 482	9 707
54	Mineral-och torvfyndigheter	100	165	76
55	Miljöfarlig verksamhet	10 419	10 857	9 173
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	93	223	282
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 417	2 376	2 547
58	Restaurering	32 354	30 658	21 711
60	Lantbruk och landsbygd	14 270	13 522	13 388
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3 585	2 822	2 523
62	Fiske	2 817	2 735	2 974
70	Folkhälsa	7 827	3 810	2 911
80	Jämställdhet	3 882	3 768	2 863
81	Nationella minoriteter	37	63	112
82	Mänskliga rättigheter	1 553	1 187	426
85	Integration	4 014	4 809	5 575
	SUMMA PRODUKTION	230 963	227 740	190 472
10	Myndighetsövergripande verksamhet	20 215	18 175	15 623
11	Administration och intern service	46 561	47 013	43 478
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	297 739	292 927	249 573
99	Resurssamverkan ²⁾	614	451	283
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ³⁾	298 353	293 378	249 856

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod (och tresiffernivå avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	6 424	2,16	2 012	3,03	8 436	2,84
201	Allmänna val	826	0,28	355	0,53	1 181	0,40
25	Trafikföreskrifter m.m.	289	0,10	115	0,17	404	0,14
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	11 099	3,73	3 735	5,61	14 834	4,99
30	Regional tillväxt	19 547	6,57	4 102	6,17	23 649	7,95
34	Infrastrukturplanering	1 422	0,48	597	0,90	2 019	0,68
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 440	1,83	2 230	3,35	7 671	2,58
41	Stöd till boende	1 052	0,35	443	0,67	1 494	0,50
42	Energi och klimat	7 780	2,61	2 843	4,27	10 623	3,57
43	Kulturmiljö	4 995	1,68	1 633	2,46	6 628	2,23
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13 821	4,64	4 276	6,43	18 098	6,08
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15 628	5,25	5 202	7,82	20 831	7,00
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	43 765	14,70	10 409	15,65	54 174	18,21
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 042	1,02	1 288	1,94	4 330	1,46
53	Vattenverksamhet	12 465	4,19	4 422	6,65	16 887	5,68
54	Mineral- och torvfyndigheter	100	0,03	42	0,06	142	0,05
55	Miljöfarlig verksamhet	10 419	3,50	4 384	6,59	14 803	4,98
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	93	0,03	40	0,06	134	0,04
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 417	0,81	984	1,48	3 401	1,14
58	Restaurering	32 354	10,87	5 067	7,62	37 421	12,58
60	Lantbruk och landsbygd	14 270	4,79	5 336	8,02	19 606	6,59
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3 585	1,20	967	1,45	4 552	1,53
62	Fiske	2 817	0,95	914	1,37	3 731	1,25
70	Folkhälsa	7 827	2,63	1 965	2,95	9 793	3,29
80	Jämställdhet	3 882	1,30	1 081	1,62	4 962	1,67
81	Nationella minoriteter	37	0,01	15	0,02	52	0,02
82	Mänskliga rättigheter	1 553	0,52	546	0,82	2 099	0,71
85	Integration	4 014	1,35	1 512	2,27	5 526	1,86
	SUMMA PRODUKTION	230 963	77,57	66 518	100,00	297 481	100,00
10	Myndighetsövergripande verksamhet	20 215	6,79				
11	Administration och intern service	46 561	15,64				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	297 739	100,00			297 481	100,00
99	Resurssamverkan ²⁾	614		257		871	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen³⁾	298 353				298 353	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
	Nivå 1 (113-115)	32 301	21,27				
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	14 260	9,39				
	Nivå 3 (100-109)	20 215	13,31				
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	151 895					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (inkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

Större förändringar gällande verksamhetskostnaderna har skett inom följande områden:

201 Allmänna val.

En minskning av verksamhetskostnaderna jämfört med 2018. Under 2018 hölls tre val till kommuner, landsting och riksdag medan 2019 hölls enbart ett val till EU-parlamentet.

28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.

Länsstyrelsen har övertagit vissa djurrelaterade uppgifter från polisen. Uppgifterna togs över från polisen i juni 2018 och har hanterats av Länsstyrelsen sedan dess, med andra ord har Länsstyrelsen haft de extra uppdragen att hantera under hela 2019.

30 Regional tillväxt.

En minskning av verksamhetskostnaderna 2019 på grund av verksamhetsövergång till Region Västerbotten för företagsstöd per 1 januari 2019.

51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden.

Minskning av sakanslag under 2019 medförde minskade insatser och därmed minskade verksamhetskostnader.

53 Vattenverksamhet.

Ökning av sakanslag under 2019 medförde större insatser och därmed ökade verksamhetskostnader.

70 Folkhälsa.

Länsstyrelsen Västerbotten är ett av två länsstyrelser som fått i uppdrag av regeringen att frammetoder och arbetssätt för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik hälsa i befolkningen. Detta uppdrag medför att verksamhetskostnaderna inom området ökade 2019.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019 totalt	2019 varav kvinnor	2019 varav män	2018 totalt	2017 totalt
20-21 (exkl. 201 ¹⁾)	Övrig förvaltning	6,8	3,8	3,0	5,5	5,8
201 ¹⁾	Allmänna val	0,8	0,5	0,3	2,2	0,2
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,4	0,2	0,2	0,5	0,4
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12,0	8,8	3,2	11,5	10,3
30	Regional tillväxt	11,8	4,9	6,9	16,7	17,8
34	Infrastrukturplanering	1,8	1,2	0,5	1,3	2,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6,4	3,5	2,9	7,1	7,2
41	Stöd till boende	1,3	1,1	0,2	1,0	0,9
42	Energi och klimat	9,4	6,4	3,0	7,7	4,5
43	Kulturmiljö	5,2	2,9	2,3	5,9	6,1
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	12,5	7,5	5,0	10,6	8,5
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16,4	7,4	9,0	13,2	13,4
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	36,2	13,0	23,2	41,1	41,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4,3	3,2	1,2	4,5	3,8
53	Vattenverksamhet	15,8	8,4	7,4	14,6	13,8
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,1	0,1	0,0	0,3	0,1
55	Miljöfarlig verksamhet	14,4	11,2	3,2	15,6	13,4
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,2	0,1	0,0	0,4	0,5
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,1	1,8	1,3	3,0	3,2
58	Restaurering	19,1	3,5	15,5	19,6	15,3
60	Lantbruk och landsbygd	18,2	12,5	5,6	17,6	19,0
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3,1	0,9	2,2	2,5	2,6
62	Fiske	3,0	0,2	2,8	2,9	3,2
70	Folkhälsa	5,5	4,0	1,4	3,6	3,0
80	Jämställdhet	3,2	3,2	0,0	2,6	2,5
81	Nationella minoriteter	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
82	Mänskliga rättigheter	1,5	1,5	0,0	1,2	0,5
85	Integration	4,9	3,8	1,1	6,1	6,9
	SUMMA PRODUKTION	217,4	115,9	101,5	218,8	206,8
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13,0	7,7	5,4	13,5	12,9
11	Administration och intern service	19,9	13,8	6,0	20,1	19,7
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	250,3	137,4	112,9	252,4	239,4
99	Resurssamverkan ²⁾	0,9	0,3	0,6	0,7	0,4
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	251,1	137,7	113,4	253,1	239,8

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämställs med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m år 2018.

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2019 totalt (tkr)	2019 per åa (kr)	2018 totalt (tkr)	2018 per åa (kr)	2017 totalt (tkr)	2017 per åa (kr)
Intern representation	58	231	100	394	149	621
Extern representation	517	2 060	601	2 374	612	2 553

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell D – Representation

Både den interna och den externa representationen har minskat 2019 i jämförelse med tidigare år.

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader ¹⁾	2019	2018	2017
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ²⁾	1 625	1 682	1 719
Lokalyta (m ²)	1 032	1 032	1 032
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 575	1 630	1 665
Lokaler^{3) 5)}			
Lokalkostnader (tkr)	13 213	12 820	12 571
Lokalyta (m ²)	7 816	7 816	7 816
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 691	1 640	1 608
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	53	51	52
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	31	33
Kontorslokaler^{4) 5)}			
Kontorslokalyta (m ²)	6 429	6 429	6 429
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	26	25	27
SUMMA LOKALKOSTNADER	14 838	14 501	14 290

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

⁵⁾ I årsredovisningen 2018 redovisade inte kontorslokalytan i Skellefteå 100 m². Detta är korrigerat i tabellen för 2018.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell E – Lokaler

De totala kostnaderna för lokalerna har ökat p.g.a. indexuppräknning i hyresavtalen.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

(samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	73	124	417	519	95	5
Övrig förvaltning (20-21), exkl. 201	99	936	125	1 032	128	4
Allmänna val (201)	6	104	14	120	4	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	13	152	9	154	20	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	153	1 091	796	1 918	122	4
Regional tillväxt (30)	106	102	44	172	80	25
Infrastrukturplanering (34)	11	41	4	46	10	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	67	1 079	17	1 094	69	1
Stöd till boende (41)	166	334	1	220	281	4
Energi och klimat (42)	67	24	16	94	13	3
Kulturmiljö (43)	101	372	57	425	105	5
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	81	155	72	204	104	5
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	98	324	38	363	97	5
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	221	208	191	406	214	78
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	66	672	53	743	48	1
Vattenverksamhet (53)	121	352	85	434	124	8
Mineral- och torvfyndigheter (54)	5	35	5	44	1	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	188	620	150	770	188	14
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	8	177	0	180	5	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	25	52	9	71	15	3
Restaurering (58)	30	25	32	62	25	7
Lantbruk och landsbygd (60) ¹⁾	2 085	7 102	32	7 540	1 679	845
Rennäring m.m. (61)	76	868	43	837	150	0
Fiske (62)	18	457	5	453	27	0
Folkhälsa (70)	48	38	7	27	66	0
Jämställdhet (80)	10	28	5	24	19	1
Nationella minoriteter (81)	2	2	0	3	1	0
Mänskliga rättigheter (82)	2	21	6	25	4	0
Integration (85)	8	53	19	64	16	1
TOTALT ANTAL ÄRENDE FÖR SAMTLIGA ÄRENDESLAG	3 954	15 548	2 252	18 044	3 710	1 020
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	61	71	1	81	52	10

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

Ärendehanteringssystemet stänger inte möjligheten för registreringar vid årsskiftet. Detta får till följd att både registreringar och justeringar kan ske i efterhand. Då uppstår så kallade balansskillnader som orsakas av:

- Beslut som registrerats på föregående år efter statistikuttag i januari
- Nya ärenden inkomna under föregående år registreras efter statistikuttaget
- Ärenden som har makulerats eller bytt VÄS-kod efter statistikuttaget.

Tabell G – Handläggningstider

VÄS	Ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2017-2019	Utfall (%) 2019	Utfall (%) 2018	Utfall (%) 2017	Medelantal dagar 2019	Medelantal dagar 2018	Medelantal dagar 2017
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45	-	-	-	-	-	-
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45	-	-	-	-	-	-
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180	-	-	-	-	-	-
282	Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ Djurskyddslagen ²⁾	90	92	100	100	30	20	18
282	Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	100	100	100	11	19	15
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	99	99	99	19	21	18
403	Överklagade av lov, förhandsbesked ³⁾	150	98	100	100	63	69	49
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ³⁾	120	100	100	100	40	56	38
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	100	100	94	58	83	93
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. föfattn	180	98	100	97	68	71	71
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	77	65	74	41	40	36
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁴⁾	21	99	98	100	5	5	5
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 5)}	180	89	65	66	100	180	231
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	77	62	67	72	134	120
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	86	96	96	20	17	16
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	96	99	96	12	7	7
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{6, 7), 9) 10)}							
	Företagsstöd	180	77	68	75	131	155	135
	Projektstöd	180	56	71	60	198	145	201
	Miljöinvesteringar	180	-	-	-	-	-	-
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{6, 7), 9)}							
	Företagsstöd	180	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	180	-	-	-	-	-	-
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{7, 8), 9) 10)}							
	Företagsstöd	120	89	74	95	83	102	73
	Projektstöd	120	72	73	87	100	89	70
	Miljöinvesteringar	120	-	-	-	-	-	-
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{7, 8), 9)}							
	Företagsstöd	120	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	120	-	-	-	-	-	-
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	92	98	96	10	11	7
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	97	98	96	19	14	13

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Uppdrag 3.39 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019.

⁴⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁵⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

⁹⁾ I tabellen redovisas inte utfall där antalet understiger 10 beslutade ärenden.

¹⁰⁾ Siffrorna för år 2017 är korrigerade jämfört med tidigare årsredovisningar p.g.a. tidigare felaktiga uttag.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentar till Tabell G – Handläggningstider

VÄS 282

Länsstyrelsen har genom åren nått de målsatta handläggningstiderna inom ärendegrupp 282. Länsstyrelsen klarade dock inte fullt ut målet för handläggningstid när det gäller tillståndsansökningar enligt 6 kap 4 § DL under 2019. Den målsatta tiden överskreds för tre ärenden vars komplexitet medförde en förlängd handläggningstid. I samtliga ärenden beslutades om tillstånd i enlighet med ansökan.

Tabell H – Styckkostnader

VÄS	Styck-kostnad 2019 ¹⁾	Styck-kostnad 2018 ¹⁾	Styck-kostnad 2017 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2019 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2018 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2017 ¹⁾	Antal ärenden 2019 ²⁾	Antal ärenden 2018 ²⁾	Antal ärenden 2017 ²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Uttryckt i tkr.

²⁾ Avser antalet beslutade ärenden.

Kommentar till Tabell H – Styckkostnader 2017-2019 för ärendeslag med stort antal ärenden år 2019

Enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska antal och styckkostnad redovisas för ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden. Länsstyrelsen Västerbotten hanterar många olika ärendeslag varav de flesta inte uppgår till ett stort antal enligt Länsstyrelsens bedömning.

Det ärendeslag med flest antal ärenden är Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (VÄS 601) och de flesta av dessa ärenden hanteras i Jordbruksverkets system.

Jordbruksverket har i uppdrag att årligen ta fram Myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd och därigenom redovisas alla Länsstyrelser kostnader på ett enhetligt sätt.

I regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna framkommer att styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna för år 2020.

Med anledning av att Jordbruksverket redan tar fram rapporter om kostnader per ärende för aktuellt ärendeslag samt att Länsstyrelsen undantas från kravet på styckkostnader från 2020, anser Länsstyrelsen att det inte finns ärendeslag som omfattar ett stort antal som är väsentliga att redovisa.

Övriga återrapporteringskrav

Avsnittet innehåller övriga återrapporteringskrav enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet, enligt 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2017 ackumulerat utfall	2018 utfall intäkter	2018 utfall kostnader	2018 netto utfall	2019 budget intäkter	2019 utfall intäkter	2019 budget kostnader	2019 utfall kostnader	2019 netto budget	2019 netto utfall	2019 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-144	598	593	5	500	522	550	621	-50	-99	-239
Registreringsavgift för jaktområden	0	119	119	0	200	46	200	46	0	0	0
Delgivning	33	11	6	5	0	11	0	49	0	-37	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	393	1 747	961	786	1 500	1 747	1 700	1 521	-200	226	1 406
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	0	586	586	-0	300	813	300	813	0	-0	0
Fjällförvaltning	3 135	1 970	905	1 065	2 000	1 654	2 800	1 890	-800	-236	3 965
Summa totalt	3 417	5 030	3 170	1 861	4 500	4 794	5 550	4 940	-1 050	-146	5 131
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	282	2 475	1 679	795	2 200	2 326	2 450	2 237	-250	90	1 167
Uppdragsverksamhet	3 135	2 556	1 490	1 065	2 300	2 467	3 100	2 703	-800	-236	3 965

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 och bilaga 3 till länsstyrelsens regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:

- 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
- 2) Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
- 3) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
- 4) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Antalet registreringar av nya eller ändrade jaktområden har varit färre än beräknat. Intäkten beror av antalet registreringsärenden och varierar från år till år. En anledning till minskningen är att älgskötselområdena (ÄSO) sköter sina förändringar inom ÄSO vilket leder till färre antal ärenden både 2018 och 2019 jämfört med tidigare år.

Övrig offentligrättslig verksamhet avser år 2018 och 2019 dammsäkerhetstillsyn. År 2017 ingick förutom dammsäkerhetstillsyn även animaliska biprodukter. Under år 2018 var delar av tjänsterna vakanta vilket gjorde att kostnaderna var lägre än beräknade. Under år 2019 har de vakanta tjänsterna tillsatts vilket medfört att kostnaderna har ökat, men fortfarande inte fullt ut enligt budget.

När det gäller resurssamverkan så varierar intäkterna och kostnaderna beroende på hur många medarbetare som arbetar med våra länsstyrelse gemensamma uppdrag.

Fjällförvaltningen har även år 2019 haft lägre intäkter än förväntat, beroende på en fortsatt lägre nivå på antalet jakt- och fiskemandagar. Även kostnaderna blev under året lägre främst beroende på att en del byggprojekt ej genomfördes som planerat. Anledningen till detta var den låga budget som sakanslagen för naturvård fick vid ingången av året, vilket resulterade i att vi starkt fick prioritera på färre byggarbeten.

Kompetensförsörjning, enligt 3 kap. 3 §

3 § Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsen Västerbotten arbetar med att skapa förutsättningar för en föredömlig arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter för både verksamhet och medarbetare. Att kontinuerligt, långsiktigt och systematiskt utveckla kompetensen hos medarbetarna är myndighetens strategi för att kunna uppfylla visionen Tillsammans gör vi det hållbara möjligt.

Genomgående för de insatser som genomförts har varit att skapa goda förutsättningar för att alla medarbetare ska känna ansvar och engagemang genom samverkan och aktivt deltagande i förbättringsarbetet. Detta sker kontinuerligt i dialogen mellan chef och medarbetare, på arbetsplatsträffar och i central samverkan.

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt med en utökad tjänsteannonsering via sociala medier. Det har varit ett bra sätt att nå nya medarbetare och myndigheten kommer att fortsätta med annonseringar via dessa kanaler.

För att säkerställa att Länsstyrelsens chefer uppfyller kraven inom ramen för sina uppdrag genomför myndigheten chefsutvärderingar vart tredje år. Under 2019 har Länsstyrelsen utvärderat fem chefer som fått förnyat förtroende och viktig feedback från sina medarbetare inför sitt fortsatta ledarskap.

Under året har myndigheten haft en ökad rörlighet inom de verksamhetsområden där konkurrensen om arbetskraften ökat. Löneläget blir ett allt större konkurrensmedel mot andra arbetsgivare.

Mot bakgrund av det grundläggande arbetsmiljöarbetet, kvalitetssäkringen av våra chefers kompetenser och delaktigheten för alla medarbetare är vår bedömning att Länsstyrelsen Västerbotten överlag är en fortsatt attraktiv arbetsplats med ett starkt varumärke.

Sjukfrånvaro, enligt 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2019			2018		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	9,0	- ¹⁾	- ¹⁾	7,4	- ¹⁾	- ¹⁾
	30-49	60,4	2,2	50,8	63,5	1,4	28,1
	50≥	53,8	3,9	87,2	52,8	2,4	73,3
	Alla	123,2	2,8	73,2	123,7	1,8	56,5
Kvinnor	≤29	12,4	2,4	0	15,0	2,9	53,6
	30-49	100,2	3,6	52,1	92,1	3,0	49,6
	50≥	44,7	8,0	90,3	43,6	7,4	79,8
	Alla	157,3	4,8	72,4	150,7	4,3	64,9
Samtliga	≤29	21,4	1,7	0	22,4	2,3	48,4
	30-49	160,6	3,1	51,8	155,5	2,3	46,0
	50≥	98,5	5,8	89,4	96,4	4,7	78,1
Summa		280,5	3,9	72,6	274,3	3,2	63,2

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

¹⁾ Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

¹⁾ Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron ökade under 2019. Det är ett fåtal långtidssjukskrivningar som förklarar att Länsstyrelsen inte når det uppsatta målet på max tre procent sjukfrånvaro. Trenden fortsätter med en högre sjukfrånvaro men myndighetens analys är att orsakerna inte härrör från faktorer i arbetsmiljön. Länsstyrelsen har fortsatt kontinuerlig dialog med företagshälsovården samt följer upp sjuktalen i central samverkan

Information av väsentlig betydelse

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Ett flertal industrietableringar i länet

Under de senaste, och kommande åren, är Västerbotten inne i en period med ovanligt många nya stora industrietableringar i länet. En majoritet av dessa etableringar sker på mark som tidigare inte använts för industriverksamhet. Det rör sig dels om Northvolts etablering i Skellefteå. Etableringen i Skellefteå har också medfört att ytterligare nya industrietableringar är på gång i närområdet.

Länsstyrelsen ser också en stor ökning av byggandet av vindkraft i länet. För första gången byggs flera vindkraftparker i länet. Under året har också prövningen av två nya gruvor påbörjats. Detta blir första gången på flera år som helt nya gruvor etableras. Sammantaget ställer detta stora krav på Länsstyrelsen som tillsyns- och prövningsmyndighet eftersom allt detta förväntas göras inom befintliga resurser, vilket leder till svåra men viktiga omprioriteringar av verksamheten.

Norrbotniabanan – resurskrävande planering

Med Norrbotniabanan, en 27 mil lång ny kustnära järnväg mellan Umeå-Luleå, förbättras kapaciteten avsevärt då den nya, moderna järnvägen går i en rakare sträckning nära kusten där Norrlands största städer finns. Norrbotniabanan kommer att klara av tyngre laster och högre hastigheter vilket gynnar godstrafiken. Utsläppen av koldioxid beräknas minska med cirka 80 000 ton per år genom att flytta transporter från väg till järnväg.

Förberedelserna i form av handläggning av järnvägsplaner, ändringar eller upphävande av översiktsplaner och detaljplaner, samt fastighetsbildningsärenden är mycket omfattande. Utöver arbetet med fysisk planering berörs också Länsstyrelsen inom fler ärendetyper och verksamhetsområden. Dessutom kan ytterligare eventuella tillstånd, artskydd, reservatsdispenser, Natura 2000-prövningar samt utredningar och utgrävningar inom området kulturmiljö bli aktuella.

Under 2019 har betydande förändringar skett i Trafikverkets egen tidplan vilket innebär att än så länge har Länsstyrelsens resurssituation inte försenat framtagandet av järnvägsplaner för Norrbotniabanan.

Planeringsarbetet kopplat till Norrbotniabanan tar omfattande personalresurser i anspråk. Länsstyrelsen har under flera års tid begärt extra resurser för att kunna hantera ärenden och planer som är en förutsättning för Norrbotniabanans etablering enligt tidplan. Då inga resurser tillförts finns risk för att projektet kan försenas.

I oktober gav regeringen Trafikverket i uppdrag att analysera resursbehovet för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar. Länsstyrelserna fick parallellt ett uppdrag att föreslå gemensamma arbetsmetoder vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar. Uppdragen ska redovisas i maj 2020.

Konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket

Länsstyrelsen välkomnar att regeringen utreder införandet av en konsultationsordning för det samiska folket. Förslaget innebär en skyldighet för regeringen, myndigheter, landsting och kommuner att innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna konsultera Sametinget som företrädare för det samiska folket. Förslaget innebär att den konsultationsskyldige bestämmer på vilket sätt en konsultation ska genomföras men ska så långt som möjligt tillgodose den samiska företrädarens önskemål om konsultationsform.

Länsstyrelsen Västerbotten har i sitt yttrande avstyrkt förslaget, bland annat eftersom lagförslaget inte fullt ut avspeglar den komplexitet frågan består i. Länsstyrelsen anser att utredningen underskattat den påverkan detta kommer att ha på myndigheter, särskilt i norra Sverige. Det är troligt att denna konsultationsordning, där samerna ses som en homogen grupp, kommer att skapa konflikter. Konsultationer som äger rum parallellt med existerande samråd tillför inget mervärde.

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2019	2018	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	130 757	134 407	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	19 087	20 918	2
Intäkter av bidrag	147 935	148 741	3
Finansiella intäkter	30	51	4
Summa	297 810	304 117	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-180 360	-172 570	5
Kostnader för lokaler	-15 744	-15 148	
Övriga driftskostnader	-98 896	-102 023	6
Finansiella kostnader	-257	-450	7
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 096	-3 187	
Summa	-298 353	-293 378	
Verksamhetsutfall	-543	10 738	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	12 940	13 918	8
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-12 940	-13 918	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	12 354	74 035	9
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	76 042	105 839	10
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	212 132	184 775	11
Finansiella kostnader	-252	-478	12
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-7 837	6 962	13
Lämnade bidrag	-292 438	-371 133	14
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-543	10 738	15

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	16
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	1 297	1 891	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	5 993	6 243	
Pågående nyanläggningar	0	105	
Summa	7 290	8 240	17
Utlåning			
Utlåning	0	0	
Summa	0	0	
Varulager m.m.			
Fastigheter	5	5	
Summa	5	5	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 409	1 504	18
Fordringar hos andra myndigheter	6 504	8 670	19
Övriga kortfristiga fordringar	650	1 261	20
Summa	8 564	11 435	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	3 644	3 682	
Upplupna bidragsintäkter	21 961	18 807	
Övriga upplupna intäkter	489	928	
Summa	26 094	23 417	21
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	21 791	41 346	
Summa	21 791	41 346	22
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	76 712	89 639	23
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	17 189	16 788	24
Kassa och bank	174 096	170 586	25
Summa	267 997	277 012	
Summa tillgångar	331 740	361 456	

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	115	115	
Balanserad kapitalförändring	15 266	4 527	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-543	10 738	
Summa	14 837	15 380	26
Fonder			
Fonder	123 200	115 362	
Summa	123 200	115 362	13
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	0	0	
Övriga avsättningar	1 686	1 472	27
Summa	1 686	1 472	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	5 630	7 668	28
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	8 232	8 941	29
Leverantörsskulder	11 952	10 739	
Övriga kortfristiga skulder	4 374	4 309	30
Depositioner	17 189	16 788	31
Summa	47 376	48 446	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	17 564	15 534	
Oförbrukade bidrag	127 077	165 261	
Summa	144 641	180 796	32
Summa kapital och skulder	331 740	361 456	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Arets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01								
Rikets styrelse								
01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.	4 328	136 473	0	-247	140 554	-136 706	3 848	33
Utgiftsområde 05								
Internationell samverkan								
05 01 011 005 Barentssamarbete	14	1 400	0	-14	1 400	-1 400	0	34
Utgiftsområde 19								
Regional tillväxt								
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	-62	6 245	0	0	6 183	-5 134	1 049	35
Summa	4 279	144 118	0	-260	148 137	-143 240	4 897	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2394 123 Övriga ränteinkomster	0	-3	
2511 017 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 400	1 209	
2537 117 Miljöskyddsavgift	9 000	9 368	
2552 315 Avgifter enligt avfallsförordningen	200	120	
2714 115 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	2 500	2 246	
2811 205 Övriga inkomster	15	0	
Summa	13 115	12 940	8

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag / Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år				NOT
				2020	2021	2022	2023 - 2024	
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	20 000	77 248	5 674	3 485	2 189	0	0	35

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. De flesta belopp i resultatredovisning och i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2020.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

- Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Indikatorer

Länsstyrelsen har tagit fram resultatindikatorer för ett flertal områden i resultatredovisningen men det finns områden som saknar indikatorer och orsaken till det är bland annat:

- svårigheter att inom vissa områden definiera relevanta resultatindikatorer som påvisar resultatutvecklingen utifrån uppdraget
- att det medför kostnader som bedöms överstiga nyttan eller
- att det i uppdrag redan finns efterfrågade indikatorer som ska redovisas.

Styckkostnader

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska styckkostnader för handläggning av ärenden inom ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden redovisas. Myndigheten bedömer enligt ESV: s föreskrifter till bestämmelsen självständigt vad som avses med ett stort antal ärenden.

Enligt ESV: s allmänna råd till bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör de ärendeslag som redovisas vara väsentliga att redovisa samt utgöra verksamhetens prestationer. Styckkostnaderna per ärendeslag bör beräknas som totala verksamhetskostnader, inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar.

Länsstyrelsen har följande kommentarer om styckkostnadsberäkning:

- Det finns undergrupperingar av ärendeslag inom en VÄS-kod på 3-ställig nivå, vilket gör att begreppet ärendeslag inte kan likställas med VÄS-kod på 3-ställig nivå.
- Den VÄS-kod på 3-ställig nivå som har flest antal ärenden är VÄS-kod 601 där merparten av ärendena hanteras i Jordbruksverkets system. Jordbruksverket redovisar kostnader för dessa ärenden i en särskild rapport som Jordbruksverket tar fram.
- I regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna framgår att styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna för verksamhetsår 2020.
- De kostnader som finns redovisade under respektive VÄS-kod på 3-ställig nivå avser inte enbart kostnader för beslutade ärenden, utan även för t ex inkomna (ännu ej beslutade ärenden) vilket får styckkostnaden för beslutade ärenden att skenbart bli något högre än vad den de facto borde vara.
- Det finns ingen automatisk systemkoppling mellan vilken VÄS-kod ett ärende redovisas under och till vilken VÄS-kod en kostnad hänförs. Detta leder till att fullständig korrelation inte nödvändigtvis föreligger.
- Vad som utgör ett stort antal avgörs enbart utifrån 2019 års ärendemängd. Det innebär att ett ärendeslag som tidigare år har uppfyllt kriterierna för vad som bedöms vara ett stort antal riskerar att inte beräknas och vice versa.
- Kostnader på VÄS-gruppernas egna övergripande koder har inte fördelats till respektive ärendeslag inom gruppen, eftersom det i många fall registreras ärenden på de övergripande koderna.

Tabell G i tidigare årsredovisningar

Tidigare årsredovisningar har innehållit statistik om överklagande ärende (tidigare Tabell G). Efter analys har det framkommit att kvaliteten på denna data är bristfällig. Därför har statistiken exkluderats i årets årsredovisning i väntan på att nya rapporter tas fram i ärendehanteringssystemet Platina.

Redovisnings- och värderingsprinciper Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningsposter. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 20 tkr. Skulder till personalen i form av

kompleddighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras årsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Under 2019 har översyn av tillämpade avskrivningstider gjorts utifrån *ESV:s handledning 2016:49 Att redovisa materiella anläggningstillgångar*. För att på ett bättre sätt avspeglar kostnaderna mot den faktiska förbrukningen är avskrivningstiden förlängd när det gäller egenutvecklade/köpta IT-system, maskiner och andra fordon. Tillämpning sker på nyanskaffningar från den 1 september 2019. Korrigering av avskrivningsplan avseende tidigare anskaffade tillgångar bedöms inte som meningsfullt.

	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Materiella anläggningstillgångar	
- <i>Förbättringsutgift på annans fastighet</i>	Högst 7 år
- <i>Maskiner, inventarier m.m.</i>	
Maskiner	5 år
IT-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- <i>Pågående nyanläggningar</i>	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Jordfonden

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris, med justering för gjorda åtgärder. Då särskild skuldpost saknas, statskapitalet finns bokfört hos Jordbruksverket, balanseras redovisningen mot statens checkräkning.

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar som är mer än tre månader gamla värderas och om de bedöms som osäkra bokförs de som befarade förluster och värderegleras. Fordringar avseende omhändertagande av djur värderegleras i samband med att fordran överlämnas till Kammarkollegiet för indrivning. Fordringar på statliga myndigheter värderegleras ej. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Verksamhetens intäkter och kostnader

I den nationella budgeten för 2019 gjordes en neddragning på resurserna till miljötillsyn med 65 miljoner. Detta har på ett tydligt sätt påverkat Länsstyrelsens verksamhet. Som en konsekvens av detta har vissa delar av verksamheten prioriterats ner bland annat tillsynspersonalens deltagande i miljöprövningsärenden. Vi har också minskat vårt proaktiva arbete och istället fått arbeta händelsestyrt vilket påverkar vår möjlighet att hålla en god dialog med verksamhetsutövarna.

I och med bildandet av Region Västerbotten (RV) övergick cirka 68 mnkr av årets ingående åtaganden till RV. För Länsstyrelsens del har det årliga regionalpolitiska anslaget minskat från 71 900 tkr till 6 245 tkr.

Transfereringar

Bidragsutbetalningar gällande kulturmiljöåtgärder har övergått från Riksantikvarieämbetet till Länsstyrelsen. Totalt har ASK bidrag om 8 406 tkr utbetalats under 2019.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Andersson, Magdalena	1 424 602 -	
Länsråd		
Lustig, Lars	1 084 610	Vice ordförande i Umeå Universitets styrelse
Insynsråd		
Hedblom, Maria	4 500	Ledamot i teknisk- naturvetenskapliga fakulteten, Umeå Universitet Ledamot i Umeå Universitet Holdingbolag Ledamot i Handelshögskolan, Umeå Universitet Ledamot i Innovationskontor norr, Umeå Universitet Ledamot i Skogstekniska klustret ek. förening Ledamot i Leia Företagshotell AB
Burman, Lorents	7 728	Ordförande i Skellefteå Stadshus AB
Mörtsell, Tomas	5 048	Ledamot i Tomas Mörtsell AB Ledamot i Tidningar i norr AB Ledamot i Storumans kommunföretag AB Ledamot i Power Up Sverige AB Ledamot i Marrikk auto teknik AB Ledamot i Gultrasten AB Ledamot i Industri och logistikcentrum i Storuman AB Ledamot i Inera AB
Folkesson, Ann-Charlott	3 240	Ägare, VD Folkessons Gröna Näringar AB Ledamot i Näslund Spedition AB Ledamot i NS Horse AB Ledamot i Näslund Folkesson Invest AB Ledamot i Lantbrukarnas Ekonomi AB Vice ordförande och ledamot i We Effect
Eliasson, Hans (till och med 28 februari 2019)	3 288	Ordförande i AC Forest AB Ledamot i Olofsfors AB
Högberg, Peter (till och med 28 februari 2019)	3 000 -	
Bäcklund, Lilly (till och med 28 februari 2019)	5 721	Vice ordförande i Stadshus AB Lycksele Ledamot i Kvarkenrådets styrelse Ledamot i Sveriges kommuner och regioner, beredning demokratifrågor Ledamot i regionpolisråd i polisregion nord Ledamot i Kommuninvest föreningsstyrelse
Lindberg, Hans (till och med 28 februari 2019)	3 000	Ledamot i Svenska Kommunförsäkrings AB Ledamot i Norrbotniabanan AB Ledamot i Kvarken Link AB Ledamot i Umeå Kommunföretag Aktiebolag
Adolfsson, Hans (ny från 1 mars 2019)	3 000	Ordförande i styrelsen för Umeå Universitet Holding AB Ledamot i styrelsen för Sveriges Universitet och Högskoleförbund Ledamot i rådet för evidensbaserad miljöanalys, Formas Ledamot i Ingenjörsvetenskapsakademiens IVA-Nord Styrelse
Ärlestig, Martin (ny från 1 mars 2019)	3 000	Ledamot i Komatsu Forest AB, för koncernen Ledamot i Process IT
Frohm, Isak (ny från 1 mars 2019)	6 035 -	
Elisabeth Björnsdotter Rahm (ny från 1 mars 2019)	0	Ledamot i Insynsrådet i MYNSK i Gävle Ledamot i Medicinkonsulten Hälsocentral i Lycksele AB Ledamot i Lappmarksmedicin AB

Noter till resultaträkningen

Not 1 Intäkter av anslag	2019	2018
01 05 001 020 Förvaltningsanslag	128 179	130 981
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	2 049	3 009
05 01 011 005 Samarbeta inom Östersjöregionen, Barentssamarbeta	530	417
Summa intäkter av anslag	130 757	134 407

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen, 129 tkr jämfört med 122 tkr föregående år.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
Offentligrättsliga avgifter	7 550	7 919
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	9 612	11 956
Intäkter av andra ersättningar	1 925	1 043
Summa	19 087	20 918

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	315	451
Intäkter utbildning/konferenser	1 111	1 273
Intäkter konsultuppdrag	7 811	9 944
Intäkter övriga 4 § avgifter	375	288
	9 612	11 956

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Gruppen intäkter av andra ersättningar har utökats utifrån att verksamhet angående omhändertagande av djur övertogs från Polisen den 1 juni 2018 och är anslagsfinansierad. Verkställighetskostnader minus ersättning för försälda djur anses utgöra sanktionsavgift och redovisas här, 865 tkr jämfört med 104 tkr föregående år.

Minskningen avseende intäkter konsultuppdrag beror främst på fakturering av skogsbrandflyg mot Myndigheten för skydd och beredskap (765 tkr jmf med 1 551 tkr föregående år) och konsultuppdrag mot Naturvårdsverket (938 tkr jmf med 2 481 tkr föregående år).

Not 3 Intäkter av bidrag	2019	2018
Bidrag från statliga myndigheter	118 192	114 704
varav		
Naturvårdsverket	37 633	44 749
Havs- och vattenmyndigheten	26 803	22 856
Länsstyrelsen i Örebro län	20 053	21 485
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	7 731	5 506
Kammarkollegiet	6 665	1 720
Statens jordbruksverk	4 926	4 635
Skogsstyrelsen	2 741	2 341
Tillväxtverket	2 655	1 422
Övriga motparter	8 985	9 990
Bidrag från övriga	29 743	34 037
varav bidrag från EU:s fonder		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	14 909	9 899
ERUF 2007-2013 program Botnia-Atlantica	0	1 341
ERUF 2007-2013 program Norra Periferin	0	7 772
ERUF 2014-2020 program Botnia-Atlantica	2 249	2 022
ERUF 2014-2020 program Norra Periferin och Arktis	3 802	4 044
Summa	147 935	148 741

Ökningen från Kammarkollegiet avser projekt Projektplan samordnat folkhälsoarbete, 4 531 tkr jmf med 534 tkr föregående år. Bidrag från EU:s fonder ERUF 2007-2013 avsåg avslut av föregående programperiod.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2019

Not 4 Finansiella intäkter	2019	2018
Ränteutäkter avseende lån i Riksgälden	18	40
Övriga finansiella intäkter	11	11
Summa	30	51

Räntekonto i Riksgälden har negativ ränta och redovisas under noten finansiella kostnader.

Not 5 Kostnader för personal	2019	2018
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-121 146	-116 702
varav		
Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-473	-530
Övriga kostnader för personal	-59 214	-55 868
Summa	-180 360	-172 570

Medeltalet anställda har ökat från 274 till 281 personer.

Not 6 Övriga driftskostnader	2019	2018
Övriga driftskostnader	-98 896	-102 023

Förändringen mellan åren beror till stor del på vilka projekt Länsstyrelsen driver.

Not 7 Finansiella kostnader	2019	2018
Räntekostnader i Riksgälden	-230	-423
Övriga finansiella kostnader	-27	-27
Summa	-257	-450

Lånen i Riksgälden har negativ ränta och redovisas under finansiella intäkter.

Not 8 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019
	netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Akkumulerat utfall 2017 - 2019
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål									
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-422	-757	1 400	1 209	0	2 653	1 400	-1 444	-2 623
2528 Avgifter vid bergstaten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2537 Miljöskyddsavgift	-1 257	-2 401	9 000	9 368	0	10 017	9 000	-649	-4 307
2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter	-106	-39	200	120	0	108	200	12	-132
varav									
- Avgifter enligt avfallsförordningen	-106	-39	200	120	0	108	200	12	-132
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål									
2394 Övriga ränteutäkter	-0	-2		-3			0	-3	-6
2714 Sanktionsavgifter	2 365	3 149	2 500	2 246			2 500	2 246	7 760
2811 Övriga inkomster	14	150	15	0			15	0	164
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	593	100	13 115	12 940	0	12 778	13 115	163	856

Kommentar: Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende länsstyrelsema.

Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är lönekostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på utifrån Tabell B. Kostnaderna har därefter justerats exempelvis där intäkter saknas eller där kostnaderna även avser annat.

Intäkter för tillståndsprövning enligt mineralagen tas in av Bergsstaten och vi har därmed tagit bort våra kostnader avseende detta.

Utfallet på sanktionsavgifter avser Arbetsmiljöverkets sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen.

Budgeterade intäkter enligt avfallsförordningen bygger på en uppskattning av antalet ansökningar som kommer in och för år 2019 var antalet lägre än prognosen.

Justeringar jämfört med föregående årsredovisning: netto utfall 2017 har korrigerats avseende OH på Miljöskyddsavgift, 177 tkr. Nettoutfallet 2018 var felaktigt summerat avseende övriga intäkter i föregående års not och har nu rättats.

Not	9 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2019	2018
	01 05 001 020 Förvaltningsanslag	8 399	4 112
	19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	3 085	68 953
	05 01 011 005 Samarbeta inom Östersjöregionen, Barentssamarbeta	870	969
	Summa	12 354	74 035

Förvaltningsanslag: av ökningen avser 7 850 tkr förvaltningskostnader hos Region Västerbotten jämfört med 3 465 tkr föregående år.

Regionala tillväxtåtgärder: i januari 2019 bildades Region Västerbotten (RV). I samband med bildandet överfördes ansvaret för alla regionala företagsstöd och för 13 av 33 pågående projekt till RV. Som en effekt av detta har storleken på bidragsutbetalningarna från Länsstyrelsens regionalpolitiska anslag kraftigt minskat jämfört med tidigare år.

Not	10 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2019	2018
	Från myndighet		
	Naturvårdsverket	30 925	61 695
	Havs- och vattenmyndigheten	28 608	28 580
	Riksantikvarieämbetet	8 466	71
	Socialstyrelsen	3 677	3 402
	Övriga myndigheter	4 366	12 091
	Summa	76 042	105 839

Minskningen från Naturvårdsverket avser främst efterbehandling av förorenade områden, 27 347 tkr jmf med 56 345 tkr föregående år. Ökningen från Riksantikvarieämbetet avser utbetalning av kulturmiljö ASK bidrag, 8 406 tkr. Tidigare år betalades medlen ut från Riksantikvarieämbetet.

Not	11 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2019	2018
	ERUF 2014-2020 program Norra Periferin och Arktis	86 545	76 224
	ERUF 2014-2020 program Botnia-Atlantica	56 648	53 845
	Bygdemedel	38 782	28 565
	Utländska finansiärer	19 547	18 688
	Privata sektorn	4 662	4 778
	Life - program för miljö- och klimatpolitik	2 767	2 219
	Övriga	3 181	456
	Summa	212 132	184 775

Utländska finansiärer avser medfinansiering av Interreg Norra Periferin och Arktis samt Botnia-Atlantica. Förändringen mellan åren avseende bygdemedel beror främst på vilken sida av årsskiftet som kraftbolagen gör inbetalningen. Ersättning från kraftbolagen uppgår till ca 34 miljoner kr per år och i 2019 års värde ingår 4 926 tkr som avser 2018.

Not	12 Finansiella kostnader	2019	2018
	Finansiella kostnader i transfereringsavsnittet	-252	-478

Kostnaderna avser negativ ränta på bankmedel avseende bygdemedel och villkorsmedel.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2019

Not 13 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2019	2018
Ingående balans	115 362	122 324
Årets förändring	7 837	-6 962
Utgående balans	123 200	115 362
Uppdelat på		
Ålgårdsfonden		
Ingående balans	8 345	9 431
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	1 682	1 289
Lämnade bidrag	-891	-2 375
Utgående balans	9 136	8 345
Bygdemedel		
Ingående balans	106 563	112 032
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	38 782	28 565
Finansiella kostnader	-251	-475
Lämnade bidrag	-31 358	-33 559
Utgående balans	113 736	106 563
Villkorsmedel		
Ingående balans	454	861
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0
Finansiella kostnader	-1	-3
Lämnade bidrag	-126	-404
Utgående balans	327	454

I saldot för bygdemedel ingår justeringar avseende interimkontot i december som regleras med banken i januari, 273 tkr. Se även not 25.

Not 14 Lämnade bidrag	2019	2018
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-109 757	-134 380
Lämnade bidrag till internationella organisationer	-142 499	-125 062
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-40 182	-111 690
Summa Lämnade bidrag	-292 438	-371 133
inom verksamhetsområden		
EU:s strukturfonder	-158 873	-149 271
Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	-27 913	-31 028
Efterbehandling av förorenade områden	-22 347	-45 745
Kalkning av försurade vatten	-16 503	-16 127
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-7 850	-3 465
Byggnadsvård	-7 033	-71
Miljömål	-5 648	-4 290
Restaurering av vatten som inte kalkas	-5 190	-7 679
Tillsyn av förorenade områden och miljörisksområden	-5 000	-10 600
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-4 647	-664
Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-4 103	-1 672
Fjällförvaltning	-3 828	-4 155
Frågor inom mänskliga rättigheter	-3 677	-3 402
Medel till rennärning	-3 571	-2 935
Regional projektverksamhet	-3 027	-11 379
Företagsstöd inom regional tillväxt	0	-67 119
Övriga verksamhetsområden	-13 228	-11 531
	-292 438	-371 133
varav finansiering genom EU-fonder		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	-2 767	-2 219
ERUF 2014-2020 program Botnia-Atlantica	-56 648	-53 845
ERUF 2014-2020 program Norra Periferin och Arktis	-86 545	-76 224

I januari 2019 bildades Region Västerbotten (RV). I samband med bildandet överfördes ansvaret för alla regionala företagsstöd och för 13 av 33 pågående projekt till RV. Som en effekt av detta har storleken på bidragsutbetalningarna från Länsstyrelsens regionalpolitiska anslag kraftigt minskat jämfört med tidigare år. Ökningen avseende byggnadsvård avser utbetalning av kulturmiljö ASK bidrag från Riksantikvarieämbetet.

Not 15 Årets kapitalförändring	2019	2018
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-146	1 861
Avslutade projekt	-427	8 849
Semesterlöne- och löneskuld	159	150
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-129	-122
Summa verksamhetsutfall	-543	10 738
Uppbörd	0	0
Transfereringar	0	0
Summa Transfereringar	0	0
Summa årets kapitalförändring	-543	10 738

Nettoutfallet på avgiftsfinansierad verksamhet år 2018 avsåg till största delen två områden:

- 1) Fjällförvaltning, 1 065 tkr, Kostnaderna varierar mellan åren beroende på vilka insatser som genomförs.
- 2) Dammsäkerhetstillsyn, 786 tkr. Delar av tjänsterna för dammsäkerhetstillsyn var vakanta under året.

Avslutade projekt år 2018 avsåg till största delen avslut av programperiod 2007-2013 program Botnia-Atlantica, 1 185 tkr samt Norra Periferin, 7 649 tkr, där kvarvarande medel överförs till kapitalförändringen.

Noter till balansräkningen

Not 16 Immateriella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	175	175
Utgående anskaffningsvärde	175	175
Ingående avskrivningar	-175	-121
Årets avskrivningar	0	-53
Utgående avskrivningar	-175	-175
Bokfört värde	0	0
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Ny avskrivningstid, 5 år, tillämpas på nyanskaffningar från den 1 september 2019. Ovanstående anläggning är avskriven på 3 år enligt tidigare avskrivningsplan.

Not 17 Materiella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	7 957	7 977
Årets anskaffning	92	0
Årets försäljning, utrangering	0	-20
Utgående anskaffningsvärde	8 048	7 957
Ingående avskrivningar	-6 066	-5 230
Årets avskrivningar	-686	-855
Årets försäljning, utrangering	0	20
Utgående avskrivningar	-6 751	-6 066
Bokfört värde	1 297	1 891
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	20 948	20 004
Årets anskaffning	2 204	3 152
Årets försäljning, utrangering	-1 764	-2 208
Utgående anskaffningsvärde	21 388	20 948
Ingående avskrivningar	-14 705	-14 484
Årets avskrivningar	-2 411	-2 280
Årets försäljning, utrangering	1 721	2 059
Utgående avskrivningar	-15 395	-14 705
Bokfört värde	5 993	6 243
Pågående nyanläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	105	0
Årets anskaffning	-105	105
Utgående anskaffningsvärde	0	105
Bokfört värde	0	105
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	7 290	8 240

Avskrivningstiden varierar mellan 3 till 7 år beroende på tillgångstyp.

Under året har anläggningstillgångar medfört en reavinst på 244 tkr jämfört med 514 tkr föregående år.

Konstföremål har motkontering mot statskapital utan avkastningskrav, se not 26.

Den pågående nyanläggning som påbörjades under år 2018 har inte slutförts utan avslutats innan färdigställande.

Anläggningen är bortbokad under år 2019.

Not 18 Kundfordringar	2019-12-31	2018-12-31
Kundfordringar	4 201	2 194
Kundfordringar - värdereglerat	-2 792	-691
Summa	1 409	1 504

Not 19 Fordringar hos andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	2 821	4 733
Mervärdesskatt	3 683	3 937
Summa	6 504	8 670

Skillnaden mellan åren beror främst på fordran på Naturvårdsverket, 423 tkr jämfört med 2 639 tkr föregående år.

Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	2019-12-31	2018-12-31
Uppbördsfordringar	680	1 273
Uppbördsfordringar - värdereglerat	-150	-48
Fordran återkrav EU-medel Interreg	7	3
Övriga kortfristiga fordringar	113	34
Summa	650	1 261

Not 21 Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	3 237	3 209
Övriga förutbetalda kostnader	407	473
Summa förutbetalda kostnader	3 644	3 682
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter <i>varav</i>	13 764	12 974
<i>Statens jordbruksverk</i>	6 467	3 687
<i>Tillväxtverket</i>	3 034	7 440
<i>Skogsstyrelsen</i>	1 203	144
<i>Regeringskansliet</i>	791	0
<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>	756	694
<i>Övriga myndigheter</i>	1 513	1 009
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner <i>varav finansiering genom EU-fonder</i>	8 197	5 833
<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	3 460	2 206
<i>ERUF 2014-2020 program Norra Periferin och Arktis</i>	0	933
Totala upplupna bidragsintäkter	21 961	18 807
Övriga upplupna intäkter	489	928
Summa periodavgränsningsposter	26 094	23 417

Av upplupna bidragsintäkter Statens Jordbruksverk avser 2 260 tkr TA-intäkter jämfört med 1 014 tkr föregående år.
Tillväxtverket avser främst projekt fossilfria transporter i norr, 3 007 tkr jämfört med 835 tkr föregående år.
Resterande 6 605 tkr år 2018 avseende Tillväxtverket avsåg EU-företagsstöd. Skogsstyrelsen avser projekt Friskare skogsvatten, 1 203 tkr jämfört med 144 tkr föregående år.

Not 22 Avräkning med statsverket	2019-12-31	2018-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-1 225	-1 506
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-12 940	-13 918
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	13 635	14 199
Skulder avseende uppbörd	-530	-1 225
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	45	10
Redovisat mot anslag (+)	6 534	73 349
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-6 693	-73 314
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-114	45
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-4 328	-3 512
Redovisat mot anslag (+)	136 706	135 215
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-136 473	-136 030
Återbetalning av anslagsmedel (+)	247	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 848	-4 328
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	332	453
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-129	-122
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	203	332
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	46 522	31 393
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	156 183	188 969
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-169 682	-232 955
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	-6 941	59 115
Övriga fordringar på statens centralkonto	26 081	46 522
Summa utgående balans avräkning med statsverket	21 791	41 346
Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
Räntekonto i Riksgälden	76 712	89 639
Beviljad kredit enligt regleringsbrev	5 200	6 200
Under året nyttjad kredit	0	0
Av soldot ska 14 511 tkr överföras till Statsverkets checkräkning avseende betalningar i fel flöde under december.		
Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	17 189	16 788
Av soldot ska 16 477 tkr avseende säkerhet för miljöfarlig verksamhet, utbetalas under januari månad för att ersättas av annan form av säkerhet.		
Not 25 Kassa och bank	2019-12-31	2018-12-31
Bygdemedel och Villkorsmedel	113 790	107 041
Valutakonto period 2014-2020 Interreg interna projekt SeaGIS 2.0	0	3 063
Valutakonto period 2014-2020 Interreg Norra Periferin och Arktis	52 423	52 871
Valutakonto period 2014-2020 Interreg Botnia-Atlantica	7 883	7 612
Summa	174 096	170 586
Justering av bygdemedel avseende interimen för december, 273 tkr, regleras med banken i januari. Se även not 13. Interreg interna projekt SeaGIS 2.0 är avslutad.		

Not 26 Myndighetskapital

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapitalförändring, bidragsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2018	115	3 293	1 234	10 738	15 380
<i>varav</i>					
<i>Statskapital, konstföremål</i>	115	0	0	0	115
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	0	3 417	0	1 861	5 278
<i>Avslutade projekt</i>	0	0	1 234	8 849	10 083
<i>Semesterlöne- och löneskuld</i>	0	-124	0	29	-95
Ingående balans 2019	115	3 293	1 234	10 738	15 380
Föregående års kapitalförändring	0	1 889	8 849	-10 738	0
Årets förändring					
<i>varav</i>					
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	0	0	0	-146	-146
<i>Avslutade projekt</i>	0	0	0	-427	-427
<i>Semesterlöne- och löneskuld</i>	0	0	0	30	30
Summa årets förändring	0	0	0	-543	-543
Utgående balans 2019	115	5 182	10 083	-543	14 837

Semesterskuld redovisades tidigare år mot bidragsfinansierad verksamhet men ingår nu i avgiftsbelagd verksamhet. Noten är justerad mellan avsnitten med avseende på semesterkulden jämfört med föregående år.

Av föregående års kapitalförändring för avslutade projekt avsåg 8 834 tkr kvarvarande medel avseende Interreg programperiod 2007 - 2013 som inte skulle återbetalas till Europeiska Kommissionen.

Not 27 Övriga avsättningar

2019-12-31

2018-12-31

Lokalt omställningsarbete

Årets förändring	214	308
Utgående balans	1 686	1 472
Summa övriga avsättningar	1 686	1 472

Av årets förändring avser 354 tkr avsättning och -140 tkr uttag. Motsvarande värde föregående år, 345 tkr avsättning och -37 tkr uttag. Av avsättningen bedöms ca 200 tkr nyttjas under år 2020.

Not 28 Lån i Riksgäldskontoret

2019-12-31

2018-12-31

Ingående balans	7 668	7 920
Under året upptagna lån	1 085	3 000
Årets amorteringar	-3 123	-3 252
Utgående balans	5 630	7 668
Beviljad låneram	12 200	9 100

Investeringar i slutet av december, 1 545 tkr, kommer att lånas till år 2020.

Not 29 Kortfristiga skulder till andra myndigheter

2019-12-31

2018-12-31

Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	4 043	5 076
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	3 138	3 006
Mervärdesskatt	1 051	860
Summa	8 232	8 941

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2019

Not 30 Övriga kortfristiga skulder	2019-12-31	2018-12-31
Personalens källskatt	2 837	2 744
Övriga kortfristiga skulder	1 537	1 566
<i>Bestående av</i>		
<i>Upplåtelser</i>	1 522	1 513
<i>EU-medel för vidarebefordran</i>	0	0
<i>Övrigt</i>	15	53
Summa	4 374	4 309

Not 31 Depositioner	2019-12-31	2018-12-31
Depositioner - hyra och arrendeavgifter	612	145
Depositioner - säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet	16 577	16 643
	17 189	16 788

Av säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet ska 16 477 tkr återbetalats i januari 2020 för att ersättas av annan form av säkerhet.

Not 32 Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	2 452	471
Upplupna semesterlöner inkl social avg	13 669	12 190
Övriga upplupna kostnader	1 442	2 874
Summa upplupna kostnader	17 564	15 534

Av upplupna löner 2019 avser 2 015 tkr ännu ej utbetald lön för två arbetsbefriade medarbetare.

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	62 307	98 204
<i>varav</i>		
<i>Naturvårdsverket</i>	23 051	56 867
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	13 481	12 727
<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	5 781	5 489
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	3 643	4 355
<i>Statens jordbruksverk</i>	2 933	2 241
<i>Tillväxtverket</i>	2 255	267
<i>Statens energimyndighet</i>	2 134	1 311
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	622	6 119
<i>Övriga myndigheter</i>	8 407	8 828

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom tre månader	10 063	19 180
- mer än tre månader till ett år	38 703	66 668
- mer än ett år till tre år	13 491	10 176
- mer än tre år	50	2 180

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	64 770	67 057
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>ERUF 2014-2020 program Botnia-Atlantica</i>	5 808	6 945
<i>ERUF 2014-2020 program Norra Periferin och Arktis</i>	7 542	0

Summa oförbrukade bidrag	127 077	165 261
---------------------------------	----------------	----------------

Förändringen avseende Naturvårdsverket beror främst på projekt avseende sanering och återställning av förorenade områden, 18 188 tkr jämfört med 51 990 tkr år 2018. Av oförbrukade bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 2018 har 5 214 tkr återbetalats då projekt perioden är avslutad.

Oförbrukade bidrag ERUF Norra Periferin och Arktis redovisades under upplupna bidragsintäkter år 2018.

Summa periodavgränsningsposter	144 641	180 796
---------------------------------------	----------------	----------------

Noter i anslagsredovisningen

Belopp i tkr

Anslag/Benämning		Villkor	Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 33	01 05 001 020 Rikets styrelse Länsstyrelserna m.m., Västerbottens län	Anslagskredit	4 129	0
		Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	4 094	3 848
		Kredit på räntekonto	5 200	0
		Låneram för anläggningstillgångar	12 200	5 630
		Finansiering av förvaltningskostnader hos Västerbottens läns landsting	7 850	7 850
		Länsstyrelsen i Västerbotten län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i det territoriella programmet Botnia-Atlantica och Norra periferin		
NOT 34	05 01 011 005 Internationell samverkan, Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	Anslagskredit	0	0
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	0
		Medlen får användas för aktiviteter i det regionala Barentssamarbetet och genomförandet av ordförandeskapet i Barentsrådet (BEAC) 2017 - 2019 och dess arbetsgrupper, dels länsstyrelsernas insatser för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet.		
NOT 35	19 01 001 020 Regional tillväxt, Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västerbottens Län	Anslagskredit	624	0
		Anslagsbehållning som disponeras	inget	1 049
		Uppföljning och utvärdering	500	500
		Beställningsbemyndigande	20 000	5 674
		Maximalt infriade åtaganden 2020	6 245	
		Medel som tillfaller staten på grund av återkrav som ska redovisas mot inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet		0
		Medel som tillfaller staten genom räntor, avbetalningar och andra återbetalningar som ska redovisas mot anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder		0
<p>Kommentar kvarvarande anslag</p> <p>Under år 2019 utnyttjades en relativt låg andel av anslaget till stödutbetalningar. Den låga utbetalningsnivån beror på:</p> <p>1) Mängden ansökningar har drastiskt minskat i och med bildandet av Region Västerbotten. Endast fyra nya projekt har därför beviljats under år 2019, med en kraftig minskning av inkomna rekvisitioner och efterföljande utbetalningar som följd.</p> <p>2) Ett flertal av de pågående projekten har ansökt om, och beviljats, förlängningsbeslut och senarelagda rekvisiteringsstidpunkter.</p> <p>Kommentar bemyndigande</p> <p>I och med bildandet av Region Västerbotten (RV) övergick 68 028 tkr av årets ingående åtaganden till RV. Utifrån detta uppgick Länsstyrelsen Västerbottens faktiska IB 2019 till 9 220 tkr. I regleringsbrev för år 2020 framgår att länsstyrelserna fortsättningsvis inte får ta nya 1:1 beslut, varför en utfasning nu inledd. Vår prognos säger att återstående åtaganden är avslutade vid utgången av år 2021.</p>				

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	12 200	9 100	9 500	10 000	10 000
Utnyttjad	5 630	7 668	7 920	8 960	9 290
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	5 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	0	0	0	1	0
Räntekostnader	-230	-423	-261	-221	-54
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	4 500	3 870	3 445	2 530	4 136
Utfall mot budget	4 794	5 030	3 845	3 983	3 486
Utfall enligt resultaträkning	18 281	20 918	13 785	15 628	9 119
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	13 115	12 100	8 308	6 820	6 760
Utfall	12 940	13 918	12 232	12 032	8 383
Anslagskredit					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.					
Beviljad	4 129	4 081	5 048	4 848	4 716
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Utgiftsområde 05					
Internationell samverkan					
05 01 011 005 Barentssamarbete					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder					
Beviljad	624	7 190	7 190	7 190	7 190
Utnyttjad	0	62	0	0	1 990

Anslagssparande					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.					
Summa anslagssparande	3 848	4 328	3 512	3 130	1 335
Utgiftsområde 05					
Internationell samverkan					
05 01 011 005 Barentssamarbete					
Summa anslagssparande	0	14	0	1	0
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder					
Summa anslagssparande	1 049	-62	10 188	7 097	-1 990
Summa anslagssparande	4 897	4 279	13 701	10 228	-655
- Därav in-tecknade åtaganden med stöd av anslagssparande					
	1 049	0	10 189	7 098	0
Bemyndiganden					
Tilldelat	20 000	90 000	90 000	115 000	115 000
Åtaganden	5 674	77 248	70 904	77 366	69 292
Personal					
Antal årsarbetskrafter ²	251	253	240	230	220
Medeltal anställda ¹	281	274	259	247	244
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 175	1 145	1 029	1 003	1 006
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-543	10 738	844	3 762	-1 267
Balanserad kapitalförändring	15 266	4 527	3 683	-79	1 188

1 Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

2 Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Av beviljad låneram har 1 545 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2019.

Bemyndiganden: I och med bildandet av Region Västerbotten (RV) så övergick 68 028 tkr av årets ingående åtaganden till RV och resterande 9 220 tkr var kvar på Länsstyrelsen Västerbotten. I regleringsbrevet för regionala tillväxtåtgärder år 2020 framgår att länsstyrelserna fortsättningsvis inte får ta nya beslut. Återstående åtaganden beräknas vara avslutade år 2021.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Umeå den 18 februari 2020

Magdalena Andersson

Landshövding

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

vasterbotten@lansstyrelsen.se

010-225 40 00

ISSN: 0348-0291